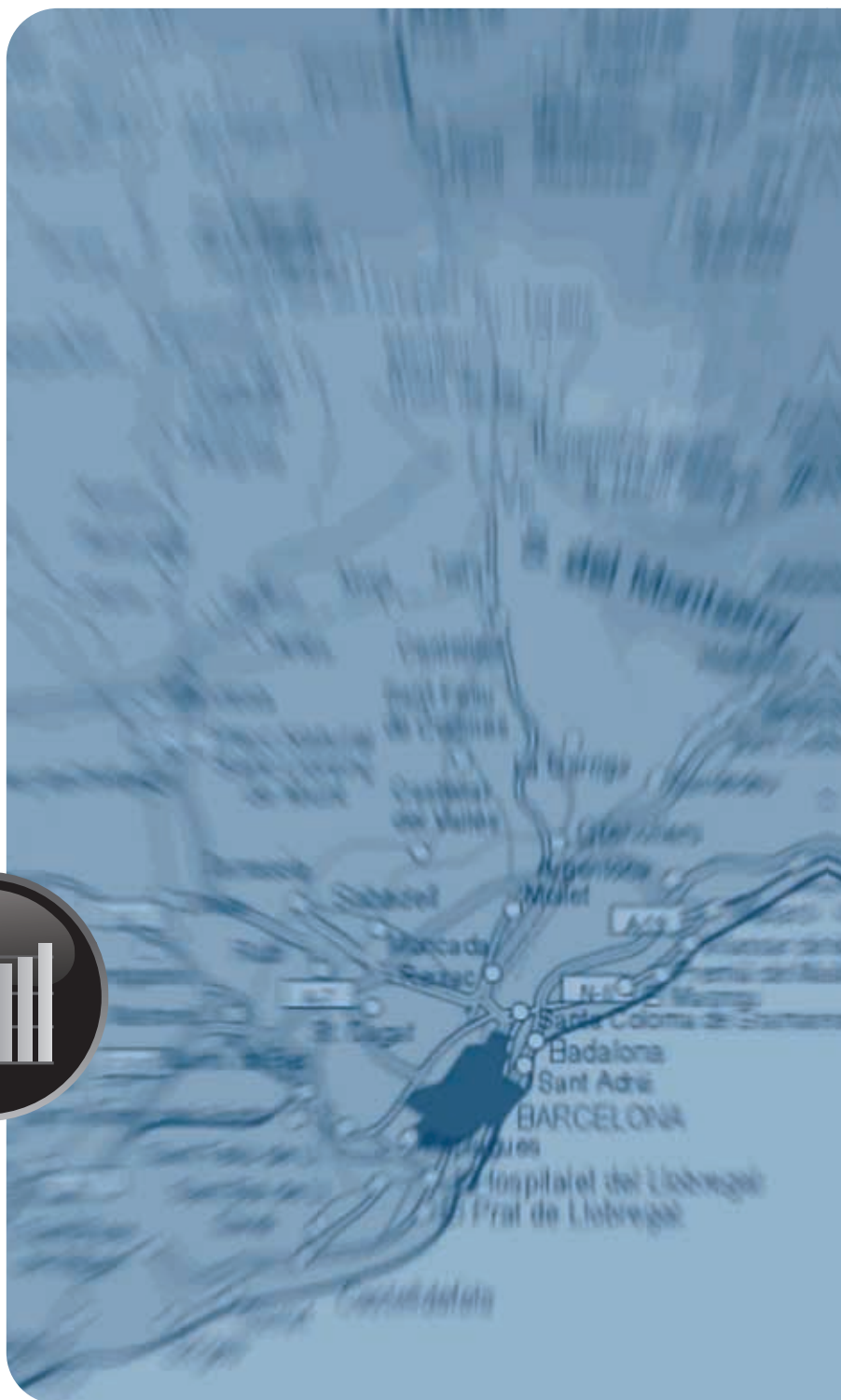
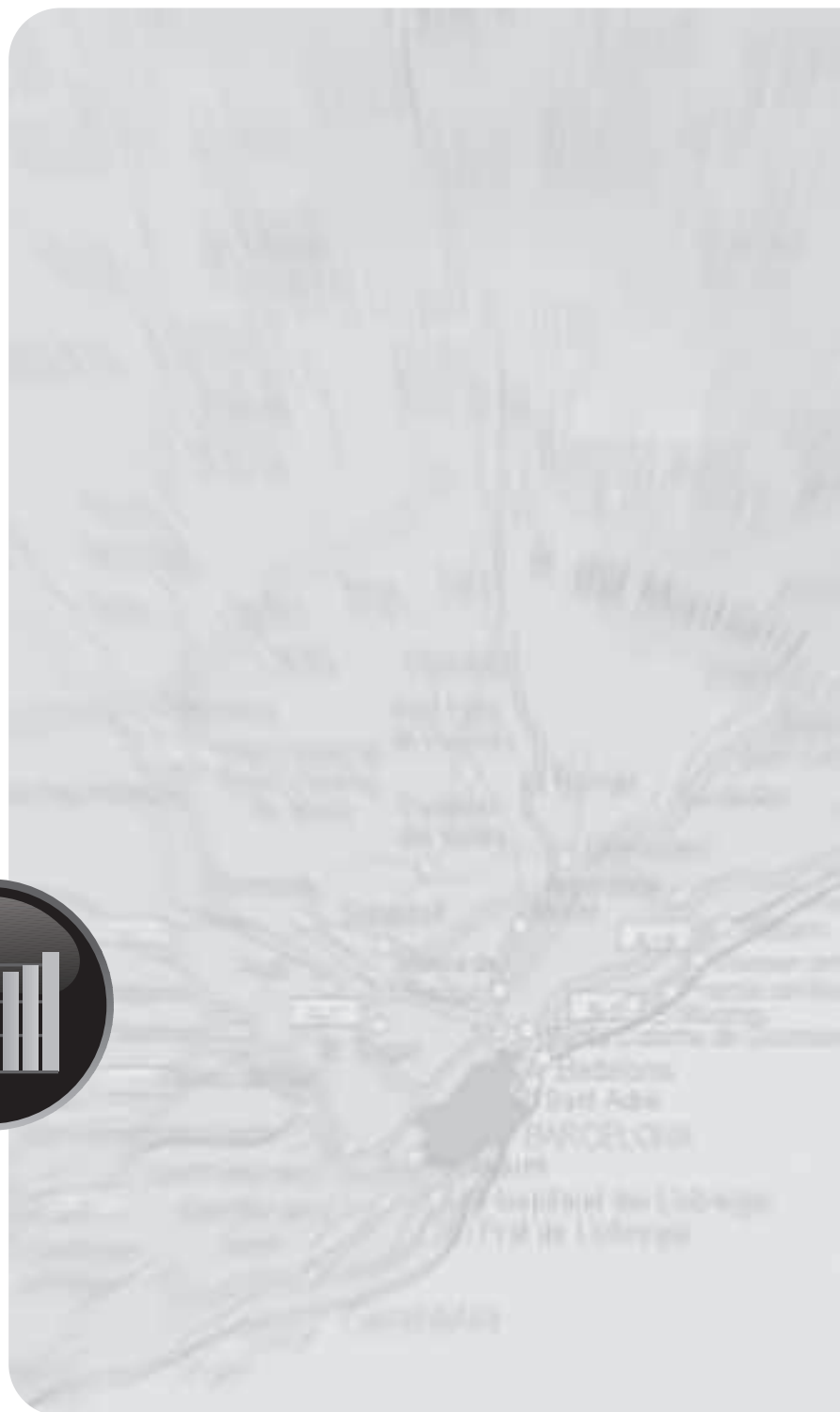

INFORME TERRITORIAL DE LA PROVÍNCIA DE BARCELONA 2010

INFORME TERRITORIAL DE LA PROVÍNCIA DE BARCELONA 2010

Informe territorial de la província de Barcelona 2010

Juny de 2010

© Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona

© Diputació de Barcelona

Elaboració de continguts:

Equip de direcció:

Martí Parellada i Àngels Pelegrín

Col·laboradors:

Montserrat Álvarez

Supervisió lingüística:

Lexic

Direcció editorial:

Marta Guspí

Disseny gràfic:

Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona

Autoedició i fotocomposició:

Anglofort, S.A.

Impressió:

Dipòsit legal: B-00.000-2009

Impressió en paper ecològic de 115 g/m²

Índex

Presentació	5
Pròleg	7
Província de Barcelona	9
1. L'entorn de la província de Barcelona	10
2. La província de Barcelona	12
3. Visió de conjunt de l'evolució econòmica comarcal	17
• Les escoles i programes d'ensenyament de l'àmbit hotel·ler i de restauració a la província de Barcelona	22
Alt Penedès	29
• L'entourisme a l'Alt Penedès	38
Anoia	43
• El nou aeroport corporatiu - empresarial de Catalunya	52
Bages	59
• L'impuls del clúster sociosanitari de Manresa, en el marc del Pla estratègic Manresa 2015	68
Baix Llobregat	75
• El Parc Aeroespacial i de la Mobilitat de Viladecans	84
Barcelonès	91
• Projecte Biopol'H	100
Berguedà	107
• Una aproximació integral a la renovació d'un nucli antic: la Llei de barris a Berga	116
Garraf	121
• Acord per al desenvolupament econòmic i l'ocupació del Garraf	130
Maresme	135
• Maresme 2015: un pla estratègic amb estil propi	144
Osona	149
• L'impacte econòmic d'una universitat en el seu territori d'influència: el cas de la Universitat de Vic a Osona	158
Vallès Occidental	165
• Projectes rellevants Horitzó 2013	174
Vallès Oriental	181
• Els clústers amb més potencial de creixement i innovació al Vallès Oriental	190
Definició d'indicadors	197
Estudi Monogràfic	199
• Què pot esperar Barcelona del Pacte nacional per a les infraestructures?	200
Relació d'estudis especials i treballs monogràfics publicats a l'Informe territorial de la província de Barcelona	221

Presentació

Aquest *Informe territorial de la província de Barcelona 2010*, elaborat en col·laboració amb la Diputació de Barcelona, arriba a la vuitena edició. D'ençà que es va començar a publicar l'any 2001, la situació econòmica mundial mai no havia estat tan deteriorada. El final de l'expansió econòmica dels darrers anys també s'ha reflectit, inevitablement, a les 11 comarques que componen la província de Barcelona, tal com recull l'apartat que es dedica a fer un balanç econòmic de l'any 2009.

Malgrat tot, les empreses, els agents socials i els governs locals han continuat empenent i formant part de projectes clau per al futur de Catalunya. L'edició d'enguany de l'Informe incorpora 13 articles (un per a cada comarca barcelonina i dos per al conjunt de la província) en els quals s'analitza algun d'aquests projectes, com el Parc Aeroespacial de Viladecans o el Biopol'H de L'Hospitalet de Llobregat. També s'aborden, de manera sintètica, assumptes relacionats amb la formació, com el mapa d'escoles d'ensenyament de l'àmbit hotel·ler i de restauració de la província de Barcelona, o l'impacte econòmic que té la Universitat de Vic sobre la comarca d'Osona. Els temes institucionals també hi són presents, com és el cas del Pla d'innovació dut a terme al Vallès Oriental per impulsar els clústers amb més potencial de creixement, o l'avaluació de la Llei de barris aplicada a Berga.

Aquest any, l'Informe compta amb un monogràfic que estudia en detall el Pacte nacional d'infraestructures. Aquest Pacte representa un acord polític, social i institucional sobre les infraestructures que necessita Catalunya en general, i la província de Barcelona en particular, per al desenvolupament sostenible del país. Perquè la inversió en infraestructures és clau per augmentar la competitivitat del territori i, en moments de recessió com l'actual, esdevé encara més important ja que pot actuar d'impulsor de la recuperació econòmica.

En definitiva, confio que l'*Informe territorial de la província de Barcelona 2010* serà d'utilitat per als ciutadans i els agents econòmics que es vulguin acostar al coneixement de la seva realitat econòmica més propera.

Miquel Valls i Maseda

President de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona

Pròleg

La vuitena edició de l'*Informe territorial* de la província de Barcelona està marcada per la difícil conjuntura del període que li ha correspost analitzar; un període en què la crisi s'ha fet palesa a tots els nivells. Malgrat això, en el moment d'escriure aquestes línies, i encara més en el moment de ser publicades, tot sembla indicar que es comencen a observar signes de recuperació en determinats indicadors macroeconòmics.

Ja des d'abans de l'esclat de la crisi, la Diputació de Barcelona ha mobilitzat tots els seus recursos i els ha posat a disposició dels ens locals per contribuir a superar una crisi que, tant en termes financers com d'activitat econòmica i ocupació, ha sacsejat les economies locals.

I també ho hem fet, de manera molt especial, donant suport a les iniciatives amb més projecció de futur i que han d'ajudar a bastir unes bases econòmiques més sòlides per al moment de la recuperació.

En aquest sentit, i continuant amb la línia iniciada en l'edició anterior, aquest Informe presenta alguns dels projectes estratègics clau en l'àmbit del desenvolupament econòmic que s'estan plantejant i/o portant a terme a les diferents comarques de la província de Barcelona. Projectes impulsats des del món local, molts d'ells també amb el suport de la Diputació, que mostren la voluntat del territori de sortir endavant.

Hem d'agrair un any més la col·laboració de la Cambra de Comerç per ajudar-nos a posar sobre el paper els aspectes més rellevants de la conjuntura econòmica i a reflexionar-hi, i, sobretot, en aquest context, la seva confiança en el treball del món local com a agent fonamental de desenvolupament econòmic.

Antoni Fogué

President de la Diputació de Barcelona

PROVÍNCIA DE BARCELONA

1. L'entorn de la província de Barcelona

L'any 2009 ha suposat una intensificació de la crisi que va esclatar l'estiu del 2007 als Estats Units en la vessant financera i que es va traslladar globalment i a la economia real durant el 2008, agreujada en molts casos per la recessió al sector immobiliari i de la construcció, com va ser el cas espanyol. Segons les estimacions del Fons Monetari Internacional, l'any 2009 el PIB mundial va registrar una reducció del 0,8% (-3,2% per les economies avançades i +2,1% per les emergents). El PIB dels Estats Units va caure un 2,5%, mentre que la reducció a la zona euro i al Japó fou més intensa (-3,9% i -5,3%, respectivament). El punt àlgid de la crisi cal situar-lo a la segona part del 2008 i la primera del 2009, mentre que la recuperació de l'**economia mundial** sembla que es confirma a partir de la segona meitat del 2009. En el cas dels Estats Units, la recuperació ha vingut de la mà de la política d'estímuls per part de l'administració Obama, del creixement de la demanda dels països emergents, particularment la Xina, i de l'estabilització i normalització del mercat immobiliari. La resposta de l'ocupació al increment de la activitat s'espera cap a mitjans d'aquest any 2010. A la zona euro els factors de recuperació són similars tot i que en aquest cas el trasllat a l'ocupació no s'espera fins a finals del 2010 o bé a principis del 2011.

En aquest context de crisi financera i econòmica internacional, l'**economia espanyola** va presentar una reducció real del PIB del 3,6%. El PIB espanyol, des d'un punt de vista trimestral, ja va començar a registrar variacions negatives —i cada cop més intenses— a partir del tercer trimestre del 2008, fins que va tocar fons al segon trimestre del 2009. A la segona part del 2009 la tendència negativa s'ha fet menys aguda, de manera que l'últim trimestre de l'any es va observar una variació intertrimestral de només el -0,1% (respecte de les xifres ja positives dels Estats Units, Japó o dels principals països europeus, com Alemanya, Regne Unit i, sobretot, França). La sortida de la recessió, en aquest sentit, es preveu que sigui lenta i feble, i no està exempta d'incertesa davant la previsible retirada dels estímuls de política econòmica que es varen prendre i que està suposant per a molts països entrar en xifres de dèficit públic molt elevades i haver d'afrontar un gran endeutament, que pot desestabilitzar els mercats financers (per exemple, els dubtes sorgits per la situació fiscal de Grècia al començament del 2010) i que comportaran la necessitat de prendre mesures de consolidació fiscal i/o pujada d'impostos que poden perjudicar la recuperació. A més a més, també destaca negativament el clar deteriorament del mercat de treball que està llastant greument el consum de les famílies, i el fet que les condicions financeres d'oferta de préstecs, tot i que són menys restrictives que al començament de la crisi, continuen sent dures.

Mentre que la reducció de PIB espanyol va ser del 3,6%, l'**economia catalana** disminuïa un 4%, segons les dades de l'IDESCAT. Encara que, en el context espanyol, només Canàries, la Comunitat Valenciana i Aragó presentaren descensos superiors al català, aquest va ser inferior als de països europeus importants com Alemanya, Itàlia i Regne Unit (al voltant del -5%) —no així França (-2,3%). La responsable d'aquesta reducció del PIB, la més important en la història recent espanyola i catalana, va ser la demanda interna, que es va reduir un 6,3% a Catalunya, molt més que un any enrere (quadre 1). Dins de la demanda interna, el component més important pel pes que suposa en el PIB —el consum de les famílies— va disminuir un 5,4%. El greu deteriorament al mercat de treball, amb increments molt elevats de l'atur i la incertesa davant el futur que ha fet, fins i tot, incrementar la taxa d'estalvi familiar en previsió, estarien explicant aquesta caiguda. La formació bruta de capital va reduir-se un 14,3%: el major decreixement es va produir a la inversió en béns d'equipament (-18,7%) mentre que la inversió en construcció mostrà un descens de l'11%. Les restriccions que encara hi ha al crèdit en el context de la crisi financera internacional, l'enfonsament de la demanda i l'abrupte final del *boom* immobiliari estarien explicant aquests resultats. El consum públic, finalment, presentà un increment del 4,7% però la tendència és cap a la desacceleració, en el context d'un dèficit públic per al conjunt de les administracions públiques espanyoles superior a l'11%. Una bona dada és l'aportació positiva, per segon any consecutiu, del sector exterior al PIB català. Més en concret va aportar 2,1 punts, respecte

de les nou dècimes del 2008. El saldo amb l'estranger a Catalunya, però, mostra una menor aportació que l'any precedent en presentar les exportacions de béns i serveis un retrocés del 13,2%, semblant al de les importacions. Des del punt de vista de l'oferta, s'observa que els majors retrocessos van tenir lloc a la indústria, seguida de la construcció i l'energia. La variació negativa a la indústria catalana va ser del 13,6%, més de deu punts superior a la de l'any precedent, mentre que la construcció es va contraure un 6,6%, el VAB de la branca d'energia va reduir-se un 5,1% i els serveis, el component de més pes, va experimentar un descens de l'1,2%, que contrasta amb la variació encara positiva del 2008. Durant l'any 2009, l'única dada positiva va venir del registre del sector agrari, tal com es pot observar al quadre 1.

Quadre 1

Quadre macroeconòmic de l'economia catalana i espanyola

(taxes de variació interanual, preus constants, base 2000)

	CATALUNYA		ESPANYA	
	2008	2009	2008	2009
PIB pm	0,2	-4,0	0,9	-3,6
DEMANDA				
Demanda interna	-0,7	-6,3	-0,5	-6,1
Despesa en consum de les llars	-0,8	-5,4	-0,6	-5,0
Despesa en consum de les adm. públiques ¹	5,7	4,7	5,2	3,8
Formació bruta de capital ²	-3,5	-14,3	-3,9	-15,0
–Béns d'equipament i altres	-3,2	-18,7	-2,8	-20,7
–Construcció	-5,1	-11,1	-5,5	-11,2
Saldo exterior ^{3,4}	0,9	2,1	nd	nd
Saldo amb l'estranger ⁴	2,2	1,0	1,4	2,8
Exportacions totals de béns i serveis	-0,3	-13,2	-1,0	-11,5
Importacions totals de béns i serveis	-6,0	-14,4	-4,9	-17,9
OFERTA				
Agricultura	1,7	6,4	-0,8	-2,4
Energia	1,6	-5,1	1,9	-8,2
Indústria	-3,0	-13,6	-2,1	-14,7
Construcció	-1,8	-6,6	-1,3	-6,3
Serveis	1,9	-1,2	2,2	-1,0
Impostos nets s/ productes	-2,4	-2,7	-1,0	-2,0

1. Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

2. Inclou la variació d'existències.

3. Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

4. Els saldos vinculats al comerç exterior es presenten en aportacions.

Font: INE i IDESCAT

El deteriorament del mercat de treball català i espanyol és una de les conseqüències més greus de la crisi econòmica actual. Així, atenent les dades de l'enquesta de població activa de l'INE del quart trimestre del 2009, s'observa que hi ha hagut una destrucció d'ocupació del 6,1% a Espanya en el darrer any i del 7,7% a Catalunya, fet que contrasta amb les lleus reduccions d'un any enrere. La taxa d'atur s'elevava al quart trimestre del 2009 al 18,8% a Espanya i al 17% a Catalunya, quan, dos anys abans, aquestes taxes eren de poc més del 8% a Espanya i del 6,6% al conjunt català, amb la qual cosa en només dos anys la taxa d'atur s'ha multiplicat per un factor superior a 2. Finalment, també es pot fer esment que la inflació continua la seva tendència a la moderació, en el context de la feblesa de la demanda i tot i el repunt a l'alça en els preus del petroli i les matèries primes observat durant el 2009. Així, la inflació espanyola el 2009 fou del 0,8% (respecte de l'1,4% del 2008) mentre que la catalana quedà en l'1,2% (quatre dècimes per sota de la dada de l'any precedent).

2. La província de Barcelona¹

La participació de la província de Barcelona en el conjunt de Catalunya és, sens dubte, substancial, atès que representa el 74,3% del PIB de Catalunya (dades del 2007), el 73,4% de la població catalana i el 75,8% del total d'ocupats (dades de 2009). Seguint la informació de la comptabilitat regional de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), per a grans sectors productius, el pes relatiu de la província de Barcelona respecte de Catalunya es fa més evident a la indústria i als serveis que no pas a la construcció i al sector primari: així, el 81% del producte industrial català i el 75% del dels serveis es deu a la província barcelonina, mentre que els percentatges respectius per a la construcció i el sector agrari eren del 63,2% i 31,9%. I, seguint la informació del directori central d'empreses de l'INE, la participació de la província de Barcelona en el conjunt català d'empreses es fa més evident com més gran sigui la seva dimensió, de manera que totes aquelles que donen feina a 5.000 o més treballadors estan en territori barceloní, mentre que les empreses de la província de Barcelona representen el 90,6% del total en el cas de l'estrat entre 1.000 i 4.999 treballadors. En canvi, entre les empreses catalanes de 5 o menys treballadors el seu pes relatiu baixa al 73,3% (pes en el total d'empreses del 75,4%).

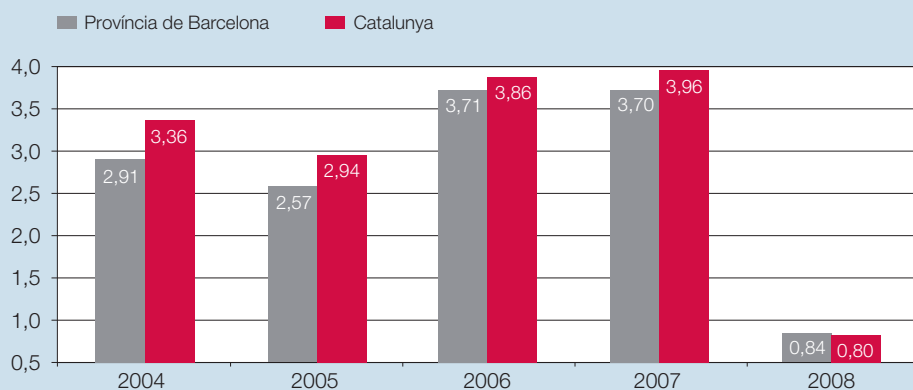
Les dades sobre l'evolució del PIB real a la província de Barcelona que ofereix l'*Anuari Econòmic Comarcal* de Caixa Catalunya mostren clarament l'entrada l'any 2008 —el darrer disponible— en una crisi econòmica, en observar-se una frenada en sec de la taxa de creixement del **PIB**, que va passar d'augmentar un 3,7% el 2007 a fer-ho un 0,84% el 2008. La frenada a Catalunya encara va ser més brusca, passant d'un creixement del 4% a un altre del 0,8%. Per a grans sectors productius, tots, tret dels serveis, van experimentar reduccions del PIB real ja el 2008 a la província barcelonina: les disminucions van ser del 3,2% a la indústria, del 2,4% a la construcció i de l'1,7% al sector primari; mentre que el PIB del sector de serveis va créixer un 2,7%, fet que suposa, però, un fort alentiment respecte de l'any precedent (4,7%).

L'any 2009, la **població** de la província de Barcelona era de 5.487.935 persones, cosa que implica un increment de l'1,3% respecte de l'any precedent (davant de l'1,5% de Catalunya). L'ascens del nombre d'habitants l'any 2009 es deu bàsicament a la població estrangera, que es va incrementar un 7,6% respecte del creixement del 0,3% dels residents nacionals. No obstant això, el dinamisme en el creixement del nombre d'immigrants s'està apaivagant en els anys més recents: així, durant la darrera dècada l'increment fou del 24,6%, en mitjana anual, però el darrer lustre l'ascens fou de l'11,5% anual. L'any 2009, el 14,6% del total de residents a la província de Barcelona tenia nacionalitat estrangera (davant del 15,9% de Catalunya). El 38,9% dels immigrants estrangers residents a la província de Barcelona el 2009 eren originaris de països de l'Amèrica Central i del Sud, el 22,1% provenia d'Àfrica, el 21,5% de la Unió Europea, el 12,1% d'Àsia i la resta d'altres indrets geogràfics. En comparació amb Catalunya, era major relativament el pes relatiu dels immigrants provinents d'Amèrica i d'Àsia i inferior el dels originaris d'Àfrica o de la Unió Europea. Per països concrets, destaca en primer lloc el Marroc, d'on provenen el 16,9% dels immigrants estrangers de la província de Barcelona, seguit d'Equador i Bolívia, amb pesos relatius respectius del 9,1% i 6,2%. Amb participacions que estan entre el 3 i el 5% destaquen, així mateix, les nacionalitats italiana, xinesa, romanesa, colombiana, peruana, pakistanesa i argentina. En gran part a causa de l'arribada d'immigrants estrangers, bàsicament en edat de treballar i formar família, la província de Barcelona està experimentant en la darrera dècada un cert rejuveniment de la població, en el sentit de disminuir la participació dels que tenen 65 anys o més (l'any 2009 eren el 16,4% de la població) i augmentar el pes sobre el total dels joves menors de 16 anys (15,7%). El primer percentatge varia notablement, però, segons si es considera la població de nacionalitat espanyola o estrangera. Efectivament, entre els estrangers només un 1,9% tenen més de 64 anys, quan entre els espanyols aquest percentatge era el 2009 del 18,9%.

1. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB (en percentatge)

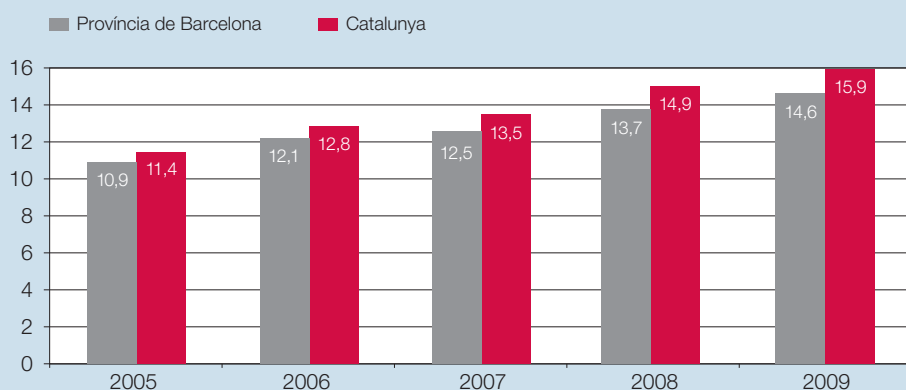
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total (en percentatge)

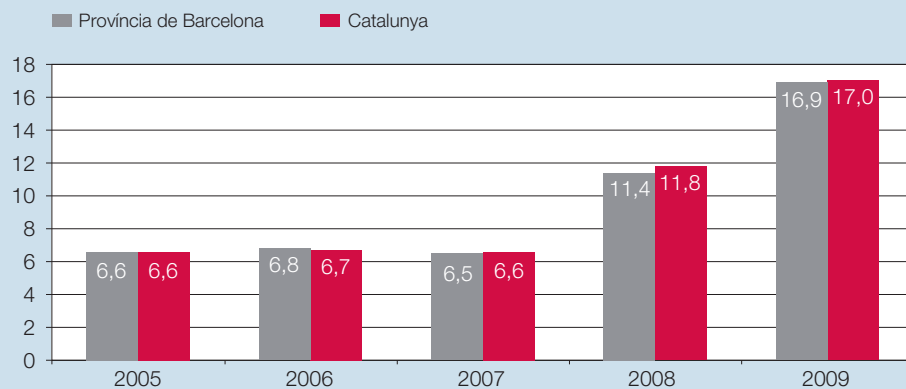
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Evolució de la taxa d'atur estimat (en percentatge)

Gràfic 3

Nota: Dades del quart trimestre de cada any
Font: INE, Encuesta de Población Activa, metodología 2005 (EPA-2005)

Durant l'any 2009 els resultats del **mercat de treball** han empitjorat encara més respecte del 2008. Així, segons les dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA) de l'INE, la província de Barcelona va registrar un descens del nombre d'actius de l'1,1% entre el quart trimestre del 2008 i el quart trimestre del 2009, però com que el nombre d'ocupats disminuï en major proporció (-7,2%), el nombre d'aturats estimats tornà a presentar un molt notable increment, del 46,2%, que se suma al descens del 75,8% de l'any anterior. La taxa d'atur, així, va passar de l'11,4% de finals del 2008 al 16,9% un any després (gràfic 3), més de 10 punts superior a la taxa del quart trimestre del 2007. La taxa d'ocupació, per la seva banda, va descendir de manera acusada, passant del 55,6% al 51,8%, a causa del major descens dels ocupats que de la població en edat de treballar (-0,3%); d'ençà de finals del 2007 aquesta taxa ha caigut 7,5 punts percentuals. Finalment, la taxa d'activitat es va reduir mig punt entre 2008 i 2009, i es va quedar en el 62,3%, ja que va ser lleugerament més elevat el descens del nombre de persones actives al mercat de treball (-1,1%) que el d'aquells de 16 i més anys (-0,3%). Catalunya va presentar un menor ascens dels aturats estimats el 2009 (41,1%) en registrar una clara major disminució el nombre d'actius (-2%) i només un lleuger major descens els ocupats (-7,7%). La taxa d'activitat catalana quedà en el 62,2%, la d'ocupació en el 51,7% i la d'atur estimat en el 17%.

L'empitjorament de la crisi econòmica durant l'any 2009 ha suposat també un nou descens del nombre d'**empreses**² i d'**ocupats**³ a la província de Barcelona. Aquest decreixement percentual, a més, ha estat més intens que el que es va experimentar l'any precedent (gràfic 4). Així, el nombre d'empreses ha descendit un 5,5% front el 4,7% del 2008 i el d'ocupats un 5,2% respecte del 4,3% d'un any abans. Per grans sectors productius, i tal com passa al conjunt de Catalunya, el descens més elevat del volum de treballadors va tenir lloc a la construcció, seguida de la indústria (-15,6% i -11,2%, respectivament); mentre que les reduccions d'ocupats no van ser tan intenses al sector primari i als serveis, el principal protagonista de l'economia provincial (-2,5% i -2,6%, respectivament).

Dins del sector industrial, els diferents subsectors manufacturers es poden classificar en diverses categories segons la seva intensitat tecnològica: intensitat tecnològica alta, mitjana-alta, mitjana-baixa i baixa. El que s'observa l'any 2009 a la província de Barcelona, en aquest sentit, és que l'evolució menys negativa s'ha donat a les manufactures més intensives en tecnologia, ja que la reducció del nombre d'ocupats ha estat del 8,5%, que contrasta amb el descens del 9,6% de les indústries de contingut tecnològic baix, del 15% de les d'intensitat tecnològica mitjana-baixa, i de l'11,4% en el cas dels subsectors de tecnologia mitjana-alta. La resta d'indústries, per la seva banda, que es refereix bàsicament a les extractives i les energètiques, van experimentar un descens del nombre d'ocupats de només un 2,9%. A Catalunya, les variacions percentuals dels diversos col·lectius de subsectors industrials han estat molt semblants, tal i com es pot comprovar en detall a l'annex estadístic que s'incorpora al final d'aquesta part de l'informe dedicada a la província de Barcelona. Pel que fa als serveis, la conjuntura menys negativa l'ha registrat el conjunt de serveis més avançats, lligats a l'economia del coneixement⁴, on el nombre d'ocupats disminuï un 1,2% a la província de Barcelona, mentre que el descens percentual a la resta de serveis fou superior, del 3,5%. És més, si s'atén més concretament a un subconjunt d'aquests serveis basats en el coneixement, els anomenats subsectors de tecnologia punta, més estrictament relacionats amb les tecnologies de la informació i comunicació i amb la recerca, s'observa, fins i tot, un ascens del volum d'ocupació, del 2,9%, entre finals del 2008 i 2009, igual que passa a Catalunya.

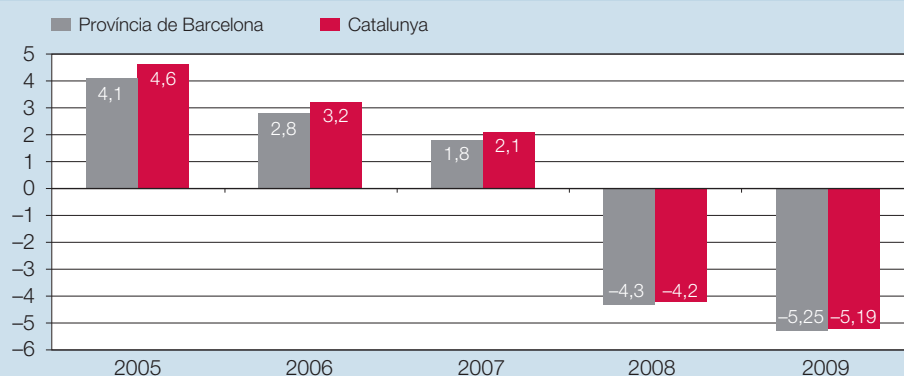
2. Comptes de cotització a la Seguretat Social a 31 de desembre.

3. Afiliats al règim general de la Seguretat Social i especial d'autònoms a 31 de desembre.

4. La definició de les diferents variables utilitzades a aquest informe, així com les fonts estadístiques d'informació s'ofereixen al final del text dedicat a les comarques barcelonines.

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats
(en percentatge)

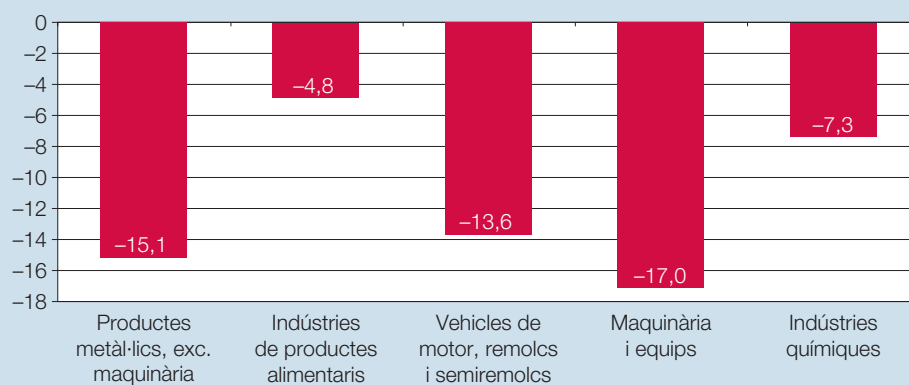
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats a la província de Barcelona en els 5 sectors manufacturers amb un nombre d'ocupats més elevat, any 2009
(en percentatge)

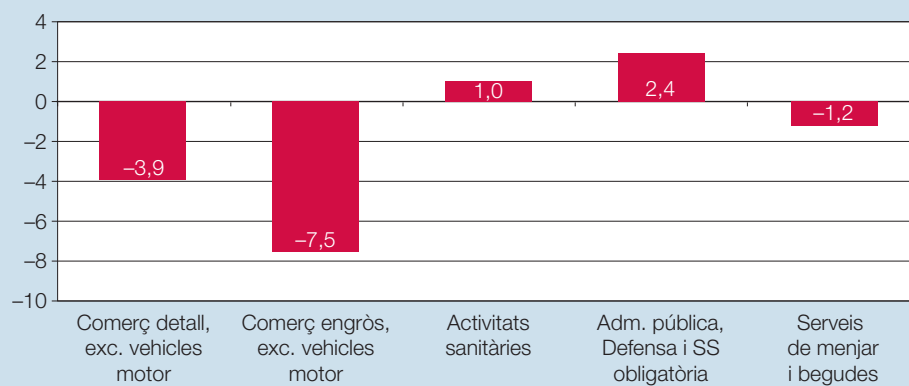
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats a la província de Barcelona en els 5 sectors de serveis amb un nombre d'ocupats més elevat, any 2009
(en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

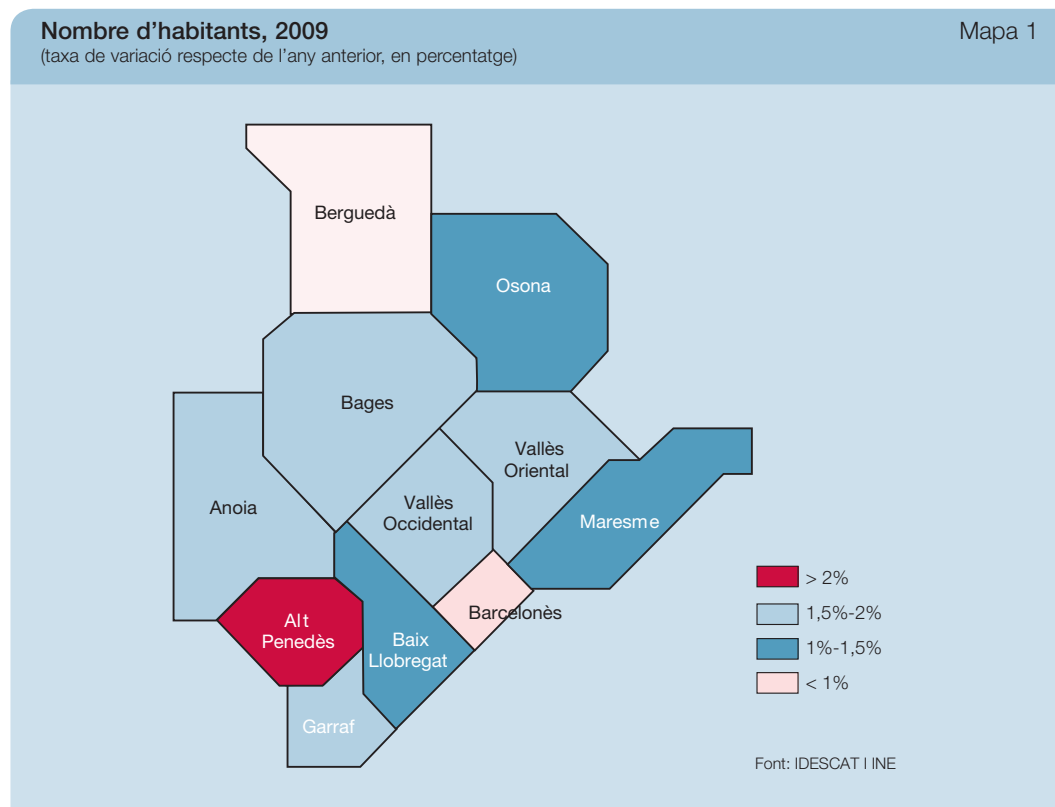
Els gràfics 5 i 6 reflecteixen l'evolució a la província de Barcelona durant l'any 2009 de l'ocupació en els cinc subsectors individuals de la indústria i dels serveis, respectivament, amb més pes relatiu a la seva estructura productiva, en termes de treballadors que ocupen. En el primer cas s'observa una disminució del nombre d'ocupats a tots cinc subsectors industrials considerats (entre ells es dóna feina al 43,8% dels treballadors industrials provincials), i de gran intensitat, amb reduccions superiors al 10%, en els casos de la fabricació de productes metàl·lics, la construcció de vehicles de motor i la construcció de maquinària i equips mecànics. En el cas dels serveis, en canvi, l'evolució durant 2009 ha estat diversa. Així, mentre que el comerç, tant al detall com a l'engròs, ha patit una reducció intensa del nombre de treballadors, del 3,9% i del 7,5%, respectivament (entre ambdós es dóna feina al 23% de tots els ocupats sectorials provincials) i els serveis de menjar i begudes (restaurants, bars, etc.) han registrat una lleugera reducció percentual de l'1,2%; en el cantó positiu destaca el sector relacionat amb l'Administració Pública i les activitats sanitàries (pes conjunt sobre el total del 15%), on els ocupats han crescut el 2,4% i l'1%, respectivament. A la fitxa estadística que s'incorpora al final d'aquest text sobre la província de Barcelona es pot consultar en detall l'evolució de la resta de subsectors d'activitat econòmica durant 2009, així com comparar-la amb la conjuntura per la qual ha passat el conjunt de Catalunya.

La intensificació de la crisi econòmica, així mateix, ha motivat que durant 2009 la conjuntura també hagi estat molt dolenta pel que fa a l'evolució dels **aturats registrats** al Servei d'Ocupació i al nombre de **contractes de treball** subscrits. Així, els aturats registrats augmentaren un 33,1% a la província de Barcelona, taxa de descens que se suma a la forta disminució del 56,5% d'un any abans. La disminució del 2009 ha estat lleugerament més intensa a la província barcelonina que al conjunt català (32,7%), just a l'inrevés que un any abans. Per col·lectius específics, l'increment de l'atur registrat va ser més intens per als estrangers que per als nacionals i per als homes respecte de les dones. Per edats, els més afectats van ser aquells que es troben a la franja central del mercat de treball (25-44 anys), mentre que per nivell de formació, la pitjor conjuntura es va donar per als graduats superiors, just al contrari d'un any abans. Finalment, per sectors econòmics, els més afectats han estat, a banda dels que no tenien ocupació anterior i els del sector primari (entre tots dos no arriben a representar ni el 5% del total d'aturats), els del sector de la construcció. I el nombre de contractes de treball signats a la província de Barcelona va descendir un 18,3% durant el 2009, una taxa de decreixement lleugerament superior a la catalana i també a l'experimentada per la mateixa província barcelonina el 2008. Per col·lectius específics, i tal com es pot comprovar en detall a l'annex estadístic, les majors disminucions en termes percentuals del volum de contractes subscrits a la província de Barcelona el 2009 es van produir per a aquells que tenien nacionalitat estrangera, per als homes, per als joves de menys de 25 anys, per als que estaven associats a la indústria, i per als que tenien estudis primaris. Per tipologia de contracte, així mateix, es va produir un descens més acusat en el cas dels contractes laboral de tipus indefinit que no pas dels temporals (-34,3% i -15%, respectivament).

3. Visió de conjunt de l'evolució econòmica comarcal

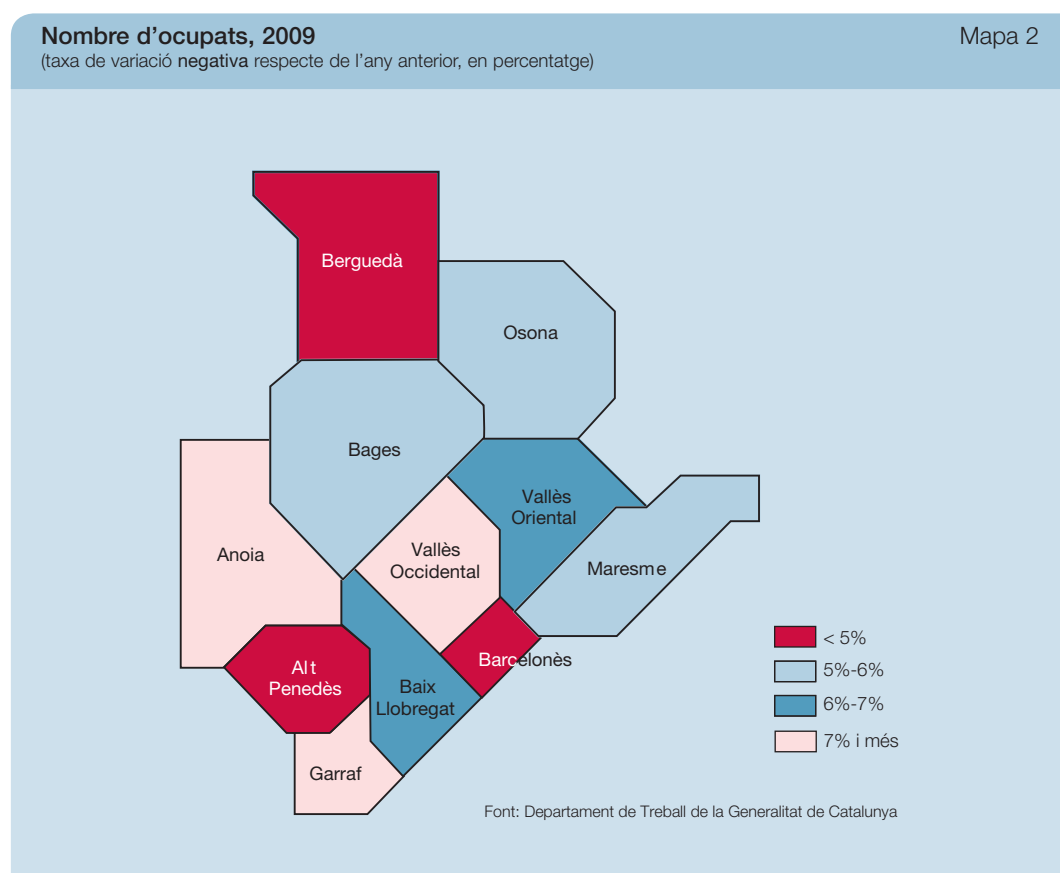
L'any 2008 va marcar el començament a l'economia real de la greu crisi econòmica actual. El PIB de totes les comarques de la província de Barcelona van experimentar una forta caiguda del seu ritme de creixement i, en bastants casos, ja van entrar en taxes de variació negatives. Així, sis de les onze comarques barcelonines van registrar un descens real del seu **PIB** l'any 2008 amb relació a l'anterior, atenent a la informació de l'*Anuari Econòmic Comarcal*, de Caixa Catalunya. La pitjor conjuntura la va travessar l'Anoia, amb una disminució del seu PIB lleugerament superior al 2%. El Berguedà, el Garraf i el Bages, per la seva banda, van experimentar un decreixement entre l'1% i l'1,5%, mentre que al Maresme i el Vallès Occidental la variació va ser de tan sols algunes dècimes negatives. El Vallès Oriental va experimentar, de facto, una congelació del seu producte l'any 2008 amb relació a l'anterior, mentre que la resta de comarques incrementaren el seu PIB, encara que de manera molt modesta. Així, el creixement va ser inferior a l'1% a Osona i el Baix Llobregat, i les dues comarques amb millor resultat van ser l'Alt Penedès (1,5%) i el Barcelonès (1,7%).

A l'apartat de **població**, l'any 2009 s'ha caracteritzat per una pèrdua de dinamisme amb relació a l'any anterior. Efectivament, totes les comarques de la província de Barcelona han experimentat un menor ritme de creixement del nombre d'habitants, amb l'única excepció del Baix Llobregat. L'increment més elevat, en aquest sentit, s'ha produït a l'Alt Penedès (2,6%), seguit per cinc comarques més, on l'ascens en termes percentuals ha oscil·lat entre el 1,8%-2%: per ordre descendent, Anoia, Vallès Oriental, Vallès Occidental, Garraf i Bages. Per la seva banda, el Baix Llobregat, Osona i el Maresme han presentat augments del nombre de residents entre l'1,4% i l'1,5%, mentre que, finalment, les taxes de creixement poblacional més reduïdes es van produir al Barcelonès i el Berguedà. La pèrdua de dinamisme que s'observa és, a la majoria de comarques barcelonines, tant a causa de la reducció en

el creixement del nombre d'habitants estrangers com dels nacionals. De totes maneres, com que els primers continuen incrementant a taxes molt més elevades que els segons, la proporció de població estrangera respecte al total ha crescut un any més a totes les comarques barcelonines. El valor més elevat és al Barcelonès: el 18% dels residents són de nacionalitat no espanyola i els més reduïts a l'Anoia (10,1%) i el Berguedà (10,3%). Per altra banda, es pot destacar que la població més jove es trobava l'any 2009 als dos Vallès, ja que combinaven el major percentatge relatiu d'habitants de 15 i menys anys (18%) amb la menor participació de la població major de 64 anys (13,5% al Vallès Occidental i 13,1% al Vallès Oriental). En el cantó oposat, cal destacar el Barcelonès i el Berguedà: en ambdues, el pes relatiu dels joves menors de 16 anys és del 13,3%, mentre que el 19,4% i el 22,3%, respectivament, de la població tenia 65 anys o més.

La crisi econòmica que va esclatar a l'economia real durant l'any 2008 s'ha intensificat al llarg del 2009 a la província de Barcelona i a Catalunya. Aquesta percepció s'obté si s'observa l'evolució del nombre **d'empreses i ocupats**, ja que no tan sols a totes les comarques barcelonines s'han experimentat taxes negatives de variació sinó que també a la majoria d'elles s'ha registrat un descens superior al de l'any precedent. Aquest és el cas de vuit de les onze comarques de la província de Barcelona, tant en el cas de les empreses com dels ocupats (les excepcions són l'Alt Penedès, el Garraf i el Vallès Occidental en empreses i el Bages, el Berguedà i el Garraf en ocupats). Per altra banda, els descensos percentuals més elevats s'han produït, en el cas de les empreses a l'Anoia i el Maresme (propers al -8%) i en el d'ocupats, a l'Anoia (-8,1%). Les disminucions més reduïdes, en sentit contrari, foren les del Berguedà i el Barcelonès en empreses (entorn al -4,5%) i les de l'Alt Penedès i el Barcelonès (-4,1% en ambdós) pel que fa als ocupats.

Al quadre 2 es mostra l'evolució dels ocupats durant l'any 2009 a les diferents comarques barcelonines, el conjunt de la província de Barcelona i Catalunya segons diversos sectors productius. Considerant la divisió entre sector primari, indústria, construcció i serveis, el que s'observa és que, igual que l'any anterior, el sector més afectat el 2009, quant a pèrdua d'ocupats, ha estat la construcció. En totes les comarques barcelonines, sense excepció, ha experimentat la major disminució percentual de treballadors. El Garraf i el Maresme, amb descensos entorn al 20-22%, han estat les comarques amb els decreixements més elevats, mentre que el descens percentual més reduït es produïa al Berguedà (-12,6%). La indústria ha estat el segon gran sector productiu més afectat per la intensificació de la crisi econòmica aquest 2009 a totes les comarques de la província de Barcelona. En aquest cas concret, les reduccions més intenses del nombre d'ocupats han tingut lloc a l'Anoia i el Bages (entorn al -14%) i la més reduïda s'ha donat a l'Alt Penedès (-8,2%), seguida del Vallès Oriental, Osona i el Berguedà (entre -9% i -10%). El sector primari va presentar una variació positiva del nombre d'ocupats al Bages, mentre que, en sentit contrari, destaca el Berguedà, amb un descens del nombre de treballadors durant l'any 2009 del 8,9%. També ha mostrat variacions de signe contrari el nombre de treballadors ocupats

Quadre 2

Nombre d'ocupats per sectors, 2009

(taxes de variació respecte de l'any anterior, en percentatge)

	Alt Penedès	Anoia	Bages	Baix Llobregat	Barcelonès	Berguedà*	Garraf
Total	-4,1	-8,1	-5,4	-6,3	-4,1	-4,7	-7,3
Agricultura	-1,6	-3,6	2,3	-5,5	-4,5	-8,9	-4,4
Indústria	-8,2	-13,8	-13,5	-12,1	-11,0	-9,6	-12,4
Construcció	-15,5	-16,2	-16,7	-15,4	-13,6	-12,6	-21,8
Serveis	0,1	-2,7	1,5	-2,8	-2,5	0,1	-3,1
Indústries de tecnologia alta	20,5	-15,9	-29,8	-1,5	-15,5	nd	-3,6
Indústries de tecnologia mitjana-alta	-6,4	-19,1	-10,4	-11,3	-11,8	nd	-13,7
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	-14,7	-17,9	-22,2	-16,0	-14,5	nd	-13,9
Indústries de tecnologia baixa	-6,7	-10,3	-8,9	-11,3	-9,1	-10,3	-9,2
Resta d'indústries	-22,7	-7,4	-7,8	-5,8	-0,5	0,6	-1,6
Serveis basats en el coneixement	0,0	2,3	14,2	0,4	-1,6	3,4	-0,5
-Serveis de tecnologia punta	-3,5	-3,5	38,6	-1,6	2,2	nd	-0,7
Resta de serveis	0,1	-5,1	-4,7	-4,3	-3,3	-1,6	-4,4

	Maresme	Osona	Vallès Occidental	Vallès Oriental	Província Barcelona	Catalunya
Total	-5,8	-5,2	-7,0	-6,8	-5,2	-5,2
Agricultura	-2,2	-1,7	-0,5	-2,5	-2,5	-2,6
Indústria	-10,5	-9,4	-11,9	-9,3	-11,2	-10,5
Construcció	-19,9	-15,1	-17,4	-15,4	-15,6	-15,7
Serveis	-2,2	-1,0	-3,4	-3,6	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	-2,1	-6,1	-4,0	-3,9	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	-10,8	-11,7	-11,5	-10,5	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	-12,0	-13,1	-15,4	-11,8	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	-11,3	-7,3	-11,3	-6,9	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	0,0	-4,3	-7,8	-2,0	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	1,2	3,1	-3,9	-3,3	-1,2	-1,0
-Serveis de tecnologia punta	10,0	62,3	6,6	10,3	2,9	2,6
Resta de serveis	-4,1	-3,1	-3,1	-3,8	-3,5	-3,4

* En el cas del Berguedà la dada que apareix a «Indústries de tecnologia baixa» es refereix al global de les manufactures i la que apareix a resta d'indústries engloba tots els sectors industrials que no són manufacturadors.

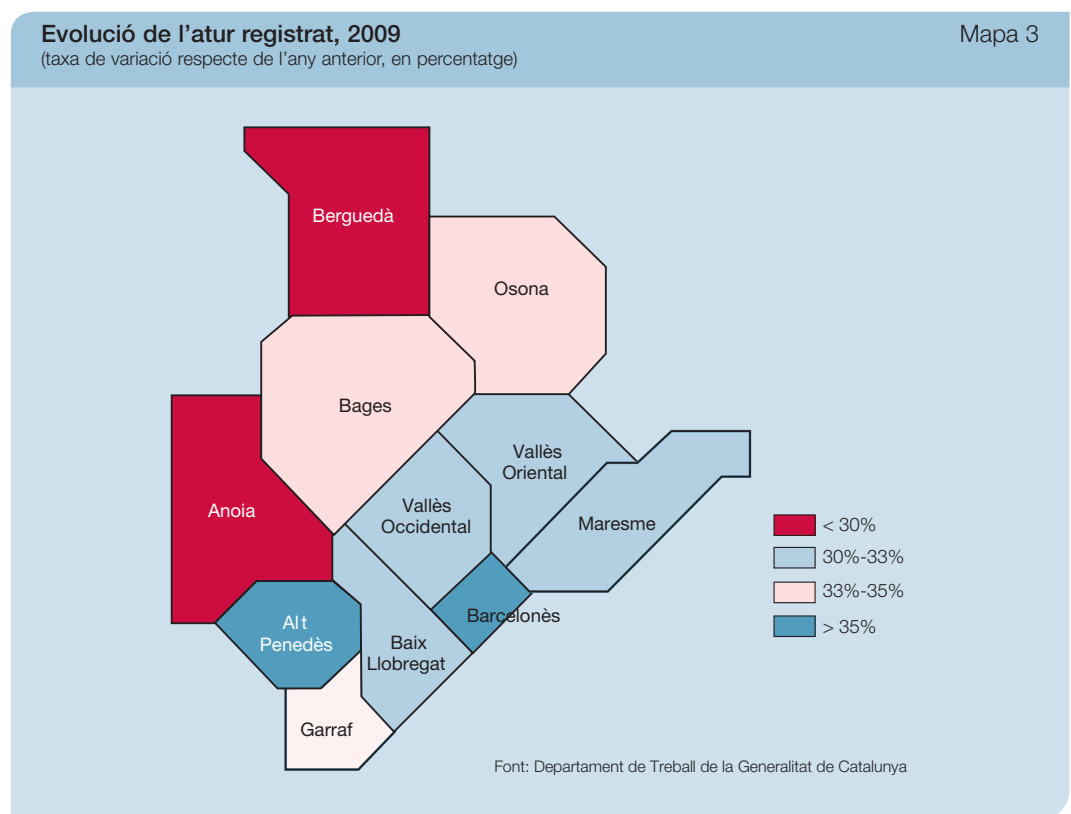
nd: dada no disponible.

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

al sector serveis a les diferents comarques barcelonines. Efectivament, el Bages, l'Alt Penedès i el Berguedà han pogut incrementar el nombre d'ocupats, tot i que modestament, en especial en els dos darrers casos, mentre que a la resta de comarques s'ha experimentat una variació negativa, que ha estat superior al 3% a tres comarques: el Vallès Oriental, el Vallès Occidental i el Garraf.

Els diversos subsectors industrials es poden distribuir en diferents grups segons la seva intensitat tecnològica, tot distingint entre activitats industrials de tecnologia alta, mitjana-alta, mitjana-baixa, baixa i la resta d'indústries (que bàsicament inclouria les extractives i les energètiques). Mentre que els diferents subsectors de serveis, per la seva banda, també es poden classificar, segons la seva major o menor influència de les noves tecnologies de la informació i comunicació (TIC), en serveis basats en el coneixement, més avançats, i resta de serveis, més tradicionals. Dins dels primers, a més, es pot diferenciar un subgrup d'activitats més estrictament lligades amb la recerca i les TIC, que serien els serveis de tecnologia punta. Atenent al cas industrial, a la majoria de les comarques barcelonines, i a banda del conjunt format per la resta d'indústries, el grup que ha travessat una conjuntura menys dolenta, en termes relatius, el 2009 ha estat el de les manufactures de tecnologia alta. Però hi ha excepcions, com, per exemple, el Bages i el Barcelonès, on justament aquest grup de manufactures ha estat el que ha patit un major decreixement del nombre d'ocupats, o l'Anoia (quadre 2). També es pot destacar l'Alt Penedès per haver estat l'única comarca de la província de Barcelona que va experimentar un ascens del nombre de treballadors al llarg del 2009 a les manufactures d'intensitat tecnològica alta.

Pel que fa als serveis, ocorre una cosa semblant, en el sentit que van ser els subsectors més avançats els que van experimentar una millor conjuntura. Així, en totes les comarques de la província de Barcelona, amb l'única excepció del Vallès Occidental, els serveis basats en el coneixement van

presentar un descens percentual del nombre de treballadors inferior al dels serveis més de caire tradicional. De fet, fins i tot, en sis comarques es van produir ascensos del nombre d'ocupats en aquests subsectors avançats: el Bages, el Berguedà, Osona, l'Anoia, el Maresme i el Baix Llobregat. Un cas a part és l'Alt Penedès, on es va produir un ascens del 0,1% en el volum d'ocupació dels serveis tradicionals i un estancament, de facto, en el nombre de treballadors dels serveis basats en el coneixement. Finalment, els subsectors que conformen els serveis de tecnologia punta han experimentat increments del nombre d'ocupats en la major part de les comarques barcelonines (amb esment especial del Bages i Osona); només a quatre comarques, de fet, hi van haver descensos durant l'any 2009: l'Alt Penedès, l'Anoia, el Baix Llobregat i el Garraf.

La intensificació de la crisi econòmica durant 2009 es posa també de manifest si s'atén a l'evolució de **l'atur registrat** i el nombre de **contractes de treball** subscrits. En el primer cas, les taxes d'ascens han tornar a ser —per segon any consecutiu— molt elevades, tot i que inferiors —en termes percentuals— a les de l'any anterior. Al mapa 3 es pot observar que van ser l'Alt Penedès i el Barcelonès les comarques barcelonines que van experimentar un major augment del nombre d'aturats registrats (superior al 35%), mentre que, en sentit contrari, l'ascens fou del 27,7% i del 24,8%, respectivament, a l'Anoia i el Berguedà. En dos anys, des de desembre del 2007 a desembre del 2009, el nombre d'aturats registrats s'ha més que doblat a totes les comarques barcelonines, tret del Berguedà i el Maresme (on s'han multiplicat per un factor d'1,93 i 1,97, respectivament). En particular, destaquen l'Alt Penedès, el Bages i el Vallès Oriental, on el nombre d'aturats registrats entre aquests dos anys es va multiplicar per un factor entorn a 2,3. El nombre de contractes de treball signats s'ha reduït a totes les comarques de la província de Barcelona; a més, les disminucions han estat més elevades que les registrades durant l'any 2008. En aquest sentit, a quatre comarques els descensos han estat superiors al 25%: el Vallès Oriental, el Bages, Osona i l'Alt Penedès, per aquest ordre. El Vallès Occidental, l'Anoia i el Baix Llobregat també presentaren decreixements superiors al 20%, mentre que la menor disminució es va produir al Garraf (-9,7%) i la resta de comarques experimentaren taxes de variació properes al -15%.

LES ESCOLES I PROGRAMES D'ENSENYAMENT DE L'ÀMBIT HOTELER I DE RESTAURACIÓ A LA PROVÍNCIA DE BARCELONA

Carme Cassa

Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme CETT

La recessió econòmica s'ha reflectit en el grau d'ocupació del sector hotelier, que ha experimentat una notable davallada l'any 2009, segons les dades provisionals avançades per l'Institut Nacional d'Estadística (quadre 1). Si bé és cert que el sector hotelier no és l'únic representant del sector turístic barceloní, es pot afirmar amb seguretat que l'evolució de l'hoteleria i la restauració en termes d'ocupació és molt indicativa de la marxa del mercat de treball de la província.

Quadre 1. Dades principals del sector hotelier a la província de Barcelona

Any	Nombre d'establiments		Grau d'ocupació per places, cap de setmana		Total personal ocupat
	Nombre oberts estimats	Nombre de places estimades	Grau d'ocupació per places	Grau d'ocupació per places, cap de setmana	
2006	839	86.099	61,26	66,85	14.254
2007	810	86.412	62,85	66,98	14.566
2008	871	91.988	58,61	62,62	15.191
2009	903	99.032	55,26	60,46	14.636

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Enquesta d'Ocupació Hotelera de l'INE

Així, el 2009 s'ha tancat amb una ocupació de 14.636 persones empleades en el sector hotelier a la província de Barcelona, un 3,7% menys que l'any anterior. Malgrat aquesta reducció, queda palès que el sector hotelier i de restauració és un dels majors ocupadors de la província.

A causa de la importància d'aquest sector, resulta d'especial rellevància analitzar quina és l'oferta de formació en hoteleria i restauració a la província de Barcelona. Aquesta abraça diferents nivells formatius: formació professional, formació universitària de grau, de postgrau, d'extensió universitària i formació contínua.

1. Formació professional

A Catalunya, aquesta formació està regulada pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Aquests ensenyaments s'anomenen cicles formatius i s'estructuren en 2 nivells: grau mitjà (CFGM) i grau superior (CFGS). El curs 2009-2010 s'ha iniciat una reforma que ha modificat alguns cicles, tant pel que fa al nom com al contingut, i que continuarà en els propers cursos. A continuació es fa referència als continguts dels programes establerts a partir de l'esmentada reforma:

1.1. Cicles formatius de grau mitjà

Per accedir als estudis de cicle formatiu de grau mitjà cal haver superat l'ESO o la prova d'accés als cicles formatius de grau mitjà. Hi ha dos programes:

1.1.1. Tècnic/a en Cuina i Gastronomia

Aquests estudis donen els coneixements per fer les operacions de manipulació, preparació, conservació i presentació de tota classe d'aliments, i per a la confecció d'ofertes gastronòmiques i l'ajut en les activitats de servei.

1.1.2. Tècnic/a en Serveis de Restauració

La competència general d'aquest títol consisteix a realitzar les activitats de preparació, presentació i servei d'aliments i begudes, així com les d'atenció al client en l'àmbit de la restauració, seguint els protocols de qualitat establerts i actuant segons normes d'higiene, prevenció de riscos laborals i protecció ambiental.

L'Escola d'Hoteleria i Turisme CETT va ser pionera a impartir aquests dos cicles integrats en un mateix curs amb una durada de 4.000 hores i que s'imparteix en 3 anys acadèmics. Actualment, altres centres també imparteixen aquesta formació de manera integrada: la Granja Escola Sinaí, l'Escola Superior d'Hostaleria i Turisme Sant Ignasi a Barcelona, l'Escola d'Hoteleria Joviat a Manresa i la Fundació d'Hostaleria de Castelldefels.

1.2. Cicles formatius de grau superior

Per accedir als estudis de cicle formatiu de grau superior cal haver superat qualsevol de les modalitats del batxillerat o bé la prova d'accés als cicles formatius de grau superior. Hi ha dos programes:

1.2.1. Tècnic/a Superior en Restauració

És competència general d'aquest tècnic administrar establiments, àrees o departaments de restauració, dissenyant i comercialitzant la seva oferta gastronòmica.

1.2.2. Tècnic/a Superior en Gestió d'Alotjament Turístic

La competència general d'aquest títol consisteix a organitzar i controlar establiments d'allotjament turístic, aplicant les polítiques empresarials establertes, controlant objectius dels diferents departaments, accions comercials i els resultats econòmics de l'establiment, prestant el servei en l'àrea d'allotjament i assegurant la satisfacció del client.

Tots aquests cicles formatius de grau mitjà i superior tenen una durada de 2.000 hores, 1.600 de les quals són al centre educatiu i 400 al centre de treball (pràctiques), i s'imparteixen en dos anys acadèmics. A la província de Barcelona, els cicles formatius s'imparteixen a setze centres (vegeu quadre 2). A la comarca del Barcelonès, a l'Escola d'Hoteleria i Turisme CETT, a la Fundació de Restauració i Hostalitat (Escola Superior d'Hostaleria de Barcelona), a la Granja Escola Sinaí, a Euroaula, a Mediterrani, a l'Escola Superior d'Hostaleria i Turisme Sant Ignasi, a l'Institut Escola d'Hoteleria i Turisme de Barcelona i a l'Institut Lluïsa Cura. Els cinc primers són centres privats, el sisè és concertat i els dos últims són públics, i tots ells es troben a la ciutat de Barcelona.

A la resta de la província aquests estudis s'imparteixen a l'Institut Bisbe Sivilla a Calella, a l'Institut Mediterrània a Castelldefels, a l'Institut Martí Dot a Sant Feliu de Llobregat, a l'Institut Joan Ramon Benaprès a Sitges, a l'Institut Cavall Bernat a Terrassa i a l'Institut de Tona, tots ells centres públics, i a la Fundació d'Hostaleria de Castelldefels i l'Escola d'Hostaleria Joviat de Manresa, que són privats.

El curs 2008-2009, a la província de Barcelona van matricular-se a cicles formatius de grau mitjà en l'àmbit de l'hostaleria i la restauració un total de 1.446 persones (604 a centres públics i 842 a centres privats). Pel que fa als cicles de grau superior, es van matricular a Tècnic/a Superior de Restauració i Tècnic/a Superior de Gestió d'Allotjaments Turístics un total de 442 estudiants (210 a centres públics i 232 a centres privats) (vegeu quadre 3).

Quadre 2. Relació de centres formatius i cicles que imparteixen

		Cicles formatius			
		Tècnic/a Cuina i Gastronomia	Tècnic/a Serveis de Restauració	Tècnic/a Superior Restauració	Tècnic/a Superior G. A. Turístics
Barcelona	Escola d'Hostaleria i Turisme CETT	X	X	X	X
	Escola Superior d'Hostaleria de Barcelona	X	X	X	X
	Granja Escola Sinaí	X	X		
	Euroaula				X
	Mediterrani				X
	Sant Ignasi	X	X	X	
	Escola d'Hostaleria i Turisme de Barcelona	X	X	X	X
IES Lluïsa Cura				X	
Província Barcelona	IES Bisbe Sivilla	X	X	X	
	IES Mediterrània				X
	Institut Martí Dot	X	X	X	
	Institut Joan Ramon Benaprès	X	X	X	
	IES Cavall Bernat	X			
	Institut de Tona	X			
	Escola d'Hostaleria Joviat	X	X	X	
	Fundació Hostaleria de Castelldefels	X	X	X	

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació de la pàgina web del Departament d'Educació: <http://www10.gencat.net/pls/ense_ensenyament/p01.recerca_municipis> a 27/01/2010.

2. Formació universitària

Actualment, des de l'entrada en vigència del RD 1393/2007, els estudis universitaris s'estructuren en dos grans nivells: el grau i el post-grau.

Quadre 3. Alumnes matriculats a Cicles Formatius de Grau Mitjà (CFGM) i Superior (CFGS) d'Hostaleria a la província de Barcelona. Curs 2008-2009

	Província de Barcelona		
	Públic	Privat	Totals
C. F. Grau Mitjà (Tots els CFGM)	604	842	1.446
C. F. Grau Superior	210	232	442
Tècnic/a Superior en Restauració	105	173	278
Tècnic/a Superior en Gestió d'Allotjaments Turístics	105	59	164

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Educació. Servei d'Indicadors i estadística. Estadística de l'Educació

2.1. Estudis de grau

El curs 2009-2010, a la província de Barcelona hi ha tres escoles universitàries que ofereixen el grau en Turisme amb l'especialitat en Direcció Hotelera:

A Barcelona ciutat: l'Escola Universitària d'Hostaleria i Turisme CETT, adscrita a la Universitat de Barcelona (aquesta escola també ofereix l'especialitat Direcció Turística), i l'Escola Universitària de Turisme EUROAULA, adscrita a la Universitat de Girona. Al Maresme, l'Escola Universitària d'Hostaleria i Turisme de Sant Pol de Mar, adscrita a la Universitat de Girona.

També a Barcelona, l'Escola Superior d'Hostaleria i Turisme Sant Ignasi, de la Universitat Ramon Llull, ofereix un grau en Gestió Turística i Hotelera.

Cal assenyalar que hi ha d'altres escoles universitàries de la Província de Barcelona que ofereixen el grau en Turisme però no amb especialització en Gestió Hotelera, i que d'altres segueixen oferint de moment la diplomatura en Turisme.

2.2. Estudis de postgrau

De les escoles universitàries esmentades anteriorment, només ofereixen màsters oficials l'Escola Universitària d'Hostaleria i Turisme CETT-UB, amb el màster en Gestió Estratègica d'Empreses Hoteleres i de Restauració, i l'Escola Superior d'Hostaleria i Turisme Sant Ignasi – Universitat Ramon Llull, amb el Master in Innovative Hospitality Management.

L'Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera ofereix el MBA en Gestió Hotelera de títol propi de la UAB; l'Escola Universitària de Turisme EUROAULA, el Màster en Direcció d'Allotjament Turístics de títol propi de la Universitat de Girona, i l'Escola Universitària d'Hostaleria i Turisme de Sant Pol de Mar, el Master in Hospitality Management de títol propi de la Universitat de Girona i tres programes de postgrau: en Direcció de Food & Beverage, en Pastisseria de Restaurants i en Direcció de Cuina (diplomes d'especialització del centre en conveni amb la Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació).

A més dels estudis de grau i postgrau, existeixen cursos d'extensió universitària altament especialitzats que atorguen diplomes o certificats segons el nombre d'hores de durada del curs.

2.3. Cursos d'extensió universitària

L'Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme CETT ofereix quatre cursos d'extensió universitària amb titulació de la Universitat de Barcelona: curs de Direcció de Serveis de Restaurant, curs de Cuina d'Alta Gastronomia, Executiva i Creativa, curs de Sommeliers i curs d'elBullirestaurant: «Elaboracions Característiques». L'Escola Superior d'Hostaleria de Barcelona ofereix el curs de Sommeliers, amb titulació de la Fundació Universitat Rovira i Virgili.

3. Formació contínua

De les escoles esmentades anteriorment, ofereixen cursos de formació contínua: l'Escola de Formació Contínua del CETT, l'Escola Superior d'Hostaleria i Turisme Sant Ignasi, l'Escola Superior d'Hostaleria de Barcelona, l'Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme de Sant Pol de Mar, l'Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera UAB, l'Escola d'Hoteleria Joviat i l'Escola d'Hostaleria de Castelldefels. Aquests cursos són de curta durada i molt especialitzats.

4. Conclusions

A la província de Barcelona s'ofereix una àmplia formació en hoteleria i restauració que va des de la formació professional a la formació contínua, passant també per la formació universitària. Els cicles formatius de grau mitjà no donen accés directe als cicles formatius de grau superior, ja que per accedir-hi, si no es disposa de Batxillerat, cal fer una prova d'accés de majors de 19 anys. No obstant això, des dels cicles formatius de grau superior s'accedeix directament al estudis universitaris de grau sense haver de realitzar la prova de selectivitat i amb la possibilitat, a més, de convalidar algunes matèries. També des d'aquests cicles es pot accedir als cursos d'extensió universitària, d'alt nivell i especialització, i dels estudis universitaris de grau als màsters universitaris i sens dubte també als cursos d'extensió universitària. Això permet a l'alumne dissenyar el seu itinerari curricular a mida dels seus interessos i aprofundint en les especialitats desitjades.

El nombre d'estudiants de les escoles d'hoteleria i turisme de la província és clarament insuficient per atendre les necessitats de personal qualificat que tenen les empreses hoteleres, motiu pel qual caldria desenvolupar programes i mesures tendents a equilibrar aquest dèficit.

ANNEX ESTADÍSTIC. PROVÍNCIA DE BARCELONA

	Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009	
	2008	2009	2008	2009	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics						
Població (hab.)	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	15,5	15,7	15,6	15,9	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	16,3	16,4	16,2	16,3	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	13,8	14,6	15,0	15,9	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	701	710	229	233	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	194.585	183.804	270.534	256.248	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	10,3	10,3	9,6	9,6	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball						
Ocupats						
Total	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	7.701	7.530	33.185	32.413	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	679	728	1.662	1.698	7,2	2,2
Pesca i aquicultura	338	243	1.121	918	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	42	34	67	61	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	2	3	2	3	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	9	4	13	8	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	2.168	1.912	3.694	3.287	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	14	7	22	26	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	38.214	36.372	67.889	65.701	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	7.609	7.390	10.476	10.223	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	3	3	6	4	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	19.241	16.265	24.169	20.400	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	18.332	14.953	20.874	17.077	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	2.886	2.628	3.280	2.974	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	8.739	7.605	14.782	12.965	-13,0	-12,3
Indústries del paper	9.958	9.015	14.157	12.655	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	22.885	20.299	26.398	23.556	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	82	17	1.134	1.058	-79,3	-6,7
Indústries químiques	25.770	23.876	34.085	31.379	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	19.144	18.867	20.915	20.663	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	23.235	19.779	29.084	25.101	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	13.369	11.535	20.770	17.888	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	12.421	10.451	15.649	13.385	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	52.470	44.539	66.702	57.083	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	8.969	6.846	9.789	7.478	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	15.019	14.568	17.595	16.960	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	30.676	25.457	38.048	31.721	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	40.557	35.056	46.334	40.066	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	4.470	3.904	5.648	4.861	-12,7	-13,9
Mobles	8.858	7.731	12.236	10.666	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	7.113	6.172	8.052	7.054	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	10.895	9.985	14.450	13.394	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	3.222	3.116	5.250	5.137	-3,3	-2,2
Aigua	4.138	4.198	6.338	6.572	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	615	631	924	935	2,6	1,2
Tractament de residus	13.389	13.720	17.556	17.713	2,5	0,9
Gestió de residus	129	136	187	221	5,4	18,2
Construcció d'immobles	67.912	56.793	111.779	92.824	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	19.610	13.668	26.131	18.765	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	126.768	110.403	180.536	156.944	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	38.857	36.542	56.577	53.407	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	169.112	156.401	209.987	194.762	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	247.071	237.345	327.493	314.667	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	85.372	80.195	112.767	105.890	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	402	373	439	416	-7,2	-5,2
Transport aeri	4.182	4.149	4.240	4.211	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	29.905	29.284	35.899	35.143	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	9.337	9.231	11.695	11.545	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	20.351	19.520	33.632	32.382	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	119.656	118.279	166.629	164.357	-1,2	-1,4
Edició	20.219	16.248	22.096	17.979	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	6.772	6.364	7.660	7.218	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	4.492	4.498	4.946	4.954	0,1	0,2
Telecomunicacions	9.434	9.064	11.214	10.767	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	30.168	30.855	32.717	33.389	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. PROVÍNCIA DE BARCELONA (continuació)

	Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	Prov. Barcelona	Catalunya	
Serveis d'informació	3.043	3.758	3.594	4.341	23,5	20,8	
Mediació financera	40.644	39.165	51.041	49.169	-3,6	-3,7	
Assegurances i fons pensions	12.578	11.929	13.879	13.172	-5,2	-5,1	
Activitats auxiliars mediació financera	12.188	12.572	15.629	15.952	3,2	2,1	
Activitats immobiliàries	19.315	18.680	23.628	22.819	-3,3	-3,4	
Activitats jurídiques i de comptabilitat	47.501	46.258	61.854	60.190	-2,6	-2,7	
Seus centrals i consultoria empresarial	9.062	9.279	11.375	11.476	2,4	0,9	
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	33.737	31.560	42.304	39.768	-6,5	-6,0	
Recerca i desenvolupament	12.180	13.130	14.047	15.132	7,8	7,7	
Publicitat i estudis de mercat	23.619	22.849	25.549	24.801	-3,3	-2,9	
Activitats professionals i tècniques ncaa	14.253	14.844	16.580	17.308	4,1	4,4	
Activitats veterinàries	2.603	2.628	3.480	3.470	1,0	-0,3	
Activitats de lloguer	38.972	31.437	45.032	36.454	-19,3	-19,0	
Activitats relacionades amb l'ocupació	20.778	18.008	25.602	22.551	-13,3	-11,9	
Agències viatges i operadors turístics	8.980	8.471	10.724	10.067	-5,7	-6,1	
Activitats de seguretat i investigació	14.599	14.701	17.286	17.531	0,7	1,4	
Serveis a edificis i de jardineria	75.856	74.943	96.237	94.850	-1,2	-1,4	
Activitats administratives d'oficina	26.399	29.064	29.836	32.580	10,1	9,2	
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	121.831	124.789	172.738	176.527	2,4	2,2	
Educació	111.951	114.010	138.430	141.791	1,8	2,4	
Activitats sanitàries	129.803	131.052	166.122	167.943	1,0	1,1	
Serveis socials amb allotjament	23.860	26.500	32.869	36.157	11,1	10,0	
Serveis socials sense allotjament	24.162	24.568	31.229	31.876	1,7	2,1	
Activitats artístiques i d'espectacles	12.779	12.263	14.471	14.044	-4,0	-3,0	
Biblioteques i museus	3.199	3.364	3.986	4.108	5,2	3,1	
Jocs d'atzar i apostes	3.894	3.649	5.294	5.007	-6,3	-5,4	
Activitats esportives i d'entreteniment	23.768	23.521	32.158	31.761	-1,0	-1,2	
Activitats associatives	21.281	21.084	26.041	25.752	-0,9	-1,1	
Reparació ordinadors i efectes personals	18.287	16.068	23.715	20.969	-12,1	-11,6	
Altres activitats de serveis personals	41.813	40.895	55.295	54.073	-2,2	-2,2	
Llars que ocupen personal domèstic	5.087	5.188	6.204	6.299	2,0	1,5	
Organismes extraterritorials	297	326	300	329	9,8	9,7	
Agricultura	8.718	8.501	35.968	35.029	-2,5	-2,6	
Indústria	424.643	377.074	556.575	498.275	-11,2	-10,5	
Construcció	214.290	180.864	318.446	268.533	-15,6	-15,7	
Serveis	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	-2,6	-2,4	
Indústries de tecnologia alta	28.113	25.713	30.704	28.141	-8,5	-8,3	
Indústries de tecnologia mitjana-alta	127.387	112.846	156.160	138.381	-11,4	-11,4	
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	101.577	86.321	133.339	114.515	-15,0	-14,1	
Indústries de tecnologia baixa	157.227	142.153	219.875	200.988	-9,6	-8,6	
Resta d'indústries	10.339	10.041	16.497	16.250	-2,9	-1,5	
Serveis basats en el coneixement	746.946	737.653	919.697	910.192	-1,2	-1,0	
-serveis de tecnologia punta	64.162	66.038	73.267	75.174	2,9	2,6	
Resta de serveis	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-3,5	-3,4	
Atur							
Nombre d'aturats registrats	315.457	419.988	423.232	561.761	33,1	32,7	
Nacionals	259.750	338.184	337.813	438.498	30,2	29,8	
Estrangers	55.707	81.804	85.419	123.263	46,8	44,3	
Per sexe							
Homes	161.438	222.880	222.630	303.377	38,1	36,3	
Dones	154.019	197.108	200.602	258.384	28,0	28,8	
Per edat							
<25 anys	31.179	38.155	44.299	54.421	22,4	22,8	
25-44 anys	167.610	227.642	228.895	307.716	35,8	34,4	
45 i més anys	116.668	154.191	150.038	199.624	32,2	33,0	
Per sector							
Agricultura	1.534	2.495	4.371	7.371	62,6	68,6	
Indústria	65.136	83.602	81.420	104.448	28,3	28,3	
Construcció	51.781	68.316	79.146	101.571	31,9	28,3	
Serveis	189.718	247.248	249.161	323.675	30,3	29,9	
Sense ocupació anterior	7.288	18.327	9.134	24.696	151,5	170,4	
Per nivell formatiu							
Sense estudis	2.167	3.222	4.490	6.514	48,7	45,1	
Estudis primaris incomplets	13.920	18.087	24.778	32.208	29,9	30,0	
Estudis primaris complets	30.687	40.133	42.508	56.738	30,8	33,5	
Programes formació professional	25.645	35.029	32.245	44.445	36,6	37,8	
Educació general	202.510	266.043	270.156	352.608	31,4	30,5	
Tècnics-professionals superiors	17.354	24.317	21.490	29.955	40,1	39,4	
Universitaris primer cicle	8.592	12.283	10.520	15.005	43,0	42,6	
Universitaris segon i tercer cicle	14.316	20.457	16.708	23.768	42,9	42,3	
Altres estudis post-secundaris	266	417	337	520	56,8	54,3	

ANNEX ESTADÍSTIC. PROVÍNCIA DE BARCELONA (continuació)

	Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009	
	2008	2009	2008	2009	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	46.774	61.442	71.776	95.460	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	228.155	301.072	302.401	397.053	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	40.528	57.474	49.055	69.248	41,8	41,2
Contractació						
Nombre de contractes	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-18,3	-17,6
Nacionals	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-16,3	-15,6
Estrangers	530.113	405.848	755.672	586.622	-23,4	-22,4
Per sexe						
Homes	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-19,7	-18,7
Dones	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-16,9	-16,5
Per edat						
<25 anys	532.838	397.601	697.356	526.455	-25,4	-24,5
25-44 anys	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-16,3	-15,8
45 i més anys	263.268	231.444	354.704	313.649	-12,1	-11,6
Per sector						
Agricultura	11.812	9.416	55.441	50.449	-20,3	-9,0
Indústria	134.014	92.513	183.199	129.958	-31,0	-29,1
Construcció	166.212	138.466	249.563	200.375	-16,7	-19,7
Serveis	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu						
Sense estudis	143.235	110.657	209.847	166.423	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	105.695	80.841	163.519	122.427	-23,5	-25,1
Programes formació professional	177.778	149.045	211.695	176.678	-16,2	-16,5
Educació general	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	74.486	62.792	89.007	75.328	-15,7	-15,4
Universitaris primer cicle	104.151	98.436	124.309	116.442	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cicle	125.871	111.693	148.747	131.730	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	248.930	191.498	373.366	288.850	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	304.508	272.921	362.063	323.500	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte						
Indefinits	321.031	210.821	425.932	282.630	-34,3	-33,6
Temporals	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.
Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

ALT Penedès

ALT PENEDÈS¹

Com passa a totes les comarques barcelonines, el començament de la crisi en l'economia real l'any 2008 ha suposat una caiguda en el dinamisme del **PIB** a preus constants a l'Alt Penedès. De tota manera, la davallada de la taxa de creixement comarcal va ser clarament menys pronunciada que la registrada per la província de Barcelona i Catalunya (gràfic 1); de fet, només va disminuir un punt i mig davant dels tres punts, aproximadament, del conjunt provincial barceloní i català. La taxa de creixement del PIB real de l'Alt Penedès l'any 2008 va quedar, així, en l'1,5%, la segona més elevada, darrere de la del Barcelonès, de totes les comarques de la província de Barcelona. En el darrer lustre, 2004-2008, el PIB real de la comarca ha augmentat, de mitjana, un 2,7% anual, taxa idèntica a la del conjunt de la província de Barcelona i tres dècimes per sota de la de Catalunya.

Per sectors productius, el major responsable de la caiguda del dinamisme del PIB comarcal va ser el sector de la construcció, amb una reducció de la seva producció real del 4,5% l'any 2008, que contrasta amb l'increment del 2,6% de l'any precedent. Per la seva banda, la indústria, tot i disminuir el seu ritme de creixement respecte del 2007, va continuar en taxes positives (0,4%), cosa que diferencia la comarca de l'Alt Penedès de la resta de comarques barcelonines. Els serveis comarcals, amb una taxa de creixement del 3,8%, només sis dècimes inferior a la del 2007 i clarament per sobre dels registres de Catalunya (2,5%) i la província de Barcelona (2,7%), van ser els principals responsables que la desacceleració del creixement del PIB de l'Alt Penedès fos la menys intensa de totes les comarques barcelonines. Finalment, el sector primari, amb un pes mínim en l'estructura productiva comarcal, va incrementar el seu PIB real un 0,6%.

La **població** de la comarca de l'Alt Penedès, per altra banda, ascendia el 2009 a la xifra de 104.353 habitants, fet que implica un increment del 2,6% respecte de l'any anterior, el més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona. Entre el 2005 i el 2009, la taxa anual mitjana de creixement d'aquesta població comarcal fou del 3,1%, només superada a la província de Barcelona per la taxa d'augment del Garraf. La densitat de població a l'Alt Penedès va quedar situada en 176 habitants per quilòmetre quadrat, inferior a la dada per al conjunt de Catalunya (233) i de la província de Barcelona (710). Els habitants de nacionalitat espanyola augmentaren a la comarca un 1,5% el 2009, la més elevada taxa de creixement de totes les comarques de la província de Barcelona, mentre que els de nacionalitat estrangera ho feien a una taxa del 10,2%. El pes que representen aquests estrangers sobre el total de població comarcal quedà en el 12,9%, encara per sota de les xifres del conjunt provincial barceloní i català. El 43,5% dels estrangers de l'Alt Penedès són de nacionalitat marroquina, mentre que una mica menys del 30% són originaris del continent americà, bàsicament d'Amèrica del Sud (més del 20% provenen, de fet, de tan sols quatre països: Equador, Bolívia, Colòmbia i Perú).

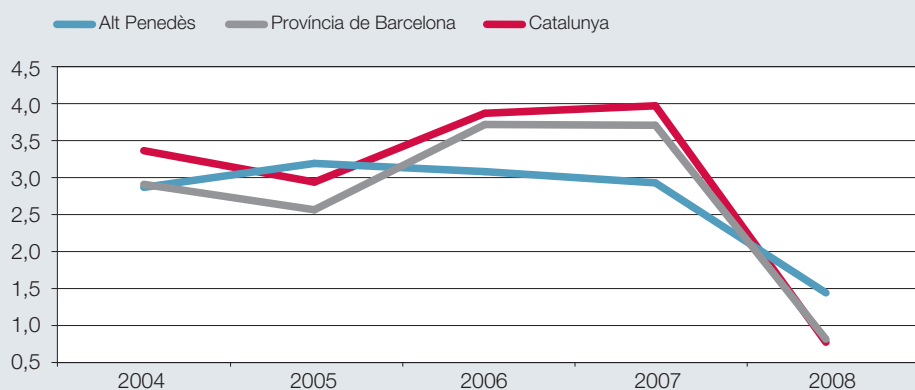
Per edats, el 17,7% de la població de l'Alt Penedès tenia el 2009 menys de 16 anys, aproximadament dos punts per sobre del percentatge registrat per la província de Barcelona i Catalunya, mentre que el 15,2% eren persones de 65 anys o més. Respecte a l'any 2008 i com passa en la darrera dècada s'observa un increment de la proporció de joves i una disminució lleugera de la participació dels més vells a la població. En gran mesura, el rejuveniment de la població es deu a l'arribada dels immigrants estrangers, normalment en edat de treballar i formar famílies. Una dada al respecte és suficientment clara: mentre que el 17,2% de la població espanyola té 65 anys o més, el percentatge corresponent entre els estrangers és de l'11,6%.

La intensificació de la crisi econòmica que ha tingut lloc l'any 2009 es reflecteix en el nou decreixement del nombre d'empreses i ocupats. Així, el nombre d'**empreses** a l'Alt Penedès es va reduir un 5%, menys que al conjunt de la província de Barcelona (-5,5%) i Catalunya (-5,3%) i menys que a la mateixa

1. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB
(en percentatge)

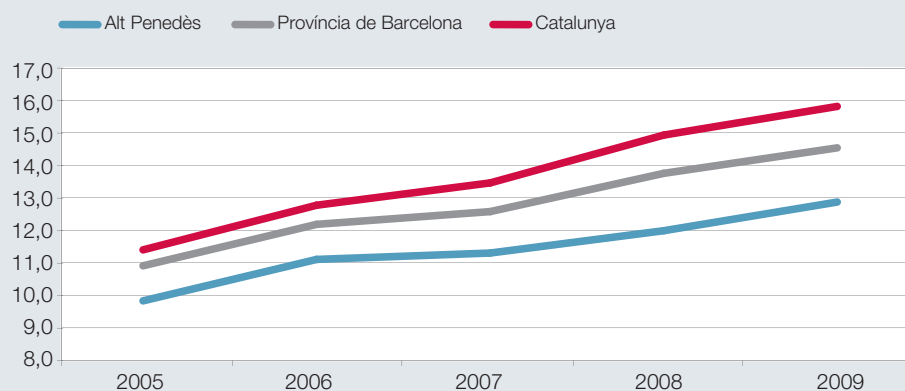
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total
(en percentatge)

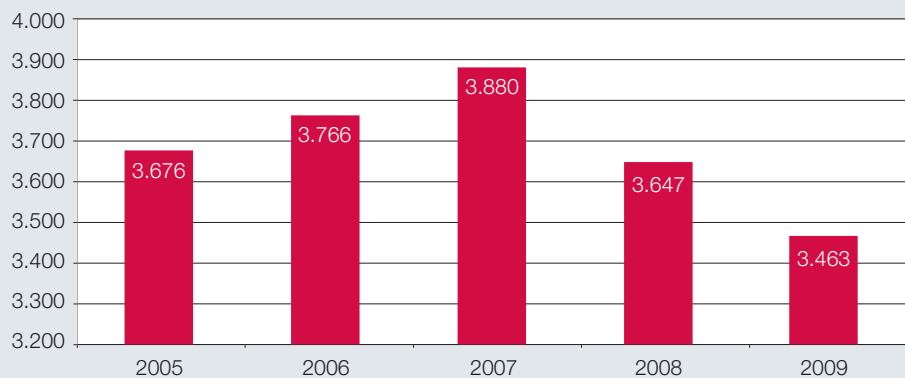
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses a l'Alt Penedès
(valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

comarca l'any precedent (-6%). Aquesta és una tendència que, excepte al Garraf i, en menor mesura, al Vallès Occidental, no s'ha produït a cap altra comarca de la província de Barcelona. Tal com s'observa al gràfic 3, la crisi econòmica actual ha fet disminuir ràpidament el nombre d'empreses comarcals en el bienni 2008-2009, de manera que a finals del darrer any hi havia més de 200 empreses menys a l'Alt Penedès que quatre anys abans. Per altra banda, la dimensió de les empreses comarcals va augmentar el 2009 respecte de l'any precedent, encara que els 9,1 treballadors per empresa que registra continua sent lleugerament inferior a la de la província de Barcelona i Catalunya (10,3 i 9,6 treballadors per empresa, respectivament, exactament el mateix valor que l'any precedent en tots dos casos).

La conjuntura respecte als **ocupats** ha estat similar, això és, s'ha tornat a registrar un descens l'any 2009, que se suma al ja experimentat l'any anterior. El decreixement ha estat del 4,1%, superior al del 2008 (-3,5%), encara que inferior als registrats al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya (-5,2% a totes dues). Al gràfic 4 s'observen molt clarament els efectes de la crisi econòmica actual a la variable d'ocupats: s'ha passat de tenir taxes positives de creixement, sempre superiors al 2%, durant el període 2005-2007 a importants reduccions durant 2008 i 2009. A finals del 2009 hi havia poc més de 39.000 ocupats a l'Alt Penedès, una xifra molt semblant a la de cinc anys abans.

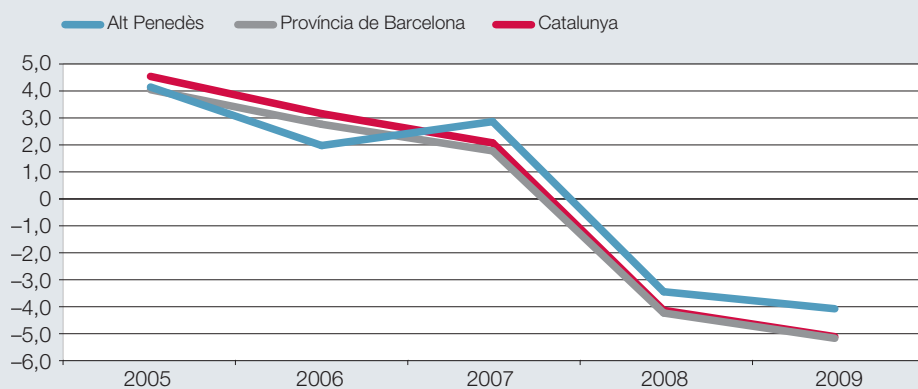
Per grans sectors productius, la pitjor conjuntura l'ha registrat el sector de la construcció, amb un descens del nombre d'ocupats a la comarca del 15,5%, molt similar als experimentats per la província de Barcelona i Catalunya; seguit de la indústria, amb una reducció del 8,2% (-11,2% a la província de Barcelona i -10,5%, a Catalunya). Per contra, al sector de serveis s'ha mantingut bastant estable el nombre de treballadors comarcals; de fet, a finals del 2009 hi havia 18 persones ocupades més que un any abans (cosa que contrasta amb les variacions negatives de la província de Barcelona i Catalunya). Finalment, el sector primari de l'Alt Penedès, amb una participació relativa sobre el total de només el 2,3%, registrà una reducció del nombre de treballadors de l'1,6%.

Si se classifiquen els diversos sectors industrials en manufactures de tecnologia alta, mitjana-alta, mitjana-baixa, baixa i resta d'indústries (bàsicament les extractives i les energètiques), el que s'observa l'any 2009 a l'Alt Penedès és que els majors decreixements percentuals (superiors al 10%) s'han produït a les manufactures de tecnologia mitjana-baixa i a la resta d'indústries (encara que aquestes darreres tenen un pes relatiu molt reduït), mentre que les manufactures de tecnologia mitjana-alta i les d'intensitat tecnològica baixa han registrat descensos percentuals més modestos, entorn al 6,5%, tal com es pot comprovar en detall a la fitxa estadística comarcal. En el costat positiu cal destacar que a les manufactures de tecnologia alta s'ha produït un increment del nombre d'ocupats a l'Alt Penedès el 2009. Pel que fa als serveis, tant aquells que estan basats en el coneixement com la resta de serveis, més tradicionals, han observat a la comarca durant 2009 una certa estabilitat; de fet, els primers han incrementat els ocupats en quatre persones, en termes absoluts; i els segons, en 14. Si dins dels serveis basats en el coneixement es desagreguen, més en concret, els sectors de tecnologia punta, més estretament relacionats amb les tecnologies de la informació i comunicació i amb la recerca, s'observa, en canvi, una reducció a la comarca, el que contrasta amb els creixements del conjunt de la província de Barcelona i de Catalunya.

En aquest sentit, val a dir que a l'Alt Penedès l'any 2009 el 58,1% dels ocupats es dedicaven als serveis, el 31,4% a la indústria, el 8,2% a la construcció i la resta a activitats de tipus agrari. En relació amb l'**estructura productiva** de la província de Barcelona i Catalunya, s'ha de destacar que el pes relatiu industrial és gairebé el doble, mentre que el pes dels serveis és inferior en gairebé 20 punts percentuals. El de la construcció, per la seva banda, estaria en una posició intermèdia, en termes comparatius (valor del 8,9% per a Catalunya i del 7,9% per a la província de Barcelona). La crisi econòmica encetada el 2008 i que s'ha intensificat el 2009, en afectar més a la indústria i, especialment, a la

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats
(en percentatge)

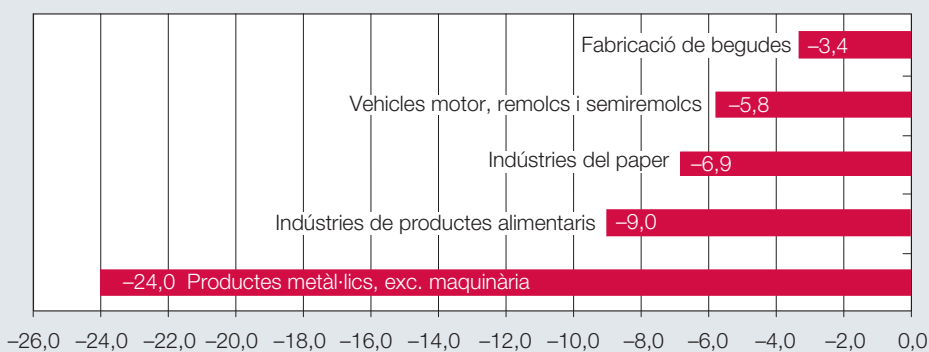
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats a l'Alt Penedès en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

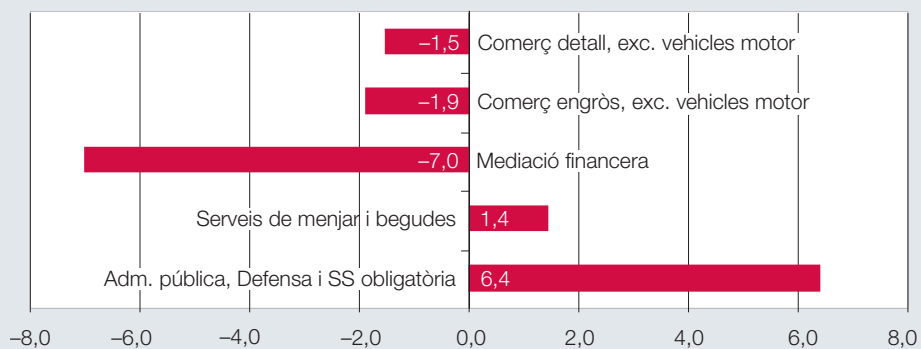
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats a l'Alt Penedès en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

construcció que no pas als serveis, ha fet que en el darrer bienni hagi incrementat el pes relatiu dels serveis a l'estructura productiva comarcal.

Dins de la indústria, més del 55% dels ocupats de l'Alt Penedès es localitzaven a les manufactures d'intensitat tecnològica baixa davant del pes relatiu entorn al 40% de la província de Barcelona i Catalunya; mentre que un 20,6% addicional es localitzava a sectors de tecnologia mitjana-baixa. A les indústries de tecnologia mitjana-alta s'hi dedicaven el 22,4% del total d'ocupats (pes proper al 30% a la província de Barcelona i Catalunya) i només l'1,2% treballaven a les d'intensitat tecnològica alta (6,8% i 5,6% al conjunt provincial barceloní i català, respectivament). La resta d'ocupats (el 0,4%) es dediquen a la resta d'indústries, bàsicament les extractives i energètiques. Als serveis succeeix una cosa semblant, en el sentit que hi ha un percentatge superior d'ocupats als serveis tradicionals a l'Alt Penedès, amb relació a la província de Barcelona i Catalunya; així, el 62,3% dels ocupats al sector terciari comarcal es dediquen a serveis tradicionals, davant del pes relatiu inferior al 60% a la província barcelonina i Catalunya. Els serveis de tecnologia punta representen l'1,2% del total d'ocupats sectorials comarcals (pes superior al 3% a la província de Barcelona i Catalunya). Atès que la crisi econòmica actual està afectant, en termes generals, més les indústries i serveis menys avançats i relacionats amb la tecnologia, el pes relatiu sobre els ocupats dels sectors més lligats a serveis basats en el coneixement i manufactures d'intensitat tecnològica alta i mitjana-alta està incrementant en els darrers dos anys.

Als gràfics 5 i 6 s'ofereix l'evolució a l'Alt Penedès durant l'any 2009 de l'ocupació en els cinc sectors industrials i de serveis, respectivament, amb més pes relatiu, en termes d'ocupats. En el primer cas s'observa una disminució del nombre de treballadors comarcals a tots cinc sectors considerats, especialment important en el cas de la fabricació de productes metàl·lics (-24%). El sector industrial més important, el de fabricació de begudes, que dóna feina a gairebé tres de cada deu ocupats a la indústria de la comarca, va experimentar una reducció de l'ocupació més lleu, del 3,4%, i el mateix passa amb el sector relatiu a la construcció de vehicles de motor, on es localitza el 14,3% del total d'ocupats industrials (-5,8%). En el cas dels serveis, en canvi, hi ha una major variabilitat, en el sentit que, dels cinc sectors amb més pes relatiu, tres van presentar el 2009 disminucions del nombre d'ocupats i dos van registrar increments. Aquests darrers van ser els sectors de serveis de menjar i begudes i el relatiu a l'Administració pública. Els sectors amb més pes a l'estructura productiva comarcal, el comerç al detall i el comerç a l'engròs (pes conjunt entorn al 25%) van experimentar decreixements del volum d'ocupació inferiors al 2%, mentre que, en canvi, la reducció experimentada per la mediació financera —on es localitza pràcticament un 10% dels treballadors de serveis— va ser més notable, del 7%.

Per la seva banda, el nombre d'**aturats registrats** a la comarca de l'Alt Penedès es va incrementar un 36,5% l'any 2009, que se suma al fort augment del 2008 i que contrasta nítidament amb els increments molt més modestos, en comparació, dels anys anteriors (gràfic 7), fet que torna a posar en evidència, aquest cop des del punt de vista de la pujada d'aturats, l'entrada en una greu crisi econòmica durant 2008 i 2009. Mentre que l'any precedent l'Alt Penedès va ser la segona comarca de la província de Barcelona amb un increment percentual més elevat en el nombre d'aturats registrats, el 2009 ha estat la que ha patit el creixement més intens, de manera que el nombre d'aturats s'ha multiplicat en dos anys per un factor de 2,4.

L'evolució de l'atur registrat a la comarca segons característiques —que es pot consultar en detall a l'annex estadístic— mostra que l'any 2009 els més afectats per l'increment de les xifres d'aturats han estat aquells que tenen nacionalitat estrangera, els homes i els que tenen 45 anys o més. A la província de Barcelona i Catalunya la tipologia és semblant, excepte pel que fa a la darrera característica

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA A L'ALT PENEDÈS

En aquest requadre s'analiza breument el benestar i la qualitat de vida de la comarca de l'Alt Penedès, en comparació amb la província de Barcelona i Catalunya, d'acord amb sis indicadors seleccionats, referits a ensenyament, sanitat, benestar social, societat de la informació, cultura i medi ambient. El que s'observa per al darrer any disponible, majoritàriament el 2008, és que la comarca registrava una situació més positiva que el conjunt provincial barceloní i català en dos d'aquests sis indicadors: places en residències per a gent gran amb relació a la població de 65 anys i més i percentatge de residus que es recullen selectivament. En sentit contrari, a la resta d'indicadors l'Alt Penedès observava uns valors menys elevats que els de la província de Barcelona i Catalunya, destacant, especialment, les variables relatives a qüestions culturals i educatives, això és, els fons bibliogràfics en biblioteques públiques per càpita i la taxa específica

d'escolarització als 17 anys, on registra el valor més reduït de totes les comarques de la província de Barcelona.

No obstant això, amb relació a l'any precedent, l'Alt Penedès ha experimentat una evolució positiva en la meitat dels indicadors seleccionats: percentatge de llars amb banda ampla per a connexió a Internet, percentatge de residus que es recullen selectivament i fons bibliogràfics per 100 habitants; evolució positiva que també s'ha produït, per altra banda, al conjunt de Catalunya. Des de començaments de segle, l'Alt Penedès només ha presentat una evolució negativa als indicadors utilitzats a l'apartat de salut i d'educació: llits hospitalaris amb relació a la població i taxa específica d'escolarització als 17 anys, igual que ha passat al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya.

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Alt Penedès		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	56,8	54,3	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	42,2	41,2	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	52,0	51,0	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	43,5	44,6	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	18,2	19,4	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	23,8	28,9	24,6	27,5	23,1	25,9

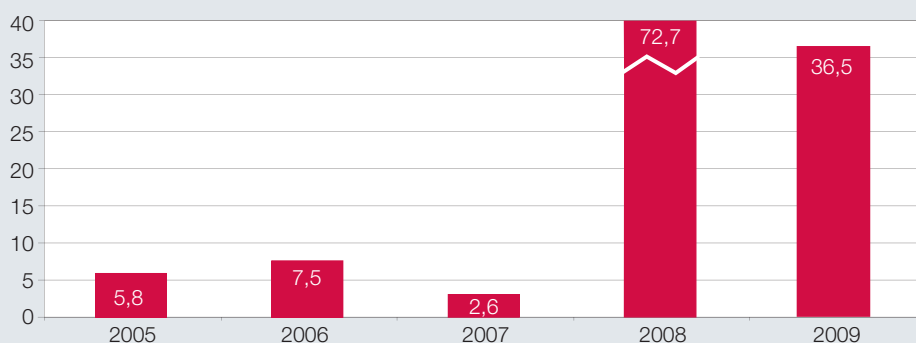
^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats a l'Alt Penedès
(en percentatge)

Gràfic 7

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

esmentada, ja que el col·lectiu que va experimentar el major increment va ser el de les persones que tenen entre 25 i 44 anys. Per sectors, i a banda de l'agricultura i del col·lectiu sense ocupació anterior, els més afectats per l'increment de l'atur han estat els serveis i la indústria. Al conjunt provincial barceloní, en canvi, l'augment percentual dels aturats al sector constructor ha tornat a ser el 2009 superior al de la indústria i els serveis; mentre que a Catalunya el sector més afectat (a banda del primari i dels sense ocupació anterior) va ser el de serveis. Finalment, per nivell d'estudis, i a diferència de l'any precedent, els més afectats per l'augment de l'atur el 2009 a l'Alt Penedès han estat els graduats superiors (44%), igual que a la província de Barcelona i Catalunya.

Paral·lelament a l'augment de l'atur registrat, el nombre de **contractes de treball** subscrits a l'Alt Penedès el 2009 va descendir en gran mesura, un 25,7%, més que l'any precedent (-12,5%), igual que al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya. El descens del nombre de contractes laborals va ser més elevat per la població estrangera que per la nacional (32,5% i 21,9%, respectivament). Per sexes i per edat, els més afectats a l'Alt Penedès, com es pot comprovar en detall a l'annex estadístic, van ser els homes i els joves de menys de 25 anys. Per sector econòmic, la més elevada reducció del nombre de contractes va tenir lloc a la construcció, igual que l'any precedent, tot i que la diferència amb la indústria i els serveis fou menys elevada, i per nivell d'estudis, el major decreixement del nombre de contractes laborals subscrits a l'Alt Penedès el 2009 va tenir lloc entre els graduats en educació secundària, a diferència del que ocorre a la província de Barcelona i Catalunya, on els més afectats van ser els que tenen educació primària o que no tenen estudis. Per tipus de contracte, a diferència del 2008, hi ha hagut una caiguda major als contractes indefinits que als temporals (-43,8% i -22,5, respectivament).

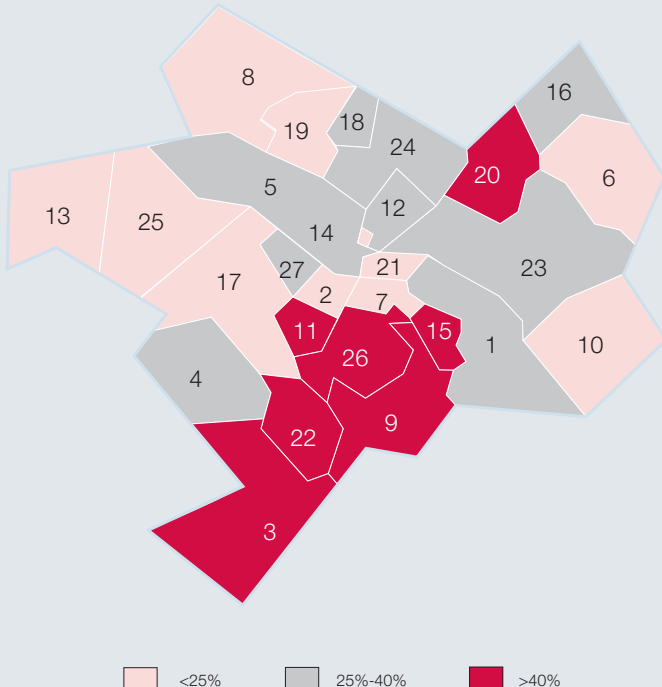
Per altra banda, el 55,2% de la població de l'Alt Penedès es concentrava en 2009 a tan sols tres municipis: la capital, Vilafranca del Penedès (36,8%, una dècima més que l'any anterior), Sant Sadurn d'Anoia i Santa Margarida i els Monjos (11,7% i 6,7%, respectivament, igual que l'any anterior). Com passa a la major part de comarques de la província de Barcelona, la **concentració** municipal de l'ocupació és superior. Així, l'any 2009, entre els tres municipis ja esmentats es donava feina al 61% del total d'ocupats, dues dècimes per sobre de la dada de l'any precedent. Per grans sectors productius cal destacar que la concentració és màxima als serveis (entre Vilafranca del Penedès, Sant Sadurn d'Anoia i Olèrdola s'ocupa al 71,5% dels treballadors sectorials de la comarca) i mínima al sector primari (entre els dos primers municipis esmentats en el cas del serveis i Sant Martí Sarroca es dona feina a un terç dels ocupats agraris). A la construcció, els tres municipis amb més volum de treballadors ocupen al 49,9% del total d'ocupats comarcals i el percentatge corresponent en el cas industrial és, a finals del 2009, del 52,1%. Amb relació a l'any anterior, excepte els serveis, la resta de grans sectors d'activitat han registrat un increment del grau de concentració.

La **densitat econòmica municipal**, entesa com la ràtio entre ocupats i població, en percentatge, superava el nivell del 40% en set municipis de l'Alt Penedès a finals del 2009: Pacs del Penedès, Olèrdola, Sant Cugat Sesgarrigues, Castellet i la Gornal, Sant Sadurn d'Anoia, Santa Margarida i els Monjos i Subirats, per aquest ordre. Amb relació a l'any anterior, entra en aquest grup Subirats en substitució de la capital comarcal, Vilafranca del Penedès. En sentit contrari, les menors densitats es donaven a les Cabanyes, Olesa de Bonesvalls, Puigdàlber, Torrelles de Foix i Pontons (ràtios inferiors al 20%). Excepte Pacs del Penedès, Sant Pere de Riudebitlles i, especialment, Subirats, a la resta de municipis comarcals ha descendit el valor d'aquesta densitat, producte d'una evolució clarament més negativa del nombre d'ocupats que del nombre d'habitants residents a la localitat.

Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009
(ocupats/població, en percentatge)

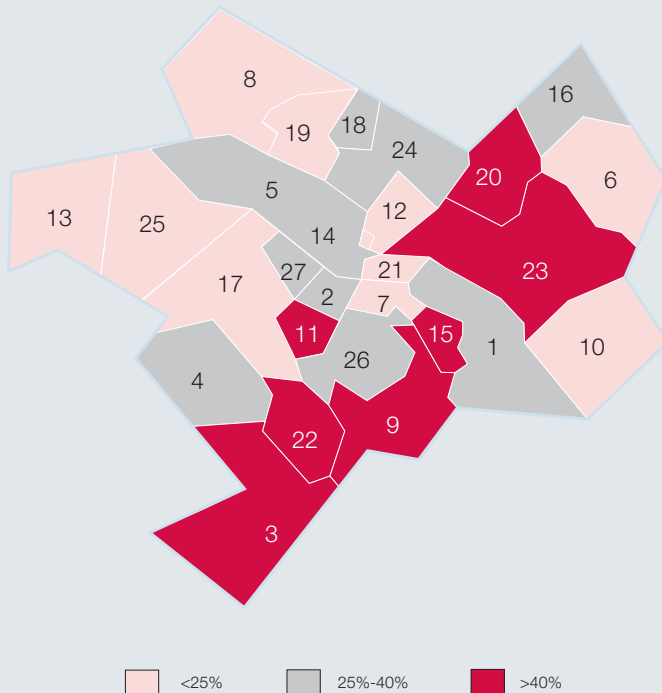
Mapa 1

Any 2008

- 1 Avinyonet del Penedès
- 2 Les Cabanyes
- 3 Castellet i La Gornal
- 4 Castellví de la Marca
- 5 Font-Rubí
- 6 Gelida
- 7 La Granada
- 8 Mediona
- 9 Olèrdola
- 10 Olesa de Bonesvalls
- 11 Pacs del Penedès
- 12 El Pla del Penedès
- 13 Pontons
- 14 Puigdàlber
- 15 Sant Cugat Sesgarrigues
- 16 Sant Llorenç d'Hortons
- 17 Sant Martí Sarroca
- 18 Sant Pere de Riudebitlles
- 19 Sant Quintí de Mediona
- 20 Sant Sadurní d'Anoia
- 21 Santa Fe del Penedès
- 22 Santa Margarida i Els Monjos
- 23 Subirats
- 24 Torrelavit
- 25 Torrelles de Foix
- 26 Vilafranca del Penedès
- 27 Vilobí del Penedès

Any 2009

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

L'ENOTURISME A L'ALT PENEDÈS

Núria Sala Rius

Directora del Consorci de Promoció de Turisme de l'Alt Penedès

1. L'Alt Penedès

Situada en plena depressió Prelitoral catalana, la comarca de l'Alt Penedès ofereix al visitant un ampli paisatge de vinya amb petits nuclis de població —a excepció de Vilafranca i de Sant Sadurní— que es completa amb típiques masies catalanes disseminades al llarg de la vasta plana que presideix el seu territori.

La proximitat de l'Alt Penedès a l'àrea metropolitana i a les costes del Garraf i a la Costa Daurada ha obert moltes possibilitats per al desenvolupament industrial, turístic i residencial de la comarca. Aquest creixement, però, s'ha de saber gestionar perquè l'Alt Penedès pugui créixer sota criteris de sostenibilitat. Aquest és un objectiu prioritari per permetre que allò que atrau en un primer terme cap a la comarca no es converteixi en la causa de la pèrdua de la seva essència.

Tot i trobar-se molt propera a l'àrea metropolitana de Barcelona, a l'Alt Penedès encara hi predomina un fort i arrelat caràcter rural. En tot el territori la vinya es presenta com a cultiu predominant. La indústria també se centra majoritàriament en el sector vitivinícola, amb explotacions; són petites i mitjanes, eminentment familiars, on s'elabora el vi o el cava amb el raïm de les seves pròpies vinyes. Aquest lligam amb la vinya, resta present a tota la comarca. Tot i obrir-se noves línies de desenvolupament econòmic, la vinya, el vi i el cava formen part indissoluble d'aquesta terra i de la seva gent.

2. DO Penedès i DO Cava: situació actual local, nacional i internacional

La qualitat dels vins de l'Alt Penedès no es pot posar en dubte. La vàlua dels seus vins i caves ha estat reconeguda internacionalment. L'Alt Penedès representa, amb el seu territori i les explotacions que hi tenen ubicació, un 65,48% de la Denominació d'Origen Penedès i un 90% de la Denominació d'Origen Cava.

La DO Penedès distribueix la seva producció majoritàriament al mercat interior (65,4%) i les exportacions es dirigeixen sobretot al Regne Unit, Alemanya, Dinamarca, Països Baixos i Suècia. Tot i això, els vins penedesencs viatgen ja a d'altres territoris més llunyans, com els EUA, Noruega, Canadà, Cuba i Finlàndia. Així i tot, podem dir que el 70% de les exportacions se centren en l'àmbit europeu.

Pel que fa a la DO Cava, la representen orgullosament 270 empreses elaboradores. L'Alt Penedès representa el 95% de la DO Cava, i hi destaca la producció i tradició elaboradora de Sant Sadurní d'Anoia amb un 75% de la producció de cava.

3. Potencial de desenvolupament sostenible

En l'actualitat, la comarca viu un moment de desenvolupament decisiu. El tarannà d'aquesta terra, obert i innovador, no vol deixar enrere les oportunitats que es presenten en el camí. Si bé saben que han de controlar de prop aquest creixement per no perdre l'essència de la seva terra. L'enoturisme els permetrà controlar aquest creixement, ja que totes les activitats potencien aquest respecte i s'enorgulleixen del fruit valuós i saborós que produeixen les explotacions locals. L'esforç de

produir els seus vins i caves és el mateix que s'inverteix en el desenvolupament sostenible de la comarca. En aquesta línia és de màxima importància per a la comarca dur a terme un seguit d'actuacions que permetin:

- Potenciar el pla de màrqueting enoturístic del Penedès que acceleri el desenvolupament de l'Enoturisme comarcal i supracomarcal del Penedès vitivinícola.
- Potenciar la vinya com a base del desenvolupament econòmic i social de la comarca.
- Instrumentar l'actual Carta del Paisatge com un element d'obligat compliment per les autoritzacions urbanístiques de les Administracions.

4. Consorci de Promoció Turística de l'Alt Penedès

El Consorci de Promoció Turística de l'Alt Penedès és un organisme format per entitats públiques i privades que va ser creat l'any 1999 amb l'objectiu de promoure i impulsar polítiques turístiques al territori.

El Consorci de Promoció Turística de l'Alt Penedès s'integra amb caràcter voluntari per administracions públiques i entitats privades sense finalitat de lucre. Entre les primeres cal destacar el Consell Comarcal de l'Alt Penedès, la Diputació de Barcelona, el Patronat de Comerç i Turisme de Vilafranca del Penedès, el Patronat de Turisme de Sant Sadurní d'Anoia i el Patronat de Turisme de Subirats. Entre les entitats privades sense finalitat de lucre destaquen la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, la fundació Caixa Penedès, el Consell Regulador de la Denominació d'Origen Penedès, UVIPE, l'Institut del Cava i l'INCAVI.

Entre els objectius i funcions del Consorci hi ha el de promoure polítiques turístiques coordinades en el territori per al desenvolupament econòmic de la comarca i posicionar la zona com a destinació turística a través de l'enoturisme, o turisme del vi. Segons VINTUR —plataforma europea per a la promoció de l'enoturisme—, l'enoturisme consisteix en el «desenvolupament de les activitats turístiques i d'oci i temps lliure dedicades al descobriment i gaudi cultural i enològic de la vinya, del vi i del seu territori».

5. El projecte Enoturisme Penedès

Enoturisme Penedès és un projecte basat en la identitat vitivinícola del territori. Un projecte mitjançant el qual es dona a conèixer un territori, la seva cultura, el seu patrimoni, etc. El projecte integra interessos tant públics com privats, que actuen dins l'àmbit del sector vitivinícola, i que adopten un objectiu comú: la promoció de la cultura vitivinícola i la promoció turística en el territori d'influència de la DO Penedès. Aquesta unió pretén augmentar els clients potencials sumant els clients que es mouen per interessos turístics, culturals i patrimonials. En concret, Enoturisme Penedès ofereix la possibilitat al visitant de descobrir els racons, la vida rural, el paisatge, la gent, les tradicions i la gastronomia d'una terra plena d'aromes i sensacions.

El 1997 van néixer a la comarca les rutes del vi i del cava de l'Alt Penedès, que van ser una iniciativa pionera en tot el territori espanyol.

El 1999 la gestió d'aquestes rutes passà a mans del Consorci, i el 2001 es convertí en un dels sis territoris pilot de les «Rutas del vino de España». El 2004, d'aquest territoris només en van rebre el reconeixement de qualitat quatre. L'Alt Penedès en va ser un d'ells.

L'any 2005, gràcies al suport de la Cambra de Comerç de Barcelona, es va realitzar el Pla estratègic del turisme del vi i el cava de l'Alt Penedès. Aquest Pla comporta dos canvis essencials i estratègics en el treball que s'estava duent a terme a la comarca: primer de tot, passem d'un àmbit comarcal del projecte a un àmbit que engloba tot el territori vitivinícola de la DO Penedès. D'aquesta manera, s'aconsegueix unificar una oferta enoturística a tota la DO i donar resposta a una demanda empresarial d'establiments ubicats fora de la comarca de l'Alt Penedès. En segon lloc, passem de rutes geogràfiques a propostes temàtiques, prioritzant els serveis que donen cada una de les empreses i no la seva pròpia ubicació.

L'elaboració d'aquest Pla ha permès definir les línies mestres del desenvolupament enoturístic, implicant al màxim d'agents per aconseguir un consens que el faci viable.

Enoturisme Penedès té per objectiu promocionar turísticament i econòmicament el territori, i aquesta finalitat, entre d'altres temes, implica dinamitzar i implantar el concepte de turisme del vi i del cava al territori, promoure la sensibilització de la societat respecte al fenomen turístic, impulsar la creació de noves infraestructures per vertebrar millor l'oferta turística, implicar el màxim d'agents per aconseguir un consens que faci viable el projecte i finalment difondre la imatge de l'Alt Penedès com una destinació turística mitjançant les visites als cellers i les caves de la zona, que derivin negoci cap a altres serveis bàsics com són restauració, allotjament, patrimoni, comerç, botigues especialitzades, centres d'interpretació, museus, esports d'aventura, festes, folklore, etc.).

L'esforç es dirigeix a unificar sota una mateixa marca tots aquests establiments i serveis, i sota aquest paraigua desenvolupar un model turístic fonamentat en el territori, però concebut com un lloc on experimentar noves activitats d'oci, etc.

Sens dubte, un projecte d'aquest tipus ha de tenir la qualitat com a bandera en totes les seves actuacions. Per això es crea un model de qualitat que han de complir tots els membres adherits. Adaptades a cada tipus d'establiment, i sota la direcció del Consorci de Turisme de l'Alt Penedès, s'estableixen una sèrie de normes que s'integren en uns plans integrals de qualitat turística. Sota els mateixos criteris es fomenta la professionalització de tots els agents. En aquest sentit, s'organitzen cursos de formació per als membres sobre turisme, viticultura, màrqueting i comunicació, i es faciliten els instruments necessaris per adquirir i mantenir un bon nivell professional i de coneixements. D'aquesta manera, s'augmenta la seva competitivitat i a la vegada s'estimula la creació de noves iniciatives en el sector del turisme.

A més, durant la implantació d'aquest projecte es detecten necessitats professionals no cobertes pel mercat, les quals suposen unes interessants oportunitats de negoci —empreses de serveis culturals i turístics, guies turístics, màrqueting i comunicació, etc.

Enoturisme Penedès actua com a dinamitzador econòmic del territori, però, a més, com que es tracta de desenvolupar accions dins el sector turístic, s'ha d'invertir en el patrimoni, millorar-lo i mantenir-lo en les millors condicions, fomentant així el manteniment i la rehabilitació del patrimoni arquitectònic i cultural, així com de l'entorn natural i paisatgís-

tic. També actua com a un eix central vertebrador de la imatge del territori. Una guia a partir de la qual s'articulen tot d'activitats que busquen la unió i la col·lectivitat. Només d'aquesta manera es podrà oferir al visitant una visió completa del territori. I el que és més important, aquesta unió ha d'articular tots els elements per oferir una estada realment interessant i plaent a aquells que visiten la comarca, ja que l'experiència pròpia és el més potent dels mitjans de promoció del territori.

Amb aquest propòsit es facilita als visitants una sèrie de publicacions que ajuden a planificar la visita i que agrupen les adreces i dades de contacte de tots aquests establiments. En aquestes guies, mitjançant consells, recomanacions i rutes, es mostra la riquesa de l'Alt Penedès. Cadascuna d'elles us mostrarà atributs determinats del caràcter del Penedès: el vi i el cava, l'art i l'arquitectura, la vida urbana, els paisatges. Això permet dissenyar un itinerari propi, ja sigui contactant directament amb els establiments adherits o bé seguint el consell i les propostes dels professionals que desenvolupen una oferta organitzada. Entre aquest establiments adherits —més de 135—, es compta amb una cuidada selecció de caves i cellers, restaurants, allotjaments (hotels, allotjament rural i *bed&breakfast*), comerços especialitzats, enoteques, sales de tast, empreses de serveis turístics, empreses de transports, museus i oficines d'informació turística que s'uneixen per tal d'oferir una visió àmplia i especialitzada de la identitat vitivinícola de la DO Penedès.

Així, doncs, Enoturisme Penedès és el paraigua que recull totes les iniciatives que aposten per la diversificació i la combinació del sector vitivinícola i una oferta tradicional de turisme rural, amb altres serveis i ofertes complementàries. Aquestes iniciatives portaran al territori noves alternatives de desenvolupament econòmic. La diversificació és una vegada més una força clau. Oferir tots aquells serveis que poden necessitar els visitants en la seva visita a la comarca és l'objectiu prioritari, així com compondre un mapa d'establiments que configuren un calidoscopi de tots els trets característics d'aquest territori.

5.1 Les xifres

L'èxit de la iniciativa enoturística es reflecteix en l'augment del turisme a la zona, que es recull en les darreres dades anuals de l'Observatori Turístic del Consorci de Promoció Turística de l'Alt Penedès. En aquest sentit, destaquen les 355.000 visites a cellers, 60.000 pernотacions, 23.000 visites a través de serveis turístics, 24.000 visites a les oficines de turisme de la comarca i 17.000 visites a recursos patrimonials i culturals.

6. Conclusions

El turisme relacionat amb el món del vi ha esdevingut un fenomen en els darrers anys en diferents territoris tradicionalment relacionats amb el cultiu de la vinya. Ofereixen al visitant dos trets característics singulars: l'autenticitat tan cercada i el contacte amb diferents realitats i propostes interessants i delicioses. El vi representa un paisatge, una tradició, una cultura, una història, una tarannà. El vi és un eix vertebrador cap a d'altres activitats i propostes que ens descobriran el territori on s'elabora.

Per al territori, Enoturisme Penedès és una finestra al futur. Amb una bona planificació i gestió, pot esdevenir un motor econòmic per al territori, pel seu tarannà aglutinador i transversal. Obre noves propostes per a comarques molt dependents del sector vitivinícola.

ANNEX ESTADÍSTIC. ALT PENEDÈS

	Alt Penedès		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Alt Penedès	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	101.758	104.353	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	2,6	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	17,3	17,7	15,5	15,7	15,6	15,9	2,4	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	15,3	15,2	16,3	16,4	16,2	16,3	-0,7	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	12,0	12,9	13,8	14,6	15,0	15,9	7,5	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	172	176	701	710	229	233	2,6	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	2,9	1,5	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	-1,2	0,6	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	1,4	0,4	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	2,6	-4,5	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	4,5	3,8	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	3.647	3.463	194.585	183.804	270.534	256.248	-5,0	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	9,0	9,1	10,3	10,3	9,6	9,6	1,1	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	40.838	39.146	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-4,1	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	909	893	7.701	7.530	33.185	32.413	-1,8	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	8	10	679	728	1.662	1.698	25,0	7,2	2,2
Pesca i aqüicultura	3	2	338	243	1.121	918	-33,3	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	-	-	42	34	67	61	nc	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	-	-	2	3	2	3	nc	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	-	-	9	4	13	8	nc	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	24	7	2.168	1.912	3.694	3.287	-70,8	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	-	-	14	7	22	26	nc	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	1.104	1.005	38.214	36.372	67.889	65.701	-9,0	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	3.595	3.472	7.609	7.390	10.476	10.223	-3,4	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	-	-	3	3	6	4	nc	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	236	189	19.241	16.265	24.169	20.400	-19,9	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	117	93	18.332	14.953	20.874	17.077	-20,5	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	13	7	2.886	2.628	3.280	2.974	-46,2	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	300	253	8.739	7.605	14.782	12.965	-15,7	-13,0	-12,3
Indústries del paper	1.258	1.171	9.958	9.015	14.157	12.655	-6,9	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	465	428	22.885	20.299	26.398	23.556	-8,0	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	-	-	82	17	1.134	1.058	nc	-79,3	-6,7
Indústries químiques	441	430	25.770	23.876	34.085	31.379	-2,5	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	102	135	19.144	18.867	20.915	20.663	32,4	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	805	728	23.235	19.779	29.084	25.101	-9,6	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	658	619	13.369	11.535	20.770	17.888	-5,9	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	267	242	12.421	10.451	15.649	13.385	-9,4	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	1.233	937	52.470	44.539	66.702	57.083	-24,0	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	20	12	8.969	6.846	9.789	7.478	-40,0	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	5	2	15.019	14.568	17.595	16.960	-60,0	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	372	316	30.676	25.457	38.048	31.721	-15,1	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	1.869	1.761	40.557	35.056	46.334	40.066	-5,8	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	6	6	4.470	3.904	5.648	4.861	0,0	-12,7	-13,9
Mobles	160	143	8.858	7.731	12.236	10.666	-10,6	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	19	18	7.113	6.172	8.052	7.054	-5,3	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	247	238	10.895	9.985	14.450	13.394	-3,6	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	1	1	3.222	3.116	5.250	5.137	0,0	-3,3	-2,2
Aigua	35	36	4.138	4.198	6.338	6.572	2,9	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	3	4	615	631	924	935	33,3	2,6	1,2
Tractament de residus	31	29	13.389	13.720	17.556	17.713	-6,5	2,5	0,9
Gestió de residus	3	3	129	136	187	221	0,0	5,4	18,2
Construcció d'immobles	1.315	1.083	67.912	56.793	111.779	92.824	-17,6	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	255	204	19.610	13.668	26.131	18.765	-20,0	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	2.235	1.927	126.768	110.403	180.536	156.944	-13,8	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	1.178	1.075	38.857	36.542	56.577	53.407	-8,7	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	2.744	2.691	169.112	156.401	209.987	194.762	-1,9	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	2.939	2.896	247.071	237.345	327.493	314.667	-1,5	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	1.772	1.644	85.372	80.195	112.767	105.890	-7,2	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	-	1	402	373	439	416	nc	-7,2	-5,2
Transport aeri	-	-	4.182	4.149	4.240	4.211	nc	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	170	346	29.905	29.284	35.899	35.143	103,5	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	13	9	9.337	9.231	11.695	11.545	-30,8	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	128	116	20.351	19.520	33.632	32.382	-9,4	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	1.879	1.905	119.656	118.279	166.629	164.357	1,4	-1,2	-1,4
Edició	127	123	20.219	16.248	22.096	17.979	-3,1	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	49	48	6.772	6.364	7.660	7.218	-2,0	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	28	30	4.492	4.498	4.946	4.954	7,1	0,1	0,2
Telecomunicacions	19	17	9.434	9.064	11.214	10.767	-10,5	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	207	196	30.168	30.855	32.717	33.389	-5,3	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. ALT PENEDES (continuació)

	Alt Penedès		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Alt Penedès	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	12	16	3.043	3.758	3.594	4.341	33,3	23,5	20,8
Mediació financera	2.337	2.173	40.644	39.165	51.041	49.169	-7,0	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	33	31	12.578	11.929	13.879	13.172	-6,1	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	235	227	12.188	12.572	15.629	15.952	-3,4	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	188	190	19.315	18.680	23.628	22.819	1,1	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	408	427	47.501	46.258	61.854	60.190	4,7	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	89	88	9.062	9.279	11.375	11.476	-1,1	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	222	209	33.737	31.560	42.304	39.768	-5,9	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	35	38	12.180	13.130	14.047	15.132	8,6	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	92	83	23.619	22.849	25.549	24.801	-9,8	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	105	105	14.253	14.844	16.580	17.308	0,0	4,1	4,4
Activitats veterinàries	43	38	2.603	2.628	3.480	3.470	-11,6	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	617	597	38.972	31.437	45.032	36.454	-3,2	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	123	160	20.778	18.008	25.602	22.551	30,1	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	25	20	8.980	8.471	10.724	10.067	-20,0	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	16	19	14.599	14.701	17.286	17.531	18,8	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	630	575	75.856	74.943	96.237	94.850	-8,7	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	129	145	26.399	29.064	29.836	32.580	12,4	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	1.600	1.702	121.831	124.789	172.738	176.527	6,4	2,4	2,2
Educació	1.057	1.102	111.951	114.010	138.430	141.791	4,3	1,8	2,4
Activitats sanitàries	944	1.127	129.803	131.052	166.122	167.943	19,4	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	692	715	23.860	26.500	32.869	36.157	3,3	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	376	345	24.162	24.568	31.229	31.876	-8,2	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	114	105	12.779	12.263	14.471	14.044	-7,9	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	20	19	3.199	3.364	3.986	4.108	-5,0	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	11	10	3.894	3.649	5.294	5.007	-9,1	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	274	290	23.768	23.521	32.158	31.761	5,8	-1,0	-1,2
Activitats associatives	87	88	21.281	21.084	26.041	25.752	1,1	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	272	272	18.287	16.068	23.715	20.969	0,0	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	675	719	41.813	40.895	55.295	54.073	6,5	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	10	10	5.087	5.188	6.204	6.299	0,0	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	-	-	297	326	300	329	nc	9,8	9,7
Agricultura	920	905	8.718	8.501	35.968	35.029	-1,6	-2,5	-2,6
Indústria	13.389	12.285	424.643	377.074	556.575	498.275	-8,2	-11,2	-10,5
Construcció	3.805	3.214	214.290	180.864	318.446	268.533	-15,5	-15,6	-15,7
Serveis	22.724	22.742	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	0,1	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	122	147	28.113	25.713	30.704	28.141	20,5	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	2.940	2.753	127.387	112.846	156.160	138.381	-6,4	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	2.963	2.526	101.577	86.321	133.339	114.515	-14,7	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	7.298	6.808	157.227	142.153	219.875	200.988	-6,7	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	66	51	10.339	10.041	16.497	16.250	-22,7	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	8.561	8.565	746.946	737.653	919.697	910.192	0,0	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	286	276	64.162	66.038	73.267	75.174	-3,5	2,9	2,6
Resta de serveis	14.163	14.177	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	0,1	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	5.603	7.646	315.457	419.988	423.232	561.761	36,5	33,1	32,7
Nacionals	4.394	5.891	259.750	338.184	337.813	438.498	34,1	30,2	29,8
Estrangers	1.209	1.755	55.707	81.804	85.419	123.263	45,2	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	2.940	4.121	161.438	222.880	222.630	303.377	40,2	38,1	36,3
Dones	2.663	3.525	154.019	197.108	200.602	258.384	32,4	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	614	747	31.179	38.155	44.299	54.421	21,7	22,4	22,8
25-44 anys	3.305	4.476	167.610	227.642	228.895	307.716	35,4	35,8	34,4
45 i més anys	1.684	2.423	116.668	154.191	150.038	199.624	43,9	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	180	296	1.534	2.495	4.371	7.371	64,4	62,6	68,6
Indústria	1.410	1.811	65.136	83.602	81.420	104.448	28,4	28,3	28,3
Construcció	915	1.116	51.781	68.316	79.146	101.571	22,0	31,9	28,3
Serveis	2.963	3.795	189.718	247.248	249.161	323.675	28,1	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	135	628	7.288	18.327	9.134	24.696	365,2	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	25	37	2.167	3.222	4.490	6.514	48,0	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	222	314	13.920	18.087	24.778	32.208	41,4	29,9	30,0
Estudis primaris complets	761	1.014	30.687	40.133	42.508	56.738	33,2	30,8	33,5
Programes formació professional	476	686	25.645	35.029	32.245	44.445	44,1	36,6	37,8
Educació general	3.575	4.811	202.510	266.043	270.156	352.608	34,6	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	275	382	17.354	24.317	21.490	29.955	38,9	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	121	189	8.592	12.283	10.520	15.005	56,2	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	145	206	14.316	20.457	16.708	23.768	42,1	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	3	7	266	417	337	520	133,3	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. ALT PENEDEÀS (continuació)

	Alt Penedès		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Alt Penedès	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	1.008	1.365	46.774	61.442	71.776	95.460	35,4	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	4.051	5.497	228.155	301.072	302.401	397.053	35,7	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	544	784	40.528	57.474	49.055	69.248	44,1	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	38.139	28.349	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-25,7	-18,3	-17,6
Nacionals	24.558	19.176	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-21,9	-16,3	-15,6
Estrangers	13.581	9.173	530.113	405.848	755.672	586.622	-32,5	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	23.500	17.119	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-27,2	-19,7	-18,7
Dones	14.639	11.230	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-23,3	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	10.013	6.870	532.838	397.601	697.356	526.455	-31,4	-25,4	-24,5
25-44 anys	22.719	17.145	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-24,5	-16,3	-15,8
45 i més anys	5.407	4.334	263.268	231.444	354.704	313.649	-19,8	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	4.577	4.245	11.812	9.416	55.441	50.449	-7,3	-20,3	-9,0
Indústria	4.780	3.243	134.014	92.513	183.199	129.958	-32,2	-31,0	-29,1
Construcció	2.928	1.946	166.212	138.466	249.563	200.375	-33,5	-16,7	-19,7
Serveis	25.854	18.915	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-26,8	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	2.864	2.363	143.235	110.657	209.847	166.423	-17,5	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	3.075	2.231	105.695	80.841	163.519	122.427	-27,4	-23,5	-25,1
Programes formació professional	2.427	1.769	177.778	149.045	211.695	176.678	-27,1	-16,2	-16,5
Educació general	26.513	19.262	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-27,3	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	1.135	924	74.486	62.792	89.007	75.328	-18,6	-15,7	-15,4
Universitaris primer cycle	1.006	985	104.151	98.436	124.309	116.442	-2,1	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cycle	1.119	815	125.871	111.693	148.747	131.730	-27,2	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	5.939	4.594	248.930	191.498	373.366	288.850	-22,6	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	28.940	21.031	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-27,3	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	3.260	2.724	304.508	272.921	362.063	323.500	-16,4	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinits	5.704	3.205	321.031	210.821	425.932	282.630	-43,8	-34,3	-33,6
Temporals	32.435	25.144	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-22,5	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.

Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

ANOIA

ANOIA

ANOIA²

L'Anoia va ser la comarca de la província de Barcelona que més va patir la crisi econòmica iniciada el 2008, segons les dades d'evolució del **PIB** proporcionades per Caixa Catalunya. Així, el PIB real comarcal va disminuir un 2,1%, fet que contrasta amb la taxa positiva de creixement, del mateix valor, que va registrar el 2007, i amb les variacions encara positives el 2008 de la província de Barcelona i Catalunya (entorn al 0,8% en ambdues). Tal com es pot observar al gràfic 1, durant el darrer lustre, menys el 2006, l'Anoia va mostrar un menor dinamisme que el conjunt provincial barceloní i català. Això fa que la seva taxa anual mitjana de creixement en el període 2004-2008 (1,2%) hagi estat menys de la meitat de l'experimentada per la província de Barcelona i Catalunya (2,7% i 3%, respectivament). De fet, aquesta taxa és la menys elevada de totes les comarques de la província de Barcelona.

Per sectors productius, i com passa per al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, els que més van patir la crisi econòmica a la comarca el 2008 van ser el de la construcció i el sector industrial. El primer va registrar a l'Anoia una reducció del seu PIB del 7,2%, que contrasta amb el creixement del 2,6% del 2007; mentre que el de la indústria fou del 6,8%, la més elevada de totes les comarques barcelonines. Els serveis, per la seva banda, experimentaren un increment del seu PIB real del 2,8%, una dècima per sobre de l'augment provincial barceloní i tres dècimes superior al de Catalunya, però dos punts per sota del creixement del sector a l'Anoia el 2007; mentre que, finalment, el sector primari, que només representa l'1,9% del PIB comarcal, va créixer l'1,8% l'any 2008 a la comarca.

La **població** resident a l'Anoia, per altra banda, ascendia el 2009 a 117.114 persones, fet que implica un creixement del 2% respecte de l'any anterior, el segon més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona, darrere del de l'Alt Penedès. De totes maneres, com ocorre a totes les comarques barcelonines, amb l'excepció del Baix Llobregat, el dinamisme poblacional del 2009 a l'Anoia ha estat menys intens no tan sols que el 2008 sinó també que el període 2005-2009, en què la taxa mitjana anual de creixement del nombre d'habitants va ser del 2,9%, la tercera més elevada de totes les comarques de la província de Barcelona. La densitat de població a l'Anoia, de 135 habitants per quilòmetre quadrat, quedà novament per sota del valor català (233). Mentre que els habitants estrangers creixien a una taxa del 9,9% durant l'any 2009 a la comarca, els nacionals ho feien a una altra de l'1,2%, de manera que el percentatge d'estrangers tornà a créixer a l'Anoia fins a arribar al 10,1% del total de la població, la proporció menys elevada, però, de totes les comarques de la província de Barcelona. Per països de procedència, cal destacar que el 42,9% dels estrangers a la comarca provenien del Marroc. A aquest país el seguien, per ordre d'importància, Romania, amb el 10,5%, i Equador, amb el 4,5% del total d'estrangers a l'Anoia.

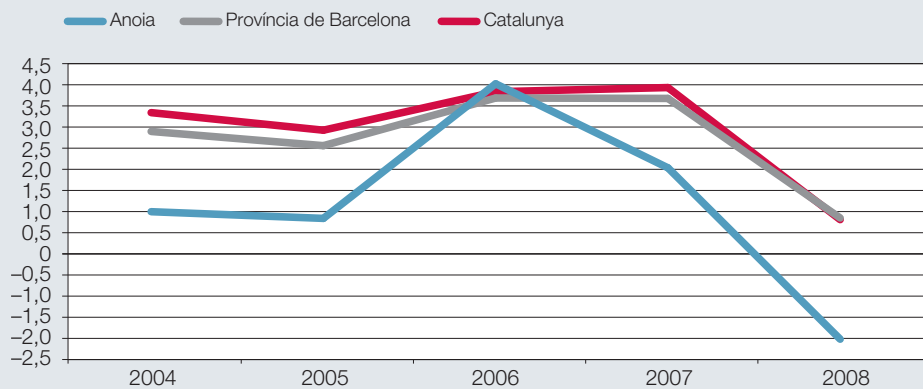
El 18% de la població de la comarca tenia l'any 2009 15 anys o menys, mentre que, en sentit contrari, el 15,1% eren majors de 64 anys. El percentatge de joves és el més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona, juntament amb els dos Vallès, mentre que el segon percentatge és entorn a un punt inferior al que hi ha a la província de Barcelona i Catalunya. Amb relació al 2008, s'ha produït un increment del percentatge de joves a la comarca i un descens lleuger de la participació de la població de més edat. Aquesta és una tendència que es va repetint en la darrera dècada i que té a veure amb l'arribada massiva d'immigrants estrangers, normalment en edat de treballar i formar família. De fet, només l'1,5% dels estrangers han superat els 65 anys a la comarca el 2009.

L'Anoia va ser, amb el Maresme, la comarca de la província de Barcelona que va experimentar el major descens percentual del nombre d'**empreses** l'any 2009 (-7,6%) i va ser també la comarca que va registrar la major acceleració del ritme de decreixement respecte de l'any anterior (-5,7% el 2008). Al gràfic 3 es mostren clarament els efectes de la crisi actual, que va començar el 2008: en els tres anys

2. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB
(en percentatge)

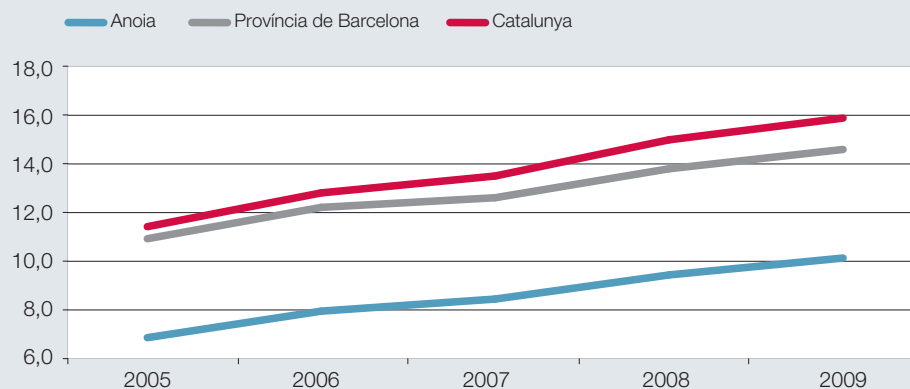
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total
(en percentatge)

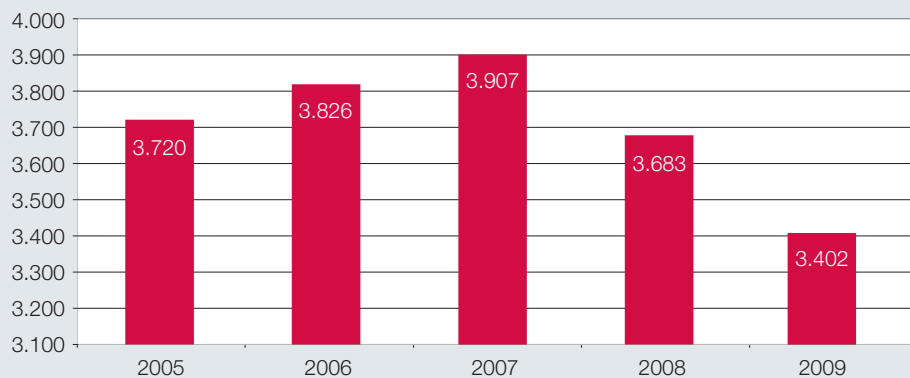
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses a l'Anoia
(valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

anterior, any rere any, es produïen increments del nombre d'empreses, tot just al contrari que al bienni 2008-2009. Així, el nombre d'empreses a l'Anoia a finals del 2009, de 3.402, era un 8,5% inferior al que hi havia quatre anys abans; de fet, aquest valor de 3.402 empreses era molt similar al que hi havia a la comarca a finals del 2002. Per altra banda, l'any 2009 es va produir un cert descens de la dimensió de les empreses a la comarca, passant de 7,4 treballadors per empresa a 7,3, clarament per sota, un any més, dels valors que es registren a la província de Barcelona (10,3) i al conjunt de Catalunya (9,6).

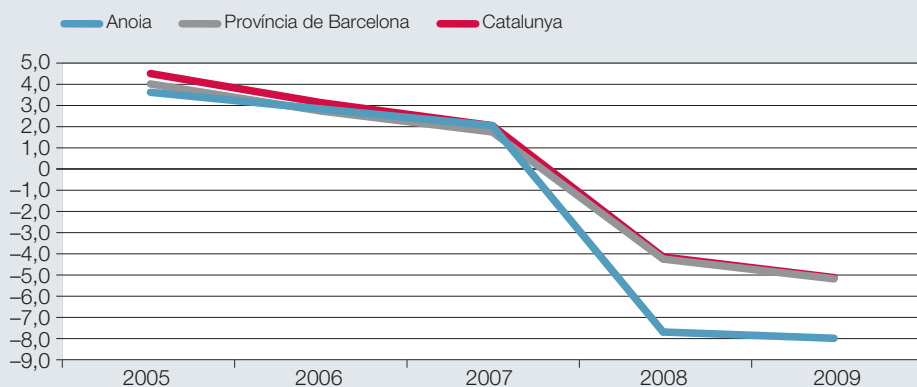
L'evolució dels **ocupats** a la comarca el 2009 va ser molt semblant a la de les empreses. Així, l'Anoia va ser la comarca de la província de Barcelona que va registrar la major taxa de descens en termes percentuals, del 8,1%, molt semblant a la de l'any anterior. Tal com es mostra al gràfic 4, mentre que durant el període 2005-2007, d'expansió econòmica, les taxes de creixement del nombre d'ocupats comarcals eren similars a les de la província de Barcelona i Catalunya, la crisi econòmica que es va encetar el 2008 sembla estar causant uns efectes més negatius a l'Anoia, pel que fa a l'evolució dels ocupats, amb disminucions més pronunciades relativament. La taxa anual mitjana de variació del nombre d'ocupats en el període 2005-2009 mostra un descens a l'Anoia de l'1,5% davant de la pràctica estabilitat de la província de Barcelona i Catalunya. Aquest descens és el més pronunciat de totes les comarques barcelonines. És més: el nombre d'ocupats a l'Anoia a finals del 2009 –poc més de 33.000 persones– està a un nivell similar al de principis de la dècada.

Exactament igual que passa al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, i al que ocorregué l'any precedent, per grans sectors productius, el major descens dels ocupats a la comarca s'ha produït, en primer lloc, a la construcció (-16,2%) i, en segon terme, a la indústria (-13,8%), mentre que la reducció del nombre de treballadors dels serveis i del sector primari ha estat menys intensa, del 2,7% i el 3,6%, respectivament. Com es pot consultar amb deteniment a l'annex estadístic comarcal, dins de la indústria, els notables descensos percentuals del nombre d'ocupats van estar bastant generalitzats, si distingim diversos subgrups segons la seva intensitat tecnològica. Les majors reduccions percentuals van tenir lloc a les activitats industrials de tecnologia mitjana-alta i mitjana-baixa (-19,1% i -17,9%, respectivament), mentre que les de tecnologia alta van experimentar una reducció del 15,9% en el nombre de treballadors. El decreixement menys intens tingué lloc a les indústries de contingut tecnològic baix (-10,3%) i a la resta d'indústries (-7,4%). Pel que fa als serveis, val a dir que mentre els que estan basats en el coneixement van augmentar el 2009, el cas contrari va ocórrer amb la resta de serveis o serveis tradicionals (2,3% i -5,1%, respectivament). Ara bé, si dins de les activitats terciàries més basades en el coneixement, ens fixem concretament en els sectors de tecnologia punta, més estretament relacionats amb les noves tecnologies i la recerca, s'observa a la comarca una disminució d'ocupats durant l'any 2009, del 3,5%, que contrasta amb el creixement experimentat al conjunt provincial barceloní i català.

Quant a l'**estructura productiva** comarcal, s'observa que l'any 2009 el 55,7% dels ocupats es dedicaven als serveis, el 30,8% a la indústria, l'11,9% a la construcció i la resta, al sector primari. Mentre que el primer percentatge és uns 20 punts percentuals inferior al de la província de Barcelona i Catalunya, el de la construcció i sobretot el de la indústria és superior. Dins de la indústria, el 56% dels ocupats comarcals es dedicaven a sectors d'intensitat tecnològica baixa i un 29,2% addicional a sectors de tecnologia mitjana-baixa. Aquestes participacions són molt superiors a les que es donen al conjunt provincial barceloní i català (entorn a 15 punts superior en el primer cas i set punts en el segon). En sentit contrari, el 13,2% d'ocupats industrials de l'Anoia desenvolupen les seves tasques en manufactures de tecnologia mitjana-alta o alta, participació clarament inferior a la de la província de Barcelona i Catalunya. L'1,6% restant dels ocupats industrials es dediquen a la resta d'indústries. Finalment, pel que fa als serveis, el 65,7% dels ocupats de la comarca desenvolupen les seves tasques productives als serveis tradicionals i la resta, el 34,3%, estan treballant en sectors basats en el

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats
(en percentatge)

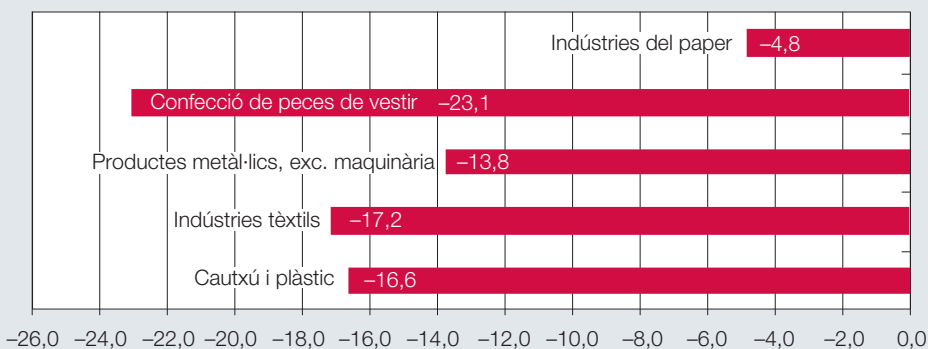
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats a l'Anoia en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

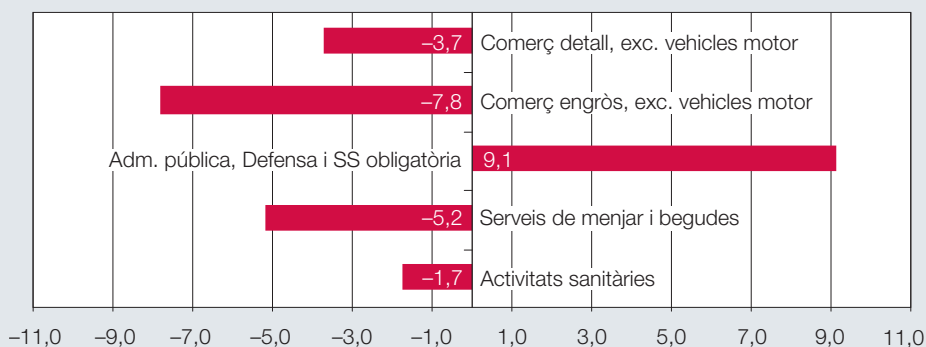
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats a l'Anoia en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

coneixement. El primer percentatge és superior al que es produeix a la província de Barcelona i Catalunya (57% i 59%, respectivament). El pes sobre el total d'ocupats del sector de serveis dels que es dediquen a la comarca a serveis de tecnologia punta era de l'1,6% l'any 2009, menys de la meitat del que representen a la província de Barcelona (3,9%) i Catalunya (3,4%). En termes d'evolució, i igual que passa per al conjunt provincial barceloní i català, s'observa a la comarca una tendència al guany de participació relativa, en primer lloc, dels serveis, en detriment de la indústria i la construcció, i en segon lloc, dels sectors industrials i de serveis més lligats a la tecnologia en detriment dels sectors més tradicionals.

Com es mostra al gràfic 5, quatre dels cinc sectors industrials amb més importància relativa a l'Anoia, en terme dels treballadors que ocupa, van experimentar l'any 2009 descensos molt pronunciats en el volum d'ocupació (taxes de decreixement de dos dígitos). És especialment remarcable el cas de la confecció de peces de vestir, que ocupa a l'11,2% del total de treballadors industrials, on es va produir un descens del 23,1%. En canvi, les indústries del paper, que donen feina al 12,9% del total, van registrar una evolució menys dolenta, amb un descens dels ocupats del 4,8%. El gràfic 6, per la seva banda, reflecteix l'evolució dels ocupats als cinc sectors de serveis amb més pes relatiu a l'estructura productiva de l'Anoia en termes d'ocupació. Quatre d'aquests cinc sectors han patit una reducció del nombre de treballadors, especialment intensa al comerç a l'engròs (-7,8%) i als serveis de menjar i begudes (-5,2%), mentre que el sector de l'Administració pública ha experimentat, en sentit contrari, un increment de l'ocupació prou destacable. El sector de serveis més important, el comerç al detall, que ocupa a prop del 20% del total de treballadors del sector terciari a la comarca, ha presentat una disminució de l'ocupació del 3,7%.

Paral·lelament al nou descens d'empreses i ocupats, durant el 2009 ha tornat a créixer el nombre d'**aturats registrats** a la comarca. L'increment percentual que ha tingut lloc a l'Anoia, en aquest context, ha estat del 27,7%, inferior, però, a la dada per al conjunt de la província de Barcelona (33,1%) i Catalunya (32,7%), encara que se suma al molt notable increment del 2009, que fou del 63,2%. Durant els dos anys que fa que va començar la crisi econòmica, el nombre d'aturats a la comarca s'ha més que doblat, passant dels poc més de 5.300 al desembre del 2007 als més d'11.000 al desembre de 2009. Tal com es mostra al gràfic 7, els aturats registrats es van començar a incrementar ja el 2007 a l'Anoia, a causa de l'inici d'una certa desacceleració econòmica a la comarca i es van disparar durant el bienni 2008-2009 quan és fa ja prou evident la crisi econòmica internacional.

Els col·lectius més afectats per l'increment de l'atur registrat durant el 2009 a l'Anoia van ser, per nacionalitat, els estrangers (37,1%); per sexes, els homes (31,1%); per edat, els de 45 anys o més (31%); per nivell de formació, els que tenen estudis terciaris (35,7%), i per sectors, a banda del sector primari i dels que no tenien ocupació anterior, els serveis. Aquesta tipologia és molt semblant a la que s'observa per al 2009 al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, excepte que en aquestes dues darreres ubicacions ha pujat més els nombre d'aturats entre els que tenen de 25 a 44 anys i, en el cas concret de la província de Barcelona, el sector més afectat va ser la construcció de nou, abans que els serveis.

En consonància amb el nou increment percentual dels aturats i l'agudització de la crisi econòmica, el volum de **contractes laborals** signats a l'Anoia el 2009 ha descendit més intensament que l'any anterior (22,4% i 14,4%, respectivament). Aquest decreixement, a més, és superior al de la província de Barcelona (-18,3%) i Catalunya (-17,6%). Igual que ocorre al conjunt provincial barceloní i català, la disminució dels contractes de treball subscrits a la comarca ha estat superior per als estrangers que per als nacionals; atenent al sexe, per als homes que per a les dones, i amb relació a l'edat, el major descens s'ha donat per als joves de menys de 25 anys. Per sector econòmic, ha estat la indústria la

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA A L'ANOIA

En aquest requadre s'analiza el benestar i la qualitat de vida de la comarca, en comparació amb la província de Barcelona i Catalunya, a través de sis indicadors seleccionats (quadre 1), referits a diferents àrees: ensenyament, sanitat, benestar social, societat de la informació, cultura i medi ambient. S'atén tant a la situació actual, com a l'evolució recent. Pel que fa a la primera qüestió, s'observa que, segons els valors que assolixen els diferents indicadors usats, l'Anoia es troba en una situació de desavantatge en benestar respecte al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya. De fet, el darrer any disponible, només superava el conjunt provincial barceloní en els fons bibliogràfics en biblioteques públiques per càpita i a Catalunya en places de residència per a gent gran amb relació al conjunt d'habitants

que tenen 65 anys i més. A més, és la comarca de la província de Barcelona que assoleix el valor més reduït pel que fa al percentatge de residus que es recullen selectivament: valor del 15,8%.

Pel que fa a la segona qüestió, és a dir l'evolució recent en aquests indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida, val a dir que la comarca va registrar un increment en els valors de tres dels sis indicadors esmentats: recollida selectiva de residus municipals, taxa específica d'escolarització als 17 anys i fons bibliogràfics amb relació a la població. A més, en els dos darrers indicadors esmentats, l'increment de l'Anoia va ser el més intens de totes les comarques de la província de Barcelona.

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Anoia		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	65,7	68,5	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	39,1	38,2	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	42,6	42,2	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	44,1	42,9	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	28,9	47,3	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	13,0	15,8	24,6	27,5	23,1	25,9

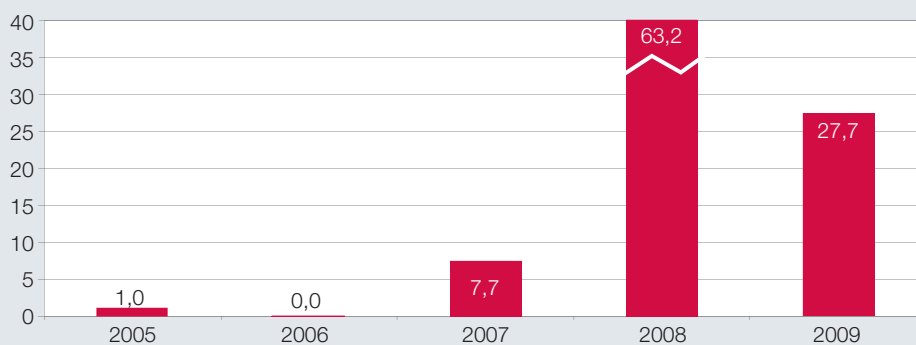
^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats a l'Anoia (en percentatge)

Gràfic 7

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

que en major mesura ha disminuït el nombre de contractes laborals signats, i per nivell d'estudis, el descens percentual més elevat es va registrar per a aquells que només tenien estudis primaris o bé no tenien estudis. En aquest sentit, val a dir que els graduats superiors van experimentar una reducció en la contractació laboral inferior percentualment a la que es va produir l'any anterior, destacant especialment els graduats en primer cicle universitari, que després del fort descens en el nombre de contractes subscrits el 2008, durant 2009 van presentar una variació positiva. Finalment, per tipus de modalitat de contractació, s'ha de destacar que durant el 2009 la reducció dels contractes de treball indefinits signats a l'Anoia va ser superior a la de contractes temporals (-33,3% i -20,2%, respectivament), fet que implicà un increment del pes que suposen els contractes temporals sobre el total, passant del 83,4% al 85,7%, taxa inferior a la del conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, on es va registrar la mateixa evolució que la descrita en el cas comarcal.

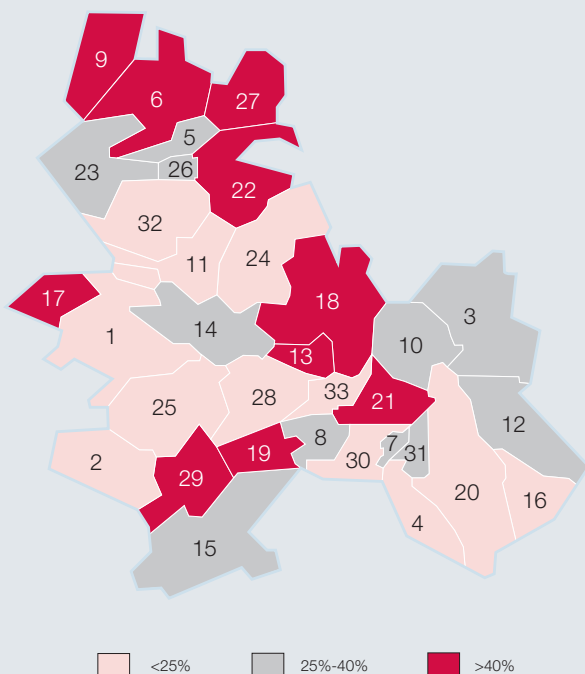
Per altra banda, i exactament igual que l'any anterior, el 33,2% de la població comarcal residia l'any 2009 a la capital, Igualada; mentre que entre Piera i Vilanova del Camí es concentrava un 23% addicional. La **concentració municipal** de l'ocupació és superior, com passa a la majoria de les comarques. Així, a la capital, Igualada, desenvolupen la seva activitat el 44,8% del total de treballadors comarcals i entre aquesta, Piera i Capellades es concentra al 57,9% del total, una dècima per sobre del valor de l'any anterior, el que es deu íntegrament a la capital. També com passa a la majoria de comarques barcelonines, per sectors productius s'observa la major concentració als serveis i la menor al sector primari, mentre que la indústria i la construcció estarien en una situació intermèdia. Així, pràcticament dos de cada tres ocupats als serveis a la comarca treballen o bé a Igualada (53,4%) o a Piera o a Vilanova del Camí, mentre que la concentració dels ocupats comarcals en els tres municipis amb més volum de treballadors al sector agrari és de tan sols el 28%. Igualada, la Pobla de Claramunt i Capellades ocupen al 58,3% dels treballadors comarcals en la indústria i entre Igualada, Piera i Masquefa es dona feina al 53,3% dels ocupats de la construcció a l'Anoia. Amb relació a l'any 2008, el més destacable és l'increment en més d'un punt de la concentració de la ocupació del sector constructor a la capital, Igualada, i la disminució en mig punt de la concentració als serveis (considerant els tres municipis de la comarca amb més volum d'ocupats sectorials).

L'any 2009, un total d'11 municipis tenien una **densitat econòmica municipal** (relació, en percentatge, entre els ocupats i la població) superior al 40%, amb esment especial de Santa Maria de Miralles, amb un valor superior al 100%, és a dir, amb més ocupats que residents. Amb relació a l'any precedent, deixa d'estar en aquest grup la capital comarcal, Igualada, i entren Pujalt i Sant Martí Sesgueioles. En sentit contrari, destaquen Bellprat i Cabrera d'Anoia amb una densitat inferior al 10%. Respecte al 2008, només sis dels 33 municipis que hi ha a la comarca han registrat un increment d'aquesta densitat econòmica, en experimentar un augment d'ocupats superior al del total d'habitants. Aquest municipis són Pujalt, Rubió, Sant Martí de Tous, Sant Martí Sesgueioles, Sant Pere Sallavinera i Santa Maria de Miralles.

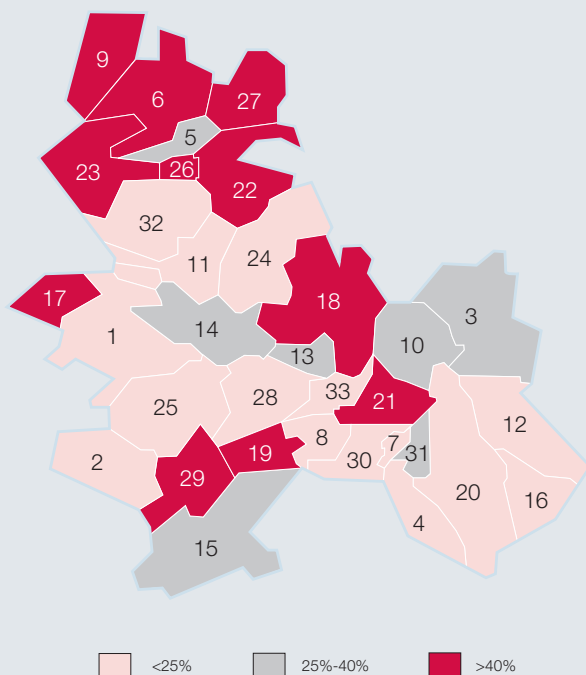
Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009
(ocupats/població, en percentatge)

Mapa 1

Any 2008

Any 2009

- 1 Argençola
- 2 Bellprat
- 3 Bruc
- 4 Cabrera d'Anoia
- 5 Calaf
- 6 Calonge de Segarra
- 7 Capellades
- 8 Carme
- 9 Castellfollit de Riubregós
- 10 Castellolí
- 11 Copons
- 12 Hostalets de Pierola
- 13 Igualada
- 14 Jorba
- 15 Llacuna
- 16 Masquefa
- 17 Montmaneu
- 18 Òdena
- 19 Orpí
- 20 Piera
- 21 Pobla de Claramunt
- 22 Prats de Rei
- 23 Pujalt
- 24 Rubió
- 25 Sant Martí de Tous
- 26 Sant Martí Sesgueioles
- 27 Sant Pere Sallavinera
- 28 Santa Margarida de Montbui
- 29 Santa Maria de Miralles
- 30 Torre de Claramunt
- 31 Vallbona d'Anoia
- 32 Veciana
- 33 Vilanova del Camí

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

EL NOU AEROPORT CORPORATIU - EMPRESARIAL DE CATALUNYA

Òscar Oliver

Gestió i Promoció Aeroportuària-GPA

El juny de 2009 el Govern de la Generalitat va resoldre d'emplaçar el futur aeroport corporatiu - empresarial de Catalunya en la ubicació actual de l'aeròdrom d'Igualada-Òdena. La decisió fou presa per mitjà d'un procés innovador en la metodologia utilitzada fins llavors en la planificació i execució de noves infraestructures: per primer cop, es va oferir l'oportunitat al territori, a través dels ajuntaments, de postular-se per acollir el nou aeroport. Els ajuntaments disposaren, així, d'un termini de temps per elaborar una candidatura tècnica minuciosa que demostrés la viabilitat de l'emplaçament proposat. Finalment, però, només es presentà una sola candidatura, la dels ajuntaments d'Igualada i Òdena, que en resultà la guanyadora.

En l'actualitat, amb la decisió sobre l'emplaçament presa, s'està duent a terme la redacció de l'instrument de planejament, urbanístic i aeroportuari, que presidirà el disseny arquitectònic i posterior construcció de l'aeroport d'empresa, el Pla director urbanístic aeroportuari. Aquesta figura, prevista per primer cop en la recentment aprovada Llei d'aeroports i heliports de Catalunya (15.07.09), suposa la fusió en un sol document dels dos instruments tradicionalment utilitzats en la definició funcional i urbanística d'una infraestructura aeroportuària, com eren els plans directors i els plans especials urbanístics que els acompanyaven.

Un projecte de llarg recorregut

Però l'aeroport d'empresa és un projecte que ve de lluny. Encara que la seva creació fou recollida de manera formal per primer cop al Pla d'aeroports, aeròdroms i heliports de Catalunya (2009-2015), aprovat pel Govern de la Generalitat en el decurs del 2009 (20.01.09), el debat sobre la necessitat de la seva creació es va encetar força temps enrere. En aquesta discussió, el territori català, i molt especialment la comarca de l'Anoia a través dels seus agents polítics, econòmics i socials, hi ha participat de manera molt activa. El punt de partida ha estat, i continua essent, la voluntat de posar en valor i potenciar una infraestructura aeroportuària preexistent i de llarga tradició a la comarca, com és l'aeròdrom d'Igualada-Òdena, tot treballant per la generació d'activitats econòmiques que puguin suposar un salt quantitatiu, però sobretot qualitatiu, en l'estructura productiva de l'Anoia per l'afavoriment i creació de noves empreses i generació de llocs de treball d'alta qualificació i especificitat.

L'aeròdrom d'Igualada-Òdena és una de les infraestructures aeroportuàries de major tradició a les comarques barcelonines i també a la resta del país. Juntament amb l'aeroport de Sabadell, són dues de les instal·lacions consagrades a l'aviació general i esportiva que acrediten una infraestructura més consolidada i una activitat més rellevant. Ambdues infraestructures, però, formen part d'un sistema aeroportuari més complex, amb presència a les diferents comarques barcelonines, que esdevé un dels actius de major rellevància en la definició de noves estratègies per a la creació d'activitats econòmiques de gran valor afegit a l'àrea territorial metropolitana. Aquest sistema aeroportuari a escala provincial està constituït per diferents instal·lacions, de dotació infraestructural diversa i operativa molt contrastada, que constitueixen a tots els efectes un actiu primordial a prendre en consideració a curt i mitjà termini.

Les diferents instal·lacions aeroportuàries presents a la província de Barcelona, segons estableix el Pla d'aeroports, aeròdroms i heliports (2009-2015).

Tipus d'aeroport / aeròdrom / ULM	Nom
Aeroports comercials (nivell I)	Barcelona
Aeròdroms d'aviació general i esportiva (nivell III)	Sabadell Igualada-Òdena Calaf-Sant Pere Sallavinera
Aeròdroms auxiliars (nivell IV)	Sant Fruitós de Bages
Camps de vol d'ULM	ULM del Penedès ULM Les Humbertes ULM Osona-Folgueroles ULM Pla de Bages ULM La Puïeda ULM Prat de Moia ULM Palafròls

Font: «L'Aeròdrom d'Igualada-Òdena en el marc de la xarxa aeroportuària catalana». Cambra de Comerç de Barcelona (2009)

Més enllà de l'aeroport del Prat, amb una activitat centrada fonamentalment en el transport de persones i mercaderies a través de serveis regulars de transport aeri, la xarxa aeroportuària barcelonina està constituïda per altres instal·lacions que cal tenir en compte. Es tracta d'infraestructures de menor rang, aeròdroms consagrats a l'aviació general i esportiva, o amb un rol auxiliar en el conjunt de la xarxa catalana, que no centren la seva activitat en el transport massiu de persones i mercaderies però que necessàriament hauran de jugar un paper rellevant en els propers temps. Sabadell, Igualada-Òdena, Calaf-Sant Pere Sallavinera i Sant Fruitós de Bages desenvolupen la seva activitat en els àmbits propis de l'aviació general, com la formació de pilots i tripulants de cabina, l'aviació lúdica i esportiva, els serveis a la comunitat, els treballs aeris, els serveis d'aerotaxi que tímidament comencen a sorgir de la mà d'emprenedors amb una bona dosi de paciència i ganes d'arriesgar-se... però també hi ha lloc per al manteniment i la indústria aeronàutica en l'àmbit específic de l'aviació general, que en el cas d'Igualada-Òdena suposen una activitat econòmica molt rellevant.

L'aviació corporativa: oportunitat de negoci per als aeròdroms catalans?

L'aviació corporativa i de negocis, un segment d'activitat econòmica relativament poc desenvolupat a Catalunya però de gran tradició en alguns països del nostre entorn, com França o el Regne Unit, i sobretot a l'altra banda de l'Oceà Atlàntic, als Estats Units, ha operat històricament des de l'aeroport del Prat, on s'hi va construir una nova terminal per a aquesta activitat el 2008, però amb una presència quasi residual a la resta d'instal·lacions de la província i fins i tot de la resta del país. Els aeròdroms barcelonins consagrats a l'aviació general registren una activitat en l'àmbit de l'aviació empresarial totalment minoritària: amb l'excepció de Sabadell, que ha liderat quasi bé en solitari l'afavoriment de nous serveis en aquest

Descripció de les activitats i segments de negoci presents a les infraestructures aeroportuàries, aeroports i aeròdroms, segons el segment de l'aviació civil a la qual pertanyen: aviació comercial o aviació general i esportiva

Segment	Activitat principal	Modalitat	Tipus d'operador
 <p>Aviació comercial</p>	Transport de viatgers	Línies regulars Xàrters	Companyies de bandera Baix cost (<i>low cost</i>) Xàrters
	Transport de mercaderies	Càrrega bodega	Línies regulars (Iberia) Freighters (Cargolux) Línies integradores (UPS)
	Manteniment especialitzat (MRO)	Manteniment d'aeronaus <ul style="list-style-type: none"> • Motors • Manteniment en línia • Revisions majors • Components • Modificacions 	
	Indústria aeronàutica	Construcció d'aeronaus <ul style="list-style-type: none"> • Aeroestructures • Motors • Sistemes • Equips • Components • Disseny i interiorisme • Desmuntatge 	Integradors Agents especialitzats
 <p>Aviació general</p>	Transport de viatgers	Aviació corporativa Aerotaxi Vols turístics	
	Formació especialitzada	Formació de pilots Formació de tripulants Formació de tècnics	
	Aviació recreativa/lúdica	Aeroclubs	
	Manteniment especialitzat	Manteniment d'aeronaus	
	Petita indústria aeronàutica	Construcció d'aeronaus <ul style="list-style-type: none"> • Motors • Manteniment en línia • Revisions majors • Components • Modificacions 	
	Serveis a la comunitat Publicitat/Cartografia		

Font: Gestió i Promoció Aeroportuària, S.A., GPA (2008).

segment, especialment en l'àmbit específic de l'aerotaxi, la resta d'aeròdroms, Igualada-Òdena, Calaf-Sant Pere Sallavinera i Sant Fruitós, no han registrat ni registren en l'actualitat una activitat econòmica en l'àmbit de l'aviació corporativa o els serveis d'aerotaxi.

Les raons són diverses. En primer lloc, exceptuant l'aeroport de Sabadell, de titularitat estatal i gestionat encara avui per AENA, els altres tres aeròdroms de la província presenten una infraestructura que no afavoreix el desenvolupament de l'aviació corporativa o els serveis d'aerotaxi. A més de les necessitats específiques del cantó aire, i molt especialment les relacionades amb la llargada de la pista i les condicions per a l'afavoriment del vol instrumental (aquests aeròdroms operen en règim de vol visual), la dotació específica en hangars és deficitària i la presència d'equipaments necessaris per fer viable una especialització parcial o completa en l'àmbit de l'aviació empresarial, com ara una terminal específica per a aquesta activitat, un *business center* o d'altres serveis de suport, com els de restauració o d'allotjament (hotel), són pràcticament

inexistents als aeròdroms barcelonins. Caldria, doncs, adequar la infraestructura a les necessitats d'un aeròdrom orientat a l'aviació empresarial.

Això, però, no sempre és possible. L'adaptació de la infraestructura als requeriments de l'aviació empresarial, sobretot pel que fa a la longitud de pista necessària (entre 1.600 i 2.000 metres) esdevé, en la majoria de casos, un escull molt difícil de superar per la gran disponibilitat de sòl lliure d'obstacles que això suposa, en un territori fortament urbanitzat com és Catalunya. Hi ha, però, d'altres condicionants que intervenen de forma directa en les possibilitats reals d'un aeròdrom d'impulsar activitats econòmiques en l'àmbit de l'aviació empresarial: el grau d'accessibilitat terrestre, ja sigui viària o ferroviària, a la instal·lació és un aspecte cabdal a fi i efecte d'assegurar un accés ràpid a l'aeroport i una bona connectivitat amb la resta del territori català des de l'aeroport. Els serveis de transport públic, més enllà de la infraestructura física, també esdevenen un element clau a considerar, tant pel que fa a la varietat de l'oferta (quantitativament) com a la qualitat de la mateixa (qualitativament).

Descripció de la situació actual dels aeròdroms catalans consagrats a l'aviació general i esportiva, tant des de la vessant de la infraestructura aeronàutica com de l'operativa i presència d'activitats econòmiques al recinte.

	Sabadell	Alfès	Calaf-Sallavinera	Cerdanya	Igualada-Òdena	Empuriabrava	Manresa-St. Fruitós
Titularitat	AENA	Generalitat	Ceràmicas Calaf, SA	Generalitat i C. Comarcal	Consorci adjunts. Igualada i Òdena, Generalitat	Fórmula i Propietats SA	Ramon i Manel Pujol Roca
Gestionat	AENA	Pendent adjudicació	Ceràmicas Calaf SA	Gestió Aeroportuària Ceretana, SL	Pendent d'adjudicació	JIP Aviació SL	Ramon i Manel Pujol Roca
INFRAESTRUCTURA							
núm.	1	3	1	2 (1no op.)	1	1	1
Pista mides	900 m x 30 m	1.500 m x 30 m	810 m x 40 m	1.150 m x 23 m	883 m x 18 m	800 m x 20 m	750 m x 40 m
material	Asfalt	Terra i herba	Herba	Asfalt	Asfalt	Asfalt	Terra compacta
Heliport	Si	Si	No	Si	No	No	No
Torre de control	Si (operativa)	Si (no operativa)	No	Si (no operativa)	Si (no operativa)	No	No
Subminis. carburant	Si	Si	No	Si	Si	Si	No
ACTIVITAT							
Tipus d'activitat	Esportiva, formació, aerotaxi, treballs aeris, serveis a la comunitat, manteniment	Esportiva, formació	Esportiva	Esportiva, vol amb globus aerostàtics	Esportiva, formació, vol amb globus i serveis a la comunitat	Paracaigudisme, treballs aeris, vols turístics, formació	Esportiva
Empreses al recinte	38	1	No	3	5	1	No
Nombre d'operacions	49.345 (2008)	1.500 anuals	n.d.	n.d.	n.d.	6.000 anuals	n.d.
Tipus de vol	VFR	VFR	VFR	VFR	VFR	VFR	VFR

Font: «La situació actual i revisió de les necessitats futures de la infraestructura de l'Aeroport de Sabadell». Gestió i Promoció Aeroportuària, S.A., GPA (2009).

La transformació d'Igualada-Òdena.

L'aeròdrom d'Igualada-Òdena, de la mateixa manera que la resta d'instal·lacions consagrades a l'aviació general de les comarques barcelonines, disposa d'una infraestructura que ha d'ésser adaptada a les necessitats d'un aeroport empresarial. La transformació de la pista per tal de garantir la capacitat suficient per acollir no tan sols les aeronaus de mida i rang més reduïts (com els *very light jets*), sinó fins i tot aquelles amb prou autonomia per assolir destinacions *long haul* o transoceàniques i que, per tant, requereixen d'una major longitud de pista, esdevé una necessitat indiscutible. Però igualment necessària és l'adaptació de les condicions de vol al règim de vol instrumental per tal de fer possible l'operació en situació de baixa visibilitat, el que permetria allargar l'horari d'operació de la instal·lació.

La creació de la infraestructura necessària per fer viable l'activitat de l'aviació corporativa i empresarial, de manera molt especial la plataforma d'estacionament d'aeronaus, els espais d'hangaratge, la torre de control i la terminal de processament de viatgers, constitueix un element clau en el procés de transformació que ha de convertir l'Aeròdrom d'Igualada-Òdena en el futur Aeroport Empresarial de Catalunya. Igualment, en el procés de definició funcional i operativa del futur aeroport

caldrà prendre en consideració amb detall l'orientació i dimensió econòmica de la instal·lació, a partir de la definició i aplicació d'un model de negoci per a la nova infraestructura.

L'avaluació prospectiva de segments de negoci complementaris al de l'aviació empresarial, tot optimitzant les possibilitats que oferirà la infraestructura, esdevé necessària a fi i efecte de garantir la viabilitat del futur aeroport. En un escenari d'especialització futura, com el que suposa la creació de l'aeroport d'empresa a Igualada-Òdena, l'afavoriment d'una certa activitat econòmica en l'àmbit de la càrrega aèria especialitzada i la paqueteria urgent, en una lògica de funcionament *just in time*, pot ésser un element de dinamització de la infraestructura, tot creant nous productes al servei de la indústria i el teixit productiu local i de la comarca de l'Anoia.

L'Aeròdrom d'Igualada-Òdena es troba immers en un moment històric de la seva dilatada existència. Amb la decisió d'ubicar-hi el futur Aeroport Corporatiu-Empresarial de Catalunya, no tan sols es duu a terme un pas decisiu en el seu procés de consolidació com a infraestructura aeroportuària de primer ordre del sistema aeroportuari de la província de Barcelona, i per extensió de la resta del país, sinó que es posen les bases per al sorgiment de noves activitats econòmiques

d'alt valor afegit que podran generar un impacte molt positiu sobre l'entorn de la infraestructura, i de forma molt especial sobre la comarca de l'Anoia. L'activitat aeroportuària en sentit estricte, centrada en l'àmbit de l'aviació empresarial, generarà un impacte directe, en forma d'ingressos resultants de la pròpia activitat dins del recinte aeroportuari, però també un impacte indirecte sobre els municipis de l'entorn i la comarca: l'afavoriment d'activitats econòmiques específiques en

l'àmbit de l'hoteleria i l'impuls d'un model turístic de qualitat, els serveis de transport, de logística i el transport de mercaderies en general, la generació de sinèrgies amb instal·lacions i equipaments propers a l'aeròdrom, i molt especialment amb el recentment inaugurat Parc Motor, podran esdevenir a curt i mitjà termini veritables elements de dinamització econòmica dels municipis i territoris de l'entorn del nou aeroport.

Un escenari d'alta especialització, funcional i econòmica, per a l'aeròdrom d'Igualada-Òdena fonamentat en l'afavoriment d'activitats econòmiques en l'àmbit de l'aviació corporativa-empresarial i la càrrega aèria en règim "just in time". Descripció de les sinèrgies positives sobre l'entorn a través dels impactes directe i indirecte

Definició d'escenari

- Escenari d'alta especialització
- Escenari basat en l'afavoriment d'una especialització funcional i econòmica de l'aeròdrom

Orientació funcional i econòmica

Especialització funcional i econòmica de l'aeròdrom en un àmbit concret.

Activitats de l'escenari transversal i èmfasi en les àrees següents:

- Opció A: aviació corporativa i de negocis
- Opció B: transport de mercaderies i paqueteria urgent
- Opció C: opcions A i B combinades

En l'escenari d'alta especialització tenen una importància primordial l'aviació corporativa i/o la càrrega aèria de tipus *just in time* associada a activitats de gran valor afegit. L'aviació general continua tenint una presència remarcable, però no té la de més pes econòmic a l'aeròdrom.

Necessitats d'infraestructura de l'aeròdrom

- Pista de rang superior entre 1.600 i 2.000 m
- Torre de control operativa
- Vol instrumental (IFR) imprescindible
- Edifici terminal per a l'aviació corporativa
- Edifici tècnic i local social
- Zona modular d'hangars per a aeronaus i activitats de manteniment associades als jets d'aviació corporativa (escenari A)
- Zona modular d'hangars per a les activitats de càrrega aèria i serveis de paqueteria (escenari B)
- Ambdós escenaris combinats per a l'escenari C
- Millora de l'accessibilitat per via terrestre a l'aeròdrom (infraestructures i serveis de transport)
- Residència d'estudiants
- Centre de negocis

Sinèrgies i impacte econòmic de l'aeròdrom sobre el territori → impacte directe, indirecte i induït

IMPACTE DIRECTE

Facturació generada a les empreses del recinte aeroportuari:

Empreses aeronàutiques

- Aeroclubs
- Escoles de pilots, TCP i manteniment
- Serveis a la comunitat i treballs aeris
- Transport de mercaderies
- Aerotaxi i aviació corporativa
- Manteniment
- Indústria aeronàutica

Empreses no aeronàutiques

- Restauració
- Àrea comercial
- allotjament per a estudiants de les escoles del recinte
- Serveis (escoles d'idiomes, etc.)
- Subministrament de carburant

Facturació vinculada a l'aeròdrom

- Ingressos per ús d'espai aeri (navegació aèria)
- Taxes vinculades a estructura de terra
- Despeses condicionament recinte aeroportuari (obres)

IMPACTE INDIRECTE

Activitat industrial i manufacturera

- Noves empreses
- Establiment a la zona de multinacionals que necessiten transport personalitzat de càrrega i personal
- Increment d'activitat als parcs empresarials i polígons industrials de la zona propera, amb sinèrgies especialment amb la indústria aeronàutica
- Impacte sobre l'activitat del parc motor: transport de mercaderies *just in time*
- Parc empresarial i/o tecnològic associat a les sinèrgies entre l'aeròdrom i el parc motor
- Demanda de productes especialitzats per a l'aviació corporativa i les noves empreses instal·lades als nous parcs tecnològics i centres empresarials
- Parc aeroespacial dedicat a l'aviació general (R+D+I)

Serveis a empreses

- Consultoria especialitzada
- Serveis jurídics i financers

Activitat de transport

- Millora de la connexió de transport per carretera i ferrocarril de la comarca
 - Serveis de taxi de luxe
 - Millora del servei de transport urbà i interurbà, tant públic com privat
- Activitats turístiques, complementàries i de suport*
- Restauració d'alt nivell
 - Turisme de poder adquisitiu alt
 - Rutes turístiques per la comarca i turisme rural (explotació de les àrees naturals properes)
 - Oferta activitat hotelera i esportiva de cap de setmana

Activitat de construcció

- Nous parcs tecnològics
- Nous habitatges per allotjar treballadors de l'aeroport i activitat industrial
- Millora d'infraestructures
- Nous centres de negocis
- Noves empreses
- Noves infraestructures de turisme

IMPACTE INDUÏT

Increment sobre el consum

- Articles de consum
- Serveis
- Productes bancaris
- Habitatge
- Transport

Font: «L'Aeròdrom d'Igualada-Òdena en el marc de la xarxa aeroportuària catalana». Cambra de Comerç de Barcelona (2009).

ANNEX ESTADÍSTIC. ANOIA

	Anoia		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Anoia	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	114.810	117.114	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	2,0	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	17,5	18,0	15,5	15,7	15,6	15,9	2,7	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	15,2	15,1	16,3	16,4	16,2	16,3	-0,3	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	9,4	10,1	13,8	14,6	15,0	15,9	7,7	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	133	135	701	710	229	233	2,0	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	2,0	-2,1	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	0,7	1,8	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	-1,6	-6,8	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	2,6	-7,2	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	4,8	2,8	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	3.683	3.402	194.585	183.804	270.534	256.248	-7,6	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	7,4	7,3	10,3	10,3	9,6	9,6	-1,4	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	36.114	33.190	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-8,1	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	513	500	7.701	7.530	33.185	32.413	-2,5	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	14	14	679	728	1.662	1.698	0,0	7,2	2,2
Pesca i aqüicultura	21	14	338	243	1.121	918	-33,3	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	9	9	42	34	67	61	0,0	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	-	-	2	3	2	3	nc	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	-	-	9	4	13	8	nc	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	91	76	2.168	1.912	3.694	3.287	-16,5	-11,8	-11,0
Support a les indústries extractives	-	-	14	7	22	26	nc	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	499	519	38.214	36.372	67.889	65.701	4,0	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	84	71	7.609	7.390	10.476	10.223	-15,5	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	1	1	3	3	6	4	0,0	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	1.227	1.016	19.241	16.265	24.169	20.400	-17,2	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	1.489	1.145	18.332	14.953	20.874	17.077	-23,1	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	643	618	2.886	2.628	3.280	2.974	-3,9	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	277	293	8.739	7.605	14.782	12.965	5,8	-13,0	-12,3
Indústries del paper	1.390	1.323	9.958	9.015	14.157	12.655	-4,8	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	550	541	22.885	20.299	26.398	23.556	-1,6	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	-	-	82	17	1.134	1.058	nc	-79,3	-6,7
Indústries químiques	146	139	25.770	23.876	34.085	31.379	-4,8	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	-	-	19.144	18.867	20.915	20.663	nc	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	1.043	870	23.235	19.779	29.084	25.101	-16,6	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	618	463	13.369	11.535	20.770	17.888	-25,1	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	789	629	12.421	10.451	15.649	13.385	-20,3	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	1.194	1.029	52.470	44.539	66.702	57.083	-13,8	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	145	122	8.969	6.846	9.789	7.478	-15,9	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	332	269	15.019	14.568	17.595	16.960	-19,0	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	721	588	30.676	25.457	38.048	31.721	-18,4	-17,0	-16,6
Vehícles de motor, remolcs i semiremolcs	127	43	40.557	35.056	46.334	40.066	-66,1	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	26	24	4.470	3.904	5.648	4.861	-7,7	-12,7	-13,9
Mobles	156	149	8.858	7.731	12.236	10.666	-4,5	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	12	8	7.113	6.172	8.052	7.054	-33,3	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	167	166	10.895	9.985	14.450	13.394	-0,6	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	7	5	3.222	3.116	5.250	5.137	-28,6	-3,3	-2,2
Aigua	62	64	4.138	4.198	6.338	6.572	3,2	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	4	4	615	631	924	935	0,0	2,6	1,2
Tractament de residus	58	46	13.389	13.720	17.556	17.713	-20,7	2,5	0,9
Gestió de residus	2	4	129	136	187	221	100,0	5,4	18,2
Construcció d'immobles	1.520	1.292	67.912	56.793	111.779	92.824	-15,0	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	191	132	19.610	13.668	26.131	18.765	-30,9	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	2.986	2.513	126.768	110.403	180.536	156.944	-15,8	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	758	700	38.857	36.542	56.577	53.407	-7,7	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	1.979	1.824	169.112	156.401	209.987	194.762	-7,8	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	3.468	3.340	247.071	237.345	327.493	314.667	-3,7	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	1.325	1.225	85.372	80.195	112.767	105.890	-7,5	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	1	1	402	373	439	416	0,0	-7,2	-5,2
Transport aeri	-	1	4.182	4.149	4.240	4.211	nc	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	106	106	29.905	29.284	35.899	35.143	0,0	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	37	19	9.337	9.231	11.695	11.545	-48,6	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	183	153	20.351	19.520	33.632	32.382	-16,4	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	1.558	1.477	119.656	118.279	166.629	164.357	-5,2	-1,2	-1,4
Edició	133	103	20.219	16.248	22.096	17.979	-22,6	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	29	24	6.772	6.364	7.660	7.218	-17,2	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	3	2	4.492	4.498	4.946	4.954	-33,3	0,1	0,2
Telecomunicacions	6	14	9.434	9.064	11.214	10.767	133,3	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	201	209	30.168	30.855	32.717	33.389	4,0	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. ANOIA (continuació)

	Anoia		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Anoia	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	24	15	3.043	3.758	3.594	4.341	-37,5	23,5	20,8
Mediació financera	5	5	40.644	39.165	51.041	49.169	0,0	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	41	39	12.578	11.929	13.879	13.172	-4,9	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	144	158	12.188	12.572	15.629	15.952	9,7	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	174	165	19.315	18.680	23.628	22.819	-5,2	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	455	430	47.501	46.258	61.854	60.190	-5,5	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	83	83	9.062	9.279	11.375	11.476	0,0	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	347	339	33.737	31.560	42.304	39.768	-2,3	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	42	42	12.180	13.130	14.047	15.132	0,0	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	106	106	23.619	22.849	25.549	24.801	0,0	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	89	91	14.253	14.844	16.580	17.308	2,2	4,1	4,4
Activitats veterinàries	72	68	2.603	2.628	3.480	3.470	-5,6	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	234	162	38.972	31.437	45.032	36.454	-30,8	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	36	68	20.778	18.008	25.602	22.551	88,9	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	53	52	8.980	8.471	10.724	10.067	-1,9	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	16	20	14.599	14.701	17.286	17.531	25,0	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	530	667	75.856	74.943	96.237	94.850	25,8	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	444	491	26.399	29.064	29.836	32.580	10,6	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	1.480	1.615	121.831	124.789	172.738	176.527	9,1	2,4	2,2
Educació	1.220	1.238	111.951	114.010	138.430	141.791	1,5	1,8	2,4
Activitats sanitàries	1.336	1.313	129.803	131.052	166.122	167.943	-1,7	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	358	408	23.860	26.500	32.869	36.157	14,0	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	242	258	24.162	24.568	31.229	31.876	6,6	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	106	97	12.779	12.263	14.471	14.044	-8,5	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	147	33	3.199	3.364	3.986	4.108	-77,6	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	26	28	3.894	3.649	5.294	5.007	7,7	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	211	204	23.768	23.521	32.158	31.761	-3,3	-1,0	-1,2
Activitats associatives	176	151	21.281	21.084	26.041	25.752	-14,2	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	433	371	18.287	16.068	23.715	20.969	-14,3	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	579	572	41.813	40.895	55.295	54.073	-1,2	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	4	4	5.087	5.188	6.204	6.299	0,0	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	-	-	297	326	300	329	nc	9,8	9,7
Agricultura	548	528	8.718	8.501	35.968	35.029	-3,6	-2,5	-2,6
Indústria	11.869	10.234	424.643	377.074	556.575	498.275	-13,8	-11,2	-10,5
Construcció	4.697	3.937	214.290	180.864	318.446	268.533	-16,2	-15,6	-15,7
Serveis	19.000	18.491	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	-2,7	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	145	122	28.113	25.713	30.704	28.141	-15,9	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	1.519	1.229	127.387	112.846	156.160	138.381	-19,1	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	3.644	2.991	101.577	86.321	133.339	114.515	-17,9	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	6.386	5.730	157.227	142.153	219.875	200.988	-10,3	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	175	162	10.339	10.041	16.497	16.250	-7,4	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	6.201	6.346	746.946	737.653	919.697	910.192	2,3	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	310	299	64.162	66.038	73.267	75.174	-3,5	2,9	2,6
Resta de serveis	12.799	12.145	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-5,1	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	8.671	11.077	315.457	419.988	423.232	561.761	27,7	33,1	32,7
Nacionals	7.458	9.413	259.750	338.184	337.813	438.498	26,2	30,2	29,8
Estrangers	1.213	1.663	55.707	81.804	85.419	123.263	37,1	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	4.244	5.566	161.438	222.880	222.630	303.377	31,1	38,1	36,3
Dones	4.427	5.511	154.019	197.108	200.602	258.384	24,5	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	1.010	1.104	31.179	38.155	44.299	54.421	9,3	22,4	22,8
25-44 anys	4.530	5.871	167.610	227.642	228.895	307.716	29,6	35,8	34,4
45 i més anys	3.131	4.102	116.668	154.191	150.038	199.624	31,0	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	84	118	1.534	2.495	4.371	7.371	40,5	62,6	68,6
Indústria	2.805	3.425	65.136	83.602	81.420	104.448	22,1	28,3	28,3
Construcció	1.346	1.642	51.781	68.316	79.146	101.571	22,0	31,9	28,3
Serveis	4.202	5.196	189.718	247.248	249.161	323.675	23,7	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	234	696	7.288	18.327	9.134	24.696	197,4	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	33	45	2.167	3.222	4.490	6.514	36,4	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	282	358	13.920	18.087	24.778	32.208	27,0	29,9	30,0
Estudis primaris complets	982	1.178	30.687	40.133	42.508	56.738	20,0	30,8	33,5
Programes formació professional	682	874	25.645	35.029	32.245	44.445	28,2	36,6	37,8
Educació general	5.986	7.664	202.510	266.043	270.156	352.608	28,0	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	429	573	17.354	24.317	21.490	29.955	33,6	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	139	216	8.592	12.283	10.520	15.005	55,4	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	134	163	14.316	20.457	16.708	23.768	21,6	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	4	6	266	417	337	520	50,0	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. ANOIA (continuació)

	Anoia		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Anoia	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	1.297	1.581	46.774	61.442	71.776	95.460	21,9	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	6.668	8.538	228.155	301.072	302.401	397.053	28,0	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	706	958	40.528	57.474	49.055	69.248	35,7	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	27.279	21.180	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-22,4	-18,3	-17,6
Nacionals	21.424	17.061	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-20,4	-16,3	-15,6
Estrangers	5.855	4.119	530.113	405.848	755.672	586.622	-29,6	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	14.053	10.599	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-24,6	-19,7	-18,7
Dones	13.226	10.581	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-20,0	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	8.400	6.072	532.838	397.601	697.356	526.455	-27,7	-25,4	-24,5
25-44 anys	15.059	12.075	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-19,8	-16,3	-15,8
45 i més anys	3.820	3.033	263.268	231.444	354.704	313.649	-20,6	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	432	358	11.812	9.416	55.441	50.449	-17,1	-20,3	-9,0
Indústria	4.191	2.763	134.014	92.513	183.199	129.958	-34,1	-31,0	-29,1
Construcció	2.774	2.016	166.212	138.466	249.563	200.375	-27,3	-16,7	-19,7
Serveis	19.882	16.043	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-19,3	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	1.804	1.404	143.235	110.657	209.847	166.423	-22,2	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	1.533	1.032	105.695	80.841	163.519	122.427	-32,7	-23,5	-25,1
Programes formació professional	2.254	1.743	177.778	149.045	211.695	176.678	-22,7	-16,2	-16,5
Educació general	18.427	14.291	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-22,4	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	916	748	74.486	62.792	89.007	75.328	-18,3	-15,7	-15,4
Universitaris primer cicle	612	713	104.151	98.436	124.309	116.442	16,5	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cicle	1.733	1.249	125.871	111.693	148.747	131.730	-27,9	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	3.337	2.436	248.930	191.498	373.366	288.850	-27,0	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	20.681	16.034	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-22,5	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	3.261	2.710	304.508	272.921	362.063	323.500	-16,9	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinites	4.537	3.026	321.031	210.821	425.932	282.630	-33,3	-34,3	-33,6
Temporals	22.742	18.154	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-20,2	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.
Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

BAGES

BAGES³

La crisi econòmica que va esclatar l'any 2008 va ser més intensa aquell any a la comarca del Bages que a la província de Barcelona i a Catalunya. Així, el **PIB** real comarcal va experimentar una taxa de variació negativa de l'1,1%, que contrasta amb els creixements del 0,8% del conjunt provincial barceloní i català i amb l'augment del 3% del PIB del Bages durant l'any 2007. En els darrers cinc anys (gràfic 1) l'evolució del PIB comarcal ha estat sempre, excepte l'any 2006, menys positiva que la que s'ha experimentat a la província de Barcelona i a Catalunya, de manera que la taxa de creixement mitjana del PIB real del Bages, del 2%, va ser clarament inferior a la de la província de Barcelona (2,7%) i el conjunt català (3%).

Per sectors productius, els grans responsables de la davallada del PIB del Bages el 2008 van ser la construcció i el sector industrial. El PIB del sector constructor va disminuir un 6%, el que contrasta amb el creixement del 5,1% del 2007, i amb les reduccions de menys intensitat del conjunt provincial barceloní i català (-2,4% i -3%, respectivament) mentre que la reducció del PIB industrial fou del 4,9%, la tercera més intensa de totes les comarques de la província de Barcelona. En canvi, el PIB del sector serveis va créixer un 2,8%, per sobre de la província de Barcelona i Catalunya. En aquest sentit, el Bages ha estat la comarca barcelonina que experimentà la menor reducció del ritme de creixement del PIB dels serveis. Finalment, cal remarcar que el PIB del sector primari va disminuir només dues dècimes a la comarca del Bages el 2008.

Per altra banda, el nombre d'habitants a la comarca ascendia l'any 2009 a 184.642 persones, un 1,8% més que l'any precedent. Aquesta taxa de creixement implica un alentiment del dinamisme poblacional (2,5% en 2008), tot i que està per sobre dels increments registrats a la província de Barcelona i Catalunya (1,3% i 1,5%, respectivament). Si es considera la taxa anual mitjana d'increment dels residents comarcals en el període 2005-2009, ocorre el mateix: la població al Bages creix més (2,3%) que a la província de Barcelona i Catalunya (1,4% i 1,9%, respectivament). La densitat de **població** del Bages fou el 2009 de 142 habitants per quilòmetre quadrat, inferior a la de la província de Barcelona (710) i Catalunya (233). En aquest sentit, cal destacar que el Bages és la comarca barcelonina que té una major superfície (prop de 1.300 quilòmetres quadrats).

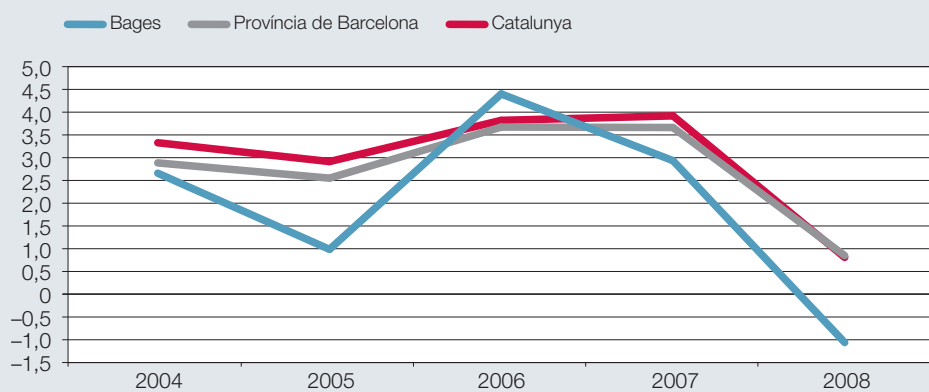
El creixement poblacional comarcal del 2009 s'ha degut bàsicament als immigrants estrangers, que s'han incrementat un 12%, el que contrasta amb el dèbil augment del nombre d'habitants nacionals (del 0,6%). El pes que representen els residents estrangers sobre el total és de l'11,9% l'any 2009, inferior al de la província de Barcelona i Catalunya (gràfic 2), però que no ha parat de créixer en els darrers anys. Del Marroc provenien el 36,5% dels immigrants estrangers del Bages; de Romania, un 12,6% addicional, i del continent americà, bàsicament de països de Sudamèrica, un altre 22,7% (els països més representats són Equador, Bolívia i Colòmbia). L'any 2009, el 15,9% de la població comarcal tenia menys de 16 anys, proporció semblant a la de la província de Barcelona i Catalunya, mentre que el 18% eren residents de 65 anys o més, participació prop de dos punts superior a la del conjunt provincial barceloní i català. No obstant això, respecte del 2008 hi ha hagut, tal com passa a la darrera dècada, un rejueniment relatiu de la població. Això s'ha degut fonamentalment a l'arribada d'immigrants en edat de treballar i procrear. Així, el 2009, només l'1,3% dels estrangers de la comarca tenia més de 64 anys, mentre que un de cada cinc estava entre els 0 i els 15 anys.

Com passa a totes les comarques de la província de Barcelona i al conjunt de Catalunya, la intensificació de la crisi econòmica aquest any 2009 ha suposat una nova reducció tant del nombre d'**empreses** com d'ocupats, que se suma a la que es va experimentar l'any precedent. El descens del nombre d'empreses al Bages el 2009 va ser del 5,6%, molt semblant al de l'any precedent i també a

3. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB (en percentatge)

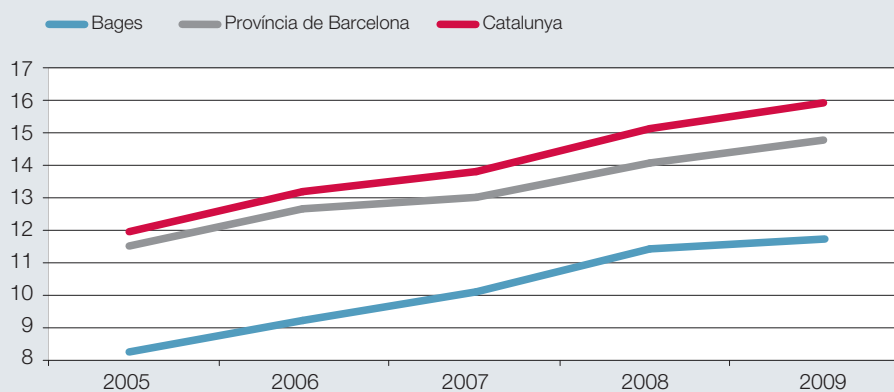
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total (en percentatge)

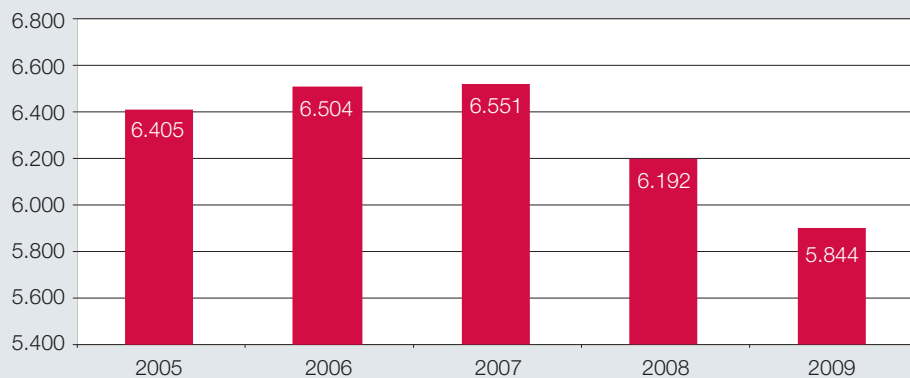
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses al Bages (valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

les taxes de decreixement registrades a la província de Barcelona i Catalunya. La intensitat de l'actual crisi econòmica, que esclatà el 2008, es pot veure amb claredat al gràfic 3. El nombre d'empreses el 2009 era un 8,8% inferior al que es registrava el 2005. Per altra banda, la dimensió mitjana d'aquestes empreses es va incrementar lleugerament a la comarca el 2009, i va arribar a assolir la xifra de 8,7 ocupats per empresa, valor lleugerament inferior als de la província de Barcelona i Catalunya.

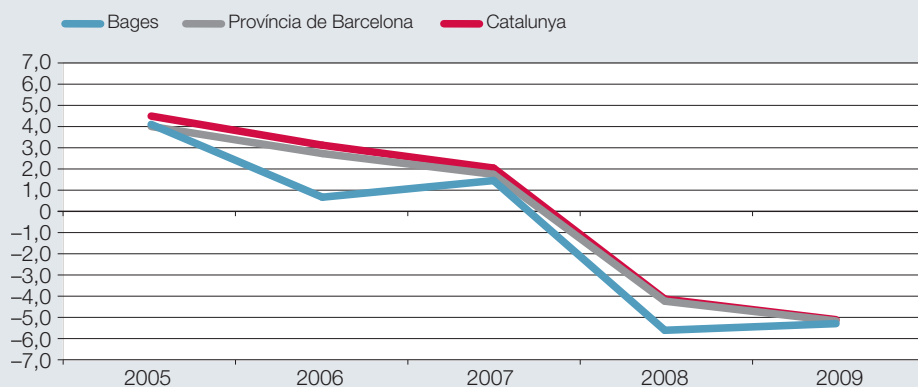
La reducció percentual del nombre d'**ocupats** al Bages durant 2009 va ser molt similar a la de les empreses (-5,4%), tres dècimes inferior a la registrada l'any anterior. Aquesta tendència només es produeix a dues comarques més de la província de Barcelona, el Garraf i el Berguedà. Com s'observa al gràfic 4, en el darrer lustre l'evolució del nombre d'ocupats a la comarca sempre ha estat més negativa que la de la província de Barcelona i Catalunya, amb menors ascensos en el període 2004-2007, d'expansió econòmica, i majors retrocessos durant el bienni 2008-2009. Durant el període 2005-2009, els ocupats al Bages han variat a una taxa anual mitjana del -0,9%, que contrasta amb el valor proper al 0% del conjunt provincial barceloní i català. De fet, a finals del 2009 hi havia poc més de 64.000 ocupats a la comarca, una xifra molt similar a la de sis anys enrere. Per grans sectors productius, es pot diferenciar nítidament la conjuntura seguida per la indústria i construcció, per un cantó, i pel sector primari i els serveis, per l'altre. Mentre que les dues primeres van patir durant 2009 al Bages un descens de l'ocupació, en els casos del sector agrari i terciari es van produir sengles ascensos. L'ocupació a la indústria es va reduir el 13,5% i a la construcció encara més, el 16,7%. Ambdós descensos percentuals superaren els que es van produir a la província de Barcelona i Catalunya. En sentit contrari, el nombre de treballadors del sector primari va incrementar un 2,3%, mentre que l'ascens en el cas dels serveis fou de l'1,5%. Juntament amb l'Alt Penedès i el Berguedà, el Bages ha estat l'única comarca barcelonina que ha pogut incrementar el volum d'ocupació en aquest sector.

Dins de la indústria, es poden classificar els diversos sectors en manufactures d'intensitat tecnològica alta, mitjana-alta, mitjana-baixa, baixa i altres indústries (bàsicament extractives i energètiques). Durant l'any 2009 al Bages el col·lectiu que va experimentar el menor descens del volum d'ocupats fou el de les altres indústries (-7,8%), igual que passa al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya. La segona menor disminució es va produir als sectors de tecnologia baixa (-8,9%), mentre que la més intensa tingué lloc a les indústries de tecnologia alta (-29,8%), tot just al contrari del que succeeix a la província de Barcelona i a Catalunya. Els descensos a les manufactures de tecnologia mitjana-alta i mitjana-baixa van ser del 10,4% i del 22,2%, respectivament. Finalment, en el cas dels serveis, mentre que el volum d'ocupació dels serveis tradicionals o no basats en el coneixement va disminuir al Bages durant el 2009 (-4,7%), el nombre de treballadors als sectors relacionats amb l'economia del coneixement va augmentar un 14,2%. En el cas concret dels serveis de tecnologia punta, més estretament lligats a les tecnologies de la informació i comunicació, l'augment va ser de prop del 40%, el més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona, darrere d'Osona.

L'**estructura productiva** del Bages és molt semblant a la de l'Alt Penedès o l'Anoia. Així, s'observa que menys del 60% dels ocupats es dediquen als serveis l'any 2009, quan el percentatge és del 75,1% al conjunt de la província de Barcelona i del 73,3% a Catalunya. En canvi, el pes relatiu de la indústria és clarament superior (el 29% dels ocupats s'hi dedica, davant del 16,6% que representa el conjunt provincial barceloní i català). El 10,4% dels ocupats del Bages estan ocupats a la construcció (8% a la província barcelonina i 9% a Catalunya) i l'1,5% restant es dedica al sector primari. Dins de la indústria i dels serveis de la comarca, els sectors més tradicionals tenen més pes relatiu que al conjunt de la província de Barcelona i a Catalunya. Efectivament, el 39,1% dels ocupats industrials es dediquen a indústries de tecnologia baixa i un 26,8% addicional desenvolupen les seves tasques a les manufactures d'intensitat tecnològica mitjana-baixa (37,7% i 22,9% a la província de Barcelona, respectivament). En

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats (en percentatge)

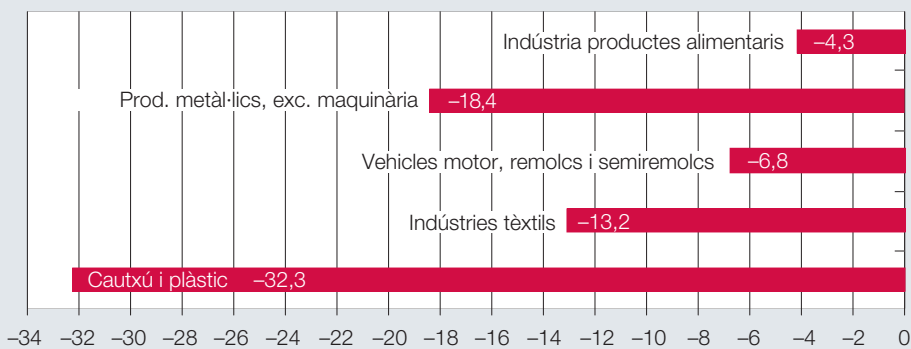
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Bages en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009 (en percentatge)

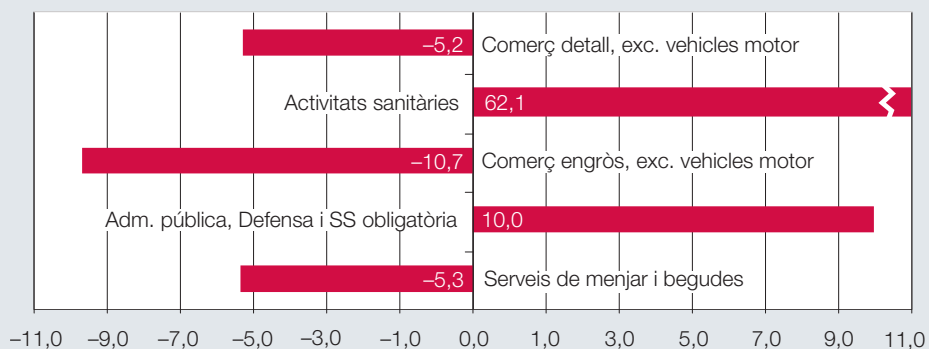
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Bages en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009 (en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

sentit contrari, el 27,3% dels treballadors industrials s'ocupen a indústries de tecnologia mitjana-alta o alta, davant del pes del 36,7% que representen a la província de Barcelona i del 33,4% a Catalunya. Finalment, el 6,7% restant dels ocupats industrials es localitzen al subgrup de la resta d'indústries (a l'entorn del 3% a la província de Barcelona i a Catalunya). Als serveis, el 62,9% dels ocupats sectorials al Bages es dediquen a sectors tradicionals i el 37,1% restant a tasques relacionades amb serveis basats en el coneixement. El primer percentatge és entre 4 i 6 punts percentuals superior al de la província de Barcelona i Catalunya. L'1,3% dels ocupats del sector serveis a la comarca es dedica específicament a serveis de tecnologia punta (davant del 3,9% i el 3,4%, respectivament, a la província de Barcelona i a Catalunya).

Als gràfics 5 i 6 s'ofereix l'evolució durant l'any 2009 a la comarca del Bages dels ocupats en els cinc sectors industrials i de serveis, respectivament, amb més pes relatiu a la estructura productiva comarcal. En el cas industrial, s'observa com tots cinc sectors considerats van patir el 2009 una reducció de l'ocupació, destacant per la seva intensitat les que es van produir als sectors del cautxú i plàstic (-32,3%) i al de fabricació de productes metàl·lics (-18,4%) que ocupa entorn al 14% dels treballadors industrials a la comarca. El sector més important en termes relatius, les indústries de productes alimentaris, que dóna feina a prop del 15% del total, en canvi, va presentar una disminució menys intensa en comparació (-4,3%). Pel que fa als serveis, tot i que s'observen reduccions del volum d'ocupats al comerç, tant al detall com a l'engròs, i als serveis de menjar i begudes, que conjuntament donen feina a més del 35% dels treballadors sectorials a la comarca, el més destacable és l'increment observat als sectors de l'administració pública, cosa que també ocorre a altres comarques barcelonines, i, sobretot, al relacionat amb les activitats sanitàries. La posada en marxa d'una part de l'ampliació de l'Hospital de Sant Joan de Déu a la comarca podria ser una de les causes explicatives d'aquesta evolució tan positiva.

Després que durant el 2008 el Bages fos la comarca de la província de Barcelona amb un major increment del nombre d'**aturats registrats**, l'ascens addicional que ha tingut lloc el 2009, del 33,4%, ha estat molt similar al del conjunt provincial barceloní. Al gràfic 7, on es mostra l'evolució de la variable d'aturats registrats en el darrer lustre, es constata clarament la gravetat de l'actual crisi econòmica, que ja fa dos anys que dura, amb descensos dels aturats al període 2005-2007 i intensíssims increments els dos anys posteriors. Des de finals del 2007 fins a les acaballes del 2009 el nombre d'aturats registrats al Bages s'ha multiplicat per un factor de 2,4 (davant del 2,1 de la província de Barcelona i Catalunya).

Igual que passa per al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, al Bages també s'observa l'any 2009 un major increment percentual dels aturats registrats entre els estrangers que entre els nacionals, encara que la diferència és petita (36,2% i 32,9%, respectivament). Per sexes, l'augment ha estat clarament major entre els homes que entre les dones (44,8% i 22,3%, respectivament); i per edat, han estat les persones entre 25 i 44 anys els que més han vist augmentar el volum d'aturats (36,3%). La mateixa evolució s'observa al conjunt provincial barceloní i català. Per sector econòmic, a diferència del que va succeir el 2008, ha estat la construcció la que menor increment percentual d'aturats registrats ha experimentat a la comarca (encara que va ser d'un 26,5%), mentre que en l'extrem oposat apareix el sector primari, el col·lectiu que no tenia ocupació anterior, i, en tercer lloc, els serveis. Pel que fa al nivell d'estudis, al Bages, a diferència de la província de Barcelona i Catalunya, s'observa que el major creixement dels aturats s'ha produït entre els que o no tenen estudis o bé tenen estudis primaris (40,5%).

En consonància amb el notable increment percentual del nombre d'aturats registrats, que se suma al de l'any anterior, l'agudització de la crisi econòmica durant el 2009 ha provocat un fort descens del

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA AL BAGES

En aquest requadre s'analitzen breument els resultats de sis indicadors seleccionats que aproximen el benestar i la qualitat de vida a la comarca, amb relació a la província de Barcelona i Catalunya. Aquests indicadors fan referència a sis àmbits diferents: ensenyament, sanitat, benestar social, societat de la informació, cultura i medi ambient. I s'atén tant a la situació actual comparada com a l'evolució recent experimentada pel Bages. En primer lloc, s'observa (quadre 1) un millor comportament de la comarca, amb relació al conjunt provincial barceloní i català, pel que fa als indicadors relatius a sanitat i benestar social: així, disposa de més llits hospitalaris amb relació a la població resident i de més places en residències per a gent gran amb relació al conjunt d'habitants de 65 anys i més, que són els que més poden necessitar-les (també supera mínimament el conjunt provincial barceloní pel que fa a l'indicador cultural utilitzat: fons bibliogràfics en biblioteques públiques per cada 100 habitants, no així a Catalunya). En canvi, a la resta d'indicadors, la situació relativa comarcal és pitjor, en comparació amb la província de Barcelona

i el conjunt català. Especialment negatiu és el valor que assoleix a l'indicador relacionat amb la societat de la informació: el Bages és la comarca de la província de Barcelona amb menys proporció de llars que disposen de banda ampla (ADSL, per exemple) per connectar-se a Internet.

Respecte de l'any precedent, el Bages només va presentar avanços pel que fa al nombre de places en residències per a gent gran en relació amb la població de 65 anys o més i al percentatge de llars amb banda ampla. A la resta dels indicadors seleccionats va experimentar una evolució negativa d'intensitat variada. No obstant això, si es compara amb començaments de dècada, s'observa una evolució positiva a tots els indicadors a la comarca del Bages, amb l'excepció dels relacionats amb els llits hospitalaris per cada 10.000 habitants i amb la taxa específica d'escolarització als 17 anys, igual que ha passat, per altra banda, al conjunt de la província de Barcelona i a Catalunya.

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Bages		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	73,1	66,7	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	53,4	52,5	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	51,0	52,1	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	40,5	41,6	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	49,4	46,2	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	26,3	25,8	24,6	27,5	23,1	25,9

^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats al Bages
(en percentatge)

Gràfic 7

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

nombre de **contractes laborals** subscrits al Bages, del 26,6%, el segon més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona i, com passa al conjunt provincial barceloní i català, superior al que va experimentar la mateixa comarca el 2008. Com es pot observar més en detall a l'annex estadístic, la reducció de la contractació laboral ha estat més intensa entre els estrangers que entre els nacionals; per sexes, els més afectats han estat els homes i per edats, els joves de menys de 25 anys. Així mateix, per sector econòmic ha estat la indústria la que ha experimentat el major descens percentual dels contractes de treball signats (superior al 40%) i per nivell educatiu, hi ha hagut una reducció més intensa de la contractació com menor era el nivell d'estudis, de manera que la disminució va ser només del 4,9% entre el conjunt de graduats superiors. La mateixa evolució s'observa en el conjunt de la província de Barcelona i Catalunya. Finalment, tant al Bages com a la província de Barcelona i a Catalunya s'han reduït més el nombre de contractes de treball indefinits signats que els temporals.

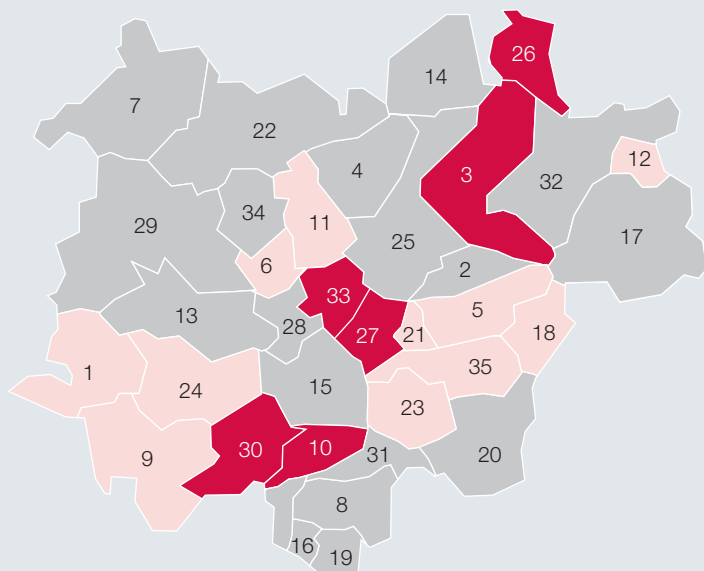
Pràcticament el 52% de la població del Bages es concentrava el 2009 en tres municipis: Manresa, Sant Joan de Vilatorrada i Sant Vicenç de Castellet. A la capital residia el 41,5% dels habitants comarcals, una dècima més que l'any precedent. A banda del Garraf i del Barcelonès, comarques caracteritzades per tenir molt pocs municipis, el Bages és la comarca barcelonina que concentra una major proporció dels seus habitants en la seva capital. La **concentració** municipal de l'ocupació és superior. Així, el 2009 treballaven a la capital el 41,6% dels ocupats comarcals i entre aquesta, Sant Fruitós de Bages i Sant Joan de Vilatorrada es donava feina al 59,1% del total. Amb relació al 2008, Manresa ha perdut pes relatiu però els altres dos municipis esmentats n'han guanyat, especialment Sant Fruitós (més de dos punts). Per grans sectors productius, s'observa que la major concentració té lloc als serveis (entre Manresa, Sant Fruitós de Bages i Sant Joan de Vilatorrada es dona feina al 68,6% del total de treballadors comarcals) i la menor al sector primari (percentatge corresponent del 30,9%, en aquest cas, entre Manresa, Cardona i Moià), mentre que la concentració de la indústria i la construcció és molt semblant (al voltant del 49-50%, amb Manresa, Sant Fruitós de Bages i Santpedor, en el primer cas i Manresa, Sant Fruitós i Navàs en el segon). El més destacable respecte de l'any precedent és el fet que als serveis, Sant Fruitós de Bages i Sant Joan de Vilatorrada ocupen ara quatre punts percentuals més de treballadors comarcals.

Dels 35 municipis dels que es componia la comarca del Bages, a finals del 2009 només tres d'ells superaven una **densitat econòmica municipal** (ràtio d'ocupats i població, en percentatge) del 40%: Sant Fruitós de Bages (90%), Santpedor (48,5%) i Avinyó (tot just a la frontera del 40%). En canvi, uns altres tres municipis tenien una densitat inferior al 15%: Castellnou de Bages, el Pont de Vilomara i Rocafort i Talamanca. Amb relació al 2008, a causa de la pitjor evolució d'ocupats que del nombre d'habitants, s'ha observat una disminució generalitzada de la densitat econòmica municipal: així, el grup de densitat superior al 40% ha passat de sis a tres municipis i el de densitat inferior al 25%, compost per 11 municipis el 2008, ha passat a estar format per 13. Els únics municipis que han experimentat un increment d'aquesta densitat han estat Castellfollit del Boix, Sant Mateu de Bages, Sallent i, especialment, Sant Fruitós de Bages, a causa d'un fort increment del nombre d'ocupats (de prop del 20%) durant 2009.

Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009
(ocupats/població, en percentatge)

Mapa 1

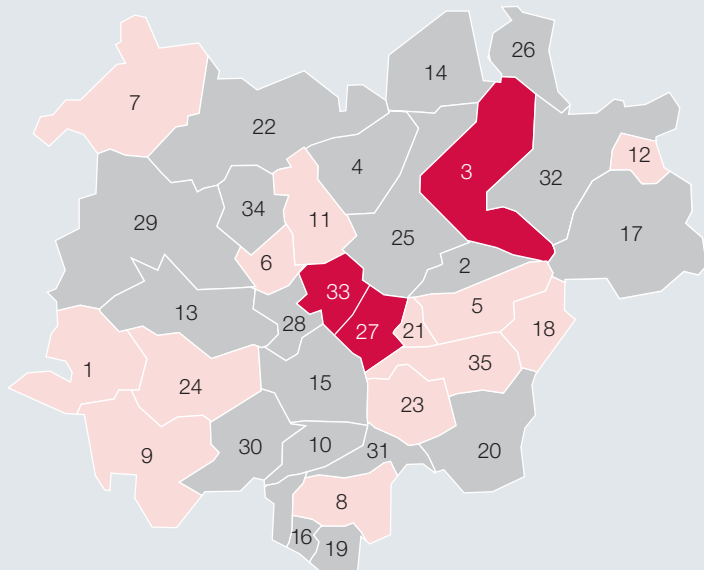
Any 2008

<25%
 25%-40%
 >40%

- 1 Aguilars de Segarra
- 2 Artés
- 3 Avinyó
- 4 Balsareny
- 5 Calders
- 6 Callús
- 7 Cardona
- 8 Castellbell i el Vilar
- 9 Castellfollit del Boix
- 10 Castells de Bages
- 11 Castelnou de Bages
- 12 Estany
- 13 Fonollosa
- 14 Gaià
- 15 Manresa
- 16 Marganell
- 17 Moià
- 18 Monistrol de Calders
- 19 Monistrol de Montserrat
- 20 Mura
- 21 Navarres
- 22 Navàs
- 23 El Pont de Vilomara i Rocafort
- 24 Rajadell
- 25 Sallent
- 26 Sant Feliu de Saserra
- 27 Sant Fruitós de Bages
- 28 Sant Joan de Vilatorrada
- 29 Sant Mateu de Bages
- 30 Sant Salvador de Guardiola
- 31 Sant Vicenç de Castellet
- 32 Santa Maria d'Oló
- 33 Santpedor
- 34 Súria
- 35 Talamanca

Any 2009

<25%
 25%-40%
 >40%

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

L'IMPULS DEL CLÚSTER SOCIOSANITARI DE MANRESA, EN EL MARC DEL PLA ESTRATÈGIC MANRESA 2015

Àngels Fusté i Gamisans

Oficina Tècnica del Pla estratègic Manresa 2015

L'escenari de futur que dibuixa el Pla estratègic de Manresa (PEM) per al 2015 preveu la consolidació d'una economia local al voltant d'activitats basades en el coneixement i la innovació, capaces de generar molt valor afegit. Al mateix temps, aposta per la integració social i la qualitat de vida de tots els ciutadans a partir d'una oferta de serveis adequada a la demanda social tant en quantitat com en qualitat. Darrere aquesta visió de futur, hi ha un munt d'oportunitats per detectar, d'intuïcions per confirmar i de possibilitats a les quals donar forma, una de les quals és el desenvolupament del clúster local al voltant de les activitats sanitàries i sociosanitàries.

Malgrat la seva llarga tradició industrial, Manresa és, sens dubte, una capital de serveis. Aquesta és una condició lligada, en bona part, al fet de ser una aglomeració demogràfica important en el marc de la Catalunya Central, però també a la concentració d'activitats del sector terciari que, com els serveis de salut, han estat capaces d'esdevenir element d'atracció de personal especialitzat i font per a la creació de noves empreses. Així, el sector sanitari ha anat reunint, al llarg de les darreres dècades, un volum considerable d'iniciatives i professionals tant en el terreny de l'assistència com en el de la formació, amb exemples potents de gestió privada que tenen, en molts casos, una profunda vocació de servei públic com són la Fundació Althaia, la Fundació Sociosanitària de Manresa o els estudis de ciències de la Salut de la Fundació Universitària del Bages.

No és casual, doncs, que el PEM, amb voluntat d'afavorir el desenvolupament de sectors econòmics d'alt valor afegit amb potencial de creixement a mitjà i llarg termini, fixés la seva atenció en el que va identificar com a clúster sociosanitari. Proposava aprofitar la concentració de professionals i serveis en aquest terreny per avançar cap a l'excel·lència en l'atenció i la recerca, fent créixer el volum de serveis i la seva especialització, d'una banda, i estudiant la possibilitat de crear sinergies amb altres iniciatives del territori com ara la Fundació Alícia, que investiga en l'espai d'intersecció entre l'alimentació i la ciència, de l'altra.

Concretar l'estratègia

El procés de debat i de creació de consens que va promoure el PEM entre el 2005 i el 2006 va permetre identificar els sectors sanitari i sociosanitari com a potencialment susceptibles de generar dinàmiques de clúster a la ciutat de Manresa i, per extensió, a una àmplia àrea d'influència directa que s'estén per bona part del pla de Bages. Tanmateix, avançar en aquests plantejaments requeria explorar més a fons aquestes potencialitats, ampliar el teixit de complicitats preexistent entre els agents del sector i plantejar línies d'actuació que contribuïssin a enrobustir el conjunt d'aquestes activitats, tant en termes d'ocupació com de volum d'activitat i de negoci.

L'Ajuntament de Manresa va liderar la creació d'un grup de treball, integrat per agents clau dels sectors sanitari, sociosanitari i social, a finals de

2008. Era un col·lectiu heterogeni, on confluïen grans institucions gestores de serveis hospitalaris i sanitaris i petites iniciatives empresarials i del tercer sector. Aquesta diversitat va ser la base sobre la qual es va construir un pla estratègic específic del sector de l'atenció a la dependència a Manresa, el qual constituïa un àmbit d'intersecció entre el sector sociosanitari i el social, amb vincles estrets de proximitat amb el sanitari. Les experiències prèvies de regulació i desenvolupament dels sectors sanitari i sociosanitari planaven en forma de referent positiu a tenir en compte de cara a la promoció i articulació d'aquest subsector.

L'elaboració del mapa del sector va ser un dels primers resultats de les trobades d'aquest grup. Més enllà d'ubicar a cadascú i fer així més transparent el debat, va permetre identificar reptes i oportunitats, pas previ a la definició dels eixos de treball per desenvolupar i consolidar el subsector de l'atenció a la dependència en un marc més ampli d'un sector sanitari i sociosanitari, amb una llarga trajectòria a Manresa i el Bages.

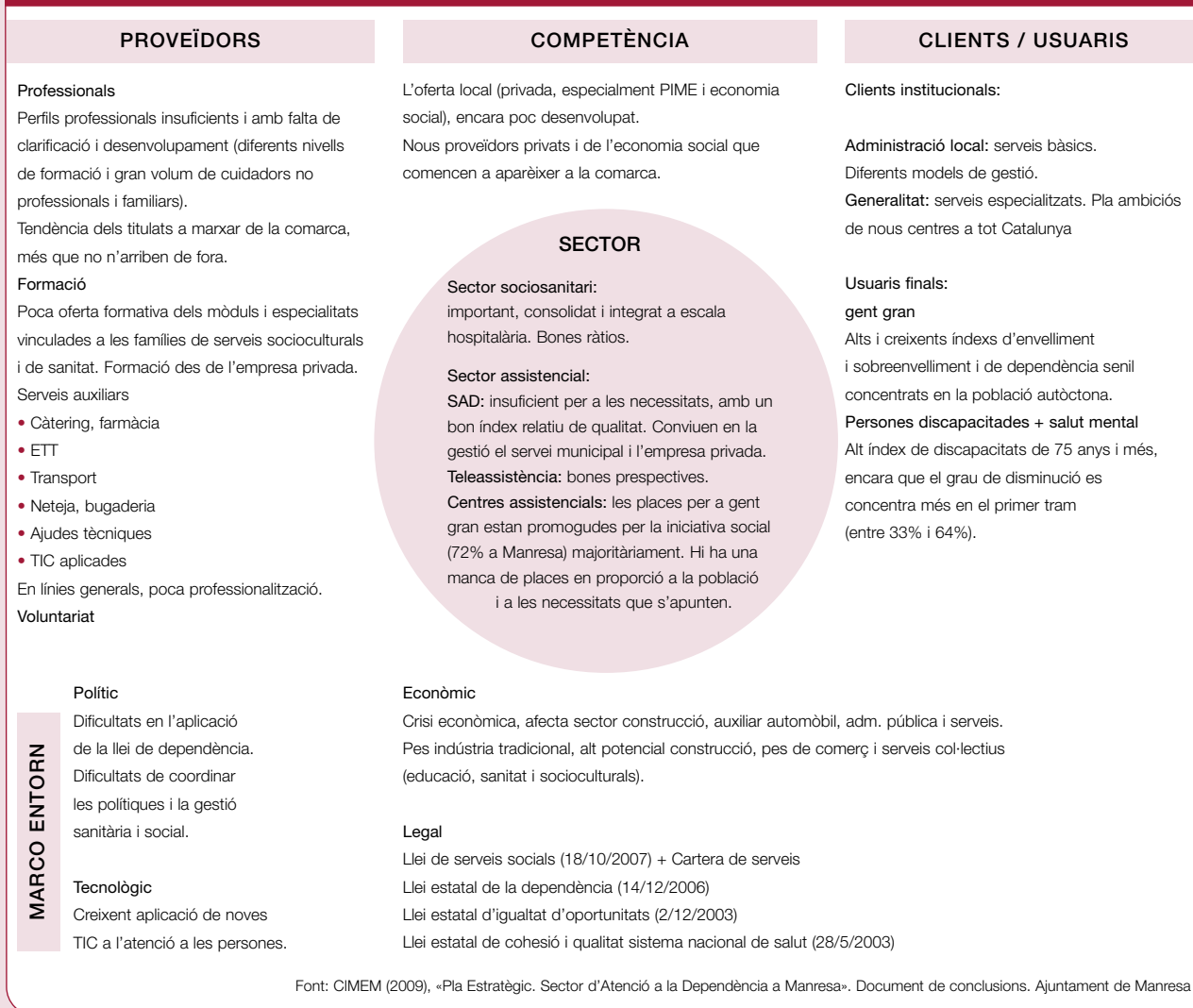
La llista de reptes era llarga, però responien, substancialment, a cinc àmbits: la millora de la qualificació del personal ocupat en el sector bo i definint els diferents perfils professionals i l'acreditació de les seves competències; la creació d'espais estables de col·laboració que facilitessin la visualització del clúster als propis actors i canalitzessin l'impuls a projectes d'interès mutu; la suma d'esforços de diferents iniciatives comarcals que impulsessin projectes de recerca i innovació en aquest àmbit (la més destacable de les quals és l'INAD, l'Institut de Promoció i Innovació en l'Atenció a la Dependència); el prestigi del sector, vinculat tant a la consideració laboral i social dels professionals involucrats com a la visibilitat d'aquests serveis entre la societat, i, finalment, la vinculació i alineació del treball local amb les estratègies d'altres territoris i, sobretot, d'altres nivells administratius.

De l'estratègia a l'acció

La visió del pla estratègic del subsector de l'atenció a la dependència plantejava, en línia amb el PEM 2015, l'oportunitat d'aprofitar el repte que suposa cobrir la demanda i les expectatives generades pel nou marc normatiu i polític d'atenció a la dependència per desenvolupar una oferta potent i de qualitat que esdevingués un motor de generació de riquesa i ocupació de qualitat i sostenible a la comarca. El mercat d'aquesta oferta es descrivia en termes amplis geogràficament ja que no es veia el sentit de limitar-lo a un àmbit territorial lligat a la proximitat. I és que s'entén que almenys una part de l'activitat induïda pot tenir un espai de comercialització més ampli, especialment en el terreny de la recerca i la innovació (tant pel que fa a eines per a la gestió com al desenvolupament d'equips d'ajuda), la formació o els serveis de suport (servei d'àpats, neteges, etc.).

El pla d'actuacions abordava els diferents àmbits identificats, amb propostes que incloïen, entre altres: una bona planificació de la formació

Mapa del sector d'atenció a la dependència de Manresa

dels professionals, incidint de manera especial en l'acreditació de competències adquirides per l'experiència; la regulació de les funcions del voluntariat; la col·laboració entre l'Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa (EPSEM) i l'Escola de Ciències de la Salut de la Fundació Universitària del Bages en projectes conjunts de recerca al voltant de la dependència i la seva atenció, o l'exploració d'espais de cooperació per a l'aprofitament de les TIC en l'atenció a la dependència entre el Centre d'Aplicacions TIC (CATIC) i l'INAD.

Promoure l'ocupació i la creació d'empreses

L'esforç per alinear l'estratègia local amb les estratègies d'altres administracions superiors va demostrar ser encertada. A finals de 2008, la Diputació de Barcelona va impulsar el projecte ILOQUID (Iniciatives Locals d'Ocupació per a la Qualitat i la Dinamització del sector de

Serveis d'Atenció a les Persones), l'objectiu del qual era la promoció de l'activitat empresarial i la inserció laboral de persones en situació d'atur en el subsector de l'atenció a la dependència.

La implantació d'aquesta iniciativa va trobar un terreny adobat (amb agents que ja es coneixien i havien compartit espais de reflexió i treball i un pla concret amb actuacions consensuades), la qual cosa va permetre accelerar l'inici de les intervencions. La primera va ser ampliar la diagnosi al conjunt del Bages i el Moianès i adaptar, així, l'abast de la planificació realitzada a aquesta realitat territorial més àmplia i, també, més eficient a l'hora d'assegurar un major impacte econòmic i ocupacional.

Al llarg del 2010, el projecte ILOQUID s'ha proposat afavorir la qualificació i posterior inserció de persones dels col·lectius següents: dones (amb nivell acadèmic baix, amb càrregues familiars, amb poca o nul·la experiència laboral i cuidadores informals, entre altres característiques

definitòries), joves entre 18 i 25 anys, immigrants (especialment aquells que ja treballen en l'atenció a la dependència en el marc de l'economia informal) i homes (amb nivell baix o mig de formació, expulsats de sectors industrials en crisi). Un procés acurat de selecció i orientació professional dels beneficiaris ha de permetre configurar grups que puguin ser formats per dur a terme, en el termini dels propers dos anys, tasques com a monitor en l'entorn escolar i de lleure, com a auxiliar de geriatría, com a assistent d'atenció domiciliària i com a treballador familiar. Es vetllarà especialment perquè, quan sigui possible, la formació permeti obtenir les certificacions reconegudes oficialment en el sector.

La promoció del clúster

El sector sanitari i sociosanitari té una llarga tradició i un índex de concentració relatiu força elevat a Manresa. El PEM va identificar-lo com a clúster, d'una banda, i com a recurs privilegiat per al desenvolupament d'activitats econòmiques generadores d'ocupació i intenses en la utilització de coneixement i tecnologia, de l'altra. Aquesta identificació vaga

però encertada ha estat prou potent per inspirar un treball de cohesió del sector i per facilitar la posada en marxa de mesures que tendeixen a reforçar-ne la competitivitat (més formació, més recerca, més divulgació de la innovació, més visibilitat pública, més prestigi, millor aprofitament de les oportunitats que ofereix l'entorn polític i normatiu).

Dues idees clau es troben en el substrat d'aquest procés. Primera, que la concentració d'activitats econòmiques similars i/o que s'integren en un mateix procés productiu no genera automàticament dinàmiques assimilables a les d'un clúster. Un cert grau de complicitat entre agents (públics i privats, en situació de complementarietat o de concurrència competitiva) és imprescindible perquè es donin efectivament, com també ho és disposar de punts de vista compartits (que no vol pas dir homogenis ni coincidents). I segona, que l'estratègia local no pot desvincular-se de les estratègies que fixen àmbits de planificació superiors. Les han de complementar, enriquir i informar, però no ignorar-les si no es vol que les pròpies apostes quedin com a singularitats territorials sense cap mena de futur.

ANNEX ESTADÍSTIC. BAGES

	Bages		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Bages	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	181.346	184.642	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	1,8	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	15,6	15,9	15,5	15,7	15,6	15,9	1,7	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	18,1	18,0	16,3	16,4	16,2	16,3	-0,7	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	10,8	11,9	13,8	14,6	15,0	15,9	10,0	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	140	142	701	710	229	233	1,8	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	3,0	-1,1	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	0,6	-0,2	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	2,2	-4,9	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	5,1	-6,0	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	3,0	2,8	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	6.192	5.844	194.585	183.804	270.534	256.248	-5,6	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	8,6	8,7	10,3	10,3	9,6	9,6	1,2	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	67.701	64.061	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-5,4	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	794	794	7.701	7.530	33.185	32.413	0,0	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	74	108	679	728	1.662	1.698	45,9	7,2	2,2
Pesca i aqüicultura	54	41	338	243	1.121	918	-24,1	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	-	-	42	34	67	61	nc	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	-	-	2	3	2	3	nc	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	1	1	9	4	13	8	0,0	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	1.151	1.056	2.168	1.912	3.694	3.287	-8,3	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	9	-	14	7	22	26	-100,0	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	2.861	2.737	38.214	36.372	67.889	65.701	-4,3	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	119	119	7.609	7.390	10.476	10.223	0,0	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	-	-	3	3	6	4	nc	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	2.231	1.936	19.241	16.265	24.169	20.400	-13,2	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	288	238	18.332	14.953	20.874	17.077	-17,4	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	11	11	2.886	2.628	3.280	2.974	0,0	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	686	613	8.739	7.605	14.782	12.965	-10,6	-13,0	-12,3
Indústries del paper	228	220	9.958	9.015	14.157	12.655	-3,5	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	671	546	22.885	20.299	26.398	23.556	-18,6	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	-	-	82	17	1.134	1.058	nc	-79,3	-6,7
Indústries químiques	620	549	25.770	23.876	34.085	31.379	-11,5	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	59	58	19.144	18.867	20.915	20.663	-1,7	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	1.966	1.331	23.235	19.779	29.084	25.101	-32,3	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	761	654	13.369	11.535	20.770	17.888	-14,1	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	520	424	12.421	10.451	15.649	13.385	-18,5	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	3.167	2.584	52.470	44.539	66.702	57.083	-18,4	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	267	171	8.969	6.846	9.789	7.478	-36,0	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	262	208	15.019	14.568	17.595	16.960	-20,6	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	1.536	1.273	30.676	25.457	38.048	31.721	-17,1	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	2.619	2.441	40.557	35.056	46.334	40.066	-6,8	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	79	72	4.470	3.904	5.648	4.861	-8,9	-12,7	-13,9
Mobles	456	385	8.858	7.731	12.236	10.666	-15,6	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	320	231	7.113	6.172	8.052	7.054	-27,8	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	295	303	10.895	9.985	14.450	13.394	2,7	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	25	19	3.222	3.116	5.250	5.137	-24,0	-3,3	-2,2
Aigua	162	163	4.138	4.198	6.338	6.572	0,6	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	3	7	615	631	924	935	133,3	2,6	1,2
Tractament de residus	118	243	13.389	13.720	17.556	17.713	105,9	2,5	0,9
Gestió de residus	6	5	129	136	187	221	-16,7	5,4	18,2
Construcció d'immobles	2.074	1.730	67.912	56.793	111.779	92.824	-16,6	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	685	359	19.610	13.668	26.131	18.765	-47,6	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	5.209	4.551	126.768	110.403	180.536	156.944	-12,6	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	1.612	1.464	38.857	36.542	56.577	53.407	-9,2	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	3.633	3.246	169.112	156.401	209.987	194.762	-10,7	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	8.235	7.810	247.071	237.345	327.493	314.667	-5,2	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	1.897	1.708	85.372	80.195	112.767	105.890	-10,0	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	-	-	402	373	439	416	nc	-7,2	-5,2
Transport aeri	3	2	4.182	4.149	4.240	4.211	-33,3	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	451	512	29.905	29.284	35.899	35.143	13,5	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	54	50	9.337	9.231	11.695	11.545	-7,4	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	198	197	20.351	19.520	33.632	32.382	-0,5	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	2.981	2.822	119.656	118.279	166.629	164.357	-5,3	-1,2	-1,4
Edició	68	71	20.219	16.248	22.096	17.979	4,4	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	64	63	6.772	6.364	7.660	7.218	-1,6	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	19	14	4.492	4.498	4.946	4.954	-26,3	0,1	0,2
Telecomunicacions	20	21	9.434	9.064	11.214	10.767	5,0	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	188	337	30.168	30.855	32.717	33.389	79,3	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. BAGES (continuació)

	Bages		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Bages	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	25	21	3.043	3.758	3.594	4.341	-16,0	23,5	20,8
Mediació financera	769	744	40.644	39.165	51.041	49.169	-3,3	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	86	72	12.578	11.929	13.879	13.172	-16,3	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	286	293	12.188	12.572	15.629	15.952	2,4	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	246	242	19.315	18.680	23.628	22.819	-1,6	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	976	935	47.501	46.258	61.854	60.190	-4,2	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	230	237	9.062	9.279	11.375	11.476	3,0	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	670	623	33.737	31.560	42.304	39.768	-7,0	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	78	77	12.180	13.130	14.047	15.132	-1,3	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	176	151	23.619	22.849	25.549	24.801	-14,2	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	220	281	14.253	14.844	16.580	17.308	27,7	4,1	4,4
Activitats veterinàries	83	86	2.603	2.628	3.480	3.470	3,6	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	354	281	38.972	31.437	45.032	36.454	-20,6	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	347	388	20.778	18.008	25.602	22.551	11,8	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	97	90	8.980	8.471	10.724	10.067	-7,2	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	18	20	14.599	14.701	17.286	17.531	11,1	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	793	745	75.856	74.943	96.237	94.850	-6,1	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	129	162	26.399	29.064	29.836	32.580	25,6	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	2.581	2.840	121.831	124.789	172.738	176.527	10,0	2,4	2,2
Educació	2.083	2.054	111.951	114.010	138.430	141.791	-1,4	1,8	2,4
Activitats sanitàries	2.785	4.514	129.803	131.052	166.122	167.943	62,1	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	1.516	1.553	23.860	26.500	32.869	36.157	2,4	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	348	331	24.162	24.568	31.229	31.876	-4,9	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	181	174	12.779	12.263	14.471	14.044	-3,9	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	22	21	3.199	3.364	3.986	4.108	-4,5	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	62	60	3.894	3.649	5.294	5.007	-3,2	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	555	569	23.768	23.521	32.158	31.761	2,5	-1,0	-1,2
Activitats associatives	396	391	21.281	21.084	26.041	25.752	-1,3	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	651	464	18.287	16.068	23.715	20.969	-28,7	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	1.120	1.135	41.813	40.895	55.295	54.073	1,3	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	7	8	5.087	5.188	6.204	6.299	14,3	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	1	1	297	326	300	329	0,0	9,8	9,7
Agricultura	922	943	8.718	8.501	35.968	35.029	2,3	-2,5	-2,6
Indústria	21.497	18.598	424.643	377.074	556.575	498.275	-13,5	-11,2	-10,5
Construcció	7.968	6.640	214.290	180.864	318.446	268.533	-16,7	-15,6	-15,7
Serveis	37.314	37.880	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	1,5	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	326	229	28.113	25.713	30.704	28.141	-29,8	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	5.411	4.846	127.387	112.846	156.160	138.381	-10,4	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	6.414	4.993	101.577	86.321	133.339	114.515	-22,2	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	7.989	7.279	157.227	142.153	219.875	200.988	-8,9	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	1.357	1.251	10.339	10.041	16.497	16.250	-7,8	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	12.302	14.047	746.946	737.653	919.697	910.192	14,2	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	365	506	64.162	66.038	73.267	75.174	38,6	2,9	2,6
Resta de serveis	25.012	23.833	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-4,7	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	11.183	14.923	315.457	419.988	423.232	561.761	33,4	33,1	32,7
Nacionals	9.225	12.257	259.750	338.184	337.813	438.498	32,9	30,2	29,8
Estrangers	1.958	2.666	55.707	81.804	85.419	123.263	36,2	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	5.559	8.047	161.438	222.880	222.630	303.377	44,8	38,1	36,3
Dones	5.624	6.876	154.019	197.108	200.602	258.384	22,3	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	1.258	1.481	31.179	38.155	44.299	54.421	17,7	22,4	22,8
25-44 anys	5.762	7.851	167.610	227.642	228.895	307.716	36,3	35,8	34,4
45 i més anys	4.163	5.591	116.668	154.191	150.038	199.624	34,3	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	63	116	1.534	2.495	4.371	7.371	84,1	62,6	68,6
Indústria	3.450	4.389	65.136	83.602	81.420	104.448	27,2	28,3	28,3
Construcció	1.730	2.188	51.781	68.316	79.146	101.571	26,5	31,9	28,3
Serveis	5.748	7.569	189.718	247.248	249.161	323.675	31,7	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	192	661	7.288	18.327	9.134	24.696	244,3	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	88	125	2.167	3.222	4.490	6.514	42,0	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	463	673	13.920	18.087	24.778	32.208	45,4	29,9	30,0
Estudis primaris complets	2.484	3.465	30.687	40.133	42.508	56.738	39,5	30,8	33,5
Programes formació professional	753	1.058	25.645	35.029	32.245	44.445	40,5	36,6	37,8
Educació general	6.387	8.207	202.510	266.043	270.156	352.608	28,5	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	534	740	17.354	24.317	21.490	29.955	38,6	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	186	277	8.592	12.283	10.520	15.005	48,9	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	279	368	14.316	20.457	16.708	23.768	31,9	42,9	42,3
Altres estudis post-secondaris	9	10	266	417	337	520	11,1	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. BAGES (continuació)

	Bages		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Bages	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	3.035	4.263	46.774	61.442	71.776	95.460	40,5	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	7.140	9.265	228.155	301.072	302.401	397.053	29,8	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	1.008	1.395	40.528	57.474	49.055	69.248	38,4	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	49.442	36.286	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-26,6	-18,3	-17,6
Nacionals	35.785	28.547	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-20,2	-16,3	-15,6
Estrangers	13.657	7.739	530.113	405.848	755.672	586.622	-43,3	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	26.077	18.325	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-29,7	-19,7	-18,7
Dones	23.365	17.961	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-23,1	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	14.991	10.532	532.838	397.601	697.356	526.455	-29,7	-25,4	-24,5
25-44 anys	27.768	20.224	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-27,2	-16,3	-15,8
45 i més anys	6.683	5.530	263.268	231.444	354.704	313.649	-17,3	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	249	375	11.812	9.416	55.441	50.449	50,6	-20,3	-9,0
Indústria	6.638	3.937	134.014	92.513	183.199	129.958	-40,7	-31,0	-29,1
Construcció	4.590	3.645	166.212	138.466	249.563	200.375	-20,6	-16,7	-19,7
Serveis	37.965	28.329	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-25,4	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	4.241	2.255	143.235	110.657	209.847	166.423	-46,8	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	2.651	1.841	105.695	80.841	163.519	122.427	-30,6	-23,5	-25,1
Programes formació professional	4.090	3.885	177.778	149.045	211.695	176.678	-5,0	-16,2	-16,5
Educació general	33.630	23.712	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-29,5	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	1.306	1.361	74.486	62.792	89.007	75.328	4,2	-15,7	-15,4
Universitaris primer cicle	1.566	1.821	104.151	98.436	124.309	116.442	16,3	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cicle	1.958	1.411	125.871	111.693	148.747	131.730	-27,9	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	6.892	4.096	248.930	191.498	373.366	288.850	-40,6	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	37.720	27.597	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-26,8	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	4.830	4.593	304.508	272.921	362.063	323.500	-4,9	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinitos	8.532	5.044	321.031	210.821	425.932	282.630	-40,9	-34,3	-33,6
Temporals	40.910	31.242	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-23,6	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.

Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

BAIX LLOBREGAT

BAIX LLOBREGAT⁴

El comportament del **PIB** real del Baix Llobregat durant 2008 va ser molt semblant al de la província de Barcelona i a Catalunya, tal com s'observa al gràfic 1. Així, l'increment del PIB comarcal el 2008 va ser del 0,8%, exactament la mateixa taxa que va créixer el PIB real de la província de Barcelona i Catalunya, mentre que la pèrdua de dinamisme respecte del 2007, producte de la crisi econòmica, de poc més de tres punts percentuals a la comarca, també va ser molt semblant. El creixement anual del producte interior brut del Baix Llobregat al període 2004-2008 va ser, de mitjana, del 2,6%, una dècima menys que el de la província de Barcelona i quatre menys que el de Catalunya.

Per sectors productius, destaquen els mals resultats a la comarca del PIB industrial, amb una reducció del 3,4%, més intensa que la del conjunt provincial barceloní i català; així com del PIB del sector primari, amb una disminució del 6,1%, la més elevada de totes les comarques barcelonines. El PIB de la construcció, per la seva banda, només va experimentar una reducció del 0,5%, la més reduïda de totes les comarques de la província de Barcelona, tot i que suposa una caiguda de més de 7 punts percentuals respecte del 2007 (quan va créixer un 6,7%, la segona taxa més elevada de tota la província). Finalment, el PIB dels serveis va créixer un 3,4%, fet que implica una forta desacceleració, des del 6,2% de l'any anterior, tot i que, darrere de l'Alt Penedès i Osona, aquesta taxa ha estat la més elevada de totes les comarques barcelonines el 2008.

El Baix Llobregat ha estat l'única comarca de la província de Barcelona que l'any 2009 registrà una acceleració en el ritme de creixement de la seva **població**. Els 793.655 habitants que hi residien suposa un increment de l'1,5% respecte de l'any precedent (1,3% el 2008). En el període 2005-2009, l'increment anual mitjà de la comarca, de l'1,4%, similar al del conjunt provincial barceloní, va ser inferior en mig punt al català. El Baix Llobregat és la segona comarca barcelonina més densament poblada, només superada pel Barcelonès. El 2009 hi residien 1.634 habitants per quilòmetre quadrat. Per nacionalitats, mentre que el nombre d'habitants estrangers s'incrementà un 10,4%, el dels nacionals augmentà un 0,4%, el doble que l'any precedent. La participació relativa dels estrangers en el total de la població no ha deixat mai de créixer (gràfic 2), tot i que cada vegada més lentament, fins a arribar el 2009 a prop del 12%. Dues tercers parts dels immigrants estrangers a la comarca són o bé originaris del Marroc (23,2%) o bé d'Amèrica del Sud (més del 40%), amb esment especial d'Equador (prop del 10%).

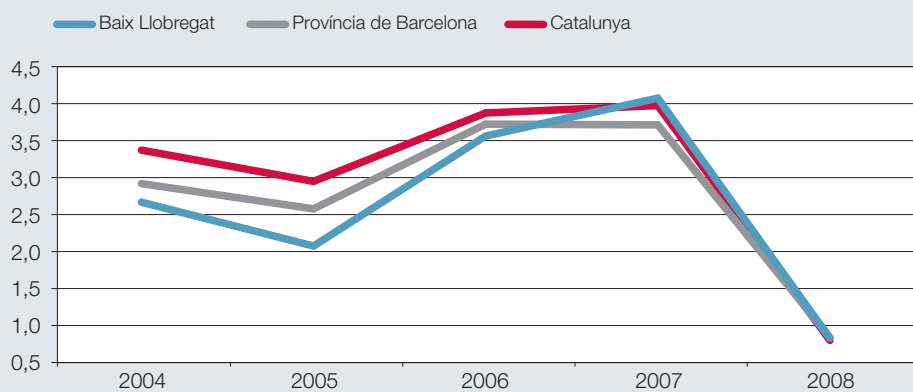
Per edats, el 17,3% de la població comarcal tenia menys de 16 anys l'any 2009 i el 13,7% era major de 64 anys. El primer percentatge es troba entre els més elevats de tota la província de Barcelona i el segon és, darrere dels dos Vallès, el més reduït. Encara que respecte al 2008 ha augmentat el pes que signifiquen les persones de més edat, al llarg de la darrera dècada s'observa a la comarca, igual que passa per al conjunt provincial barceloní i català, una disminució de l'índex d'envelliment de la població, la qual cosa s'ha degut bàsicament a l'arribada d'immigrants en edat de treballar: n'hi ha prou amb esmentar que només el 2% dels estrangers a la comarca tenen 65 anys o més (davant del més del 15% si només tenim en compte els nacionals).

Com a conseqüència de l'agudització de la crisi econòmica durant el 2009, el Baix Llobregat, igual que passa per al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, va registrar un descens del nombre **d'empreses i ocupats**, que va ser, percentualment, més elevat que el que presentà l'any precedent. El nombre d'empreses de la comarca es va reduir el 6,4% l'any 2009 davant del 4,9% del 2008. A més, aquesta reducció va ser més intensa que la que es va produir al conjunt provincial barceloní i català (-5,5% i -5,3%, respectivament). El descens del nombre d'empreses al Baix Llobregat ha estat molt notable i ràpid, tal com s'observa al gràfic 3, durant els anys 2008 i 2009. De fet, a finals del 2009, hi havia a la comarca poc més de 21.500 empreses, un nivell similar a l'assolit l'any 2003. Per altra banda,

4. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB
(en percentatge)

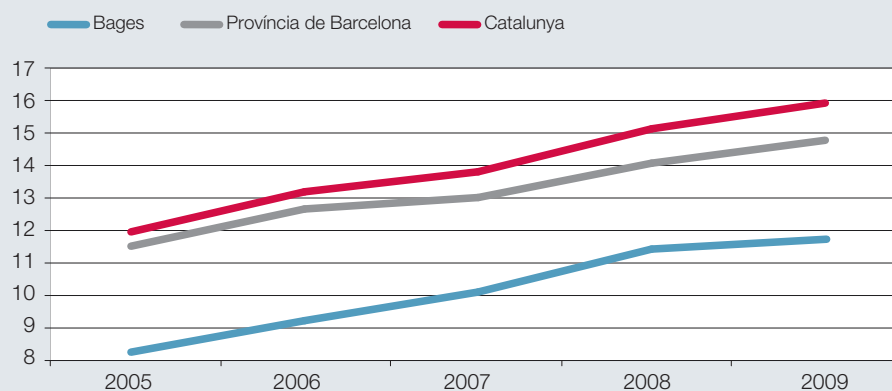
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total
(en percentatge)

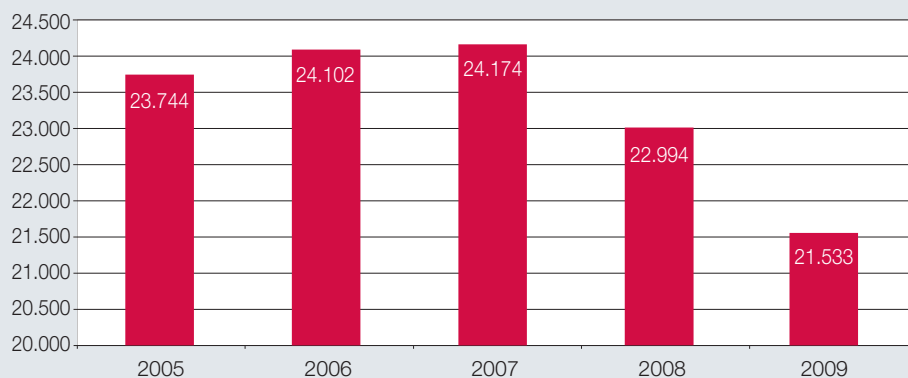
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses al Baix Llobregat
(valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

la dimensió mitjana de les empreses comarcals es va reduir lleugerament durant el 2009, i es va quedar en una xifra de 10,3 treballadors per empresa, la mateixa dada que la del conjunt de la província de Barcelona i superior a la de Catalunya (9,6 ocupats per empresa).

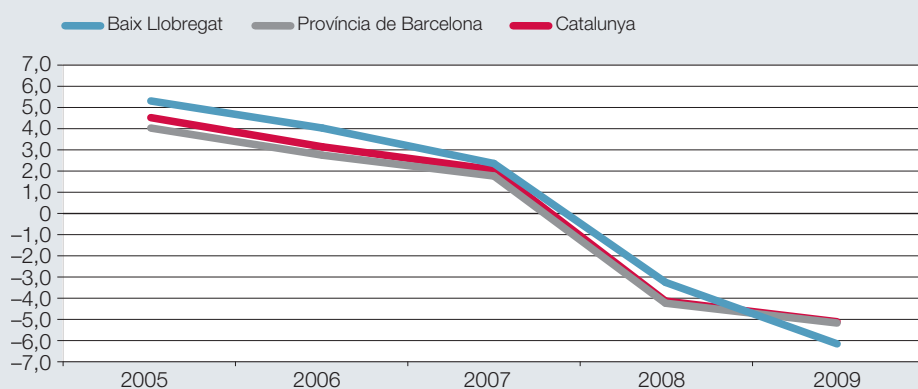
El nombre d'ocupats, per la seva banda, es va reduir un 6,3% a la comarca del Baix Llobregat durant el 2009, tres punts per sobre de la del 2008. El Baix Llobregat ha estat, en aquest sentit, la comarca de la província de Barcelona en la qual s'ha intensificat més la caiguda d'ocupats durant 2009. En qualsevol cas, com es pot observar al gràfic 4, en el període 2005-2009, el Baix Llobregat sempre havia mostrat un millor comportament en aquesta variable que el conjunt provincial barceloní i català, excepte el 2009. Així, si es calcula la taxa de creixement anual mitjà del nombre d'ocupats en aquest període, mentre que la comarca assolía un valor del 0,5%, a la província de Barcelona i Catalunya aquest percentatge estava al voltant del 0%. Ara bé, el nombre d'ocupats a la comarca el 2009 (que no arribava a 274.000 persones) estava a un nivell similar al del 2004, després d'haver superat els 300.000 al 2007, el moment que marca el final de l'etapa d'expansió econòmica que s'havia viscut des de mitjans dels noranta.

Per grans sectors productius, s'observa que l'evolució de l'ocupació al Baix Llobregat durant 2009 ha estat molt semblant a l'experimentada per la província de Barcelona i Catalunya, en el sentit que els majors descensos s'han produït al sector de la construcció i industrial, mentre que el menor descens del nombre d'ocupats va tenir lloc als serveis. Així, mentre que els treballadors comarcals a la indústria disminuïren un 12,1% i els de la construcció un 15,4%, el decreixement del nombre d'ocupats als serveis del Baix Llobregat va ser tan sols, en comparació, del 2,8%. Dins de les activitats industrials, és interessant remarcar el fet que el descens menys acusat del volum d'ocupació a la comarca el 2009 va tenir lloc a les manufactures d'intensitat tecnològica alta (-1,5%), mentre que el nombre de treballadors a les indústries extractives i energètiques, amb un pes de tan sols l'1,2% en el total d'ocupats, disminuï un 5,8%, i en la resta de manufactures es produïren descensos de dos dígitos: 11,3% a les activitats industrials de tecnologia baixa i mitjana-alta i del 16% en el cas de les manufactures de tecnologia mitjana-baixa. Pel que fa als serveis, finalment, es constata que durant 2009 l'ocupació als serveis basats en el coneixement va augmentar el 0,4%, mentre que la reducció als serveis tradicionals fou del 4,3%. Si es posa l'atenció, però, al conjunt de sectors de serveis de tecnologia punta, els més estretament lligats a les noves tecnologies de la informació i comunicació, s'observa un descens de l'1,6% en el nombre de treballadors el 2009, fet que contrasta amb els increments que s'han produït al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya.

Al 2009, un 69,2% dels ocupats del Baix Llobregat es dedicaven al sector serveis; un 20%, a la indústria; un 10,4%, a la construcció, i el 0,2% restant, al sector agrari. Aquesta **estructura productiva** és bastant semblant a la de la província de Barcelona i Catalunya, tot i que els serveis representen entre 4 i 6 punts percentuals menys a la comarca; la indústria, 3,4 punts més, i la construcció té una participació superior al Baix Llobregat d'entre 1 i 2 punts. Dins del sector industrial, el 32,8% dels ocupats comarcals estan treballant a manufactures de tecnologia baixa, el 28,6% a indústries de tecnologia mitjana-baixa, el 30,7% a sectors d'intensitat tecnològica mitjana-alta i un 6,8% addicional a indústries de tecnologia alta, mentre que l'1,2% restant es troba desenvolupant les seves tasques productives a la resta d'indústries, bàsicament les extractives i energètiques. En comparació amb el conjunt de la província de Barcelona, és lleugerament superior a la comarca el pes dels sectors més avançats i menor la participació de les indústries de tecnologia baixa. Als serveis, dos de cada tres ocupats al Baix Llobregat desenvolupen les seves tasques a serveis tradicionals i només un de cada tres es dedica als serveis basats en el coneixement. Aquesta estructura productiva és menys desenvolupada que la de la província de Barcelona i Catalunya, on els treballadors dels serveis més avançats representen a l'entorn del 41%-43% sobre el total. Tot i així, si es prenen específicament els ocupats dels serveis de tecnologia

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats
(en percentatge)

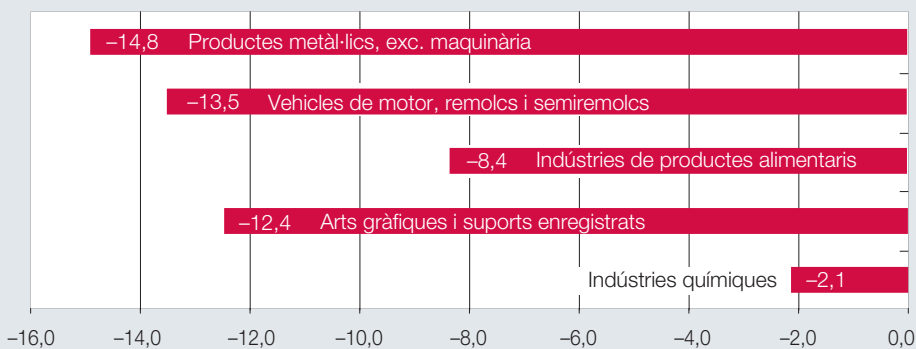
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Baix Llobregat en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

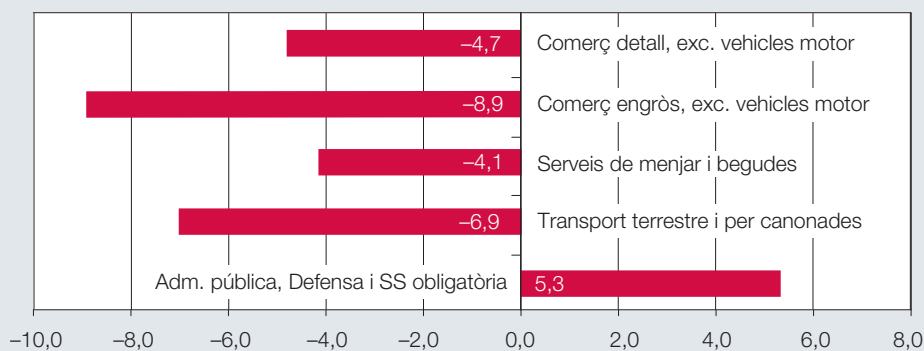
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Baix Llobregat en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

punta, el pes sobre el total de treballadors de serveis a la comarca era del 3,2%, només algunes dècimes per sota del valor de la província de Barcelona i Catalunya. Igual que passa al conjunt de Catalunya, també al Baix Llobregat en els darrers anys s'està donant una tendència a l'increment de la participació dels serveis en l'estructura productiva, en detriment de la indústria i la construcció i, dins de la indústria i dels serveis, dels sectors més avançats des del punt de vista tecnològic.

Com s'observa al gràfic 5, els cinc sectors industrials més importants a la comarca, pel volum de treballadors que ocupen, registraren disminucions dels afiliats a la Seguretat Social el 2009. Aquestes disminucions van ser particularment acusades als sectors de fabricació de productes metàl·lics (-14,8%), construcció de vehicles de motor (-13,5%), i a les arts gràfiques i suports enregistrats (-12,4%). En canvi, les indústries químiques van presentar una disminució d'ocupats de tan sols el 2,1% (79 persones en termes absoluts). Al gràfic 6 es mostra una informació similar (evolució dels afiliats als cinc sectors sectorials amb més ocupació) però en aquest cas referida als serveis. Com es pot comprovar, a quatre d'aquests cinc sectors es va reduir l'ocupació al Baix Llobregat; l'única excepció la constitueix un sector de serveis de no-mercat, com és el relacionat amb l'administració pública. El comerç al detall i a l'engròs, que ocupen entre ambdós prop del 30% del total de treballadors sectorials a la comarca, van disminuir els ocupats el 4,7% i el 8,9%, respectivament, mentre que als serveis de menjar i begudes la caiguda fou del 4,1%, i al sector de transport terrestre, que ocupa al 6,7% del total de treballadors sectorials, els afiliats es van reduir el 6,9%. A l'annex estadístic es pot consultar amb tot detall l'evolució d'ocupats per als diferents sectors segons la nova classificació CNAE-2009 a dos dígitos i es pot comparar la situació de la comarca amb la de la província de Barcelona i Catalunya.

Per altra banda, i com passa al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, a causa de la greu crisi econòmica que s'inicià el 2008 i es perllongà durant 2009, el nombre **d'aturats registrats** al Baix Llobregat es va incrementar un 32,8% a la comarca l'any 2009, una taxa molt semblant a la del conjunt provincial barceloní i català, i a la qual s'afegeix la davallada encara més intensa que s'havia produït el 2008 (de prop del 60%). En dos anys, els aturats a la comarca s'han doblat passant d'unes 30.000 persones a finals del 2007 a més de 61.000 en finalitzar el 2009. Els registres del bienni 2008-2009, com es pot observar al gràfic 7, contrasten nítidament amb l'evolució que s'havia anat produint els anys anteriors, quan encara estàvem en expansió.

Per col·lectius concrets, cal destacar que l'increment percentual del nombre d'aturats registrats ha estat clarament més intens entre els estrangers que entre els nacionals al Baix Llobregat (50,6% i 29,8%, respectivament). Encara que a la província de Barcelona i a Catalunya s'observa la mateixa evolució, la diferència és més acusada a la comarca. Per sexe i per edat, al Baix Llobregat l'augment de l'atur ha estat superior entre els homes i en aquells que estan entre 25 i 44 anys, igual que passa a la província de Barcelona i a Catalunya. Per sector econòmic i, en aquest cas, a diferència de la província de Barcelona i Catalunya, van ser els serveis els que van experimentar un menor increment d'aturats al Baix Llobregat (28,9%, uns cinc punts percentuals menys que el sector de la construcció, que va ser clarament el més afectat pel brusc final del *boom* immobiliari). Per nivell formatiu, igual que passa al conjunt provincial barceloní i català, van ser els graduats terciaris els que major augment percentual d'aturats van registrar (gairebé un 50%).

En paral·lel al descens del nombre d'empreses i ocupats i l'increment dels aturats registrats, l'agudització de la crisi econòmica que ha tingut lloc, no tan sols a la comarca sinó a tot Catalunya, ha provocat que s'hagi intensificat la caiguda del nombre de **contractes laborals** subscrits al Baix Llobregat (-21,1% al 2009 i -17,9% al 2008). Per col·lectius específics, i tal com passa per al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, els majors descensos del nombre de contractes laborals subscrits van registrar-se per als estrangers (encara que la diferència amb els nacionals va ser relativament inferior a

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA AL BAIX LLOBREGAT

Aquest requadre analitza breument el benestar i la qualitat de vida a la comarca del Baix Llobregat amb relació a la província de Barcelona i Catalunya, a partir del valor que assoleix a sis indicadors seleccionats (quadre 1) aproximatiu de sis àmbits diferents; això és, ensenyament, sanitat, benestar social, societat de la informació, cultura i medi ambient. La situació actual indicaria que la comarca es troba en una situació intermèdia, en el sentit que en tres dels indicadors s'observen uns valors més elevats que els de la província de Barcelona i Catalunya, cas contrari dels altres tres indicadors seleccionats. Més en concret, la comarca del Baix Llobregat disposa de més llits hospitalaris amb relació a la seva població, de més places en residències per a gent gran amb relació als seus residents majors de 65 anys i té més percentatge de llars connectades a Internet mitjançant banda ampla que el conjunt català. En sentit contrari, té

valors més reduïts que els que presenta la província de Barcelona i Catalunya en els indicadors d'ensenyament: taxa específica d'escolarització als 17 anys; cultura: fons bibliogràfics en biblioteques públiques, per càpita, i medi ambient: percentatge de residus municipals que es recullen selectivament.

Respecte de l'any anterior, excepte als indicadors referits als àmbits d'ensenyament i sanitat —això és, taxa específica d'escolarització als 17 anys i llits hospitalaris amb relació a la població—, a la resta ha presentat una evolució positiva, especialment pel que fa a l'indicador de recollida selectiva de residus municipals (en %) i de llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %). En tots dos casos, l'increment comarcal va estar al voltant dels tres punts percentuals, inferiors, però, als observats al conjunt de Catalunya.

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Baix Llobregat		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	60,9	59,4	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	49,3	48,5	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	48,6	49,4	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	51,1	54,2	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	23,3	25,1	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	22,6	25,5	24,6	27,5	23,1	25,9

^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

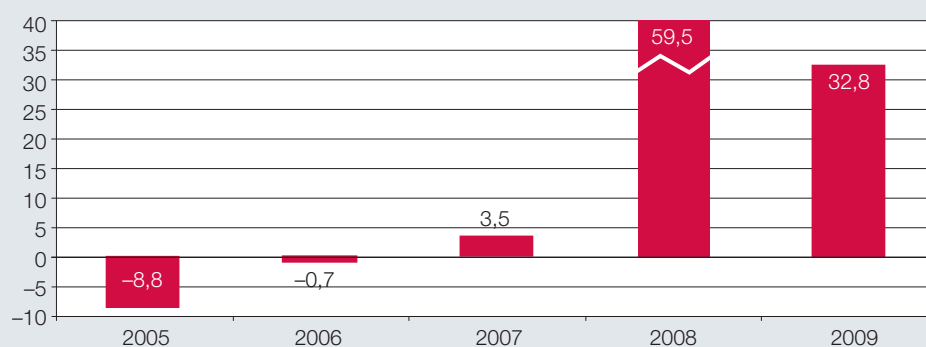
^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats al Baix Llobregat

Gràfic 7

(en percentatge)

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

la comarca), per als homes (-22,8% davant del -19,2% de les dones), per als joves de menys de 25 anys (prop del -30%) i per als que es dediquen a la indústria. Ara bé, si s'atén al nivell d'estudis, mentre que al conjunt provincial barceloní i català el major descens del nombre de contractes laborals signats el 2009 ha tingut lloc entre les persones amb estudis primaris, a la comarca del Baix Llobregat, i igual que l'any precedent, els més afectats han estat els que tenen com a màxim educació secundària (educació general o formació professional de grau mitjà). Finalment, per tipus de contracte, la reducció més important ha tingut lloc per als contractes indefinits (-34,8% davant del -18,2% dels temporals), a l'inrevés del 2008, però igual que ha passat al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya el 2009.

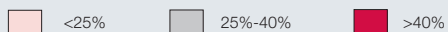
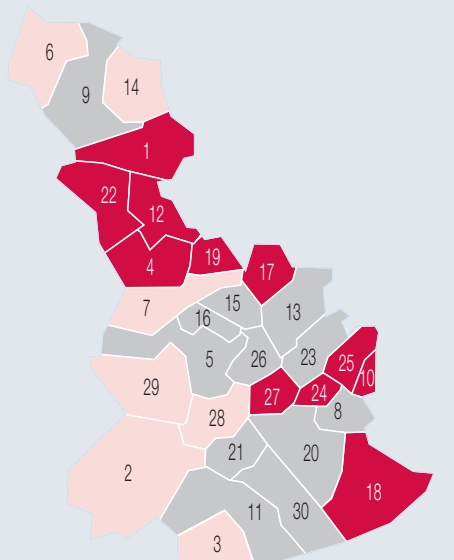
Un any més, el Baix Llobregat es mostra com la comarca barcelonina que té la població més homogèniament repartida entre els seus municipis. Així, entre Cornellà de Llobregat, Sant Boi de Llobregat i, en aquest cas, Viladecans, que substitueix el Prat de Llobregat com a tercer municipi més poblat de la comarca, es concentra el 29,3% del total de residents comarcals, el valor més reduït de totes les comarques de la província de Barcelona. I entre el Prat, Cornellà i Sant Boi de Llobregat, per aquest ordre, es dona feina al 33,4% del total d'ocupats comarcals, mig punt per sobre de la dada de l'any precedent. Per grans sectors productius, els percentatges respectius són molt semblants, i el menor valor s'assoleix, en aquest cas, a la indústria i el major als serveis. Efectivament, entre els tres municipis abans esmentats es donava feina al 26,3% dels ocupats comarcals a la indústria el 2009, mentre que el percentatge corresponent als serveis era del 35,5%. La **concentració** dels ocupats del Baix Llobregat en els tres municipis amb més treballadors era en el cas de la construcció del 34,4% (entre Cornellà, Sant Boi de Llobregat i Viladecans) i en el sector primari del 31,2% (amb Gavà, Sant Feliu i Sant Boi de Llobregat, en aquest cas). El nivell de concentració, respecte del 2008, ha pujat en tots els sectors tret del de la construcció.

Pel que fa a la **densitat econòmica municipal**, entesa com la relació, en percentatge, entre els ocupats i la població del municipi, cal destacar que un total de nou localitats del Baix Llobregat superaven un valor del 40% a finals de l'any 2009, amb esment especial de Sant Just Desvern (79%) i Sant Esteve Sesrovires (66,6%). Són dos municipis menys que l'any precedent, quan també Sant Andreu de la Barca i Santa Coloma de Cervelló es trobaven en aquest grup capdavanter. Uns altres nou municipis tenen una densitat inferior al 25%, destacant especialment Vallirana, Olesa de Montserrat, Begues i Corbera i Torrelles de Llobregat (amb un valor per sota del 20%). Amb relació al 2008, tots els municipis comarcals, sense excepció, han registrat un descens d'aquesta densitat econòmica, en presentar variacions negatives dels ocupats que contrasten amb l'ascens de la població. Les majors caigudes s'observen a Sant Esteve Sesrovires i el Papiol (on els ocupats han descendit un 12,6% i un 8,2%, respectivament).

Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009
(ocupats/població, en percentatge)

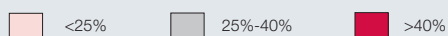
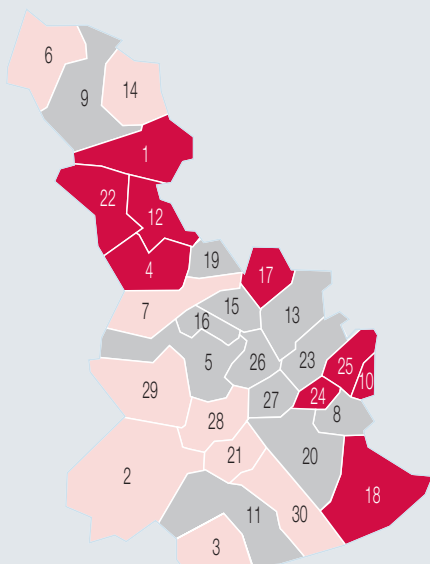
Mapa 1

Any 2008

- 1 Abrera
- 2 Begues
- 3 Castelldefels
- 4 Castellví de Rosanes
- 5 Cervelló
- 6 Collbató
- 7 Corbera de Llobregat
- 8 Cornellà de Llobregat
- 9 Esparreguera
- 10 Esplugues de Llobregat
- 11 Gavà
- 12 Martorell
- 13 Molins de Rei
- 14 Olesa de Montserrat
- 15 Pallejà
- 16 Palma de Cervelló
- 17 Papiol
- 18 Prat de Llobregat
- 19 Sant Andreu de la Barca
- 20 Sant Boi de Llobregat
- 21 Sant Climent de Llobregat
- 22 Sant Esteve Sesrovires
- 23 Sant Feliu de Llobregat
- 24 Sant Joan Despí
- 25 Sant Just Desvern
- 26 Sant Vicenç dels Horts
- 27 Santa Coloma de Cervelló
- 28 Torrelles de Llobregat
- 29 Vallirana
- 30 Viladecans

Any 2009

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

EL PARC AEROESPACIAL I DE LA MOBILITAT DE VILADECANS

Jordi Augusto

President de la Comissió Executiva del Parc Aeroespacial i de la Mobilitat de Viladecans

INTRODUCCIÓ

DeltaBcn, Parc Aeroespacial i de la Mobilitat neix amb dos objectius força ambiciosos:

- En primer lloc: esdevenir un nou paradigma del sector d'activitat econòmica (SAE), tot superant molt àmpliament el que eren els polígons industrials. Un nou paradigma que estaria caracteritzat per la seva contigüitat amb la trama urbana; una accessibilitat immillorable, incloent estació de rodalies a l'entrada; la cura del medi ambient, amb amplis espais per a zones verdes; i la consagració del sòl per a la instal·lació d'equipaments tecnològics singulars al servei de les empreses que s'hi instal·lin. A més de comptar, òbviament, amb les millors infraestructures i serveis a les empreses i les persones: fibra òptica, gestió energètica integrada, llar d'infants, servei mèdic, centre d'empreses i de convencions, centre de formació integral, etc. I tot això amb un producte immobiliari competitiu i amb una innovadora fórmula d'accés al sòl: la cessió de drets de superfície.
- En segon lloc: contribuir a la transformació del nostre teixit productiu, mitjançant la innovació i el coneixement. En aquest sentit, DeltaBcn està en procés de preparació del sòl per a la ubicació d'importantes infraestructures tecnològiques, que donin servei a les empreses del parc i de tot el territori d'influència, com ara un túnel de vent per a assaig aerodinàmic; alhora que es disposa per actuar com a **node de innovació**, posant en valor i en connexió les infraestructures i empreses del Parc, amb aquelles altres que els puguin afegir valor, siguin allà on siguin. En aquest sentit, l'èxit de DeltaBcn vindrà més pels efectes induïts, de desbordament del mateix parc a tot el territori, que pel simple grau d'ocupació d'aquest.

L'eix que ha de fer possible l'assoliment d'aquests dos objectius uneix dos sectors d'activitat econòmica amb un perfil molt diferent, malgrat les seves evidents sinergies tecnològiques: el sector aeroespacial, en què Catalunya avui només aporta el 4% del PIB aeroespacial de l'Estat, si bé amb empreses punteres, cosa que permet confiar en un notable creixement, tot mantenint el seu alt valor afegit i integració de coneixement; i el sector de la mobilitat, en què Catalunya és una veritable potència industrial a escala mundial, definida considerant els constructors i subcontractistes automobilístics i ferroviaris existents, si bé sotmesos a greus amenaces en l'horitzó. Aprofitar el saber fer i la capacitat instal·lada d'aquest potent sector, i mirar de facilitar la seva ampliació de mercats en l'aeronàutica i l'espai esdevé, per tant, una oportunitat que DeltaBcn vol mirar de facilitar.

En magnituds, assolir els objectius esmentats més amunt passa perquè al Parc acabin treballant prop de 10.000 persones, més d'una quarta part en R+D i més de la meitat titulats superiors; i perquè les empreses ubicades facturin uns 1.500 milions d'euros/any, i hi destinin no menys de 150 milions/any a R+D+I.

Això ha de suposar un vertader revulsiu econòmic en l'àmbit del Baix Llobregat, com s'ha començant reconeixent en incorporar DeltaBcn al

Barcelona Economic Triangle: the Mediterranean Innovation Hub; juntament amb el 22@ de Barcelona, i el parc Alba del Vallès.

1. Origen

La Generalitat de Catalunya, a través de l'Incasol, i l'Ajuntament de Viladecans, a través de la seva empresa Vimed, varen constituir l'any 2006 un consorci urbanístic per al desenvolupament d'un parc empresarial aeroespacial i de la mobilitat en general, com un projecte estratègic de la política de Govern de la Generalitat i com la culminació de la transformació urbanística de l'àrea sud de Viladecans, amb la voluntat d'esdevenir un nou paradigma de sector d'activitat econòmica, i del nou model productiu que requereix el nostre país.

Alguns dels elements que caracteritzarien aquest nou sector serien: la contigüitat amb la trama urbana; la ubicació d'equipaments singulars i especialitzats, la dotació d'infraestructures i serveis de darrera generació; els usos mixtos de l'espai, tant terciari com industrial; el respecte mediambiental i la sostenibilitat, i una excel·lent accessibilitat.

A data d'avui això es concreta amb un planejament que ha estat premiat per l'IEC (Institut d'Estudis Catalans), i uns equipaments científics i tècnics en fase d'avantprojecte, com és ara un túnel de vent de nova generació (aerodinàmic i aeroacústic) que potenciarà el desenvolupament de productes en la indústria, i el procés d'innovació.

2. La posició de Ca n'Alemany

El sector Ca n'Alemany es troba en una extraordinària ubicació dins del municipi de Viladecans, i en una posició privilegiada dins del delta del Llobregat que li permet interactuar com un node de coneixements i processos productius de gran valor afegit.

La seva connectivitat excel·lent en mig de l'eix industrial del delta del Llobregat, formant part de la regió metropolitana de Barcelona, li permet una bona connectivitat amb un gran nombre d'empreses de sectors estratègics i amb un potent sector de serveis en expansió.

Aquesta posició privilegiada li permet la implantació d'empreses de sectors d'alt valor afegit, i relacionades amb la mobilitat i l'aeronàutica com a eixos principals del Parc, i en un entorn caracteritzat per:

- Es troba a només uns minuts de l'aeroport de Barcelona i del major centre aeroportuari del sud d'Europa.
- S'inclou dins de l'anell científic format per la Universitat Politècnica de Catalunya de Pedralbes, i de Castelldefels, amb el Barcelona Supercomputing Centre, les Universitats de Barcelona, i la de Bellaterra, el Campus Creópolis de l'Escola de Negocis Esade i el Parc Tecnològic del Vallès, entre d'altres.
- Alhora està dins de l'anella geogràfica on es situen les empreses d'automoció més importants de Catalunya, així com les empreses auxiliars que complementen l'oferta en aquest sector.

L'entorn de Ca n'Alemany

Font: DeltaBcn

La posició de Ca n'Alemany

Font: DeltaBcn

Pel que fa a seva accessibilitat exterior gaudeix d'unes infraestructures que fan la ubicació immillorable: xarxa de transports de rodalies Renfe que converteix el recorregut en un veritable metro que connecta el Garraf amb el Barcelonès; la propera construcció de la línia 12 de metro; i l'autopista C-32, així com una densa xarxa viària principal i secundària que s'assenyala en l'esquema adjunt.

Igualment, convé ressaltar que la posició fronterera del Parc en relació als espais de la plana agrícola del delta li atorga un valor afegit, en quant a proximitat d'un paisatge natural especialment valuós en un context de territori fortament urbanitzat i densificat.

Per últim, també s'ha de tenir present la bona accessibilitat i connectivitat del propi sector amb la ciutat de Viladecans com a conseqüència de l'organització acurada de la xarxa interna, que permet uns còmodos recorreguts de vianants i dels vehicles i autobusos que operen dins del Parc.

Específicament, els dos eixos verticals (mar-muntanya), del carrer Agricultura-enllaç amb la C-32, i de la carretera de la Vila-Camí del Mar, asseguruen una òptima connexió del sector amb el centre urbà i les seves àrees residencials i industrials, d'una banda, i amb els nous des-

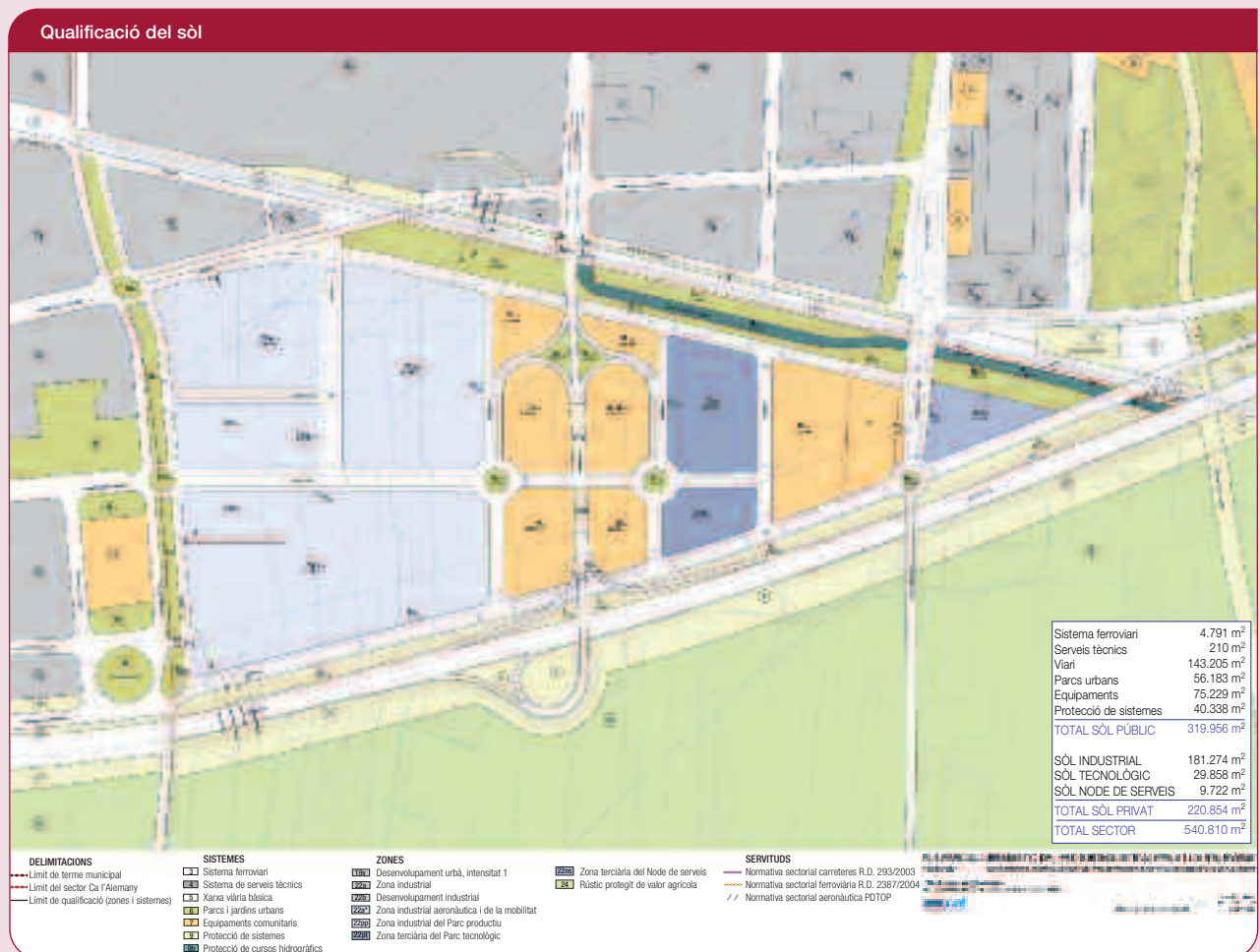
envolupaments de Vilamarina i el Parc de Negocis, així com amb el futur desenvolupament del front litoral.

Totes les determinacions exposades comportaran la construcció de diferents infraestructures de primer nivell com són el nou viaducte i un parc central-bassa de laminació de grans dimensions, que suposaran una millora per al conjunt del sector i de l'àrea urbana pròxima.

3. Criteris generals de l'ordenació del sector

L'ordenació urbanística del Parc s'aborda des del compromís de desenvolupar un sector eficient des del punt de vista dels requeriments socioeconòmics, al mateix temps que es cerca la màxima qualitat pel que fa a un desenvolupament sostenible i d'aprofitament dels recursos territorials del lloc.

Des de la perspectiva de l'ecologia tecnològica, el sector es concep com un sistema o conjunt de processos que el configuren en primera instància a partir de les opcions d'ordenació, i progressivament a partir de les mesures de gestió, manteniment, conservació i generació de recursos del sector.

Els criteris, la qualificació del sòl i les zones especialitzades en que es basa l'ordenació d'aquest sòl són els que es reflecteixen en el quadre i imatges següents:

El planejament respon a nivells elevats de qualitat en la seva concepció i en la concreció de tots els aspectes que incideixen en la seva configuració final.

Els tres vectors «mobilitat», «medi ambient» i «disseny de l'espai públic» s'han estudiat acuradament per tal d'incorporar solucions d'alt nivell de rigor i qualitat del disseny urbanístic.

S'ha considerat des del seu inici l'alt valor posicional del sector i, en conseqüència, s'ha establert una ordenació que optimitza la complementarietat d'activitats industrials, terciàries i d'equipaments de valor afegit, configurant un dels sectors d'activitat econòmiques estratègiques de la regió metropolitana.

4. Estat del projecte

La planificació urbanística esmentada portarà a disposar a curt-mitjà termini de la següent oferta de sòl urbanitzat i de sostre:

- 30.000 m² d'oficines de lloguer, disponibles al Parc de Negocis (Viladecans Business Parc) i 10.000m² de naus industrials de lloguer al Polígon de Can Calderón.
- 30.000 m² de sòl per la construcció de naus industrials, mitjançant dret de superfície, disponibles a partir d'abril de 2010 i 181.000 m² de sòl, disponibles a partir de 2012.
- 30.000 m² més de sòl per a edificis d'oficines, disponibles a partir de 2012, i 9.700 m² de sòl per a usos hotelers i terciaris, disponibles a partir de 2011
- 70.000 m² de sostre per a equipaments, disponibles a partir de 2010

Una vegada urbanitzat i construït tot l'àmbit del Parc, comportarà disposar al voltant de 400.000 m² de sostre de les diferents activitats i usos explicats.

5. Innovació, connectivitat i coneixement, pilars del parc aeroespacial i de la mobilitat

El Parc Aeroespacial i de la Mobilitat, entès en definitiva com un aeroport de connexió d'excel·lència tecnològica té com a finalitats prioritàries les següents:

- Impulsar i consolidar un sector econòmic d'alt valor afegit productiu en l'àmbit de la mobilitat en general.
- Potenciar els valors d'innovació i de connexió de coneixements.
- Establir i garantir les connexions amb institucions i programes tals que:
 - Científiques: Campus Universitaris de Barcelona - Bellaterra - Castelldefels.
 - Tecnològiques: CTAE (Centre de Tecnologia Aeroespacial), ICC (Institut Cartogràfic de Catalunya), Geomàtica, Applus+Idiada, LGAI (Laboratori d'assaigs i investigacions), etc.

-Empresarials: Cambra de Comerç, BAIE (Barcelona Aeronautics & Space Research), STA (Sociedad de Técnicos de Automoción), etc.

-Clústers: 6M, Aerodinàmica, etc.

- Crear complicitats entre els agents que actuen en tots els camps per tal que es generi la màxima excel·lència en totes les actuacions.
- Exemplificar el canvi de paradigma econòmic, amb una indústria molt basada en el coneixement i uns espais que fomentin la innovació.
- Crear al voltant de 8.000 llocs de treball, la meitat dels quals es preveu que seran de titulars superiors.
- Crear entre 50 i 100 empreses, amb uns mil milions de facturació agregada anual, i uns 150 milions destinats a l'R+D+I.

6. Equipaments i serveis de molt valor afegit

S'ha de destacar que el Parc Aeroespacial i de la Mobilitat es complementarà amb un conjunt d'equipaments i serveis a les empreses que el faran un referent i el posicionaran per a poder competir amb altres parcs de la resta d'Espanya i d'Europa. En aquest sentit podem destacar els següents:

- Equipaments i serveis:

-Túnel de Vent.

-CTAE i Centre UAV.

-Centre d'Observació de la Terra.

-Centre de Convencions i Restauració.

- Empreses:

-Centres d'R+D+I i enginyeries.

-Taller de Prototips i Robòtica/Aviònica.

Es pot destacar particularment que el Túnel de Vent esdevindrà una gran infraestructura que permetrà compartir sinergies entre diferents sectors Industrials, com ara l'automoció, aeroespacial, edíl·ic, ferroviari i nàutic, l'arquitectura, enginyeria, juntament amb centres tecnològics, i universitats. També s'hi podran dur a terme investigacions relacionades amb el medi ambient, la climatologia i la predicció mitjançant simulació computacional.

En el Parc Deltabcn, aquesta infraestructura estarà constituïda, en un principi, per dos túnels independents: un aerodinàmic i aeroacústic i un altre climàtic.

Per últim assenyalar que el Parc Aeroespacial i de la Mobilitat disposa d'un sistema flexible de finançament per a les empreses, que permetrà accedir a les parcel·les sense haver de recórrer a uns costos de finançament externs, la qual cosa permetrà concentrar la inversió especialment en el projecte empresarial i menys en el cost del sòl.

L'inici de la comercialització es va emprendre al final de 2009 i en l'actualitat ja es disposa de 25.000 m² de sòl per construir i implantar-hi les empreses.

ANNEX ESTADÍSTIC. BAIX LLOBREGAT

	Baix Llobregat		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Baix Llobregat	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	781.749	793.655	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	1,5	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	17,1	17,3	15,5	15,7	15,6	15,9	1,5	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	13,4	13,7	16,3	16,4	16,2	16,3	2,1	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	10,9	11,9	13,8	14,6	15,0	15,9	8,8	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	1610	1.634	701	710	229	233	1,5	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	4,1	0,8	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	-6,3	-6,1	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	-0,1	-3,4	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	6,7	-0,5	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	6,2	3,4	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	22.994	21.533	194.585	183.804	270.534	256.248	-6,4	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	10,4	10,3	10,3	10,3	9,6	9,6	-1,0	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	292.232	273.959	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-6,3	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	602	567	7.701	7.530	33.185	32.413	-5,8	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	24	26	679	728	1.662	1.698	8,3	7,2	2,2
Pesca i aqüicultura	8	6	338	243	1.121	918	-25,0	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	2	1	42	34	67	61	-50,0	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	-	-	2	3	2	3	nc	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	7	2	9	4	13	8	-71,4	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	188	157	2.168	1.912	3.694	3.287	-16,5	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	1	1	14	7	22	26	0,0	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	6.012	5.505	38.214	36.372	67.889	65.701	-8,4	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	1.323	1.386	7.609	7.390	10.476	10.223	4,8	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	-	-	3	3	6	4	nc	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	984	733	19.241	16.265	24.169	20.400	-25,5	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	1.406	1.158	18.332	14.953	20.874	17.077	-17,6	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	97	79	2.886	2.628	3.280	2.974	-18,6	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	1.109	989	8.739	7.605	14.782	12.965	-10,8	-13,0	-12,3
Indústries del paper	1.578	1.184	9.958	9.015	14.157	12.655	-25,0	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	4.548	3.986	22.885	20.299	26.398	23.556	-12,4	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	41	1	82	17	1.134	1.058	-97,6	-79,3	-6,7
Indústries químiques	3.828	3.749	25.770	23.876	34.085	31.379	-2,1	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	3.018	2.999	19.144	18.867	20.915	20.663	-0,6	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	4.214	3.453	23.235	19.779	29.084	25.101	-18,1	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	2.027	1.697	13.369	11.535	20.770	17.888	-16,3	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	1.925	1.618	12.421	10.451	15.649	13.385	-15,9	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	10.469	8.916	52.470	44.539	66.702	57.083	-14,8	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	770	733	8.969	6.846	9.789	7.478	-4,8	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	2.460	2.092	15.019	14.568	17.595	16.960	-15,0	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	4.381	3.656	30.676	25.457	38.048	31.721	-16,5	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	6.459	5.589	40.557	35.056	46.334	40.066	-13,5	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	303	204	4.470	3.904	5.648	4.861	-32,7	-12,7	-13,9
Mobles	1.143	963	8.858	7.731	12.236	10.666	-15,7	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	955	885	7.113	6.172	8.052	7.054	-7,3	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	1.552	1.541	10.895	9.985	14.450	13.394	-0,7	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	82	55	3.222	3.116	5.250	5.137	-32,9	-3,3	-2,2
Aigua	377	401	4.138	4.198	6.338	6.572	6,4	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	44	43	615	631	924	935	-2,3	2,6	1,2
Tractament de residus	1.138	1.128	13.389	13.720	17.556	17.713	-0,9	2,5	0,9
Gestió de residus	2	2	129	136	187	221	0,0	5,4	18,2
Construcció d'immobles	8.423	6.750	67.912	56.793	111.779	92.824	-19,9	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	2.876	2.206	19.610	13.668	26.131	18.765	-23,3	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	22.515	19.663	126.768	110.403	180.536	156.944	-12,7	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	5.888	5.772	38.857	36.542	56.577	53.407	-2,0	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	28.188	25.678	169.112	156.401	209.987	194.762	-8,9	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	27.928	26.627	247.071	237.345	327.493	314.667	-4,7	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	13.755	12.802	85.372	80.195	112.767	105.890	-6,9	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	1	1	402	373	439	416	0,0	-7,2	-5,2
Transport aeri	2.172	2.187	4.182	4.149	4.240	4.211	0,7	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	8.147	8.197	29.905	29.284	35.899	35.143	0,6	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	1.179	1.132	9.337	9.231	11.695	11.545	-4,0	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	1.121	1.025	20.351	19.520	33.632	32.382	-8,6	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	17.528	16.816	119.656	118.279	166.629	164.357	-4,1	-1,2	-1,4
Edició	949	958	20.219	16.248	22.096	17.979	0,9	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	729	847	6.772	6.364	7.660	7.218	16,2	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	1.863	1.855	4.492	4.498	4.946	4.954	-0,4	0,1	0,2
Telecomunicacions	746	731	9.434	9.064	11.214	10.767	-2,0	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	2.652	2.513	30.168	30.855	32.717	33.389	-5,2	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. BAIX LLOBREGAT (continuació)

	Baix Llobregat		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Baix Llobregat	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	125	186	3.043	3.758	3.594	4.341	48,8	23,5	20,8
Mediació financera	1.007	1.014	40.644	39.165	51.041	49.169	0,7	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	205	223	12.578	11.929	13.879	13.172	8,8	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	961	942	12.188	12.572	15.629	15.952	-2,0	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	1.787	1.544	19.315	18.680	23.628	22.819	-13,6	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	3.536	3.642	47.501	46.258	61.854	60.190	3,0	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	676	650	9.062	9.279	11.375	11.476	-3,8	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	4.791	4.231	33.737	31.560	42.304	39.768	-11,7	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	1.464	1.504	12.180	13.130	14.047	15.132	2,7	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	1.467	1.523	23.619	22.849	25.549	24.801	3,8	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	615	800	14.253	14.844	16.580	17.308	30,1	4,1	4,4
Activitats veterinàries	342	346	2.603	2.628	3.480	3.470	1,2	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	5.285	4.070	38.972	31.437	45.032	36.454	-23,0	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	395	480	20.778	18.008	25.602	22.551	21,5	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	580	513	8.980	8.471	10.724	10.067	-11,6	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	3.901	4.100	14.599	14.701	17.286	17.531	5,1	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	8.082	8.118	75.856	74.943	96.237	94.850	0,4	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	1.661	2.618	26.399	29.064	29.836	32.580	57,6	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	9.610	10.122	121.831	124.789	172.738	176.527	5,3	2,4	2,2
Educació	9.705	9.761	111.951	114.010	138.430	141.791	0,6	1,8	2,4
Activitats sanitàries	7.536	7.593	129.803	131.052	166.122	167.943	0,8	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	2.723	2.916	23.860	26.500	32.869	36.157	7,1	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	2.907	3.108	24.162	24.568	31.229	31.876	6,9	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	669	630	12.779	12.263	14.471	14.044	-5,8	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	162	162	3.199	3.364	3.986	4.108	0,0	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	205	205	3.894	3.649	5.294	5.007	0,0	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	2.586	2.507	23.768	23.521	32.158	31.761	-3,1	-1,0	-1,2
Activitats associatives	1.625	1.588	21.281	21.084	26.041	25.752	-2,3	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	2.862	2.448	18.287	16.068	23.715	20.969	-14,5	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	4.884	5.012	41.813	40.895	55.295	54.073	2,6	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	141	138	5.087	5.188	6.204	6.299	-2,1	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	-	-	297	326	300	329	nc	9,8	9,7
Agricultura	634	599	8.718	8.501	35.968	35.029	-5,5	-2,5	-2,6
Indústria	62.443	54.906	424.643	377.074	556.575	498.275	-12,1	-11,2	-10,5
Construcció	33.814	28.619	214.290	180.864	318.446	268.533	-15,4	-15,6	-15,7
Serveis	195.341	189.835	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	-2,8	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	3.788	3.732	28.113	25.713	30.704	28.141	-1,5	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	18.983	16.831	127.387	112.846	156.160	138.381	-11,3	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	18.676	15.685	101.577	86.321	133.339	114.515	-16,0	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	20.293	17.996	157.227	142.153	219.875	200.988	-11,3	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	703	662	10.339	10.041	16.497	16.250	-5,8	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	62.910	63.159	746.946	737.653	919.697	910.192	0,4	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	6.166	6.066	64.162	66.038	73.267	75.174	-1,6	2,9	2,6
Resta de serveis	132.431	126.676	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-4,3	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	46.041	61.151	315.457	419.988	423.232	561.761	32,8	33,1	32,7
Nacionals	39.245	50.919	259.750	338.184	337.813	438.498	29,7	30,2	29,8
Estrangers	6.796	10.232	55.707	81.804	85.419	123.263	50,6	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	23.562	32.286	161.438	222.880	222.630	303.377	37,0	38,1	36,3
Dones	22.479	28.865	154.019	197.108	200.602	258.384	28,4	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	4.733	5.788	31.179	38.155	44.299	54.421	22,3	22,4	22,8
25-44 anys	24.770	33.271	167.610	227.642	228.895	307.716	34,3	35,8	34,4
45 i més anys	16.538	22.092	116.668	154.191	150.038	199.624	33,6	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	142	239	1.534	2.495	4.371	7.371	68,3	62,6	68,6
Indústria	9.558	12.450	65.136	83.602	81.420	104.448	30,3	28,3	28,3
Construcció	7.740	10.388	51.781	68.316	79.146	101.571	34,2	31,9	28,3
Serveis	27.641	35.622	189.718	247.248	249.161	323.675	28,9	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	960	2.452	7.288	18.327	9.134	24.696	155,4	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	410	653	2.167	3.222	4.490	6.514	59,3	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	2.332	2.755	13.920	18.087	24.778	32.208	18,1	29,9	30,0
Estudis primaris complets	4.307	5.444	30.687	40.133	42.508	56.738	26,4	30,8	33,5
Programes formació professional	4.280	5.847	25.645	35.029	32.245	44.445	36,6	36,6	37,8
Educació general	29.618	38.865	202.510	266.043	270.156	352.608	31,2	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	2.741	3.998	17.354	24.317	21.490	29.955	45,9	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	1.020	1.595	8.592	12.283	10.520	15.005	56,4	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	1.311	1.951	14.316	20.457	16.708	23.768	48,8	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	22	43	266	417	337	520	95,5	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. BAIX LLOBREGAT (continuació)

	Baix Llobregat		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Baix Llobregat	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	7.049	8.852	46.774	61.442	71.776	95.460	25,6	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	33.898	44.712	228.155	301.072	302.401	397.053	31,9	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	5.094	7.587	40.528	57.474	49.055	69.248	48,9	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	224.851	177.347	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-21,1	-18,3	-17,6
Nacionals	165.819	132.606	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-20,0	-16,3	-15,6
Estrangers	59.032	44.741	530.113	405.848	755.672	586.622	-24,2	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	120.696	93.143	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-22,8	-19,7	-18,7
Dones	104.155	84.204	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-19,2	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	64.400	45.547	532.838	397.601	697.356	526.455	-29,3	-25,4	-24,5
25-44 anys	129.423	104.979	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-18,9	-16,3	-15,8
45 i més anys	31.028	26.821	263.268	231.444	354.704	313.649	-13,6	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	822	606	11.812	9.416	55.441	50.449	-26,3	-20,3	-9,0
Indústria	22.899	16.084	134.014	92.513	183.199	129.958	-29,8	-31,0	-29,1
Construcció	23.987	20.597	166.212	138.466	249.563	200.375	-14,1	-16,7	-19,7
Serveis	177.143	140.060	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-20,9	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	16.237	13.949	143.235	110.657	209.847	166.423	-14,1	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	14.176	10.512	105.695	80.841	163.519	122.427	-25,8	-23,5	-25,1
Programes formació professional	19.823	16.246	177.778	149.045	211.695	176.678	-18,0	-16,2	-16,5
Educació general	146.973	113.113	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-23,0	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	9.365	7.543	74.486	62.792	89.007	75.328	-19,5	-15,7	-15,4
Universitaris primer cycle	7.501	6.306	104.151	98.436	124.309	116.442	-15,9	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cycle	10.776	9.678	125.871	111.693	148.747	131.730	-10,2	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	30.413	24.461	248.930	191.498	373.366	288.850	-19,6	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	166.796	129.359	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-22,4	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	27.642	23.527	304.508	272.921	362.063	323.500	-14,9	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinits	39.869	26.005	321.031	210.821	425.932	282.630	-34,8	-34,3	-33,6
Temporals	184.982	151.342	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-18,2	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.

Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

BARCELONÈS

BARCELONÈS⁵

La comarca de la província de Barcelona menys afectada per la crisi econòmica l'any 2008 va ser el Barcelonès, si s'atén al creixement del **producte interior brut** real que va experimentar. Així, aquest increment, de l'1,7%, és el més elevat de totes les comarques de la província barcelonina tot i que és uns dos punts percentuals inferior al del 2007. Aquesta reducció del dinamisme és, darrere de l'experimentada per l'Alt Penedès, la menys intensa de totes les comarques barcelonines. En el darrer lustre (gràfic 1), l'evolució del PIB de la comarca ha estat molt semblant al català i al del conjunt provincial barceloní. La taxa de creixement anual mitjana del PIB del Barcelonès entre 2004 i 2008, del 3%, fou idèntica a la catalana i tres dècimes superior a la de la província de Barcelona.

El bon comportament, en termes comparatius, de la comarca del Barcelonès pel que fa a l'evolució del PIB el 2008 es deu, en primer lloc, al fet d'estar molt especialitzada en sector serveis (amb un pes entorn al 80% al seu PIB comarcal), que és el que menys intensament va patir la crisi durant el 2008. El sector serveis va créixer un 2,6% a la comarca, taxa semblant a la de la província de Barcelona i Catalunya i uns dos punts inferior a la registrada pel Barcelonès el 2007. També cal destacar el bon comportament de la construcció a la comarca: el seu PIB va incrementar un 2,3%, fet que contrasta amb les variacions negatives de la resta de comarques barcelonines. Respecte del 2007 s'accelerà el ritme de creixement, que aleshores va ser de l'1,5%. Per la seva banda, la indústria del Barcelonès va experimentar una disminució del PIB del 3,1%, lleugerament inferior a la del conjunt provincial barceloní però superior a la de Catalunya; mentre que, finalment, el sector primari, que té un pes insignificant a la comarca, disminuí la seva producció vuit dècimes el 2008.

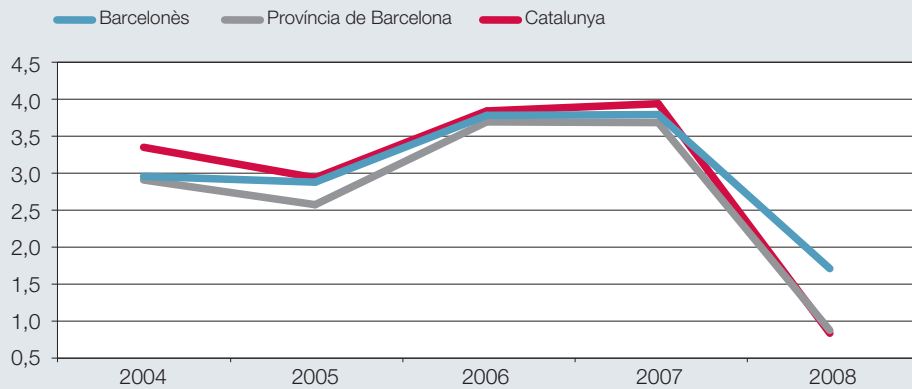
Per altra banda, l'any 2009, el nombre d'habitants de la comarca del Barcelonès ascendia a 2.251.600 persones, el 41% del total de residents a la província de Barcelona. Respecte del 2008, l'increment de la **població** comarcal ha estat del 0,7%, per sota de la dada corresponent al conjunt provincial barceloní (1,3%) i català (1,5%), igual que ocorre si es pren en consideració el període 2005-2009. El Barcelonès és la comarca barcelonina i catalana més densament poblada: el 2009, a cada quilòmetre quadrat li corresponien 15.558 habitants. La comarca del Barcelonès ha vist incrementar la seva població a causa de l'arribada d'immigrants estrangers, ja que en la darrera dècada el nombre d'habitants de nacionalitat espanyola disminuí a una taxa anual mitjana de l'1,1% (-0,4% el 2009) mentre que la dels estrangers creixia a una altra del 25,8% (6,2% el 2009). Tot i que, com passa a tot Catalunya, l'arribada d'estrangers s'està alentint en els darrers anys, el pes que signifiquen aquests no ha deixat de créixer (gràfic 2). Al Barcelonès, el 2009, un 18% de la població resident era de nacionalitat estrangera. Les nacionalitats més representades a la comarca són l'equatoriana (10% del total d'estrangers), la marroquina i boliviana (7,1% ambdues), la pakistanesa (6,6%) i la xinesa (6,2%). Atenent a l'estructura d'edats, es constata que el Barcelonès és, juntament amb el Berguedà, la comarca que té més envellida la població de tota la província de Barcelona. Així, només el 13,3% dels residents tenen 15 anys o menys, mentre que el 19,4% dels habitants ja han complert 65 anys. En qualsevol cas, cal remarcar que també al Barcelonès, igual que al conjunt de Catalunya, s'ha produït un rejuveniment en la darrera dècada gràcies a l'arribada d'estrangers en edat de treballar; entre aquest grup menys del 2% són persones majors de 64 anys.

El nombre d'**empreses** al Barcelonès es va reduir un 4,4% durant l'any 2009, caiguda superior a la del 2008 (-3,2%). Aquest decreixement és, però, igual que va passar l'any precedent, el menys elevat, en termes percentuals, de totes les comarques de la província de Barcelona. En qualsevol cas, les poc més de 87.000 empreses (comptes de cotització al règim general de la Seguretat Social) que hi havia al Barcelonès a finals del 2009 suposen el nivell més baix assolit per la comarca en la darrera dècada, producte de la intensa crisi econòmica actual que va esclatar el 2008 i es va intensificar durant el 2009.

5. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB
(en percentatge)

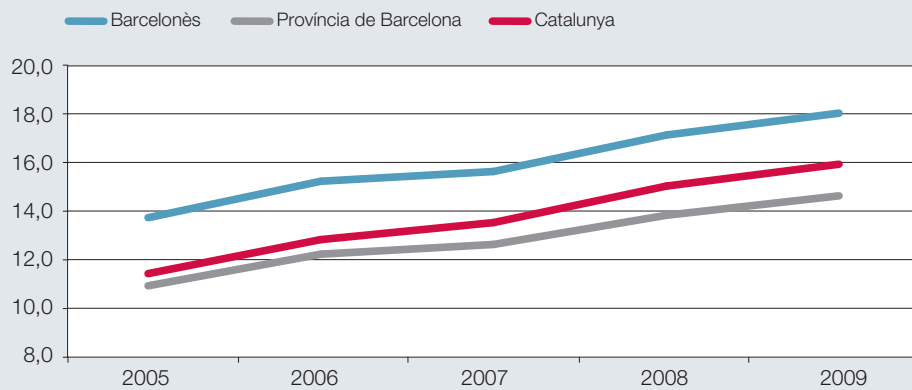
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total
(en percentatge)

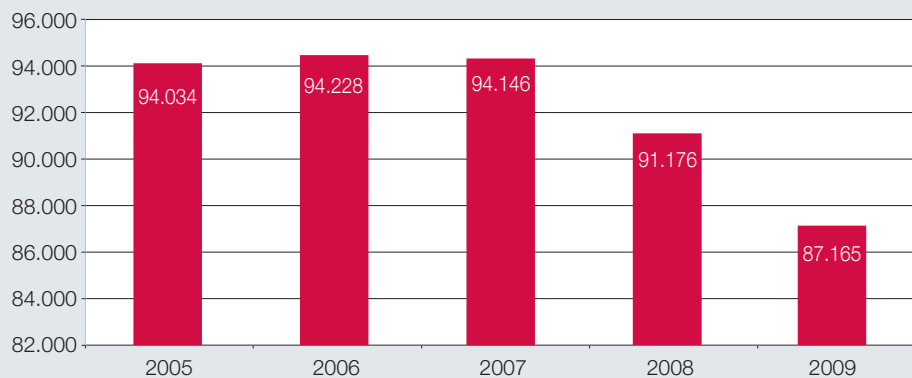
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empres al Barcelonès
(valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Per altra banda, les empreses del Barcelonès són les que tenen la dimensió mitjana més elevada de tota la província de Barcelona (11,7 ocupats per empresa el 2009, lleugerament per sobre del 2008).

I igual que passa amb les empreses, la reducció del nombre d'**ocupats** al Barcelonès durant 2009, del 4,1%, ha estat, juntament amb la de l'Alt Penedès, la menys elevada de totes les comarques de la província de Barcelona. Durant el període 2005-2009, tal com s'observa al gràfic 4, l'evolució del nombre d'ocupats ha estat molt semblant a la comarca, la província barcelonina i Catalunya, encara que la crisi sembla haver afectat menys relativament al Barcelonès. Així, la taxa anual mitjana de variació del període, del 0,5%, és superior a la registrada pel conjunt provincial barceloní (-0,2%) i Catalunya (0,1%). En qualsevol cas, la crisi econòmica ha afectat durant el 2008 i el 2009 també de manera intensa el Barcelonès, de manera que, a finals del 2009, hi havia poc més d'1,16 milions d'ocupats, nivell molt similar al del finals del 2004.

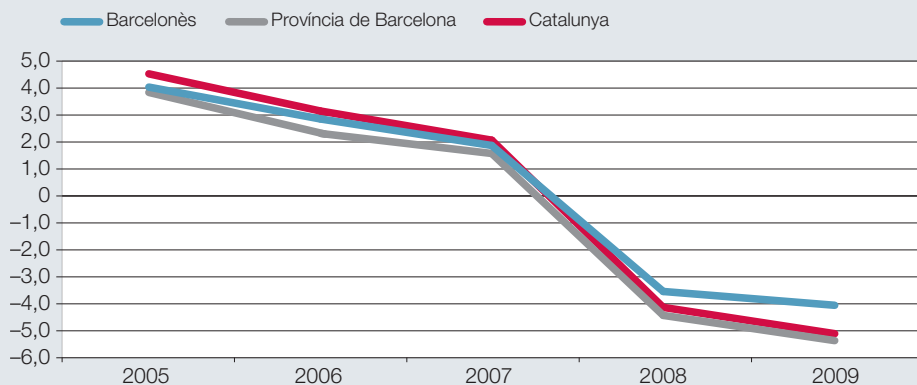
Per grans sectors productius s'observa que la disminució de l'ocupació va ser més acusada a la construcció i a la indústria que al sector primari i, sobretot, que al sector de serveis; el mateix succeeix en el cas de la província de Barcelona i Catalunya. La reducció del nombre de treballadors ocupats al sector constructor al Barcelonès fou del 13,6%, mentre que el decreixement percentual a la indústria va ser de l'11%. En contraposició, l'ocupació en el sector de serveis es va reduir, en termes relatius, un 2,5% a la comarca. Finalment, el descens al sector primari fou del 4,5%, una mica major que els registrats al conjunt provincial barceloní i català.

Dins de la indústria, contrasta el lleu descens del 0,5% en l'ocupació de les indústries no manufactureres (extractives i energètiques) amb el decreixement entorn al 10% o superior de les manufactures. Si aquestes es classifiquen segons el seu nivell tecnològic, es constata que la disminució percentual més elevada d'ocupats va tenir lloc al Barcelonès el 2009 a les indústries de tecnologia alta, al contrari del que succeeix al conjunt de la província de Barcelona, mentre que la menys intensa fou l'experimentada per les manufactures de tecnologia baixa (-9,1%). Les indústries de tecnologia mitjana-alta i mitjana-baixa registraren disminucions de l'ocupació de l'11,8% i del 14,5%, respectivament. Pel que fa als serveis, la conjuntura del 2009 és molt semblant a la del conjunt de la província de Barcelona i Catalunya. Així, el decreixement del nombre de treballadors als sectors de serveis que es basen en el coneixement ha estat inferior al de la resta de serveis (-1,6% i -3,3%, respectivament) i si es prenen els sectors de tecnologia punta, s'observa, fins i tot, un increment en el volum d'ocupació; així, a finals del 2009 havien treballant en aquests sectors un 2,2% més de persones que un any abans.

El Barcelonès és la comarca de la província de Barcelona que registra una **estructura productiva** més clarament terciaritzada. A finals del 2009 el 84,3% dels ocupats treballaven al sector de serveis, quan el percentatge a Catalunya és del 73,3% i del 75,1% al conjunt provincial barceloní. En contraposició, només un 9,6% dels ocupats es dedicaven a tasques industrials i un 6% a la construcció (el pes del sector primari és insignificant), respecte de les participacions relatives del 16,6% i d'entre el 8% i 9%, respectivament, a la província de Barcelona i Catalunya. Així mateix, el Barcelonès es caracteritza dins de la indústria i dels serveis perquè els sectors més avançats tecnològicament ocupen una proporció major de treballadors que la que correspon a la província de Barcelona i Catalunya. Efectivament, en el cas industrial, el 45% dels ocupats a la comarca es dedicaven el 2009 a manufactures de tecnologia alta i de tecnologia mitjana-alta, davant de les participacions corresponents del 36,7% a la província de Barcelona i del 33,4% a Catalunya, mentre que en el cas dels serveis fins al 48% dels ocupats comarcals es dedicaven a sectors basats en el coneixement (davant dels pesos respectius del 43,2% a la província de Barcelona i del 41,4% a Catalunya). I si es prenen específicament aquells que s'ocupen en sectors de serveis de tecnologia punta, la proporció sobre el total d'ocupats sectorials al Barcelonès era del 5%, dos punts percentuals per sobre de la dada per al conjunt provincial barceloní.

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats
(en percentatge)

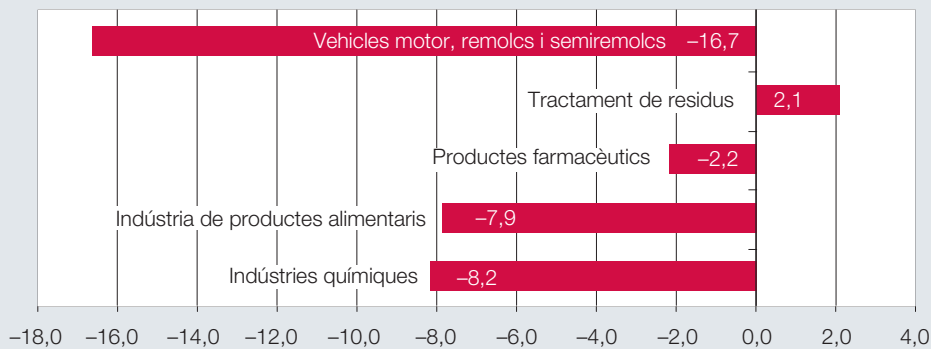
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Barcelonès en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

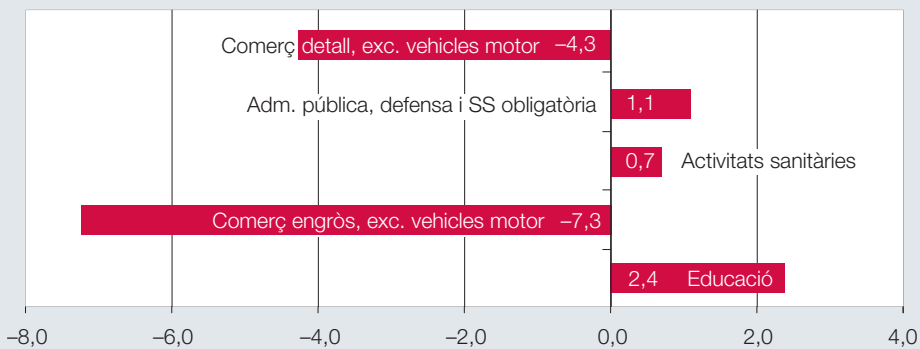
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Barcelonès en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Als gràfics 5 i 6 s'ofereix l'evolució durant l'any 2009 a la comarca del Barcelonès de l'ocupació en els cinc sectors industrials i de serveis, respectivament, amb més pes relatiu en l'estructura productiva comarcal, segons el volum d'ocupats. En el cas industrial s'observa una disminució del nombre de treballadors comarcals a quatre dels cinc sectors considerats. Aquesta reducció va ser especialment intensa per a la construcció de vehicles de motor, que dona feina a més del 15% dels treballadors sectorials i que va patir una disminució del 16,7% (en termes absoluts, prop de 3.500 persones menys que un any abans). En sentit contrari, destaca el creixement de l'ocupació al sector de tractament de residus. En el cas dels serveis, com es mostra al gràfic 6, només en dos dels cinc sectors de més pes en l'estructura productiva del Barcelonès pel volum de treballadors que ocupen es va produir un descens del nombre d'afiliats a la Seguretat Social. Aquests sectors van ser els relacionats amb el comerç, tant al detall com a l'engròs. En canvi, als sectors de l'administració pública, d'activitats sanitàries i de l'educació es van produir augments, tot i que modestos, del nombre de treballadors (aquests tres sectors donen feina a finals de l'any 2009 al 24% del total d'ocupats de serveis al Barcelonès).

El Barcelonès va passar de ser l'any 2008 la comarca de la província de Barcelona amb el menor increment **d'aturats registrats** a ser la segona comarca barcelonina amb una caiguda percentual més elevada l'any 2009. Una de les causes és el fet que els primers sectors on es va acusar la crisi van ser la construcció i la indústria, mentre que els serveis, el pilar de l'estructura productiva del Barcelonès, no van començar a estar tan intensament afectats fins a finals del 2008 i principis del 2009. Com passa a la gran majoria de les comarques barcelonines, també al Barcelonès s'ha més que doblat el nombre d'aturats registrats en dos anys, de menys de 78.000 el 2007 a gairebé 160.000 a finals del 2009. El gràfic 7 mostra, des del punt de vista de l'evolució dels aturats registrats, la fi del període de bonança econòmica l'any 2007 al Barcelonès i l'entrada en una profunda crisi econòmica amb uns augments fortíssims del nombre d'aturats tant el 2008 com el 2009.

Els menys afectats per l'increment del nombre d'aturats l'any 2009 al Barcelonès han estat els de nacionalitat espanyola respecte dels estrangers; les dones respecte dels homes i els joves menors de 25 anys respecte de la resta. El mateix succeeix al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya. Per sector econòmic, i a banda del sector primari i del grup de persones que no tenien ocupació anterior, de poc pes en el total, el major increment d'aturats a la comarca el 2009 ha tingut lloc a la construcció (35%, que se suma al de més del 100% del 2008), mentre que l'ascens als serveis va ser del 32,7% (respecte del 43,2% de l'any anterior) i a la indústria del 31,1%. Per nivell formatiu no hi ha tantes diferències com al conjunt provincial barceloní i català, encara que també al Barcelonès els més afectats el 2009 per l'augment del volum d'aturats registrats van ser el col·lectiu dels que tenen educació terciària (increment del 39,9% respecte del 34-35% de la resta).

El nombre de **contractes de treball** subscrits al Barcelonès el 2009 es va reduir un 14,7%, fet que contrasta amb el lleu descens del 4,4% del 2008, però que torna a ser un dels menors decreixements de totes les comarques de la província de Barcelona (juntament amb els del Garraf i el Maresme). Per col·lectius específics, els que han tingut una menor reducció percentual del nombre de contractes signats a la comarca el 2009 han estat els nacionals; per sexes, les dones; per edat, hi ha hagut una evolució menys negativa com més edat es tingués; per sectors, la construcció i els serveis observaren una caiguda menys intensa que la indústria (-24,3%), i per nivell de formació, la conjuntura menys desfavorable es va registrar per a aquells que tenen educació terciària. Finalment, al Barcelonès, igual que passa al conjunt provincial barceloní i català, es va reduir més, percentualment, el nombre de contractes laborals de caire indefinit que els temporals, amb la qual cosa el percentatge de contractes de duració determinada sobre el total de contractes va pujar l'any 2009 al 86,9%, més de tres punts per sobre de la dada del 2008.

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA AL BARCELONÈS

En aquest requadre s'analiza el benestar i la qualitat de vida de la comarca, en comparació amb la província de Barcelona i Catalunya, a través de sis indicadors seleccionats referits a diferents àrees: ensenyament, sanitat, benestar social, societat de la informació, cultura i medi ambient. S'atén tant a la situació actual comparada com a l'evolució recent dels valors dels diferents indicadors al Barcelonès. Pel que fa a la primer qüestió apuntada, s'observa (quadre 1) que la situació comarcal és millor relativament que la del conjunt de la província de Barcelona i Catalunya en tots els indicadors que s'han seleccionat, tret del aproximatiu del benestar social, això és, el nombre de places en residències per a gent gran amb relació als habitants que tenen 65 anys i més. De fet, el Barcelonès és la comarca barcelonina que assoleix els valors més elevats en la taxa específica d'escolarització als 17 anys (indicador de l'àmbit d'ensenyament) i en llits hospitalaris per 10.000 habitants (àmbit de la sanitat), i és la

segona comarca amb un valor més elevat en dos altres indicadors: cultura (aproximat per la variable de fons bibliogràfics per càpita) i societat de la informació (variable: percentatge de llars amb connexió a Internet mitjançant banda ampla). El fet que Barcelona sigui la capital de Catalunya i la capital de la comarca tindria molt a veure amb aquests bons resultats comparats en l'apartat de benestar i qualitat de vida.

Per altra banda, respecte de l'any anterior, el Barcelonès va poder avançar en tots els indicadors seleccionats, amb dues excepcions: la taxa específica d'escolarització als 17 anys, que va caure prop de 10 punts, i que la va convertir, darrere del Berguedà, en la comarca de la província de Barcelona amb un major retrocés; i, en molt menor mesura, els llits hospitalaris disponibles per 10.000 habitants (el valor d'aquest indicador va passar de 61,8 a 61,1).

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Barcelonès		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	89,4	79,5	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	61,8	61,1	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	33,6	33,9	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	49,9	57,9	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	65,1	65,9	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	24,9	28,7	24,6	27,5	23,1	25,9

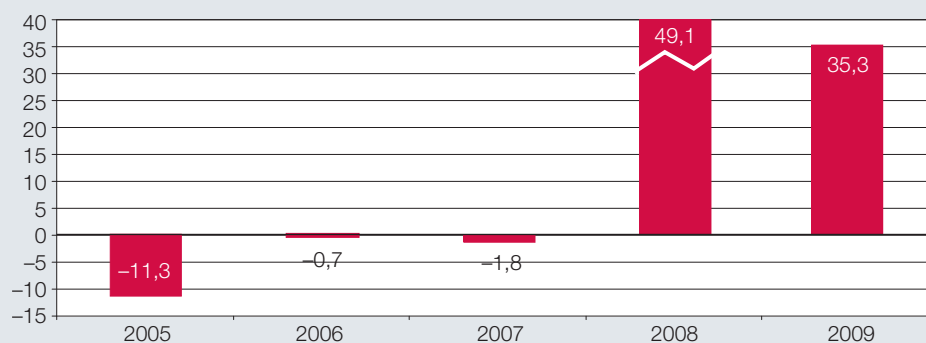
^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats al Barcelonès (en percentatge)

Gràfic 7

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Per altra banda, el 72% dels habitants del Barcelonès residien a la capital, Barcelona, l'any 2009, tres dècimes menys que el 2008, continuant amb la tendència dels darrers anys a la pèrdua de pes de la ciutat de Barcelona en el conjunt poblacional. La segona ciutat més poblada de la comarca (i, de fet, de tota Catalunya) és l'Hospitalet de Llobregat, amb l'11,4% del total de residents, igual percentatge que el 2008, i la tercera és Badalona, amb el 9,8%, dues dècimes per sobre de la xifra de l'any anterior. En canvi, atenent a la **concentració** dels ocupats, el pes relatiu de la ciutat de Barcelona és més rellevant: l'any 2009, a la capital catalana es localitzava el 85,5% del total d'ocupats comarcals, i entre aquesta, l'Hospitalet de Llobregat i Badalona, el 97,7% del total, el mateix percentatge que el 2008. Per grans sectors, el major valor de la concentració té lloc als serveis (la capital ocupa el 86,7% del total de treballadors sectorials del Barcelonès, i entre els tres municipis abans esmentats es dona feina al 98% del total), i el menor, a la construcció (es localitza a la capital poc més de les tres quartes parts dels ocupats i entre Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat i Badalona s'ocupa el 95,1% del total), mentre que la concentració corresponent a la indústria és del 81,4% i 96,5%, segons es prengui Barcelona en solitari o acompanyada dels altres dos municipis esmentats i al sector primari del 90,6% i 98,6%, respectivament. Respecte al 2008, la concentració de l'ocupació en els tres municipis amb més treballadors ha augmentat per a la indústria i la construcció i ha disminuït per als serveis, mentre que no hi hagut variacions en el cas del sector primari.

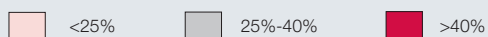
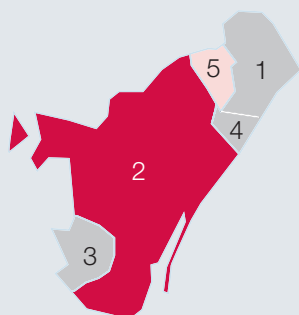
Al Barcelonès, només la capital té una **densitat econòmica municipal** superior al 40% el 2009 (en concret, el percentatge d'ocupats sobre la població arriba al 61,5%); en el cantó oposat, amb un valor de la densitat del 14,5%, hi trobem el municipi de Santa Coloma de Gramenet. Tots els municipis de la comarca del Barcelonès han patit una disminució de la seva densitat econòmica, en observar una reducció del nombre d'ocupats, que va del 7,1% de Santa Coloma al 4% de Barcelona i l'Hospitalet de Llobregat, i, en canvi, un increment, tot i que modest, del nombre de residents.

Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009

(ocupats/població, en percentatge)

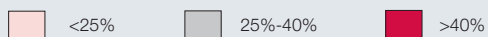
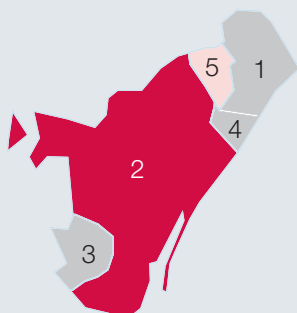
Mapa 1

Any 2008

- 1 Badalona
- 2 Barcelona
- 3 L'Hospitalet de Llobregat
- 4 Sant Adrià de Besòs
- 5 Santa Coloma de Gramenet

Any 2009

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

PROJECTE BIOPOL'H

Ramón López
Director de Biopol'H

1. Introducció

El Biopol'H de L'Hospitalet és un consorci format per la Generalitat i, més concretament, per les conselleries de Salut, Economia i Finances i el DIUE, d'una banda, i de l'Ajuntament de L'Hospitalet, la UB i el Bicat, de l'altra.

Aquest projecte, que s'emmarca dins un seguit d'actuacions de la bio-regió catalana, té com a objectiu el desenvolupament d'un bioclúster al voltant de l'Institut Català d'Oncologia, l'Hospital Universitari de Bellvitge i la Universitat de Barcelona. Lligat a aquestes institucions en la seva vessant de recerca, mitjançant l'Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge (IDIBELL), i properament de l'IBEC (Institut de Bioenginyeria de Catalunya) i del CSIC, el Biopol'H ha de ser una nova plataforma d'investigació en el camp de la biotecnologia i les ciències de la salut, amb fortes sinergies entre el sector públic i les empreses i institucions privades de recerca i desenvolupament. La creació i consolidació d'aquesta xarxa impulsarà el sector per transcendir de l'àmbit local i convertir-se'n en un centre de referència internacional.

Una aposta estratègica

En una economia globalitzada, la innovació i el coneixement sorgeixen de la cooperació i competència de diferents actors en un espai delimitat. Dins de l'àrea metropolitana, en l'entorn del Barcelonès i el Baix Llobregat, Biopol'H pot complir un paper clau en aquest nou paradigma d'organització social i econòmica, creant un espai referencial i generador de sinergies en la gestió del coneixement en l'àmbit de les ciències de la vida i la salut. Un indret on la innovació en tots els seus aspectes no sigui un objectiu, sinó una eina.

Com a parc científic i tecnològic en ciències de la salut, Biopol'H es distingeix per estar al costat del pacient. La recerca aplicada i la interrelació entre investigadors de l'àmbit públic i privat amb el personal assistencial i amb grups acadèmics preclínic i clínic atorguen al Biopol'H el tret diferencial.

L'Hospital Universitari de Bellvitge, l'Institut Català d'Oncologia (ICO) i la Universitat de Barcelona, integrants de l'espai Biopol'H, són centres d'una gran concentració de talent que posen les bases per al canvi d'un nou model econòmic, per a la creació d'indústries d'alt valor afegit i per a l'especialització.

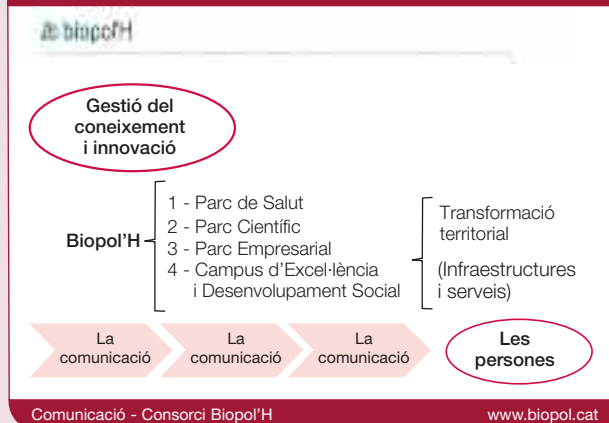
En aquesta línia, la construcció de l'Hospital Comarcal Moisès Broggi, ubicat a Sant Joan Despí, que permet una redistribució de pacients i una reorganització de l'assistència sanitària, converteix l'Hospital Universitari de Bellvitge (HUB) en un centre de referència d'alta complexitat i especialització.

Si a més de l'especialització tant de l'HUB com de l'ICO es té en compte la futura oferta de formació a tots els nivells i la instal·lació d'una plataforma en nanotecnologia, Biopol'H es convertirà, en el futur, en un parc de salut referent del sud d'Europa.

Quatre àmbits d'actuació

El cluster biomèdic i biotecnològic del Biopol'H reuneix un parc de salut, un parc científic, un campus d'excel·lència formatiu i de desenvolupament social i un parc empresarial.

El cluster biomèdic i biotecnològic del Biopol'H

2. Origen i objectius

Constituit el 20 de novembre de 2008, Biopol'H es troba a la regió sanitària de Bellvitge, en una zona de remodelació urbanística com és la Gran Via de L'Hospitalet. La seva activitat està lligada a la medicina, la biotecnologia, l'odontologia i la podologia.

El seu objectiu principal és donar resposta als interrogants actuals de les malalties, contribuir a millorar la cultura científica i la qualitat de vida dels ciutadans, així com mantenir un espai atractiu per al talent i els negocis. Amb aquestes premisses, el bioclúster vol contribuir a la internacionalització de la comarca i de les seves empreses.

El nostre objectiu s'acompleix, per una banda, apropant el món financer i el món científic i facilitant la col·laboració de les empreses entre si i d'aquestes empreses amb els centres d'investigació. Per l'altra, mitjançant l'atracció i la retenció de talent. Actualment, a l'espai Biopol'H comptem amb 5 beques ICREA¹ (tres sènior i dues júnior) i 106 grups de recerca.

3. Un nou districte científic

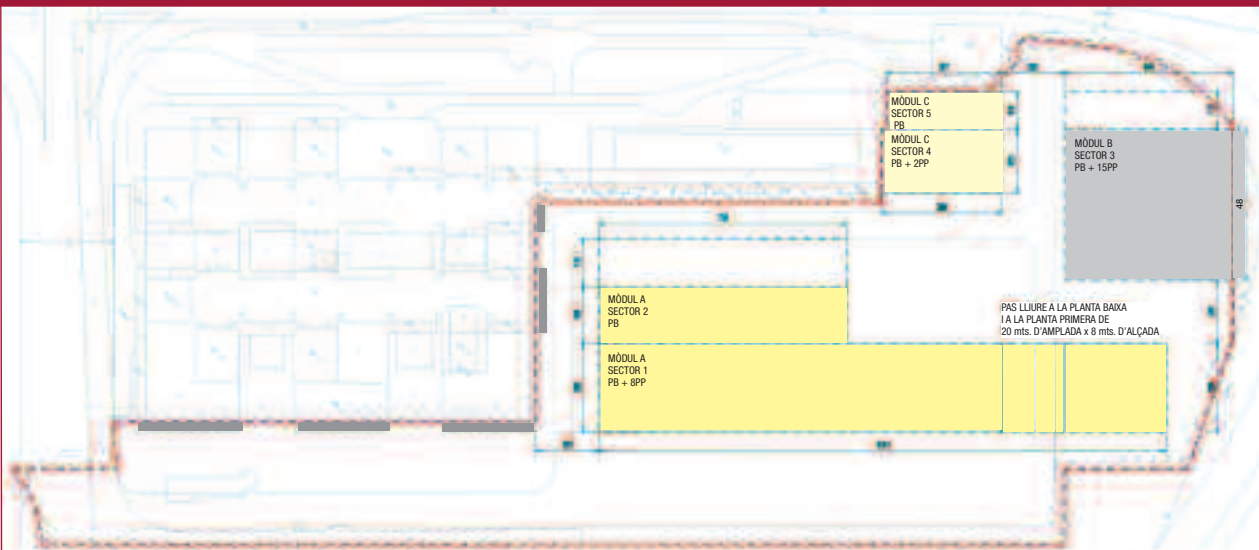
El nou districte científic es troba a l'eix de l'activitat de la Gran Via de L'Hospitalet. Biopol'H impulsa el desenvolupament d'un procés de transformació del territori per incorporar-lo a la trama urbana amb la creació d'un nou espai de qualitat urbanística i sostenibilitat mediambiental que permeti la instal·lació de noves activitats econòmiques i la interrelació de les persones i del coneixement.

Pla Especial Mar

Al desembre de 2009, la Generalitat de Catalunya va aprovar el Pla Especial Biopol'H Mar, que preveu l'ampliació de l'Hospital Duran i Reynals i la construcció del parc científic, de l'edifici del CSIC i dels laboratoris privats del Grupo Ferrer. El projecte afecta una superfície global de

1. Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats.

Parc científic i tecnològic biomèdic de salut - Biopol'H

■ SUPERFÍCIE EXISTENT D'OCCUPACIÓ SOBRE RASANT (VOLADIUS): 369,97 m²
 ■ SUPERFÍCIE EXISTENT EDIFICADA SOBRE RASANT (VOLADIUS): 561,42 m²
 (Superfícies no computables en els paràmetres urbanístics proposats)(Sup)

SOSTRE TOTAL PROPOSAT: 51.000 m²

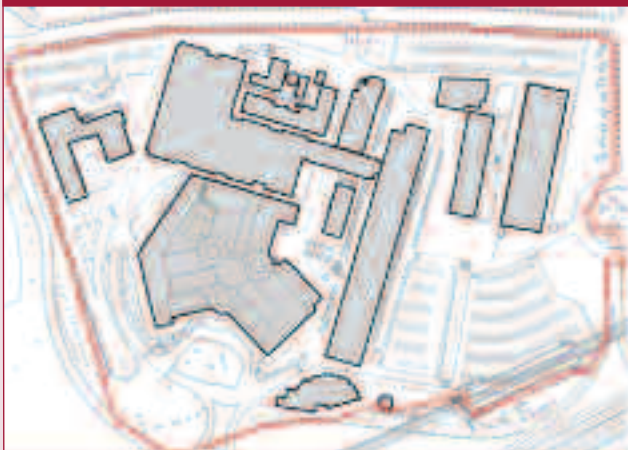

■ MÒDUL A (EDIFICIS D'EQUIPAMENTS TÈCNIC-MÈDIC I LABORATORIS DE RECERCA)
 SUPERFÍCIE TOTAL D'OCCUPACIÓ PROPOSADA: 6.490,00 m²
 SUPERFÍCIE TOTAL EDIFICABLE PROPOSADA: 33.500,00 m²
 • SECTOR 1
 SUPERFÍCIE D'OCCUPACIÓ PROPOSADA: 5.068,00 m²
 NÚMERO MÀXIM DE PLANTES: PB+8PP
 ALÇADA MÀXIMA REGULADORA (A.M.R.): 3.820 m
 • SECTOR 2
 SUPERFÍCIE D'OCCUPACIÓ MÀXIMA PROPOSADA: 1.422,00 m²
 NÚMERO MÀXIM DE PLANTES: PB
 ALÇADA MÀXIMA REGULADORA (A.M.R.): 620 m
 ■ MÒDUL B (SECTOR 3) (EDIFICIS DE RECERCA, INVESTIGACIÓ I DESENVOLUPAMENT)
 SUPERFÍCIE D'OCCUPACIÓ MÀXIMA PROPOSADA: 2.592,00 m²
 SUPERFÍCIE EDIFICABLE MÀXIMA PROPOSADA: 17.500,00 m²
 NÚMERO MÀXIM DE PLANTES: PB+15PP
 ALÇADA MÀXIMA REGULADORA (A.M.R.): 70 m (*)

■ MÒDUL C (EDIFICI TERAPÈUTIC - AMPLIACIÓ USOS ASSISTENCIALS HOSPITAL DURAN I REYNALS)
 SUPERFÍCIE TOTAL D'OCCUPACIÓ PROPOSADA: 1.204,00 m²
 SUPERFÍCIE TOTAL EDIFICABLE PROPOSADA: 2.500,00 m²
 • SECTOR 4
 SUPERFÍCIE D'OCCUPACIÓ MÀXIMA PROPOSADA: 760,00 m²
 NÚMERO MÀXIM DE PLANTES: PB+2PP
 ALÇADA MÀXIMA REGULADORA (A.M.R.): 1.420 m
 • SECTOR 5
 SUPERFÍCIE D'OCCUPACIÓ MÀXIMA PROPOSADA: 444,00 m²
 NÚMERO MÀXIM DE PLANTES: PB
 ALÇADA MÀXIMA REGULADORA (A.M.R.): 620 m

(*) PER SOBRE DE L'ALÇADA MÀXIMA REGULADORA DEL MÒDUL B (SECTOR 3) S'ADMET UNA PLANTA PER A INSTAL·LACIONS TÈCNiques DE 5 METRES D'ALÇADA MÀXIMA

Campus de les ciències de la salut de Bellvitge i edificis recerca

EDIFICIS EXISTENTS

EDIFICIS PROPOSATS

CAMPUS U.B	Ampliació aulari	Programa	10.102	55.543
	Cliniques		7.640	
	Departaments		10.119	
	Estabulari		3.232	
IBEC			14.449	
IDIBELL			10.001	
Reserva hospital			29.950	
Total			85.493	

Font: Ajuntament de L'Hospitalet

32.931 m² i inclou la construcció dels edificis amb un total de 53.500 m² de sostre i un aparcament subterrani amb un mínim de 660 places de capacitat

Pla Especial Muntanya

Per altra banda, el Pla Especial Biopol'H Muntanya està aprovat per l'Ajuntament de L'Hospitalet i pendent de l'aprovació de la Generalitat de Catalunya. El campus universitari de Bellvitge comptarà en els pròxims anys amb sis nous edificis, entre ells l'edifici del centre de recerca IDIBELL (Institut d'investigacions biomèdiques de Bellvitge) i de l'IBEC (Institut de Bioenginyeria de Catalunya). El pla afecta, en total, una superfície de 135.000 m².

4. Generació de riquesa

La construcció del Parc Científic i dels edificis de recerca, la instal·lació de noves empreses juntament amb l'atracció d'empreses consolidades fomentarà la creació d'entre 4.000 i 6.000 llocs de treball directes. 1.800 d'ells seran de nova creació.

5. Situació estratègica

Biopol'H està estratègicament situat a 10 minuts de l'aeroport internacional, a 5 minuts del recinte firal, a prop del port i la zona franca, ben comunicat amb Barcelona i a 10 quilòmetres de la Universitat Politècnica de Catalunya.

6. Gestió del coneixement

Els espais empresarials situats al costat d'hospitals i de centres de recerca facilitaran la comunicació entre científics de laboratoris privats que puguin instal·lar-se a l'entorn Biopol'H i altres científics del bioclúster.

ter, com ara els investigadors de l'IDIBELL, de l'IBEC, el CSIC, l'ICO (Institut Català d'Oncologia) i la Universitat de Barcelona.

7. Transferència tecnològica

La proximitat d'hospitals de referència, com l'Hospital de Bellvitge i l'Hospital Duran i Reynals, permetrà establir col·laboracions científiques amb diversos grups acadèmics preclínic i clínic.

El Biopol'H disposarà d'incubadores tecnològiques de primer nivell per a empreses de nova creació i per desenvolupar un nou teixit empresarial basat en les noves tecnologies. La col·laboració entre el sector públic i privat i la concentració del sector biomèdic en un espai delimitat possibilita formar aliances o associacions entre competidors per aconseguir un objectiu i el compromís a llarg termini. Els actors implicats en Biopol'H actuen en xarxes de valor per promoure la innovació de serveis sanitaris.

El camp d'activitat de Biopol'H es centra en un entorn multidisciplinari en ciències de la salut, format per grups de recerca, instal·lacions i empreses, amb voluntat de ser quasi-empreses o de tenir un paper actiu en transferència de coneixement i tecnologia.

Anella Científica

Biopol'H està adherit a l'Anella Científica amb l'objectiu d'oferir uns serveis de valor afegit orientats als investigadors i a les empreses dins del bioclúster. Les entitats que formen Biopol'H tindran accés a la xarxa de comunicacions de l'Anella Científica, podran fer ús del sistema de càlcul d'altres prestacions i gaudiran de serveis com l'emmagatzematge de dades, d'un sistema de disseny de fàrmacs, accés als repositoris com ara el TDX (tesis doctorals en xarxa) i d'altres.

8. Xifres de referència del Biopol'H

	ICO	HUB	IDI	UB	IDIBELL	Total
Activitat hospitalària						
Llits	170	950				1.120 ¹
Facultatius	223	745	11			979
Urgències		123.236				123.236
Ingressos	6.682	27.334				34.016
Recerca						
Investigadors						664 ²
Grups de recerca						50
Projectes d'investigació						287 250
Patents en curs						6
ICREA					5	5
Àrees d'investigació					Càncer i genètica molecular humana Neurociències Patologia Infecciosa i trasplantaments Factors de creixement Hormones i diabetis Malalties Infeccioses, cròniques i degeneratives Epigenètica i biologia del càncer	7
Superfície Biopol						300.000 m ²

1. A l'hospital Duran i Reynals està allotjada també la Fundació Sociosanitària de Barcelona amb 300 llits més.

2. En un pròxim futur s'incorporaran al Biopol'H l'IBEC i el CSIC, que sumaran un total de 600 investigadors més.

ANNEX ESTADÍSTIC. BARCELONÈS

	Barcelonès		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Barcelonès	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	2.235.578	2.251.600	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	0,7	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	13,1	13,3	15,5	15,7	15,6	15,9	1,1	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	19,3	19,4	16,3	16,4	16,2	16,3	0,2	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	17,1	18,0	13,8	14,6	15,0	15,9	5,4	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	15448	15.558	701	710	229	233	0,7	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	3,8	1,7	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	-7,0	-0,8	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	0,0	-3,1	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	1,5	2,3	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	4,7	2,6	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	91.176	87.165	194.585	183.804	270.534	256.248	-4,4	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	11,6	11,7	10,3	10,3	9,6	9,6	0,9	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	1.215.884	1.165.830	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-4,1	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	267	235	7.701	7.530	33.185	32.413	-12,0	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	233	244	679	728	1.662	1.698	4,7	7,2	2,2
Pesca i aquicultura	13	11	338	243	1.121	918	-15,4	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	9	7	42	34	67	61	-22,2	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	-	1	2	3	2	3	nc	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	1	1	9	4	13	8	0,0	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	92	86	2.168	1.912	3.694	3.287	-6,5	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	1	1	14	7	22	26	0,0	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	8.651	7.965	38.214	36.372	67.889	65.701	-7,9	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	1.567	1.453	7.609	7.390	10.476	10.223	-7,3	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	2	2	3	3	6	4	0,0	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	2.103	2.070	19.241	16.265	24.169	20.400	-1,6	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	6.750	5.380	18.332	14.953	20.874	17.077	-20,3	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	323	310	2.886	2.628	3.280	2.974	-4,0	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	1.876	1.486	8.739	7.605	14.782	12.965	-20,8	-13,0	-12,3
Indústries del paper	1.850	1.780	9.958	9.015	14.157	12.655	-3,8	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	8.269	7.203	22.885	20.299	26.398	23.556	-12,9	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	7	6	82	17	1.134	1.058	-14,3	-79,3	-6,7
Indústries químiques	8.388	7.699	25.770	23.876	34.085	31.379	-8,2	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	8.240	8.060	19.144	18.867	20.915	20.663	-2,2	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	2.680	2.242	23.235	19.779	29.084	25.101	-16,3	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	4.278	3.882	13.369	11.535	20.770	17.888	-9,3	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	1.372	1.261	12.421	10.451	15.649	13.385	-8,1	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	8.900	7.355	52.470	44.539	66.702	57.083	-17,4	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	3.239	1.635	8.969	6.846	9.789	7.478	-49,5	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	4.952	5.437	15.019	14.568	17.595	16.960	9,8	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	7.539	6.284	30.676	25.457	38.048	31.721	-16,6	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	20.488	17.063	40.557	35.056	46.334	40.066	-16,7	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	729	637	4.470	3.904	5.648	4.861	-12,6	-12,7	-13,9
Mobles	1.719	1.477	8.858	7.731	12.236	10.666	-14,1	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	2.875	2.551	7.113	6.172	8.052	7.054	-11,3	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	4.022	3.577	10.895	9.985	14.450	13.394	-11,1	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	2.686	2.626	3.222	3.116	5.250	5.137	-2,2	-3,3	-2,2
Aigua	2.760	2.795	4.138	4.198	6.338	6.572	1,3	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	187	188	615	631	924	935	0,5	2,6	1,2
Tractament de residus	9.363	9.559	13.389	13.720	17.556	17.713	2,1	2,5	0,9
Gestió de residus	9	12	129	136	187	221	33,3	5,4	18,2
Construcció d'immobles	29.187	25.670	67.912	56.793	111.779	92.824	-12,0	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	8.191	5.649	19.610	13.668	26.131	18.765	-31,0	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	43.696	38.690	126.768	110.403	180.536	156.944	-11,5	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	13.321	12.302	38.857	36.542	56.577	53.407	-7,6	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	73.815	68.449	169.112	156.401	209.987	194.762	-7,3	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	126.737	121.305	247.071	237.345	327.493	314.667	-4,3	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	39.075	37.720	85.372	80.195	112.767	105.890	-3,5	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	395	364	402	373	439	416	-7,8	-7,2	-5,2
Transport aeri	1.824	1.810	4.182	4.149	4.240	4.211	-0,8	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	15.447	14.642	29.905	29.284	35.899	35.143	-5,2	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	7.288	7.261	9.337	9.231	11.695	11.545	-0,4	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	14.225	13.933	20.351	19.520	33.632	32.382	-2,1	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	60.596	59.082	119.656	118.279	166.629	164.357	-2,5	-1,2	-1,4
Edició	15.028	12.567	20.219	16.248	22.096	17.979	-16,4	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	4.917	4.450	6.772	6.364	7.660	7.218	-9,5	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	1.606	1.665	4.492	4.498	4.946	4.954	3,7	0,1	0,2
Telecomunicacions	8.248	7.854	9.434	9.064	11.214	10.767	-4,8	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	22.239	22.481	30.168	30.855	32.717	33.389	1,1	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. BARCELONÈS (continuació)

	Barcelonès		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Barcelonès	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	2.223	2.611	3.043	3.758	3.594	4.341	17,5	23,5	20,8
Mediació financera	27.598	26.713	40.644	39.165	51.041	49.169	-3,2	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	10.606	10.080	12.578	11.929	13.879	13.172	-5,0	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	7.382	7.491	12.188	12.572	15.629	15.952	1,5	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	12.482	12.181	19.315	18.680	23.628	22.819	-2,4	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	30.551	29.533	47.501	46.258	61.854	60.190	-3,3	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	5.987	6.034	9.062	9.279	11.375	11.476	0,8	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	18.622	17.542	33.737	31.560	42.304	39.768	-5,8	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	8.446	9.305	12.180	13.130	14.047	15.132	10,2	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	17.837	17.199	23.619	22.849	25.549	24.801	-3,6	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	10.346	10.165	14.253	14.844	16.580	17.308	-1,7	4,1	4,4
Activitats veterinàries	961	973	2.603	2.628	3.480	3.470	1,2	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	22.891	18.940	38.972	31.437	45.032	36.454	-17,3	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	16.939	14.482	20.778	18.008	25.602	22.551	-14,5	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	6.789	6.480	8.980	8.471	10.724	10.067	-4,6	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	9.232	9.043	14.599	14.701	17.286	17.531	-2,0	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	44.091	43.917	75.856	74.943	96.237	94.850	-0,4	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	19.446	20.071	26.399	29.064	29.836	32.580	3,2	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	83.787	84.677	121.831	124.789	172.738	176.527	1,1	2,4	2,2
Educació	66.474	68.052	111.951	114.010	138.430	141.791	2,4	1,8	2,4
Activitats sanitàries	82.601	83.203	129.803	131.052	166.122	167.943	0,7	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	9.461	11.165	23.860	26.500	32.869	36.157	18,0	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	15.266	15.588	24.162	24.568	31.229	31.876	2,1	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	8.929	8.651	12.779	12.263	14.471	14.044	-3,1	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	2.319	2.535	3.199	3.364	3.986	4.108	9,3	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	2.315	2.129	3.894	3.649	5.294	5.007	-8,0	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	13.202	13.290	23.768	23.521	32.158	31.761	0,7	-1,0	-1,2
Activitats associatives	14.621	14.628	21.281	21.084	26.041	25.752	0,0	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	7.231	6.541	18.287	16.068	23.715	20.969	-9,5	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	20.146	19.197	41.813	40.895	55.295	54.073	-4,7	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	4.532	4.615	5.087	5.188	6.204	6.299	1,8	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	296	324	297	326	300	329	9,5	9,8	9,7
Agricultura	513	490	8.718	8.501	35.968	35.029	-4,5	-2,5	-2,6
Indústria	125.927	112.091	424.643	377.074	556.575	498.275	-11,0	-11,2	-10,5
Construcció	81.074	70.009	214.290	180.864	318.446	268.533	-13,6	-15,6	-15,7
Serveis	1.008.370	983.240	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	-2,5	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	11.479	9.695	28.113	25.713	30.704	28.141	-15,5	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	46.118	40.697	127.387	112.846	156.160	138.381	-11,8	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	17.237	14.746	101.577	86.321	133.339	114.515	-14,5	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	45.348	41.236	157.227	142.153	219.875	200.988	-9,1	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	5.745	5.717	10.339	10.041	16.497	16.250	-0,5	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	479.763	472.270	746.946	737.653	919.697	910.192	-1,6	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	48.444	49.512	64.162	66.038	73.267	75.174	2,2	2,9	2,6
Resta de serveis	528.607	510.970	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-3,3	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	115.913	156.847	315.457	419.988	423.232	561.761	35,3	33,1	32,7
Nacionals	91.420	120.417	259.750	338.184	337.813	438.498	31,7	30,2	29,8
Estrangers	24.493	36.430	55.707	81.804	85.419	123.263	48,7	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	61.298	85.572	161.438	222.880	222.630	303.377	39,6	38,1	36,3
Dones	54.615	71.275	154.019	197.108	200.602	258.384	30,5	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	10.258	12.900	31.179	38.155	44.299	54.421	25,8	22,4	22,8
25-44 anys	61.839	86.385	167.610	227.642	228.895	307.716	39,7	35,8	34,4
45 i més anys	43.816	57.562	116.668	154.191	150.038	199.624	31,4	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	323	498	1.534	2.495	4.371	7.371	54,2	62,6	68,6
Indústria	16.120	21.128	65.136	83.602	81.420	104.448	31,1	28,3	28,3
Construcció	18.085	24.398	51.781	68.316	79.146	101.571	34,9	31,9	28,3
Serveis	78.242	103.827	189.718	247.248	249.161	323.675	32,7	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	3.143	6.996	7.288	18.327	9.134	24.696	122,6	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	528	801	2.167	3.222	4.490	6.514	51,7	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	4.343	5.832	13.920	18.087	24.778	32.208	34,3	29,9	30,0
Estudis primaris complets	9.684	13.019	30.687	40.133	42.508	56.738	34,4	30,8	33,5
Programes formació professional	8.821	12.164	25.645	35.029	32.245	44.445	37,9	36,6	37,8
Educació general	73.279	98.081	202.510	266.043	270.156	352.608	33,8	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	6.789	9.484	17.354	24.317	21.490	29.955	39,7	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	4.143	5.728	8.592	12.283	10.520	15.005	38,3	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	8.195	11.531	14.316	20.457	16.708	23.768	40,7	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	131	207	266	417	337	520	58,0	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. BARCELONÈS (continuació)

	Barcelonès		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Barcelonès	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	14.555	19.652	46.774	61.442	71.776	95.460	35,0	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	82.100	110.245	228.155	301.072	302.401	397.053	34,3	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	19.258	26.950	40.528	57.474	49.055	69.248	39,9	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	1.015.044	865.870	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-14,7	-18,3	-17,6
Nacionals	720.290	622.316	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-13,6	-16,3	-15,6
Estrangers	294.754	243.554	530.113	405.848	755.672	586.622	-17,4	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	477.539	402.418	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-15,7	-19,7	-18,7
Dones	537.505	463.452	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-13,8	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	283.269	219.226	532.838	397.601	697.356	526.455	-22,6	-25,4	-24,5
25-44 anys	596.556	523.744	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-12,2	-16,3	-15,8
45 i més anys	135.219	122.900	263.268	231.444	354.704	313.649	-9,1	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	2.038	807	11.812	9.416	55.441	50.449	-60,4	-20,3	-9,0
Indústria	33.962	25.693	134.014	92.513	183.199	129.958	-24,3	-31,0	-29,1
Construcció	71.944	62.395	166.212	138.466	249.563	200.375	-13,3	-16,7	-19,7
Serveis	907.100	776.975	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-14,3	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	78.817	64.163	143.235	110.657	209.847	166.423	-18,6	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	50.896	41.148	105.695	80.841	163.519	122.427	-19,2	-23,5	-25,1
Programes formació professional	104.625	90.423	177.778	149.045	211.695	176.678	-13,6	-16,2	-16,5
Educació general	581.032	490.052	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-15,7	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	42.049	36.240	74.486	62.792	89.007	75.328	-13,8	-15,7	-15,4
Universitaris primer cicle	73.576	68.101	104.151	98.436	124.309	116.442	-7,4	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cicle	84.049	75.743	125.871	111.693	148.747	131.730	-9,9	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	129.713	105.311	248.930	191.498	373.366	288.850	-18,8	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	685.657	580.475	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-15,3	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	199.674	180.084	304.508	272.921	362.063	323.500	-9,8	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinitos	167.459	113.074	321.031	210.821	425.932	282.630	-32,5	-34,3	-33,6
Temporals	847.585	752.796	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-11,2	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.
Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

BERGUEDÀ

BERGUEDÀ⁶

Una de les comarques de la província de Barcelona més afectada per la crisi econòmica l'any 2008 va ser el Berguedà. Així, el seu **PIB** real va disminuir un 1,5%, la segona reducció més pronunciada, darrere de la de l'Anoia, de totes les comarques barcelonines. Respecte del 2007, es va produir una caiguda de prop de cinc punts percentuals en aquesta taxa de variació del PIB comarcal, la segona més elevada de tota la província de Barcelona. Els mals resultats del 2008 influeixen en el fet que el creixement mitjà anual del Berguedà durant el lustre 2004-2008 (2,1%) hagi estat inferior al de la província de Barcelona i Catalunya (2,7% i 3%, respectivament).

La causa de la mala conjuntura del Berguedà l'any 2008 es troba, en primer lloc, al sector de la construcció. En aquest sector, la comarca va passar d'experimentar el major increment de tota la província de Barcelona el 2007 (un 8%) al segon major descens el 2008 (-7,4%). El sector de la construcció representa més del 15% del PIB comarcal, el valor més elevat de totes les comarques barcelonines. En segon lloc, el PIB del sector industrial va patir una reducció del 5,7%, el segon major descens de tota la província de Barcelona. Finalment, el creixement dels serveis, del 2,1% (davant del 3,4% del 2007), va ser lleugerament inferior a l'experimentat per Catalunya (2,5%) i pel conjunt provincial barceloní (2,7%), i al sector primari el PIB comarcal es va pràcticament estancar en termes reals el 2008.

Un any més, el Berguedà destaca per ser la comarca de la província de Barcelona amb menys **població** (41.744 habitants el 2009) i menys densament poblada (35 hab./km²), també a causa del fet que és la tercera comarca amb més superfície (uns 1.185 quilòmetres quadrats), només darrere del Bages i d'Osona. Respecte de l'any precedent, el nombre de residents comarcals ha incrementat un 0,6%, l'avanç més reduït de totes les comarques de la província de Barcelona i que contrasta amb l'augment del 2,5% del 2008. En el període 2005-2009, la població comarcal va créixer a una taxa anual mitjana de l'1,3%, només una dècima per sota de la dada per al conjunt provincial barceloní i sis dècimes inferior a la corresponent a Catalunya. L'increment de la població al Berguedà la darrera dècada s'ha produït bàsicament per l'arribada d'immigrants estrangers, ja que la població nacional era fins i tot inferior el 2009 que deu anys abans. El nombre d'estrangers incrementà el 2009 un 5,3% davant del 0,1% que ho van fer els de nacionalitat espanyola. L'any 2009 el 10,3% de la població del Berguedà era estrangera (gràfic 2), el valor més reduït, junt amb el de l'Anoia de totes les comarques de la província de Barcelona, però que contrasta amb el poc més de l'1% que suposaven els estrangers a la comarca del Berguedà fa una dècada. Per nacionalitats, cal destacar que la majoria dels estrangers que habiten al Berguedà provenen del Marroc (el 28,5%) i de Romania (el 19,3%, el valor més elevat, amb escreix, de tota la província de Barcelona), i en segon terme destaquen els equatorians (prop del 10%) i els polonesos (6,6%).

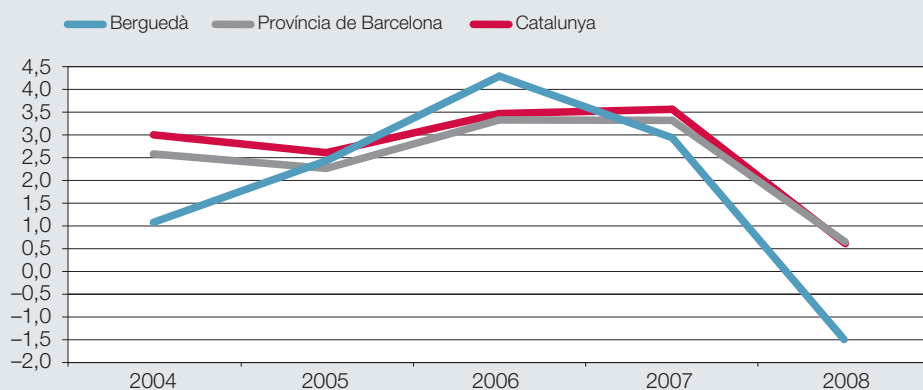
El Berguedà és la comarca barcelonina amb la població més envellida, en el sentit que té la participació més elevada de la població de 65 anys o més (del 22,3%) i la més reduïda, junt amb el Barcelonès, dels joves menors de 16 anys (13,3%). De tota manera, igual que passa amb el conjunt de Catalunya i de la província de Barcelona, en els darrers anys s'ha frenat el grau d'envelliment al Berguedà: a principis de la dècada, els majors de 64 anys superaven la quarta part de la població comarcal. I això s'ha degut bàsicament a l'arribada de la població immigrant estrangera: entre aquests, l'any 2009 a la comarca, el 20% tenien menys de 16 anys i menys del 2% tenien 65 anys o més.

La intensificació de la crisi econòmica durant el 2009 ha afectat també el Berguedà, però sembla que menys, en termes relatius, en comparació amb la província de Barcelona i Catalunya, si s'atén a l'evolució del nombre **d'empreses i ocupats**. Així, les primeres es van reduir en un 4,5%, entorn a un

6. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB
(en percentatge)

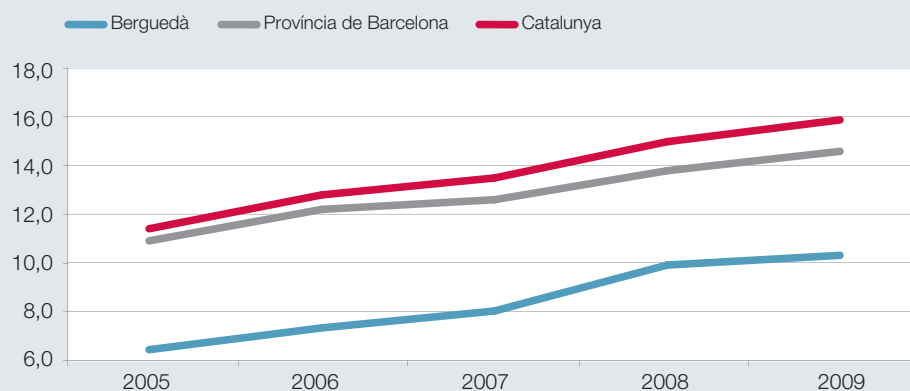
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total
(en percentatge)

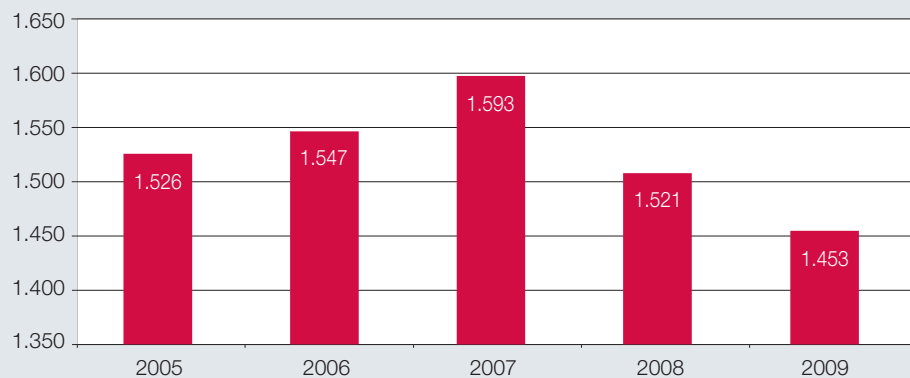
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses al Berguedà
(valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

punt percentual menys que a la província barcelonina i al conjunt català. A més, aquesta caiguda és similar a la registrada el 2008 per la comarca, quan a nivell del conjunt de la província de Barcelona i Catalunya s'ha experimentat un descens percentual superior el 2009 que l'any anterior. En qualsevol cas, a finals del 2009 el nombre d'empreses al Berguedà era, com s'observa al gràfic 3, de 1.453, el nivell més baix des de l'any 2002. Per altra banda, com en anys anteriors, s'observa que les empreses del Berguedà són les de la menor dimensió mitjana de tota la província de Barcelona: 5,5 treballadors per empresa, davant dels valors entorn a 10 tant del conjunt provincial barceloní com de Catalunya.

L'any 2009, el nombre d'ocupats ha caigut un 4,7% a la comarca, amb un descens més suau que els de la província de Barcelona i Catalunya i també menor que el del Berguedà l'any precedent (6%, dels més elevats de la província barcelonina). Aquest alentiment en el ritme de decreixement dels ocupats només s'ha produït, a part del Berguedà, a les comarques del Garraf i el Bages, durant el 2009. De tota manera, el volum de treballadors comarcals ha disminuït tant en els dos darrers anys que, com passa a altres comarques de la província de Barcelona, el nombre d'ocupats a finals del 2009 al Berguedà era similar al que hi havia a començaments de la present dècada.

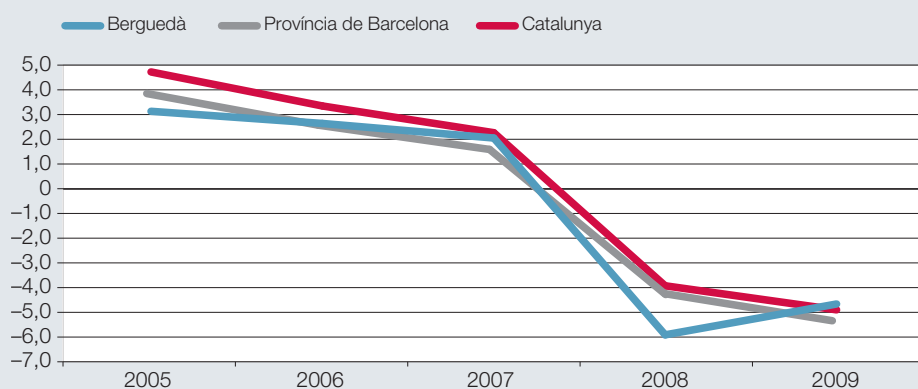
Igual que a la resta de comarques barcelonines, per grans sectors productius, la construcció va experimentar el major descens del nombre d'ocupats al Berguedà l'any 2009 (-12,6%), mentre que al sector industrial aquesta reducció, tot i que relativament menor, també va ser intensa, del 9,6%, igual que va ocórrer al sector primari (-8,9%). La situació va ser més positiva per al serveis, ja que va augmentar el nombre d'ocupats sectorials al Berguedà durant l'any 2009. A la indústria, van ser els sectors manufacturers els responsables del decreixement del volum d'ocupació, ja que els sectors industrials no manufacturers, les activitats extractives, energètiques i relacionades amb la gestió de residus, presentaren un increment en el nombre de treballadors ocupats del 0,6%. En el cas dels serveis, l'evolució va ser radicalment oposada entre el conjunt de sectors basats en el coneixement i el de serveis tradicionals, menys relacionats amb les noves tecnologies de la informació i la comunicació. Efectivament, mentre que els segons registraven al Berguedà un descens del nombre d'ocupats l'any 2009, els serveis més avançats incrementaren en un 3,4% el seu volum de treballadors, al contrari del que va ocórrer a la província de Barcelona i Catalunya, on presentaren sengles variacions negatives.

Pel que fa a l'**estructura productiva** comarcal, el 58,4% dels ocupats treballaven a finals del 2009 al sector terciari; un 19,5%, a la indústria; un 17,4%, a la construcció i la resta, al sector primari. Amb relació a l'estructura productiva de la província de Barcelona i Catalunya, mentre que el pes relatiu sobre el total d'ocupats dels treballadors de serveis al Berguedà era clarament menor, en uns 15 punts percentuals, la participació de la resta de grans sectors productius era relativament més elevada a la comarca, especialment pel que fa a la construcció: el pes relatiu d'aquest sector era pràcticament el doble a la comarca. De fet, de totes les comarques de la província de Barcelona és al Berguedà on el sector de la construcció segueix tenint una major participació relativa en el total d'ocupats, tot i haver estat un dels sectors més afectats per l'actual crisi econòmica. Una altra característica diferenciadora del Berguedà és que, juntament amb el Bages, és la comarca on més pes relatiu tenen els sectors industrials no manufacturers (poc més del 6%), mentre que al sector de serveis mostra una estructura productiva menys avançada que la que hi ha al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, en el sentit que el pes relatiu dels ocupats als serveis basats en el coneixement és relativament inferior: una mica més del 35% dels treballadors del sector terciari comarcal es dedicava a finals del 2009 a aquest tipus de sectors, davant de la participació superior al 40% tant a la província de Barcelona com a Catalunya.

Es pot prendre una classificació de sectors més detallada, tot i que en el cas del Berguedà, a diferència de la resta de comarques barcelonines, no es disposa de la desagregació per divisions de la CCAE-2009, sinó només per seccions, a causa del secret estadístic. Aquesta desagregació per seccions

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats (en percentatge)

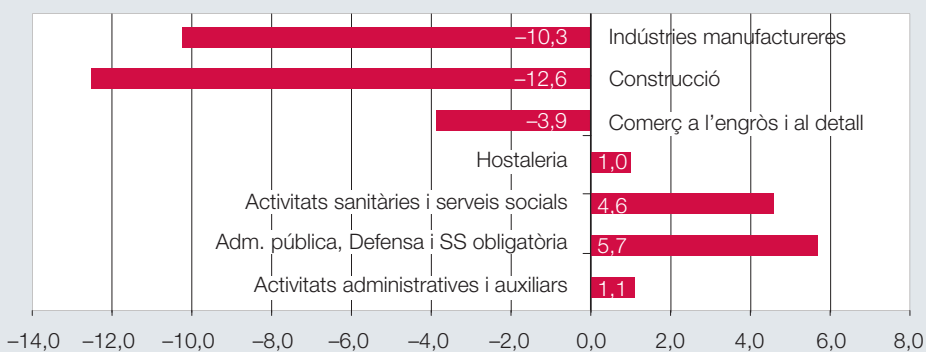
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Berguedà en els 7 sectors amb major nombre d'ocupats, any 2009 (en percentatge)

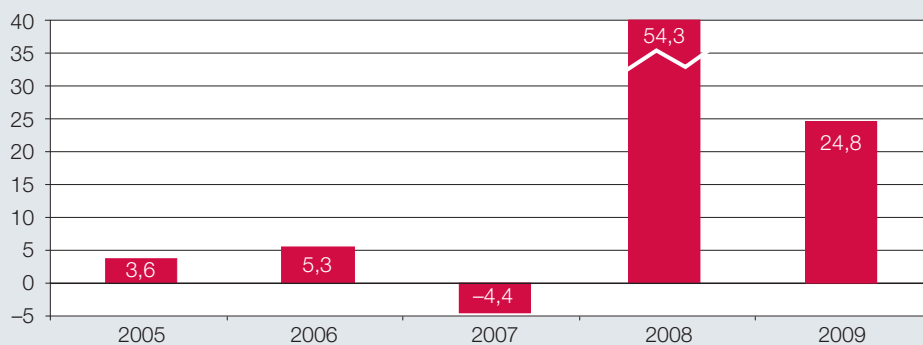
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats al Berguedà (en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

ofereix poca informació per al sector industrial, per la qual cosa, a diferència dels informes de la resta de comarques, en aquest apartat s'atendrà als set subsectors més importants de la comarca, sense distingir per una banda la indústria i, per l'altra, els serveis. Els resultats es mostren al gràfic 5: entre aquests set sectors d'activitat es dona feina a tres quartes parts del total d'ocupats del Berguedà a finals del 2009. L'evolució del 2009 ha estat molt negativa per a les indústries manufactureres i per a la construcció (amb caigudes de dos dígits del nombre d'ocupats), una mica menys per al sector del comerç (amb una reducció inferior al 4%) i positiva per a quatre sectors enquadrats en els serveis: l'hostaleria, les activitats administratives i auxiliars i, sobretot, per a les activitats sanitàries i el sector que té a veure amb l'administració pública (que són, bàsicament, serveis no destinats a la venda, és a dir, de no-mercat).

Tot i que la crisi econòmica ha provocat a la comarca un increment notable del nombre **d'aturats registrats** el 2009, que se suma a l'encara més fort augment percentual del 2008, el Berguedà es caracteritzà per ser la comarca barcelonina amb una menor pujada percentual del nombre d'aturats: del 24,8% davant del 33,1% de la província de Barcelona i el 32,7% de Catalunya. El gràfic 6 ens ofereix la mateixa imatge que a la resta de comarques de l'informe: la fi del període de bonança econòmica el 2007 (durant el període 2005-2007 o bé es reduïen el nombre d'aturats o augmentaven en una modesta mesura) i l'entrada en una molt profunda crisi econòmica (durant el bienni 2008-2009 es dispara el nombre d'aturats registrats).

Com ocorre a la província de Barcelona i Catalunya, per nacionalitat i sexe, han estat al Berguedà els estrangers i els homes els que han vist incrementar més el nombre d'aturats registrats l'any 2009. En canvi, atenent a l'evolució per edats, s'observa al Berguedà que els més afectats per l'agudització de la crisi econòmica el 2009 i el conseqüent augment de l'atur han estat els joves de menys de 25 anys (increment de gairebé el 43%), quan al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya han estat el col·lectiu que menys ha vist pujar l'atur. Per sector econòmic, s'han més que doblat els aturats registrats al Berguedà tant a l'agricultura com entre els que no tenien ocupació anterior, mentre que el menor creixement (entorn al 20%) s'ha produït a la construcció (que va pràcticament triplicar el nombre d'aturats en 2008) i als serveis. Per nivell formatiu, també tal com passa a la província de Barcelona i el conjunt català, els graduats en educació terciària són els que més han incrementat el nombre d'aturats registrats, prop del 40%.

Pel que fa a la **contractació laboral**, tal com passa a totes les comarques barcelonines i al conjunt de Catalunya, el Berguedà també va patir una reducció del nombre de contractes subscrits el 2009. Ara bé, el descens que va registrar, del 15%, va ser inferior als de la província de Barcelona (-18,3%) i Catalunya (-17,6%) i va ser, juntament amb el Garraf, l'única comarca de la província barcelonina on el descens percentual del 2009 va ser inferior al de l'any precedent. Atenent a l'evolució segons diversos col·lectius, els registres del Berguedà el 2009 també són força diferents dels de la província de Barcelona i de Catalunya. Així, al contrari del que va passar en aquestes dues demarcacions, a la comarca va ser més intensa la reducció del volum de contractació per a les dones que per als homes; va haver-hi pràcticament la mateixa reducció, en termes percentuals, per als treballadors nacionals i estrangers, i els més afectats, per nivell educatiu, van ser els graduats en educació terciària. En canvi, sí que segueix els trets distintius de la província de Barcelona i Catalunya pel que fa a l'evolució de la contractació per sectors i per modalitat de contractació. En el primer cas, el sector més afectat per la reducció del nombre de contractes laborals subscrits va ser la indústria (-20,5%) i, en el segon cas, van disminuir més percentualment els contractes indefinits formalitzats que no pas els contractes temporals (reduccions respectives del 30,7% i 11,9%).

Per altra banda, l'any 2009, el 41,1% de la població de la comarca del Berguedà vivia a la capital, Berga; i entre aquest municipi, Gironella i Puig-reig es concentrava el 63,8% del total dels habitants

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA AL BERGUEDÀ

Dels sis indicadors seleccionats per analitzar el nivell de benestar i qualitat de vida de la comarca, objectiu d'aquest requadre, s'observa que el Berguedà registrava l'any 2008 (el darrer disponible en la majoria de casos) uns valors superiors als de la província de Barcelona i Catalunya en tres d'ells. En concret, això succeïa per als indicadors que aproximen els àmbits de la sanitat, el benestar social i la cultura. Així, tal com s'observa al quadre 1, el Berguedà mostrava uns valors relatius més elevats en les variables referents al nombre de llits hospitalaris disponibles per cada 10.000 habitants, al nombre de places en residències per a gent gran amb relació a la població que té 65 anys i més, i als fons bibliogràfics en biblioteques públiques per cada 100 residents (en aquest indicador concret, el valor assolit pel Berguedà era el més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona). En sentit contrari, als indicadors seleccionats més relacionats amb els camps de l'ensenyament, la societat de la informa-

ció i el medi ambient, que són, respectivament, la taxa específica d'escolarització als 17 anys, el percentatge de llars amb banda ampla per a connexió a Internet i el percentatge de recollida selectiva de residus municipals, el Berguedà mostrava una situació més desavantajosa que el conjunt de la província de Barcelona i Catalunya.

L'evolució recent a la comarca mostra que el seu benestar i qualitat de vida han anat en augment, en el sentit que s'han produït increments en els valors de tots els indicadors seleccionats, amb dues excepcions: taxa específica d'escolarització als 17 anys (a l'àmbit de l'ensenyament) i, en menor mesura, a l'indicador relatiu al nombre de llits hospitalaris amb relació al conjunt dels habitants (àmbit de sanitat). El retrocés en els valors d'ambdues variables també s'ha produït, per altra banda, al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya.

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Berguedà		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	69,5	54,7	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	58,2	57,8	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	62,8	65,7	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	40,2	45,5	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	75,2	85,8	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	19,0	20,3	24,6	27,5	23,1	25,9

^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

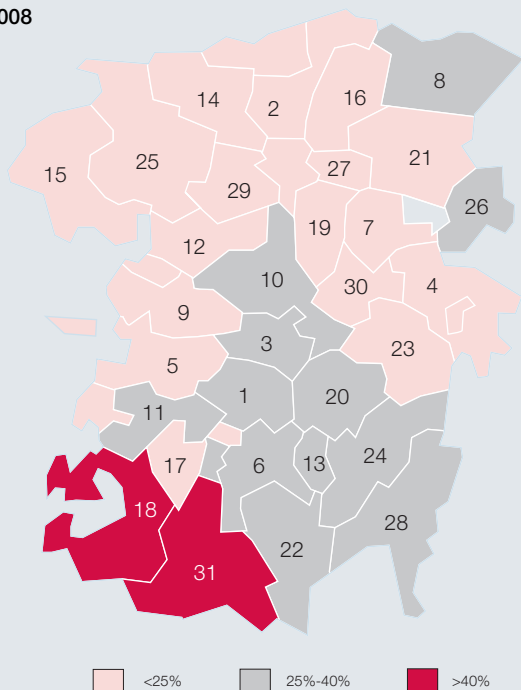
comarcals, xifra que és una dècima superior a la del 2008. La **concentració municipal** de l'ocupació, com passa pràcticament a totes les comarques de la província de Barcelona, és superior: així, a Berga es localitzava l'any 2009 el 44,8% dels ocupats comarcals i entre aquest municipi, Puig-reig i Gironella, per aquest ordre, es donava feina al 67,9% del total (una dècima menys que el 2008). Per grans sectors productius, i com també passa a bona part de les comarques barcelonines, la major concentració es produeix als serveis, la menor al sector primari, mentre que la indústria i la construcció es trobaria a una situació intermèdia i força similar. Així, entre els tres municipis ja esmentats s'ocupa el 2009 al 72,8% dels treballadors de serveis comarcals (pes en solitari de Berga del 55,3%), mentre que, en sentit contrari, entre Avià, Montmajor i Berga, els tres municipis amb més ocupats agraris, es dona feina al 35,3% dels ocupats del Berguedà en el sector primari. La concentració de l'ocupació en els tres municipis amb més treballadors a la indústria i construcció és, per la seva banda, del 64,8% i 67,7%, respectivament (en tots dos casos, amb Berga, Puig-reig i Gironella). Amb relació al 2008 ha disminuït la concentració als serveis i al sector agrari i, en canvi, ha pujat a la indústria i, sobretot, a la construcció (un punt, degut bàsicament al comportament de Puig-reig, que passà de tenir el 2008 menys del 15% del total d'ocupats comarcals del sector a més del 16% el 2009).

Al mapa 1 es mostra la **densitat econòmica municipal**, entesa com la ràtio entre ocupats i població, en percentatge. L'any 2009 només Viver i Serrateix superava el valor del 40% en aquesta ràtio (44,1%), mentre que en l'extrem oposat es troben fins a 12 municipis dels 31 que componen la comarca, amb un valor inferior al 20%, amb esment especial de Vallcebre, Gisclareny, Fígols i Sant Julià de Cerdanyola, amb densitats per sota del 10%. Com passa en bona part de les comarques de la província de Barcelona, també al Berguedà s'observa que la major part dels seus municipis han registrat un descens en aquesta densitat econòmica, en experimentar una evolució més negativa els ocupats que el nombre d'habitants a les diverses localitats entre finals del 2008 i les acaballes del 2009.

Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009
(ocupats/població, en percentatge)

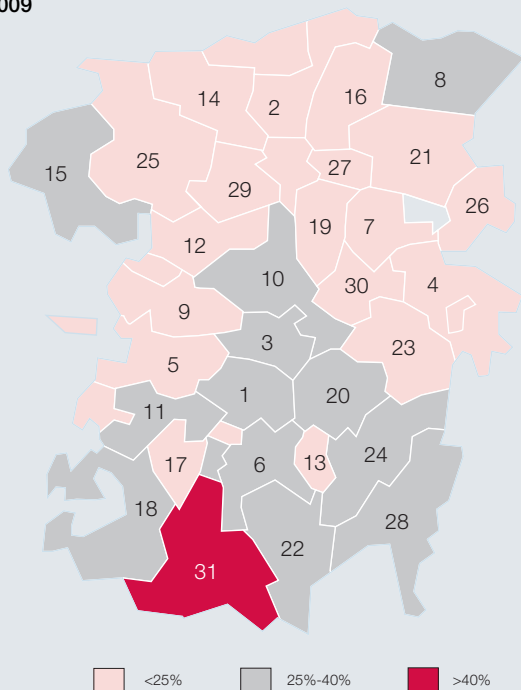
Mapa 1

Any 2008

- 1 Avià
- 2 Bagà
- 3 Berga
- 4 Borredà
- 5 Capolat
- 6 Casserres
- 7 Castell de l'Areny
- 8 Castellar de n'Hug
- 9 Castellar del Riu
- 10 Cercs
- 11 L'Espunyola
- 12 Figols
- 13 Gironella
- 14 Gisclareny
- 15 Gósol*
- 16 Guardiola de Berguedà
- 17 Montclar
- 18 Montmajor
- 19 Nou de Berguedà
- 20 Olvan
- 21 Pobla de Lillet
- 22 Puig-reig
- 23 Quar
- 24 Sagàs
- 25 Saldes
- 26 Sant Jaume de Frontanyà
- 27 Sant Julià de Cerdanyola
- 28 Santa Maria de Merlès
- 29 Vallcebre
- 30 Vilada
- 31 Viver i Serrateix

Any 2009

*Nota: Gósol no pertany a la província de Barcelona, sinó a la de Lleida
Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

UNA APROXIMACIÓ INTEGRAL EN LA RENOVACIÓ D'UN NUCLI ANTIC: LA LLEI DE BARRIS A BERGA

Montserrat Pareja Eastaway
Universitat de Barcelona

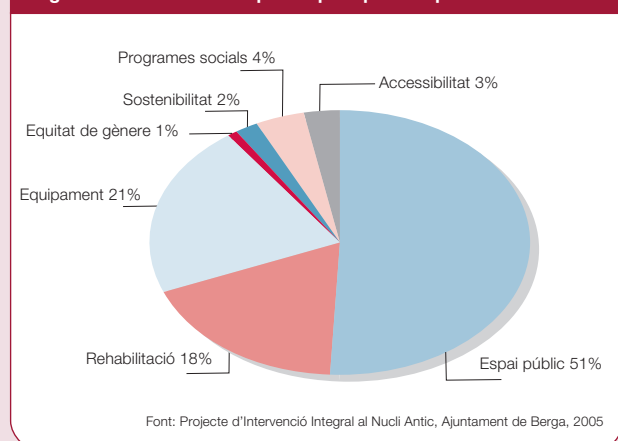
INTRODUCCIÓ

La Llei de barris¹ s'ha distingit des dels seus inicis per la voluntat de resoldre els problemes dels barris de manera estratègica, implicant diverses àrees d'actuació municipal i duent a terme tant actuacions socials com orientades «a la pedra». Des de l'any 2004, aquesta Llei afavoreix les intervencions integrals en els municipis renovant l'aproximació de les polítiques tradicionals en el territori (Pareja-Eastaway, 2007). La Generalitat de Catalunya a través de l'eina política que és la Llei de barris, demana projectes i compromisos als municipis, implicant-los des del principi en el desenvolupament de les accions associades a la posada en pràctica del projecte. Així, el paper de lideratge assumit habitualment per l'Ajuntament enquadrat en l'estructura dissenyada per la pròpia Llei, contribueix decisivament a l'èxit de la intervenció juntament amb la implicació de tots els actors que viuen i treballen al barri.

Berga presentà la seva candidatura en la convocatòria de l'any 2005, delimitant la seva proposta d'actuació al nucli històric de la ciutat afectant una població de 2.286 persones (al voltant d'un 14 per cent de la població total). Financerament, el pressupost de l'actuació es calculava al voltant de 13 milions d'euros, dels quals 6 eren aportats pel Fons de barris.

Tot i que més de la meitat dels recursos estaven adreçats a intervencions en l'espai públic, és important assenyalar que un 21 per cent estava orientat vers la millora d'equipaments i al voltant del 18 per cent a la rehabilitació. Clarament, el cas de Berga aposta per una millora física per tal de, indirectament, aconseguir d'altres efectes sobre la qualitat de vida dels ciutadans (vegeu figura 1).

Figura 1. Distribució del pressupost per camps d'actuació

1. Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial.

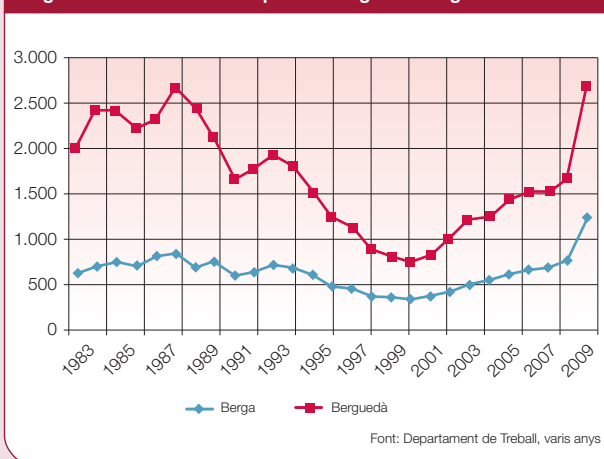
Han passat quasi cinc anys des de l'aprovació. Aquest requadre descriurà el projecte integral d'intervenció tot identificant quines han estat les fites assolides des de llavors.

Per què el nucli antic de Berga?

Berga, capital històrica de la comarca del Berguedà, és una ciutat que comparteix bona part dels problemes de les aglomeracions urbanes de dimensió mitjana, lluny de la força centrípeta de Barcelona. Certs trets transversals com ara la progressiva desindustrialització, l'arribada massiva de la immigració i la pèrdua generalitzada de llocs de treball amb la crisi econòmica han contribuït a la necessitat de nous plantejaments des del Consistori Municipal, reconduint les tendències i establint nous horitzons per a la ciutat. Així, la necessitat de fer front a la creixent concentració de problemàtiques tant físiques com socials dels barris ha estat assumida per les autoritats públiques a Berga, essent el nucli antic la prioritat en el conjunt de les possibles intervencions.

La ciutat de Berga compta en l'actualitat amb una població de 17.160 persones (Padró Municipal, any 2009) que representa al voltant del 41 per cent de la població de la comarca del Berguedà. El creixement de la població immigrada ha estat progressiu des de finals dels anys 90. Mentre que a l'any 2000 la població immigrant representava el 1,84 per cent de la població, l'any 2008 assolí el 15,55 per cent. Els col·lectius més nombrosos són el marroquí, el romanès i l'equatorià. Més del 60 per cent de la població ocupada treballa al sector serveis, tot i que els estralls de la crisi econòmica han provocat augments rellevants en la taxa d'atur (vegeu Figura 2).

Figura 2. Població desocupada a Berga i al Berguedà

Font: Departament de Treball, varis anys

Un dels aspectes rellevants per a l'anàlisi que ens ocupa és l'estructura de la tinença a Berga. Segons el Cens de Població i Habitatges de l'any 2001, la distribució dels habitatges segons el règim de tinença és similar a la de la resta de Catalunya amb un clar desequilibri a favor de la propietat (vegeu Figura 3).

Figura 3. Règim de tinença a Berga

Propietat		Propietat (donació)	Lloguer	Cessió gratuïta	Altres
Propietat (pagada)	(pagaments pendents)				
49,23	19,10	4,04	23,67	1,71	2,24

Font: Cens de Població i Habitatges, 2001

La Llei no incorpora actuacions de creació de nou habitatge social al barri. Tot i això, sovint es produeix una important interrelació amb la política d'habitatge i les intervencions associades a la Llei. En casos com el del nucli antic de Berga, habitatges en propietat, molt sovint de gent gran, presenten símptomes de degradació evident que cal resoldre paral·lelament a les actuacions previstes per la Llei.

El nucli antic de Berga es caracteritza per tenir una morfologia urbana molt específica, diferent a la resta de la ciutat. Camins sinuosos, dificultats en l'accessibilitat i el subseqüent aïllament del barri conformen les premisses de partida per a la intervenció. Com molts altres nuclis històrics, l'any 2005 el centre de Berga comparteix els trets més comuns en zones deprimides i en progressiu declivi. L'abandonament de la població del centre vers la perifèria només es veu compensat per l'arribada massiva d'immigració majoritàriament emplaçada en pis de lloguers deixats vacants per aquells que van optar per un habitatge millor, fora del nucli antic. Des de fa anys, el barri ha mostrat trets de progressiu deteriorament que, juntament amb les seves característiques intrínseques, han requerit d'una acció decidida per part del municipi en els àmbits de la rehabilitació, la sostenibilitat ambiental, el benestar social i la dinamització econòmica.

Una aproximació integral: esferes d'actuació

Molts dels projectes duts a terme per la Llei de barris han implicat la creació de noves estructures de suport, habitualment en la forma de «finestretes» úniques, per a desenvolupar el pla d'intervenció en la ciutat. BRG Progrés S.L.U. societat pública municipal de gestió urbanística és l'encarregada de la posada en marxa del Pla d'Intervenció Integral al nucli antic de Berga (PIINA). Des dels seus inicis, seguint les directrius establertes per la Llei, el Pla es planteja com una intervenció integral al nucli històric. Les diferents actuacions al nucli històric de Berga s'organitzen al voltant de classificació dels 8 camps que preveu la Llei. La proposta d'intervenció intenta evitar que «el projecte esdevingui una simple relació d'accions aïllades, i es percebi com un projecte global que, actuant en diversos fronts, tendeix a un mateix objectiu centrat en la millora, dinamització i revalorització del barri» (Memòria del Projecte d'Intervenció Integral al nucli antic de Berga, 2005, pp. 28).

Des dels seus inicis, el PIINA ha volgut desfer-se'n d'apriorismes i generalitzacions i ha dissenyat una intervenció feta a mida, contemplant les particularitats del context i la idiosincràsia pròpia del nucli antic de Berga. Certament no existeixen receptes universals per a la consecució de l'èxit, però és sens dubte imprescindible un bon diagnòstic de la situació i un programa detallat de desplegament amb provisions clares de finançament.

Així, la Memòria del PIINA destacava les següents potencialitats i dèficits en la voluntat de conèixer perfectament el context previ a la intervenció (vegeu Figura 4).

Figura 4. Potencialitats i dèficits del nucli antic de Berga abans de la intervenció

POTENCIALITATS	DÈFICITS
<ul style="list-style-type: none"> • Eix viari molt connectat al centre • Proximitat a espais no consolidats amb potencial de ser edificats • Existència d'un centre del barri clar i definit • Presència de monuments i edificacions amb interès històric • El Carrer de la Ciutat com a eix comercial definit • Barri proper a àrees de gran activitat de Berga 	<ul style="list-style-type: none"> • Problemes d'accessibilitat • Manca d'espais lliures al barri • Alta densitat d'edificació • Vies estretes de difícil intervenció • Mal estat de conservació d'alguns edificis • Falta d'activitats i serveis • Problemes derivats de la concentració residencial de la immigració • Dèficits d'urbanització i xarxes de serveis

Font: Memòria del PIINA, 2005

Les dificultats pròpies dels nuclis antics en el disseny d'estratègies d'intervenció tenen l'afegit, per al cas de Berga, d'una accessibilitat difícil i de mancances greus en les connexions amb la resta de la ciutat. No obstant això, el desenvolupament i reforç de l'atractiu cultural i comercial dels eixos viaris del nucli antic són cabdals per a la millora, tot creant sinèrgies econòmiques positives vers els residents.

Les prioritats que assenyalava el PIINA van estar totalment recollides en el disseny pressupostari del Pla.

- En l'esfera física:

El Pla recomanava millorar els espais públics i l'accessibilitat al nucli antic així com, donat el mal estat de conservació de moltes edificacions i el seu conseqüent abandonament pels inquilins, rehabilitar els elements col·lectius dels edificis (façanes, cobertes, etc.). Aquesta intervenció no només afectava als residents sinó que millorava en general l'atractiu del centre.

La provisió d'equipament parteix de la necessitat de dinamitzar el barri, afavorint tant als que hi viuen com als residents d'altres barris de la ciutat. La incorporació de noves tecnologies i el desenvolupament sostenible (econòmic, social i ecològicament eficient) són també contemplades però en un grau menor.

- En l'esfera social:

El PIINA cerca la integració en la ciutat de tots els col·lectius que resideixen en el nucli antic. Per això és fonamental millorar la integració tant en el mercat de treball a través de programes de formació, tallers, creació d'escoles, etc. com en la vida associativa del barri. Es fa un esment particular de la gent gran dependent i de les dones com a grups amb necessitats especials d'atenció.

Alguns dels eixos transversals de l'actuació del PIINA és l'aposta pel turisme cultural com a element revitalitzador del barri, explotant les possibilitats que el llegat històric ofereix en el nucli antic, la necessitat de confeir un marc favorable a la participació ciutadana en tot el procés i l'extensió de les noves tecnologies al barri.

Després de l'aprovació i inici del projecte, aquestes són algunes de les actuacions destacables que s'han dut a terme (vegeu figura 5):

Figura 5. Algunes actuacions a subratllar al nucli antic de Berga. Pla d'Intervenció integral

<p>Camp 1. Millora de l'espai públic i dotació d'espais verds.</p> <p>Camp 2. Rehabilitació i equipament dels elements col·lectius dels edificis</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Urbanització carrer i plaça Santa Magdalena • Reurbanització Voles d'en Claris • Reurbanització carrer Castellar del Riu i Pinsania
<p>Camp 3. Provisió d'equipaments per a l'ús col·lectiu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rehabilitació edifici carrer Balms Serveis Socials
<p>Camp 4. Incorporació de les tecnologies de la informació en els edificis</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Connexió oficina amb xarxa municipal
<p>Camp 5. Foment de la sostenibilitat del desenvolupament urbà (eficiència energètica, estalvi en el consum d'aigua, reciclatge de residus)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Campanyes recollida selectiva Nucli Antic • Campanya sensibilització entorn i animals domèstics
<p>Camp 6. Equitat de gènere en l'ús de l'espai urbà i dels equipaments.</p> <p>Camp 7. Desenvolupament de programes que comportin una millora social, urbanística i econòmica de barri</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nou PADI (Punt d'Assessorament de Dones sobre Igualtat d'Oportunitats) al Nucli Antic • Pla de participació ciutadana • Programa de senyalització turística del nucli antic
<p>Camp 8. Accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rehabilitació edifici per serveis socials a Plaça Maragall

Font: Informe Comissió de Seguiment, maig 2009

En general, els projectes aprovats per la Llei són propostes que, malgrat la seva parcialitat en l'actuació, produeixen un efecte arrossegador en el conjunt de la ciutat. Una de les actuacions destacades a Berga és precisament la creació d'un carrer, entre el carrer Pinsania i el Callissot del Lledó que, indiscutiblement, millora la xarxa viària que comunica el nucli antic amb la resta de la ciutat, tot solucionant l'accessibilitat rodada d'una bona part de la trama urbana del nucli antic. Les persones, els comerços i les possibilitats de rehabilitació d'habitatges, entre d'altres, es veuen afavorides amb aquesta operació.

La creació d'una Oficina Local d'Habitatge (OLH) encarregada de constituir un registre únic de sol·licitant d'habitatges, gestionant així la borsa d'habitatges disponibles i els programes de cessió, no és un instrument directament creat pel pla però està sota la tutela de la mateixa empresa pública que el PIINA generant, així, sinèrgies positives entre ambdós processos i els propis veïns.

Un dels aspectes incorporats en el PIINA és la rehabilitació dels elements col·lectius dels edificis. Aquests no s'associen amb cap intervenció emblemàtica en particular però sí amb una millora estètica, de seguretat o de benestar que afecta directament la qualitat de vida dels residents i ajuda a crear un entorn més agradable en el nucli antic. En aquest sentit, des de l'any 2006 s'han obert quatre convocatòries anuals amb un èxit de propostes presentades (20, 23 i 16 sol·licituds, respectivament²) amb un rati de finançament del 32 per cent, aproximadament, sobre el muntant demanat.

Els projectes d'intervenció social sovint són menys visibles que els d'intervenció física però donen resposta a aquells processos que afec-

ten majoritàriament a la composició i evolució de la població als barris (envelliment progressiu, noves formes de llar, confluència de diferents cohorts en els barris, altes taxes de desocupació i baix nivell educatiu dels residents, augment de la varietat en la composició ètnica i cultural i concentració de llars amb problemes d'integració social).

Les polítiques pro actives que garanteixen la cohesió social, la convivència i el benestar en els barris són cada vegada més necessàries. En aquest sentit, el PIINA ha endegat alguns programes d'àmplia repercussió en la població resident.

Resulta d'especial interès el programa PADI, (Punt d'Assessorament per a Dones sobre Igualtat d'Oportunitats) inaugurat l'any 2006 amb la voluntat d'oferir un seguit de serveis orientats a millorar l'accés a la informació de les dones sobre les seves possibilitats quant a la utilització de recursos disponibles municipals o d'altres institucions com també la dinamització d'activitats per a aquest col·lectiu que habitualment està dominat per la dona immigrant. Aspectes relacionats amb la violència de gènere són també incorporats tant en el vessant de l'atenció com en el de la prevenció.

Problemàtiques i reptes de futur

La majoria de projectes sota el paraigua de la Llei de barris han suposat un abans i un després en la trajectòria organitzativa municipal. En el cas de Berga, la creació d'una oficina *ad hoc* és, sens dubte, un valor afegit positiu per al desenvolupament del projecte. Existeixen però alguns aspectes que obstaculitzen el ple desenvolupament de la llei o, les possibilitats d'anar més enllà del previst, principalment per les dificultats en la generació de recursos addicionals per part del municipi. Aquest fet s'ha produït, per exemple, en la limitada capacitat d'execució del dret de tanteig i retracte per part de l'Ajuntament en aquelles transmissions de titularitat on era possible la seva intervenció. El creixement dels preus de l'habitatge ha provocat unes taxacions excessivament sobrevalorades de difícil accés. D'altra banda, aquest tipus d'actuacions no acaben en l'exercici del dret si no que és el començament de noves actuacions necessàries per a que aquest traspass reverteixi en la població (per exemple, convertint els habitatges en socials). En aquest sentit, l'Ajuntament de Berga està obrint noves possibilitats d'actuació. Certament, qualsevol intervenció en el nucli antic suposa sovint desviaments en les partides pressupostàries per causa de la complexitat de la intervenció.

El principal èxit dels projectes aollits a la Llei de barris és el seguiment que se'n fa i l'avaluació successiva que han suposat les diferents convocatòries. Resulta interessant subratllar la instrumentació que cada projecte fa d'aquest seguiment i com aconsegueix implicar el major nombre d'actors possible. Per exemple, en el cas de Berga, es van preveure sessions d'avaluació amb la Comissió de Seguiment del Pla de Barris, tallers de participació ciutadana i reunions i sessions informatives amb els propietaris i veïns de l'entorn d'actuació. En particular, la Comissió de seguiment està formada per dos representants d'associacions de veïns, dos representants d'agents econòmics i socials, dos representants d'altres associacions representatives, l'Alcalde i un regidor de cada grup municipal present a l'Ajuntament.

2. No està disponible la xifra de sol·licituds per al 2009

ANNEX ESTADÍSTIC. BERGUEDA

	Berguedà		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Berguedà	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	41.488	41.744	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	0,6	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	13,1	13,3	15,5	15,7	15,6	15,9	1,8	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	22,4	22,3	16,3	16,4	16,2	16,3	-0,6	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	9,9	10,3	13,8	14,6	15,0	15,9	4,2	6,2	6,1
Densitat (hab./km2)	35	35	701	710	229	233	0,6	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	3,3	-1,5	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	0,0	0,1	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	0,7	-5,7	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	8,0	-7,4	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	3,4	2,1	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	1.521	1.453	194.585	183.804	270.534	256.248	-4,5	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	5,5	5,5	10,3	10,3	9,6	9,6	0,0	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	12.248	11.669	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-4,7	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i pesca	606	552	8.718	8.501	35.968	35.029	-8,9	-2,5	-2,6
Indústries extractives	42	34	2.235	1.960	3.798	3.385	-19,0	-12,3	-10,9
Indústries manufactureres	2.356	2.114	400.915	353.313	522.522	464.312	-10,3	-11,9	-11,1
Energia elèctrica i gas	61	61	3.222	3.116	5.250	5.137	0,0	-3,3	-2,2
Aigua, sanejament i gestió de residus	53	62	18.271	18.685	25.005	25.441	17,0	2,3	1,7
Construcció	2.326	2.033	214.290	180.864	318.446	268.533	-12,6	-15,6	-15,7
Comerç a l'engròs i al detall	1.905	1.831	455.040	430.288	594.057	562.836	-3,9	-5,4	-5,3
Transport i emmagatzematge	455	444	129.198	123.232	165.040	157.205	-2,4	-4,6	-4,7
Hostaleria	926	935	140.007	137.799	200.261	196.739	1,0	-1,6	-1,8
Informació i comunicacions	87	99	74.128	70.787	82.227	78.648	13,8	-4,5	-4,4
Activitats financeres i d'assegurances	72	70	65.410	63.666	80.549	78.293	-2,8	-2,7	-2,8
Activitats immobiliàries	46	33	19.315	18.680	23.628	22.819	-28,3	-3,3	-3,4
Activitats professionals i tècniques	385	359	142.955	140.548	175.189	172.145	-6,8	-1,7	-1,7
Activitats administratives i auxiliars	567	573	185.584	176.624	224.717	214.033	1,1	-4,8	-4,8
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	564	596	121.831	124.789	172.738	176.527	5,7	2,4	2,2
Educació	394	446	111.951	114.010	138.430	141.791	13,2	1,8	2,4
Activitats sanitàries i serveis socials	821	859	177.825	182.120	230.220	235.976	4,6	2,4	2,5
Activitats artístiques i d'entreteniment	109	120	43.640	42.797	55.909	54.920	10,1	-1,9	-1,8
Altres serveis	473	448	81.381	78.047	105.051	100.794	-5,3	-4,1	-4,1
Activitats de les llars	0	0	5.087	5.188	6.204	6.299	nc	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	0	0	297	326	300	329	nc	9,8	9,7
Agricultura	606	552	8.718	8.501	35.968	35.029	-8,9	-2,5	-2,6
Indústria	2.512	2.271	424.643	377.074	556.575	498.275	-9,6	-11,2	-10,5
Construcció	2.326	2.033	214.290	180.864	318.446	268.533	-12,6	-15,6	-15,7
Serveis	6.804	6.813	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	0,1	-2,6	-2,4
Manufactures	2.356	2.114	400.915	353.313	522.522	464.312	-10,3	-11,9	-11,1
Indústries no manufactureres	156	157	23.728	23.761	34.053	33.963	0,6	0,1	-0,3
Serveis basats en el coneixement	2.326	2.406	746.946	737.653	919.697	910.192	3,4	-1,2	-1,0
Resta de serveis	4.478	4.407	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-1,6	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	2.208	2.756	315.457	419.988	423.232	561.761	24,8	33,1	32,7
Nacionals	1.914	2.300	259.750	338.184	337.813	438.498	20,2	30,2	29,8
Estrangers	294	456	55.707	81.804	85.419	123.263	55,1	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	1.048	1.404	161.438	222.880	222.630	303.377	34,0	38,1	36,3
Dones	1.160	1.352	154.019	197.108	200.602	258.384	16,6	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	189	270	31.179	38.155	44.299	54.421	42,9	22,4	22,8
25-44 anys	1.011	1.268	167.610	227.642	228.895	307.716	25,4	35,8	34,4
45 i més anys	1.008	1.218	116.668	154.191	150.038	199.624	20,8	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	19	43	1.534	2.495	4.371	7.371	126,3	62,6	68,6
Indústria	570	733	65.136	83.602	81.420	104.448	28,6	28,3	28,3
Construcció	505	603	51.781	68.316	79.146	101.571	19,4	31,9	28,3
Serveis	1.085	1.306	189.718	247.248	249.161	323.675	20,4	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	29	71	7.288	18.327	9.134	24.696	144,8	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	1	5	2.167	3.222	4.490	6.514	400,0	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	110	154	13.920	18.087	24.778	32.208	40,0	29,9	30,0
Estudis primaris complets	124	163	30.687	40.133	42.508	56.738	31,5	30,8	33,5
Programes formació professional	185	232	25.645	35.029	32.245	44.445	25,4	36,6	37,8
Educació general	1.565	1.892	202.510	266.043	270.156	352.608	20,9	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	127	180	17.354	24.317	21.490	29.955	41,7	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	52	65	8.592	12.283	10.520	15.005	25,0	43,0	42,6

ANNEX ESTADÍSTIC. BERGUEDÀ (continuació)

	Berguedà		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Berguedà	Prov. Barcelona	Catalunya
Universitaris segon i tercer cicle	43	65	14.316	20.457	16.708	23.768	51,2	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	1	-	266	417	337	520	-100,0	56,8	54,3
Estudis primaris i sense estudis	235	322	46.774	61.442	71.776	95.460	37,0	31,4	33,0
Estudis secundaris	1.750	2.124	228.155	301.072	302.401	397.053	21,4	32,0	31,3
Estudis terciaris	223	310	40.528	57.474	49.055	69.248	39,0	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	9.189	7.811	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-15,0	-18,3	-17,6
Nacionals	7.333	6.236	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-15,0	-16,3	-15,6
Estrangers	1.856	1.575	530.113	405.848	755.672	586.622	-15,1	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	4.336	3.885	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-10,4	-19,7	-18,7
Dones	4.853	3.926	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-19,1	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	2.900	2.263	532.838	397.601	697.356	526.455	-22,0	-25,4	-24,5
25-44 anys	4.651	4.171	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-10,3	-16,3	-15,8
45 i més anys	1.638	1.377	263.268	231.444	354.704	313.649	-15,9	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	150	172	11.812	9.416	55.441	50.449	14,7	-20,3	-9,0
Indústria	740	588	134.014	92.513	183.199	129.958	-20,5	-31,0	-29,1
Construcció	1.114	960	166.212	138.466	249.563	200.375	-13,8	-16,7	-19,7
Serveis	7.185	6.091	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-15,2	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	366	286	143.235	110.657	209.847	166.423	-21,9	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	194	194	105.695	80.841	163.519	122.427	0,0	-23,5	-25,1
Programes formació professional	887	569	177.778	149.045	211.695	176.678	-35,9	-16,2	-16,5
Educació general	6.850	6.018	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-12,1	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	146	190	74.486	62.792	89.007	75.328	30,1	-15,7	-15,4
Universitaris primer cicle	238	208	104.151	98.436	124.309	116.442	-12,6	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cicle	508	346	125.871	111.693	148.747	131.730	-31,9	-11,3	-11,4
Estudis primaris i sense estudis	560	480	248.930	191.498	373.366	288.850	-14,3	-23,1	-22,6
Estudis secundaris	7.737	6.587	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-14,9	-19,2	-18,0
Estudis terciaris	892	744	304.508	272.921	362.063	323.500	-16,6	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinitos	1.533	1.063	321.031	210.821	425.932	282.630	-30,7	-34,3	-33,6
Temporals	7.656	6.748	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-11,9	-15,0	-14,4

Nota: *indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.
Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

GARRAF

GARRAF⁷

La crisi econòmica que va començar el 2008 es va reflectir més severament a la comarca del Garraf que al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, segons les dades revisades i actualitzades de Caixa Catalunya sobre l'evolució del **producte interior brut** real. Així, el Garraf va experimentar un descens del PIB de l'1,2%, que contrasta amb els creixements del 0,8% de la província de Barcelona i Catalunya. El Garraf va ser, així, darrere de l'Anoia i el Berguedà, la comarca barcelonina que va presentar una pitjor conjuntura pel que fa al creixement econòmic l'any 2008. A més, va ser la comarca que va patir la reducció més elevada del ritme d'increment del PIB (caiguda de 5 punts percentuals respecte del 2007). Tal com es mostra al gràfic 1, excepte 2008, la resta d'anys del lustre 2004-2008, l'evolució del PIB comarcal va ser molt semblant a la de la província de Barcelona i Catalunya. El creixement anual mitjà del producte interior brut del Garraf en aquest període, del 2,5%, va ser dues dècimes inferior al del conjunt provincial barceloní i va estar mig punt per sota del registrat per Catalunya.

Per sectors productius, la conjuntura negativa del Garraf obeeix en primer lloc al sector de la construcció, amb un decreixement del seu PIB del 9%, el més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona (el pes del sector constructor, superior al 12%, és més important a aquesta comarca que al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya). En segon lloc, els serveis van créixer només un 1,2%, el creixement més feble de totes les comarques barcelonines i la desacceleració més intensa respecte del 2007 (4,9%). El PIB de la indústria, per la seva banda, va disminuir un 4,3%, més que a la província de Barcelona i Catalunya (-3,2% i -2,6%, respectivament). Finalment, una dada positiva va ser el creixement del 2,7% del PIB del sector primari, el més elevat de totes les comarques barcelonines, tot i que representa menys de l'1% de l'estructura productiva del Garraf.

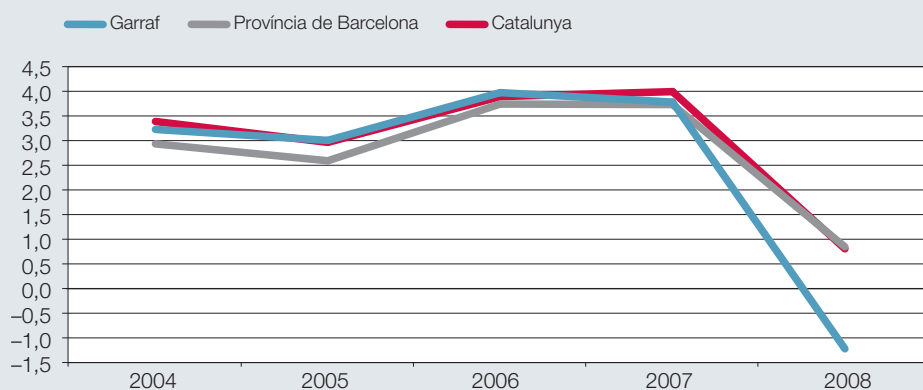
Per altra banda, l'any 2009 s'observa a la comarca del Garraf una frenada del dinamisme poblacional que la caracteritzava els anys més recents. Així, la **població** va créixer un 1,9% (3,2% el 2008) davant del 3% si es pren en consideració la taxa anual mitjana de variació en el darrer lustre, la més elevada de totes les comarques de la província de Barcelona. En qualsevol cas, encara el 2009 la població del Garraf ha crescut percentualment més que la de la província de Barcelona i Catalunya (1,3% i 1,5%, respectivament). Per la seva banda, la densitat de la població al Garraf, de 772 habitants per quilòmetre quadrat el 2009, superava, un any més, la corresponent a Catalunya (233) i la província de Barcelona (710). L'any 2009 la població estrangera del Garraf va créixer a una taxa del 5,5%, la més baixa de la darrera dècada, mentre que la població de nacionalitat espanyola augmentava l'1,2%. El percentatge del total de residents comarcals que eren estrangers quedà en el 16,1%, la segona taxa més elevada de totes les comarques barcelonines. A diferència d'altres comarques barcelonines, pràcticament la meitat dels estrangers al Garraf procedeixen de la Unió Europea, amb esment especial del Regne Unit, França i Itàlia, a més de Romania; un 15% addicional prové del Marroc i tres de cada 10, del continent americà (sobretot d'Argentina). El 17,2% dels habitants comarcals tenien menys de 16 anys el 2009, mentre que el 13,9% havien complert ja els 65 anys. El primer percentatge és superior en més d'un punt al del conjunt de la província de Barcelona i Catalunya i el segon és inferior relativament en gairebé tres punts. Amb relació a anys anteriors, a més, s'observa un increment de la població més jove a la comarca i una relativa estabilització de la població amb més edat.

Igual que passa a totes les comarques de la província de Barcelona i al conjunt de Catalunya, la intensificació de la crisi econòmica, que esclatà a l'economia real el 2008, va suposar per al Garraf una nova reducció del nombre **d'empreses i ocupats** durant l'any 2009. Ara bé, a la comarca, al contrari que al conjunt provincial barceloní i català, la taxa de decreixement experimentada el 2009 va ser inferior a la registrada l'any 2008. Així, el nombre d'empreses va disminuir un 5,6% durant el 2009, entorn a un

7. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB
(en percentatge)

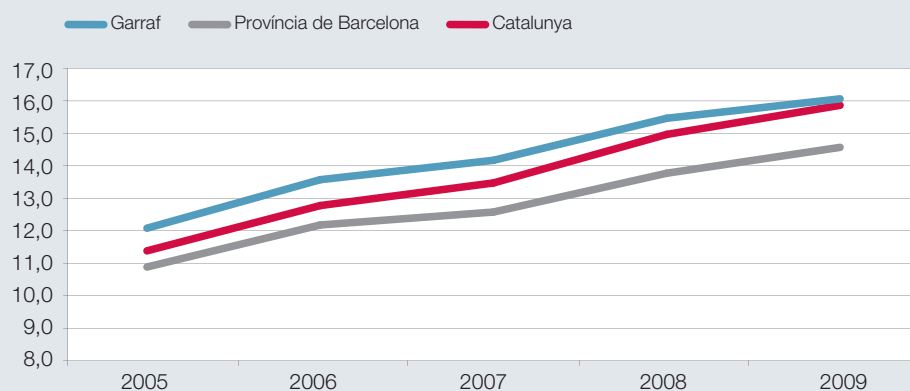
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total
(en percentatge)

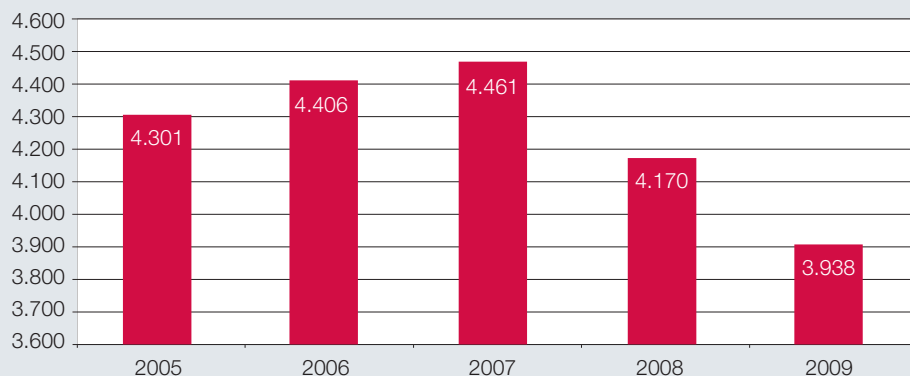
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses al Garraf
(valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

punt inferior a l'any anterior. El nombre d'ocupats va decreïxer un 7,3%, que, tot i ser set dècimes menys elevat que la reducció del 2008, representa la segona caiguda més intensa de totes les comarques de la província de Barcelona el 2009, per darrere de l'Anoia. L'entrada a l'actual crisi econòmica l'any 2008 va suposar un clar punt d'inflexió (gràfics 3 i 4): tant el nombre d'empreses com el d'ocupats van començar a descendir. La mateixa tendència es produeix per a la resta de comarques barcelonines. El nombre d'empreses i ocupats al Garraf a finals del 2009 assolía uns nivells tan reduïts com els que es donaven més d'un lustre abans. Per altra banda es pot remarcar que la dimensió mitjana de les empreses a la comarca va disminuir lleugerament respecte de l'any precedent, que va quedar el 2009 en 6 treballadors per empresa, per sota de la província de Barcelona (10,3) i Catalunya (9,6).

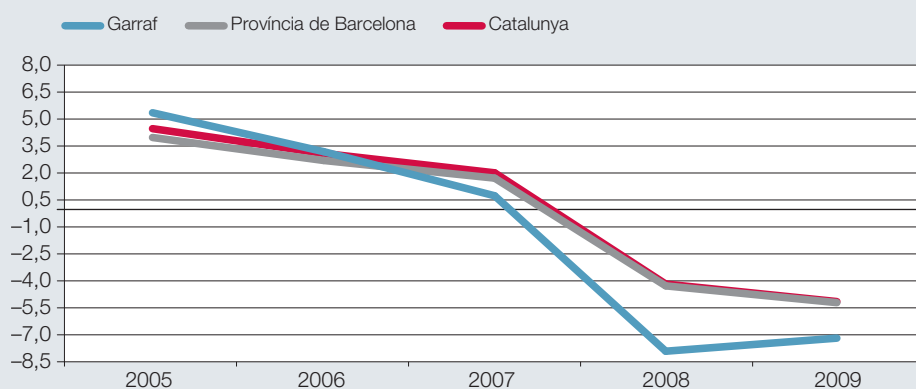
Tal com passa a totes les comarques de la província de Barcelona, també al Garraf la construcció va ser el sector que més va patir la disminució del nombre d'ocupats l'any 2009 (-21,8%), la segona més elevada de totes les comarques barcelonines, darrere del Bages. El decreixement registrat per la indústria també va ser notable, del 12,4%, una mica més intens que el del conjunt provincial barceloní i català, mentre que el sector primari i el terciari van ser els que van experimentar els menors descensos del nombre de treballadors (-4,4% i -3,1%, respectivament).

Dins de la indústria es poden classificar els diversos sectors en manufactures de tecnologia alta, mitjana-alta, mitjana-baixa, baixa i resta d'indústries (les extractives i les energètiques). Durant el 2009, la pitjor conjuntura la van travessar les activitats industrials de tecnologia mitjana (tant mitjana-baixa com mitjana-alta) amb descensos de l'ocupació propers al 14%, tal com es pot examinar en detall a l'annex estadístic. Les indústries de tecnologia baixa van experimentar un decreixement del 9,2%, mentre que la conjuntura menys negativa, tal com passa al conjunt provincial barceloní i català, es va observar als sectors de tecnologia alta (-3,6%) i a la resta d'indústries (-1,6%). Dins del sector serveis, per la seva banda, es poden distingir, per un cantó, els sectors més basats en el coneixement, això és, més relacionats amb les noves tecnologies de la informació i comunicació i per l'altra, la resta de serveis o serveis tradicionals. L'any 2009 al Garraf, igual que passa a la província de Barcelona i Catalunya, la pitjor conjuntura es va registrar en els segons, amb una disminució més intensa dels ocupats (-4,4%), que no pas l'experimentada pels serveis basats en el coneixement (-0,5%). Dins dels serveis més avançats es poden ressaltar un subconjunt de sectors més estretament relacionats amb les noves tecnologies i amb la recerca, els serveis de tecnologia punta. Atenent a aquest subconjunt, l'evolució va ser més negativa que la registrada per la província de Barcelona i Catalunya; així, al Garraf el nombre d'ocupats d'aquestes activitats va descendir un 0,7% mentre que al conjunt provincial barceloní i català es produïen ascensos propers al 3%.

L'estructura productiva del Garraf és bastant similar a la del conjunt provincial barceloní i català, almenys pel que fa a la importància relativa del sector terciari. Així, a la comarca, un 73,7% dels ocupats es dedicaven als serveis el 2009, només un punt i mig per sota del percentatge corresponent a la província de Barcelona i quatre dècimes per sobre del de Catalunya, mentre que el 13,1% es dedicava a la indústria (davant del pes del 16,6% de la província de Barcelona i Catalunya) i el 12,9% a la construcció, una participació relativa clarament superior a la que es produeix al conjunt provincial barceloní i català (entorn al 8-9%). El pes relatiu del sector primari és pràcticament insignificant (0,3%). Dins de la indústria, el Garraf es destaca pel fet que el conjunt de sectors més rellevant és el de les indústries de tecnologia mitjana-alta: un 45,6% dels ocupats industrials es dediquen a aquestes tasques, quan al conjunt provincial barceloní o català, el conjunt predominant és el relacionat amb les indústries de tecnologia baixa (entorn al 38-40% davant del 22,8% de la comarca). En sentit contrari, només el 0,6% dels ocupats industrials al Garraf desenvolupen les seves tasques a les manufactures de tecnologia alta davant del 6,8% al conjunt provincial barceloní i el 5,6% a Catalunya. També és superior la participació a la comarca de les indústries de tecnologia mitjana-baixa (28%, cinc punts per

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats
(en percentatge)

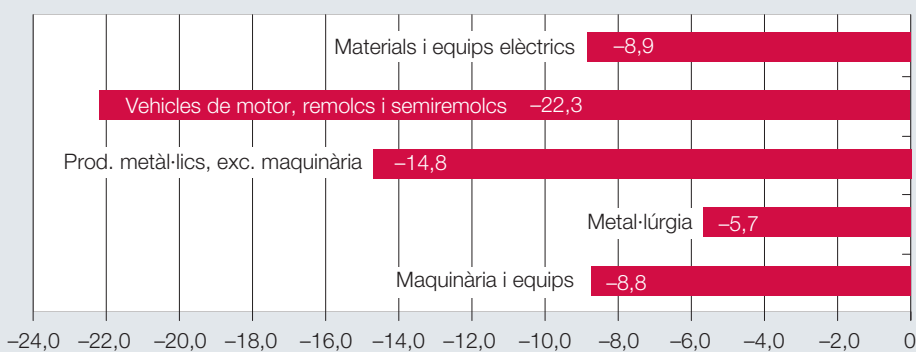
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Garraf en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

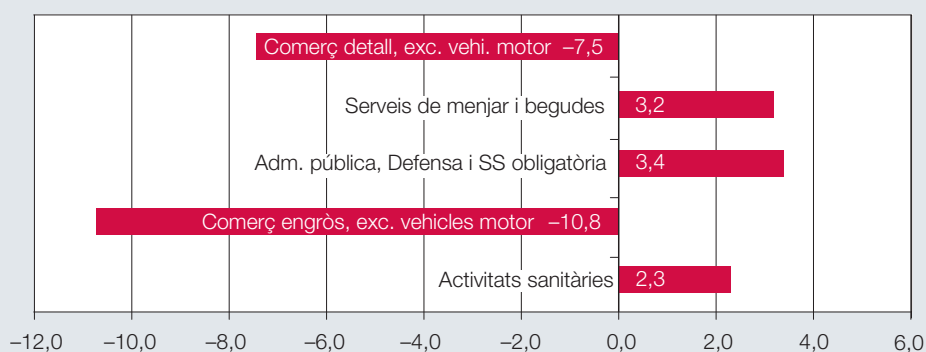
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Garraf en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

sobre de la de la província de Barcelona i Catalunya). Als serveis, el 67% dels ocupats al Garraf es dedicaven a sectors de caire tradicional, percentatge clarament superior al de la província barcelonina i Catalunya (entorn a 10 punts). El pes que representa sobre el total d'ocupats sectorials els que treballen als sectors de tecnologia punta és també relativament inferior a la comarca: 1,2% davant del 3,9% de la província barcelonina i el 3,4% català.

Al gràfic 5 es pot observar l'evolució durant el 2009 de l'ocupació al Garraf en els cinc sectors industrials amb més volum de treballadors. Segons aquesta informació, la conjuntura a la comarca va ser força negativa, ja que tots cinc sectors considerats van patir reduccions del seu nombre de treballadors. Aquestes reduccions van ser prou intenses pel que fa a la construcció de vehicles de motor (-22,3%), a la fabricació de productes metàl·lics (-14,8%) i a la construcció de materials i equips elèctrics (-8,9%). Entre aquests tres sectors es donava feina a finals del 2009 a més de quatre de cada deu treballadors industrials al Garraf. Al gràfic 6, per la seva banda, es pot observar també l'evolució durant 2009 de l'ocupació al Garraf en els cinc sectors de serveis amb més treballadors. En aquest cas, la conjuntura no va ser tan negativa. Així, a tres d'aquests cinc sectors es van produir ascensos del nombre de treballadors durant l'any 2009; dos d'aquests sectors són serveis típics de no-mercat: administració pública i activitats sanitàries; mentre que l'altre es refereix als serveis de menjar i begudes, amb un pes en el total de treballadors sectorials més elevat que a la resta de comarques barcelonines, cosa lògica en ser el Garraf una de les comarques més turístiques. En sentit contrari, es van produir reduccions del volum d'ocupats tant al comerç al detall (-7,5%) com al sector de comerç a l'engròs (-10,8%).

A l'apartat **d'aturats registrats**, l'any 2009 el Garraf va ser la tercera comarca de la província de Barcelona amb un major increment percentual (34,5%), que se suma al molt intens augment de l'any precedent (61,1%), de manera que en els darrers dos anys s'ha més que doblat el nombre d'aturats registrats a la comarca, passant de poc més de 5.400 a les acaballes del 2007 als 11.769 de finals del 2009. Aquesta mateixa tendència s'ha produït al conjunt de Catalunya i a la major part de les comarques de la província de Barcelona. El gràfic 7 posa clarament de manifest, des del punt de vista de l'evolució dels aturats registrats, la profunda crisi econòmica dels dos darrers anys, no tan sols a nivell comarcal sinó de tot el país.

Igual que passa al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, s'observa que l'any 2009 al Garraf, per nacionalitats, hi va haver un major increment del nombre d'aturats registrats entre els estrangers que entre els nacionals, i per sexes va augmentar més percentualment el nombre d'aturats entre els homes que entre les dones. De tota manera, les diferències que s'observen al Garraf són inferiors a les de la província barcelonina i de Catalunya, tal com es pot apreciar en detall en l'annex estadístic. Per edat, la conjuntura menys desfavorable va correspondre als joves menors de 25 anys (increment d'aturats inferior al 20%), mentre que per nivell de formació i igual que succeeix al conjunt de la província de Barcelona, el més elevat increment dels aturats va tenir lloc entre els que són graduats en educació terciària. Per grans sectors econòmics, el major augment d'aturats registrats al Garraf es va produir, a banda de per als que no tenien ocupació anterior, amb una importància quantitativa reduïda, per al sector industrial (49,9%), mentre que la construcció, per la seva banda, que més que doblà el nombre d'aturats el 2008, experimentà el menor creixement relatiu, del 22%. Al conjunt de la província de Barcelona, el sector de la construcció va continuar incrementant més els seus aturats que la indústria i els serveis.

El Garraf va ser la comarca de la província de Barcelona que va presentar el menor decreixement percentual del nombre de **contractes de treball** subscrits (-9,7%) i, a més, va ser, junt amb el Berguedà, l'única comarca barcelonina on el descens del 2009 va ser inferior al de l'any anterior (-14,9%). Per col·lectius específics, la reducció de la contractació laboral per als estrangers va ser molt

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA AL GARRAF

En aquest requadre s'analiza breument el benestar i la qualitat de vida de la comarca del Garraf, en comparació amb la província de Barcelona i Catalunya, a través de sis indicadors seleccionats (quadre 1), referits a sis diferents àrees: ensenyament, sanitat, benestar social, societat de la informació, cultura i medi ambient. S'atén tant a la situació actual com a l'evolució recent. Pel que fa a la primera qüestió, s'observa que el darrer any disponible, majoritàriament el 2008, el Garraf només superava el nivell assolit pel conjunt de la província de Barcelona i de Catalunya a dos dels sis indicadors seleccionats: el relatiu al medi ambient (percentatge de residus municipals que es recullen selectivament) i el que té a veure amb la societat de la informació (percentatge de llars amb banda ampla per a connexió a Internet —en comparació, en aquest cas, només amb Catalunya, ja que no hi ha dades per al conjunt provincial barceloní). Als altres quatre, la situació actual de la comarca no era tan positiva com la de la província barcelonina i el conjunt català. De fet, en un dels indicadors, el que té a veure amb l'àmbit del benestar social —places de

residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més—, la comarca del Garraf mostrava el valor més reduït de totes les comarques de la província de Barcelona.

Amb relació a l'any precedent, el Garraf observa avanços a tots els indicadors utilitzats, amb les úniques excepcions dels relatius als llits hospitalaris per 10.000 habitants i a les places en residències per a gent gran amb relació a la població de 65 anys i més. No obstant això, els descensos presentats en els valors d'aquests indicadors han estat molt petits, entorn al 2-3%. En sentit contrari, es pot destacar positivament la comarca del Garraf per l'ascens experimentat en el percentatge de llars connectades a Internet mitjançant la banda ampla (indicador de l'àmbit de la societat de la informació): increment de més de 10 punts percentuals, el segon més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona, fet que l'ha portat a ser la quarta millor comarca barcelonina en aquest indicador, darrere del Barcelonès i dels dos Vallès.

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Garraf		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	60,5	60,8	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	32,0	31,3	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	31,0	30,0	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	45,7	56,3	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	29,7	32,3	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	28,9	31,0	24,6	27,5	23,1	25,9

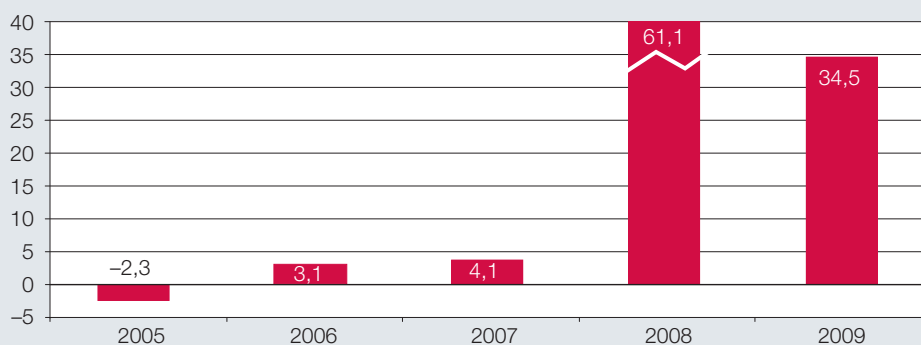
^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats al Garraf
(en percentatge)

Gràfic 7

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

més pronunciada que per als nacionals (-16,8% i -7,6%, respectivament); per sexes, i a diferència del que va succeir per al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, la disminució patida per les dones va ser clarament superior a la dels homes (-16,6% i -2,7%, respectivament). Per edats, els més afectats van ser els joves menors de 25 anys (va caure el nombre de contractes subscrits prop del 20%, fet que contrasta amb la relativa estabilitat registrada per aquells de 45 anys o més). Per sectors, mentre que la construcció patia una nova forta reducció, de gairebé el 25%, després de caure un 36,4% l'any anterior, i els serveis també mostraven descensos, es van produir augments del nombre de contractes de treball subscrits a la indústria i a l'agricultura. Per nivell formatiu, igual que passa a la província de Barcelona i Catalunya el descens més pronunciat en la contractació es va donar pel conjunt de persones que o bé no tenien estudis o bé tenien estudis primaris. Per tipus de contracte, el descens entre els indefinits va ser molt més intens que entre els temporals al Garraf el 2009 (-33,1% i -6%, respectivament).

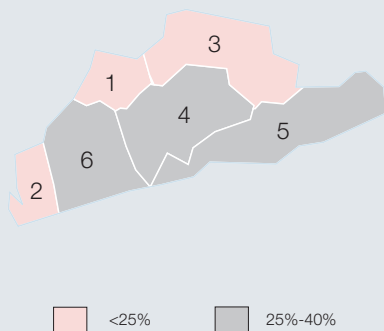
Darrere de la comarca del Barcelonès, el Garraf destaca per ser la que té la població més concentrada en els seus municipis. Part de l'explicació d'aquest fet prové del reduït nombre de municipis pels que estan constituïdes aquestes comarques (sis en el cas del Garraf). L'any 2009, el 46,1% de la població de la comarca del Garraf vivia a Vilanova i la Geltrú, una dècima per sota del valor del 2008, mentre que entre Sant Pere de Ribes i Sitges es concentrava a un 39,2% addicional (19,8% per al primer, dues dècimes menys que el 2008 i 19,3% per al segon, el mateix valor que l'any anterior). Pel que fa a l'ocupació, la capital donava feina al 49,4% del total d'ocupats del Garraf l'any 2009 i entre aquesta, Sitges i Sant Pere de Ribes es localitzava al 91,2% del total de treballadors comarcals, tres dècimes per sobre de la dada de l'any anterior, malgrat la disminució de la **concentració** a Vilanova i la Geltrú (tant Sitges com Sant Pere de Ribes incrementaren en un punt percentual la seva participació). Per grans sectors productius, el que més crida l'atenció és la concentració al sector industrial: la capital ocupa a gairebé tres quartes parts dels ocupats sectorials al Garraf (i entre aquesta, Sant Pere de Ribes i Sitges es localitza el 93,5% del total). Els percentatges corresponents als serveis són del 45,7% i 91,7%, segons es consideri només Vilanova i la Geltrú o acompanyada de Sitges i Sant Pere de Ribes; a la construcció del 45,7% i 86%, i al sector primari del 47,7% i 85,3%, respectivament. Respecte del 2008, al sector primari i, sobretot, a la construcció, s'incrementà el grau de concentració, a la indústria i serveis succeí inversament.

Pel que fa a la **densitat econòmica municipal**, definida com el percentatge d'ocupats sobre els habitants de cada localitat dins de la comarca, cal destacar que hi ha dues tipologies diferents al Garraf l'any 2009. Per un cantó, destaquen Sitges i Vilanova i la Geltrú, amb uns valors una mica per sobre del 25%, als que segueix Sant Pere de Ribes (24,4%) i per l'altre, hi hauria Canyelles, Cubelles i Olivella, per aquest ordre, amb uns valors respectius igual o inferiors al 15%. Respecte a l'any precedent, aquesta densitat ha disminuït en tots els municipis del Garraf, i s'ha combinat un descens dels ocupats amb una variació positiva del nombre d'habitants, amb especial esment de Canyelles i Vilanova i la Geltrú, que han observat decreixements del volum d'ocupats superiors al 10%.

Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009
(ocupats/població, en percentatge)

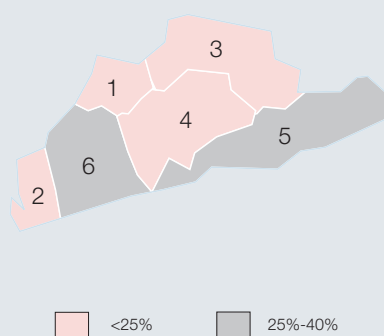
Mapa 1

Any 2008

- 1 Canyelles
- 2 Cubelles
- 3 Olivella
- 4 Sant Pere de Ribes
- 5 Sitges
- 6 Vilanova i la Geltrú

Any 2009

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

ACORD PER AL DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC I L'OCUPACIÓ DEL GARRAF

Jordi Boixader; Maria Xalabarder

Oficina Tècnica d'Estratègies per al Desenvolupament Econòmic. Diputació de Barcelona

El 15 de juliol de 2009 els alcaldes dels sis municipis del Garraf, el president del Consell Comarcal i el diputat de Desenvolupament Econòmic de la Diputació de Barcelona signen l'Acord per al desenvolupament econòmic i l'ocupació del Garraf. Aquesta iniciativa suposa un pas més en la trajectòria d'aquest territori d'emprendre accions concertades per al desenvolupament local. L'Acord expressa el lideratge i el compromís públic per millorar la qualitat de l'ocupació i la competitivitat, fixant les bases de la futura Agència de Desenvolupament Econòmic del Garraf.

En les pàgines següents s'explica la seva gènesi i finalitat. Es parteix del moment de crisi, en sentit de canvi, de les dinàmiques econòmiques i territorials en curs. S'exposa el paper de lideratge dels governs locals per impulsar la transformació de l'economia i el mercat de treball. Finalment, el pacte és analitzat des de la perspectiva de la innovació que suposa en les polítiques públiques de desenvolupament local.

Les bases territorials de la competitivitat

El Garraf és una comarca petita oberta al mar, amb poc més de 140.000 habitants. Un territori d'orografia irregular, en l'encontre del massís calcari del Garraf, la plana penedesenca i la Mediterrània, que sustenta paratges d'alt valor ecològic-paisatgístic i acull viles d'origen agrícola i mariner de singular identitat.

A mitjan segle XIX, la puixança de la burgesia vilanovina relacionada amb l'incipient procés d'industrialització català, l'activitat portuària i l'empenta definitiva que suposà l'obertura de la línia del tren Barcelona-Vilanova l'any 1872 així com l'atracció d'un també incipient turisme elitista i cosmopolita, a partir de finals d'aquell mateix segle, són factors històrics que expliquen i ajuden a entendre el Garraf d'avui.

Més recentment, des de finals del segle XX, les transformacions socials, econòmiques de la geografia catalana en general i de la província de Barcelona en particular han estat accelerades. L'extensió de la *taca d'oli* urbanitzadora, al ritme que milloraven les infraestructures viàries –l'autopista del Garraf s'inagurà l'any 1990– va arribar a la segona corona de ciutats de la Regió Metropolitana de Barcelona, metropolitanitzant definitivament el Garraf, i condicionant notablement les seves dinàmiques territorials. Tot plegat ha tingut un efecte altament dinàmic a la comarca, plantejant, alhora, nous reptes i oportunitats de desenvolupament.

Els sis municipis del Garraf han duplicat, i fins tot triplicat, la seva població en poc menys de 20 anys –especialment per nous procedents de l'Àrea Metropolitana–, superant amb escreix les previsions demogràfiques recollides en els planejaments urbanístics vigents; la qual cosa s'ha traduït també en una creixent pressió sobre els recursos; i increments en la demanda d'equipaments i serveis a tots els ajuntaments. Al mateix temps que s'integrava en un únic mercat de treball metropolità, es feia més palesa la dicotomia entre residència i treball, símptoma que la comarca no ha generat ocupació al mateix ritme que ho ha fet l'assentament de població.

Avui, en la primera dècada del segle XXI, el Garraf és una comarca metropolitana que gaudeix de grans potencials de competitivitat, amb actius reconeguts com la seva posició geoestratègica entre les dues regions metropolitanes més dinàmiques dels països, l'alta qualificació de la població, la qualitat de vida, a més d'atractius naturals i culturals que conformen una identitat pròpia.

En l'actual context de crisi econòmica que travessa el nostre país i que afecta de manera greu les economies locals, els governs locals volen continuar liderant la seva transformació amb projectes estratègics de gran impacte: la potenciació de l'Eix Diagonal cap a l'interior de Catalunya (Vilanova i la Geltrú, Penedès, Bages, Anoia) i l'Arc Metropolità, reforçat pel futur ferrocarril orbital, o grans equipaments com el Parc Tecnològic Sociosanitari de Sant Pere de Ribes, i els Espais de la Tecnologia i les Idees a Vilanova i de l'Art a Sitges, entre d'altres. Una transformació que no solament afectarà al paper que ha de jugar dins la província de Barcelona, o els canvis en el seu paisatge i paisanatge, sinó també el seu imaginari col·lectiu, amb nous reptes de gestió i governança.

La concertació territorial de les polítiques de desenvolupament econòmic local

Les polítiques de desenvolupament local a la comarca al Garraf segueixen un patró per fases que malgrat que és coincident a molts territoris de Catalunya té també singularitats pròpies.

A finals dels setanta, la lluita contra l'atur i les seves conseqüències suposà l'entrada dels ajuntaments en un àmbit nou de política pública. Les intervencions eren en un primer moment reactives i les activitats estrictament públiques.

A partir de mitjans dels vuitanta el cicle econòmic va canviar i amb ell es va obrir una nova generació de polítiques. Els governs locals es van consolidar posant en marxa un conjunt d'activitats de caràcter promocional que cercaven generar creixement: suport als emprenedors, polígons industrials, etc. amb el compromís dels agents locals.

Però és en la tercera generació de polítiques, en la dècada dels 90 fins al canvi de segle, que el Garraf adquireix singularitat. Es tracta d'iniciatives de caràcter estratègic centrades en el capital relacional.

El Garraf es pot considerar un cas de referència en planificació estratègica territorial. L'any 1991 endega el Pla estratègic del Garraf i l'any 1995 es constitueix el Consell Econòmic i Social del Garraf, avui encara vigent. Exercicis posteriors de reflexió estratègica impulsats per Autopistes de Catalunya, el Pacte Territorial o el Consell Comarcal a tenor de la redacció del Pla Territorial Parcial de la Regió Metropolitana de Barcelona donen compte no només de la intensitat del debat territorial sinó sobretot de la sensibilitat dels agents entorn la necessitat de definir de manera concertada el model comarcal de futur.

Paral·lelament Sant Pere de Ribes, Vilanova i la Geltrú i Sitges han realitzat plans estratègics municipals, a la vegada que els municipis costa-

ners participaven activament en el Pla estratègic del litoral metropolità de Barcelona l'any 2005.

La capacitat d'innovar en la construcció d'un sistema de governança territorial per al desenvolupament econòmic té, com a última expressió d'aquesta evolució ascendent, la signatura de l'Acord per al Desenvolupament Econòmic i l'Ocupació.

Un acord unitari davant de la crisi

La crisi econòmica ha afectat amb força la comarca del Garraf. No solament ha penalitzat els indicadors habituals (producte, atur, contractació, etc.) sinó que, més important, ha exacerbat tendències negatives que van més enllà de l'economia i ens situen de ple en el terreny de la gestió del territori, de la sostenibilitat o de la cohesió social.

Davant d'aquesta situació, els sis alcaldes del Garraf, el president del Consell Comarcal i el diputat de Desenvolupament Econòmic de la Diputació de Barcelona signaven l'Acord per al desenvolupament econòmic i l'ocupació del Garraf el 15 de juliol de 2009.

L'acord expressa el compromís dels agents locals en la lluita contra la crisi i és, sobretot, un instrument mobilitzador.

El document consta d'una exposició de motius i dels deu punts següents:

1. Treballar conjuntament per fomentar l'ocupació i estimular l'economia impulsant un espai de concertació comarcal
2. Impulsar la gestió estratègica per assolir una major eficiència i impacte dels recursos destinats al desenvolupament econòmic local
3. Dinamitzar el mercat de treball per lluitar contra l'atur, millorar l'ocupabilitat de les persones i fomentar la qualitat de l'ocupació
4. Millorar la formació i el capital humà
5. Fer créixer l'esperit empresarial i la creació d'empreses
6. Retenir i atreure talent per enfortir la competitivitat del teixit productiu
7. Projectar la comarca a l'exterior
8. Liderar projectes innovadors i estratègics
9. Adaptar el territori al model de desenvolupament econòmic sostenible
10. Crear un ens de desenvolupament econòmic comarcal i adaptar les administracions a la visió estratègica del desenvolupament

D'aquesta manera, els governs locals i els agents econòmics i socials es comprometen a treballar de forma conjunta i consensuada per detectar les necessitats, coordinar i planificar les polítiques locals d'ocupació i de desenvolupament econòmic. I ho faran per mitjà d'un espai de concertació comarcal, com a primer pas per lluitar contra la crisi i definir un model econòmic per al futur, així com la creació d'un ens executor, gerencial i professionalitzat, que permeti optimitzar els recursos públics i impulsar projectes estratègics pel Garraf.

L'Acord assolit pel Garraf és un clar exemple per a altres territoris de la província de Barcelona en el marc del programa d'optimització de la gestió del desenvolupament econòmic local promogut per la Diputació. És un exemple de resposta local eficient a la situació de crisi econòmica. És una aposta decidida per la transformació del model de pactes territorials cap al model d'agències de desenvolupament econòmic local de la província de Barcelona.

Un acord innovador per la governança del territori

La rellevància de l'Acord rau en una sèrie de claus que no poden ser passades per alt. En primer lloc la sortida de la crisi, pels agents locals del Garraf, serà possible solament des de polítiques relacionals definint formes d'acció concertades i corresponsables. El subjecte públic ha entrat definitivament en relació amb una galàxia d'agents, però no es dissol sinó que desenvolupa una funció de lideratge i de coordinació.

En segon lloc existeix una revisió dels instruments de desenvolupament local. Els signants consideren necessari aprofitar la situació actual per dissenyar un sistema d'intervenció en les polítiques de desenvolupament econòmic local que garanteixi (a) l'enfortiment dels processos de concertació territorial i (b) una major eficiència i impacte de les actuacions. Per això es proposa l'articulació de dos espais amb responsabilitats diferenciades: reflexió i execució. En aquest sentit el que es planteja és integrar estratègia i acció, és a dir, combinar en el conjunt del sistema la legitimitat d'origen amb la de rendiment.

En tercer lloc les polítiques que podríem considerar més ortodoxes del desenvolupament local (la lluita reactiva contra l'atur, la inserció, etc.) segueixen sent vigents. Ara bé, és possible i necessari des de la perspectiva de la gestió, augmentar-ne l'eficiència i l'impacte.

Pel que fa a la incorporació de nous àmbits d'intervenció és oportú fer dues notes. Per una banda, el conjunt de polítiques són revisitades des de la perspectiva de la sostenibilitat. Probablement la sostenibilitat marca una incipient quarta generació de polítiques de desenvolupament econòmic. D'altra banda, l'Acord ens parla no solament de la necessitat d'integració interna dels actors (de les organitzacions, els agents o interessos) sinó també de la seva dimensió externa, de la necessitat de representar-se i actuar col·lectivament a l'exterior.

Per últim, els acords reflecteixen la territorialització de les polítiques locals. És a dir, el territori es considera un operador actiu per al desenvolupament. En aquest sentit, és important adonar-se que, encara que d'una manera incompleta, l'enfocament econòmic i l'enfocament territorial de les polítiques de desenvolupament tendeixen a convergir.

En conclusió, l'Acord per al desenvolupament econòmic i l'ocupació del Garraf és una mostra d'una nova governança territorial i d'una aproximació al desenvolupament espacial que ja no només atén als elements funcionals sinó que se centra sobretot en el que és relacional: en la cultura local, la construcció de visions compartides o la programació negociada.

ANNEX ESTADÍSTIC. GARRAF

	Garraf		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Garraf	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	140.412	143.066	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	1,9	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	17,0	17,2	15,5	15,7	15,6	15,9	1,0	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	13,7	13,9	16,3	16,4	16,2	16,3	1,6	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	15,5	16,1	13,8	14,6	15,0	15,9	3,6	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	758	772	701	710	229	233	1,9	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	3,8	-1,2	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	0,1	2,7	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	0,1	-4,3	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	3,9	-9,0	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	4,9	1,2	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	4.170	3.938	194.585	183.804	270.534	256.248	-5,6	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	6,1	6,0	10,3	10,3	9,6	9,6	-1,6	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	36.069	33.449	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-7,3	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	108	103	7.701	7.530	33.185	32.413	-4,6	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	1	-	679	728	1.662	1.698	-100,0	7,2	2,2
Pesca i aqüicultura	5	6	338	243	1.121	918	20,0	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	-	-	42	34	67	61	nc	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	-	-	2	3	2	3	nc	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	-	-	9	4	13	8	nc	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	48	43	2.168	1.912	3.694	3.287	-10,4	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	-	-	14	7	22	26	nc	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	293	292	38.214	36.372	67.889	65.701	-0,3	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	135	143	7.609	7.390	10.476	10.223	5,9	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	-	-	3	3	6	4	nc	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	7	13	19.241	16.265	24.169	20.400	85,7	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	83	65	18.332	14.953	20.874	17.077	-21,7	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	24	20	2.886	2.628	3.280	2.974	-16,7	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	205	173	8.739	7.605	14.782	12.965	-15,6	-13,0	-12,3
Indústries del paper	15	13	9.958	9.015	14.157	12.655	-13,3	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	126	114	22.885	20.299	26.398	23.556	-9,5	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	1	1	82	17	1.134	1.058	0,0	-79,3	-6,7
Indústries químiques	137	127	25.770	23.876	34.085	31.379	-7,3	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	-	-	19.144	18.867	20.915	20.663	nc	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	259	189	23.235	19.779	29.084	25.101	-27,0	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	92	76	13.369	11.535	20.770	17.888	-17,4	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	508	479	12.421	10.451	15.649	13.385	-5,7	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	567	483	52.470	44.539	66.702	57.083	-14,8	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	28	27	8.969	6.846	9.789	7.478	-3,6	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	795	724	15.019	14.568	17.595	16.960	-8,9	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	419	382	30.676	25.457	38.048	31.721	-8,8	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	768	597	40.557	35.056	46.334	40.066	-22,3	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	78	58	4.470	3.904	5.648	4.861	-25,6	-12,7	-13,9
Mobles	145	108	8.858	7.731	12.236	10.666	-25,5	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	29	32	7.113	6.172	8.052	7.054	10,3	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	114	106	10.895	9.985	14.450	13.394	-7,0	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	4	4	3.222	3.116	5.250	5.137	0,0	-3,3	-2,2
Aigua	57	57	4.138	4.198	6.338	6.572	0,0	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	19	22	615	631	924	935	15,8	2,6	1,2
Tractament de residus	35	23	13.389	13.720	17.556	17.713	-34,3	2,5	0,9
Gestió de residus	1	1	129	136	187	221	0,0	5,4	18,2
Construcció d'immobles	2.028	1.511	67.912	56.793	111.779	92.824	-25,5	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	571	404	19.610	13.668	26.131	18.765	-29,2	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	2.923	2.403	126.768	110.403	180.536	156.944	-17,8	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	560	498	38.857	36.542	56.577	53.407	-11,1	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	1.927	1.719	169.112	156.401	209.987	194.762	-10,8	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	4.943	4.570	247.071	237.345	327.493	314.667	-7,5	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	1.131	1.031	85.372	80.195	112.767	105.890	-8,8	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	-	-	402	373	439	416	nc	-7,2	-5,2
Transport aeri	1	7	4.182	4.149	4.240	4.211	600,0	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	131	145	29.905	29.284	35.899	35.143	10,7	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	60	60	9.337	9.231	11.695	11.545	0,0	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	754	677	20.351	19.520	33.632	32.382	-10,2	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	3.144	3.246	119.656	118.279	166.629	164.357	3,2	-1,2	-1,4
Edició	85	90	20.219	16.248	22.096	17.979	5,9	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	64	64	6.772	6.364	7.660	7.218	0,0	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	6	6	4.492	4.498	4.946	4.954	0,0	0,1	0,2
Telecomunicacions	34	39	9.434	9.064	11.214	10.767	14,7	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	133	111	30.168	30.855	32.717	33.389	-16,5	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. GARRAF (continuació)

	Garraf		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Garraf	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	37	57	3.043	3.758	3.594	4.341	54,1	23,5	20,8
Mediació financera	5	4	40.644	39.165	51.041	49.169	-20,0	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	13	13	12.578	11.929	13.879	13.172	0,0	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	186	185	12.188	12.572	15.629	15.952	-0,5	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	425	420	19.315	18.680	23.628	22.819	-1,2	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	538	533	47.501	46.258	61.854	60.190	-0,9	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	80	76	9.062	9.279	11.375	11.476	-5,0	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	502	448	33.737	31.560	42.304	39.768	-10,8	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	40	35	12.180	13.130	14.047	15.132	-12,5	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	348	287	23.619	22.849	25.549	24.801	-17,5	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	197	211	14.253	14.844	16.580	17.308	7,1	4,1	4,4
Activitats veterinàries	71	71	2.603	2.628	3.480	3.470	0,0	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	450	374	38.972	31.437	45.032	36.454	-16,9	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	27	68	20.778	18.008	25.602	22.551	151,9	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	70	62	8.980	8.471	10.724	10.067	-11,4	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	32	37	14.599	14.701	17.286	17.531	15,6	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	1.279	1.207	75.856	74.943	96.237	94.850	-5,6	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	154	183	26.399	29.064	29.836	32.580	18,8	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	1.752	1.812	121.831	124.789	172.738	176.527	3,4	2,4	2,2
Educació	1.490	1.534	111.951	114.010	138.430	141.791	3,0	1,8	2,4
Activitats sanitàries	1.681	1.719	129.803	131.052	166.122	167.943	2,3	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	241	235	23.860	26.500	32.869	36.157	-2,5	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	500	567	24.162	24.568	31.229	31.876	13,4	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	204	191	12.779	12.263	14.471	14.044	-6,4	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	64	67	3.199	3.364	3.986	4.108	4,7	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	51	50	3.894	3.649	5.294	5.007	-2,0	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	491	463	23.768	23.521	32.158	31.761	-5,7	-1,0	-1,2
Activitats associatives	131	125	21.281	21.084	26.041	25.752	-4,6	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	366	337	18.287	16.068	23.715	20.969	-7,9	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	990	962	41.813	40.895	55.295	54.073	-2,8	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	53	54	5.087	5.188	6.204	6.299	1,9	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	-	-	297	326	300	329	nc	9,8	9,7
Agricultura	114	109	8.718	8.501	35.968	35.029	-4,4	-2,5	-2,6
Indústria	4.992	4.372	424.643	377.074	556.575	498.275	-12,4	-11,2	-10,5
Construcció	5.522	4.318	214.290	180.864	318.446	268.533	-21,8	-15,6	-15,7
Serveis	25.441	24.650	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	-3,1	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	28	27	28.113	25.713	30.704	28.141	-3,6	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	2.311	1.994	127.387	112.846	156.160	138.381	-13,7	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	1.427	1.228	101.577	86.321	133.339	114.515	-13,9	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	1.097	996	157.227	142.153	219.875	200.988	-9,2	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	129	127	10.339	10.041	16.497	16.250	-1,6	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	8.183	8.144	746.946	737.653	919.697	910.192	-0,5	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	304	302	64.162	66.038	73.267	75.174	-0,7	2,9	2,6
Resta de serveis	17.258	16.506	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-4,4	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	8.750	11.769	315.457	419.988	423.232	561.761	34,5	33,1	32,7
Nacionals	7.284	9.720	259.750	338.184	337.813	438.498	33,4	30,2	29,8
Estrangers	1.466	2.049	55.707	81.804	85.419	123.263	39,8	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	4.499	6.133	161.438	222.880	222.630	303.377	36,3	38,1	36,3
Dones	4.251	5.636	154.019	197.108	200.602	258.384	32,6	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	952	1.139	31.179	38.155	44.299	54.421	19,6	22,4	22,8
25-44 anys	4.747	6.431	167.610	227.642	228.895	307.716	35,5	35,8	34,4
45 i més anys	3.051	4.199	116.668	154.191	150.038	199.624	37,6	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	50	72	1.534	2.495	4.371	7.371	44,0	62,6	68,6
Indústria	1.100	1.649	65.136	83.602	81.420	104.448	49,9	28,3	28,3
Construcció	1.911	2.330	51.781	68.316	79.146	101.571	21,9	31,9	28,3
Serveis	5.579	7.152	189.718	247.248	249.161	323.675	28,2	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	110	566	7.288	18.327	9.134	24.696	414,5	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	46	64	2.167	3.222	4.490	6.514	39,1	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	541	622	13.920	18.087	24.778	32.208	15,0	29,9	30,0
Estudis primaris complets	1.233	1.490	30.687	40.133	42.508	56.738	20,8	30,8	33,5
Programes formació professional	699	1.041	25.645	35.029	32.245	44.445	48,9	36,6	37,8
Educació general	5.178	6.980	202.510	266.043	270.156	352.608	34,8	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	410	581	17.354	24.317	21.490	29.955	41,7	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	276	408	8.592	12.283	10.520	15.005	47,8	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	363	576	14.316	20.457	16.708	23.768	58,7	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	4	7	266	417	337	520	75,0	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. GARRAF (continuació)

	Garraf		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Garraf	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	1.820	2.176	46.774	61.442	71.776	95.460	19,6	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	5.877	8.021	228.155	301.072	302.401	397.053	36,5	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	1.053	1.572	40.528	57.474	49.055	69.248	49,3	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	36.239	32.727	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-9,7	-18,3	-17,6
Nacionals	27.879	25.772	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-7,6	-16,3	-15,6
Estrangers	8.360	6.955	530.113	405.848	755.672	586.622	-16,8	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	18.013	17.518	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-2,7	-19,7	-18,7
Dones	18.226	15.209	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-16,6	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	8.885	7.122	532.838	397.601	697.356	526.455	-19,8	-25,4	-24,5
25-44 anys	20.728	18.958	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-8,5	-16,3	-15,8
45 i més anys	6.626	6.647	263.268	231.444	354.704	313.649	0,3	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	203	226	11.812	9.416	55.441	50.449	11,3	-20,3	-9,0
Indústria	1.509	1.870	134.014	92.513	183.199	129.958	23,9	-31,0	-29,1
Construcció	3.803	2.859	166.212	138.466	249.563	200.375	-24,8	-16,7	-19,7
Serveis	30.724	27.772	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-9,6	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	2.526	1.506	143.235	110.657	209.847	166.423	-40,4	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	2.551	2.759	105.695	80.841	163.519	122.427	8,2	-23,5	-25,1
Programes formació professional	2.400	1.743	177.778	149.045	211.695	176.678	-27,4	-16,2	-16,5
Educació general	25.423	23.603	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-7,2	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	907	782	74.486	62.792	89.007	75.328	-13,8	-15,7	-15,4
Universitaris primer cycle	1.322	1.456	104.151	98.436	124.309	116.442	10,1	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cycle	1.110	878	125.871	111.693	148.747	131.730	-20,9	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	5.077	4.265	248.930	191.498	373.366	288.850	-16,0	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	27.823	25.346	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-8,9	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	3.339	3.116	304.508	272.921	362.063	323.500	-6,7	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinitos	4.925	3.295	321.031	210.821	425.932	282.630	-33,1	-34,3	-33,6
Temporals	31.314	29.432	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-6,0	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.
Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

MARESME

MARESME⁸

Segons les dades revisades i actualitzades de Caixa Catalunya, el **PIB** real de la comarca del Maresme va disminuir l'any 2008 un 0,3%, dada que contrasta amb el creixement del 3,7% del 2007 i amb els increments de la província de Barcelona i Catalunya el mateix any 2008 (0,8%, ambdues). La pèrdua del dinamisme econòmic ha estat molt més intens a la comarca (gràfic 1). En el període 2004-2008, mentre que el PIB real del Maresme creixia a una taxa anual del 2,6%, de mitjana, el de la província de Barcelona ho feia al 2,7% i l'increment de Catalunya era del 3%.

Per sectors productius, i igual que passa al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, es van registrar a la comarca caigudes del PIB a la construcció, la indústria i el sector primari, i només el sector de serveis va mostrar un creixement. En tots els casos, l'evolució del Maresme va ser més dolenta que la de la província barcelonina i el conjunt català. Així, el descens del PIB a la construcció comarcal va ser del 5,8% (davant del 2,4% i el 3%, respectivament, de la província de Barcelona i Catalunya); a la indústria el decreixement fou del 4,7%, el quart més elevat de totes les comarques barcelonines, i al sector primari la variació va ser del -3,2%. En canvi, l'increment del 2% dels serveis del Maresme va ser l'any 2008 el segon registre més reduït de totes les comarques de la província de Barcelona, només superada, en aquest sentit, pel Garraf, i implicà un fort alentiment respecte de l'any precedent (el 2007 el PIB dels serveis creixia a una taxa del 4,8% a la comarca).

L'any 2009, el nombre d'habitants a la comarca del Maresme ascendia a 426.565 persones, fet que implica un increment de l'1,4% respecte de l'any precedent, una dècima més que la província de Barcelona i una menys que Catalunya. Tal com passa a l'immensa majoria de les comarques barcelonines, respecte de l'any precedent hi ha hagut al Maresme una reducció del ritme de creixement del nombre de residents. I de la mateixa manera, aquesta taxa és menor a la corresponent a la mitjana anual d'increment de la **població** en el darrer lustre (del 2% a la comarca). La densitat de població al Maresme quedà el 2009 en 1.069 habitants per quilòmetre quadrat, xifra superior a la catalana (233) i a la de la província de Barcelona (710 hab./km²). Per nacionalitats, mentre que el nombre d'habitants estrangers incrementà un 6,4% a la comarca el 2009, el de nacionals ho féu a una taxa del 0,8%, amb la qual cosa el percentatge que representen els immigrants estrangers sobre el total de la població comarcal ha arribat el 2009 a una taxa del 12,4%. El 41,6% dels estrangers procedien del continent africà (el 28,2% del Marroc), mentre que prop de tres de cada deu provenien del continent americà (amb especial esment d'Argentina, Colòmbia, Equador i Bolívia) i un 6% addicional provenien d'Àsia, bàsicament Xina (aquest pes és el segon més elevat de totes les comarques de la província de Barcelona, darrere del Barcelonès).

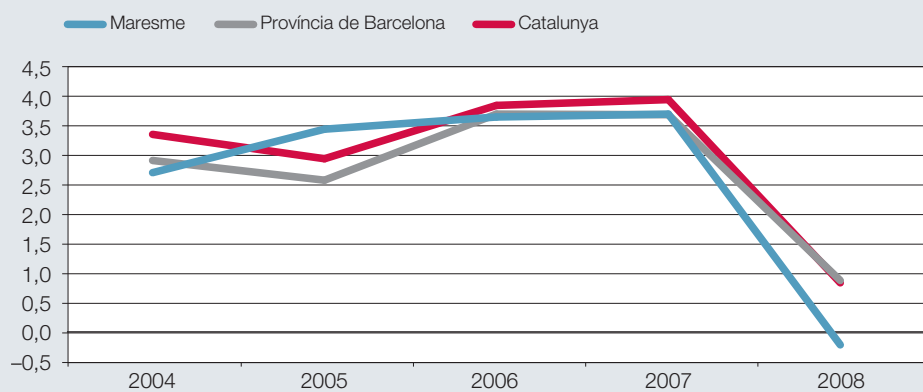
L'any 2009, el 17% de la població comarcal tenia menys de 16 anys (dues dècimes més que l'any precedent) i el 14,7% tenia 65 anys o més. Aquest darrer percentatge és dues dècimes superior al del 2008 però continua estant clarament per sota de la participació a la província de Barcelona i Catalunya (superior al 16%), mentre que el primer percentatge és relativament més elevat a la comarca. En perspectiva temporal, en la darrera dècada, s'ha produït un relatiu rejueniment de la població a la comarca, tal com ha passat al conjunt provincial barceloní i català, a causa de l'arribada d'immigrants estrangers en edat de treballar: així, entre els estrangers, el pes dels menors de 16 anys està en el 19,2% a la comarca, mentre que la participació dels majors de 64 anys és inferior al 3%.

La intensificació de la crisi econòmica durant l'any 2009 a la província de Barcelona i Catalunya ha suposat descensos del nombre **d'empreses i ocupats**, que han estat percentualment superiors al de l'any precedent. El Maresme no ha estat una excepció. Així, durant el 2009, el nombre d'empreses va disminuir un 7,8%, 1,2 punts més que l'any 2008. A més, aquesta reducció és, percentualment, la més

8. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB (en percentatge)

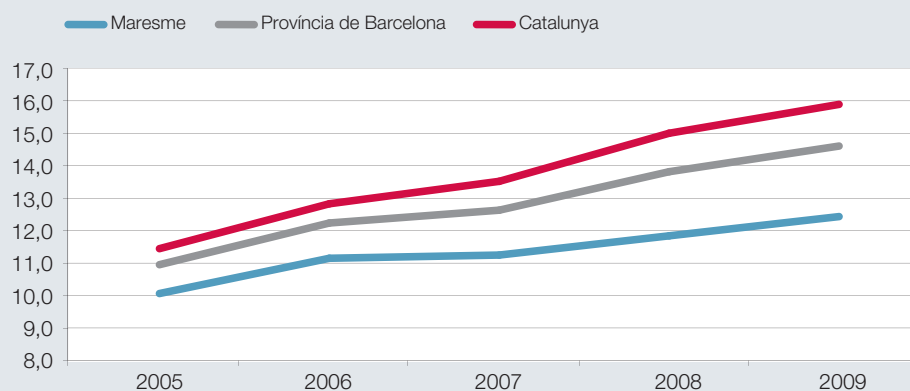
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total (en percentatge)

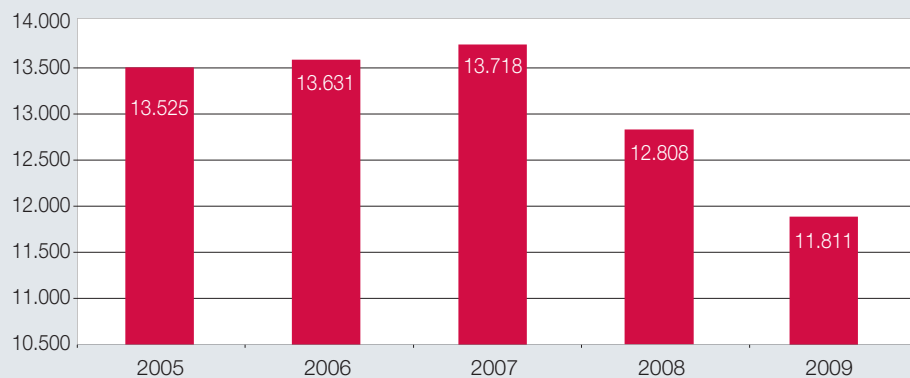
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses al Maresme (valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

elevada de totes les comarques de la província de Barcelona. A finals del 2009 hi havia menys de 12.000 empreses a la comarca, mentre que tres anys abans, encara en plena expansió econòmica, gairebé arribaven a les 14.000, tal com es pot apreciar al gràfic 3. Per altra banda, la dimensió mitjana de les empreses del Maresme va quedar l'any 2009 en set treballadors per empresa, un nivell lleugerament superior a l'any anterior, però lluny dels valors assolits per la província de Barcelona i Catalunya.

Per la seva banda, el nombre d'ocupats comarcals va disminuir el 2009 un 5,8%, sis dècimes més que al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya i dues més que a la mateixa comarca l'any anterior. Com s'observa al gràfic 4, que mostra l'evolució dels ocupats al darrer lustre, els registres del Maresme van ser igual de bons que els de la província de Barcelona i Catalunya durant els darrers anys de l'expansió econòmica passada (2005-2007), però la crisi posterior sembla haver afectat més intensament l'ocupació de la comarca. De manera que si es calcula la taxa mitjana anual de variació del nombre d'ocupats en el període 2005-2009, mentre que el Maresme assoleix un descens del 0,5%, Catalunya registra un increment d'una dècima. En termes absoluts, a finals del 2009 hi havia a la comarca poc més de 117.000 treballadors, un nivell similar al de l'any 2003.

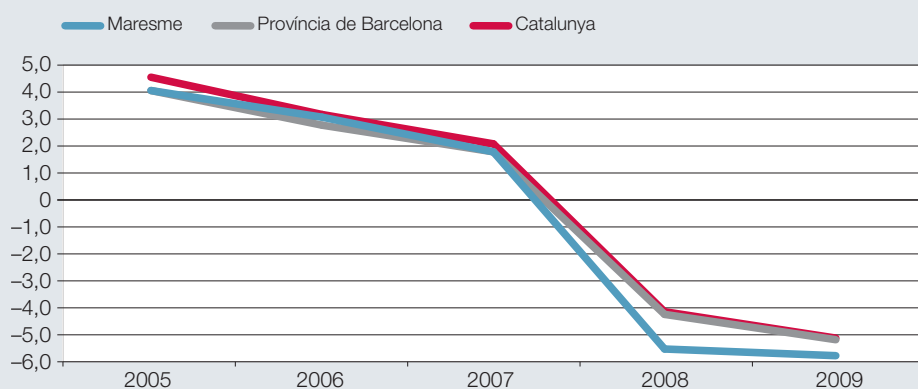
Per grans sectors productius, s'observa al Maresme que durant 2009 el descens percentual més elevat del nombre d'ocupats s'ha produït al sector de la construcció: caiguda del 19,9%, cinc punts percentuals més intensa que les de la província de Barcelona i Catalunya. La segona reducció més significativa va tenir lloc al sector industrial: a finals del 2009 treballaven a la indústria del Maresme un 10,5% de persones menys que un any abans. En canvi, el decreixement experimentat al sector primari i als serveis comarcals va ser clarament més suau, en termes relatius, del 2,2% en ambdós casos.

Dins de la indústria, la pitjor conjuntura el 2009 es va registrar als sectors industrials de tecnologia mitjana-baixa i baixa (variacions del -12% i -11,3%, respectivament), seguides pel col·lectiu format per les indústries de tecnologia mitjana-alta (-10,8%). La caiguda a les d'intensitat tecnològica alta va ser menys acusada (-2,1%, clarament inferior a la registrada a la província de Barcelona i Catalunya, entorn al -8,5%), mentre que a la resta d'indústries, que englobaria bàsicament les extractives i energètiques, es va produir, de facto, una variació nul·la en el nombre d'ocupats entre 2008 i 2009. Dins dels serveis, la conjuntura va ser radicalment oposada per als sectors més avançats, basats en el coneixement, i el conjunt format pels serveis més tradicionals. Efectivament, mentre els segons experimentaren al Maresme l'any 2009 una reducció del volum d'ocupats del 4,1%, els serveis basats en el coneixement van registrar un increment en el nombre de treballadors. I si, dins d'aquests darrers, es diferencien els sectors més estretament lligats a les tecnologies de la informació i la comunicació i a la recerca, l'ascens del volum d'ocupació va ser del 10%, clarament per sobre del conjunt provincial barceloní i català (creixements entorn al 2,5% i 3%).

En aquest sentit, cal destacar que el 71,9% dels ocupats comarcals es dedicaven als serveis a finals del 2009, un 16,9% a la indústria, un 10,3% a la construcció i el restant 0,9% al sector primari. Amb relació a anys anteriors i pel fet d'haver afectat més la crisi econòmica a l'ocupació de la indústria i, sobretot, de la construcció, s'observa una intensificació de la tendència que s'estava produint cap a la terciarització de l'economia. En comparació amb la província de Barcelona i Catalunya, aquesta **estructura productiva** del Maresme és molt similar, encara que els serveis tenen una preponderància entre 1 i 3 punts percentuals inferior, i la construcció té un pes lleugerament superior. Dins de la indústria i dels serveis, però, s'observa al Maresme una estructura productiva més tradicional, en general, que la que del conjunt provincial barceloní i català. Així, als serveis, el 63,7% dels ocupats a la comarca es dediquen a sectors tradicionals, davant del pes relatiu del 57-59% que representen a la província de Barcelona i Catalunya. La resta estan ocupats a serveis basats en el coneixement. Dins d'aquests, els

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats
(en percentatge)

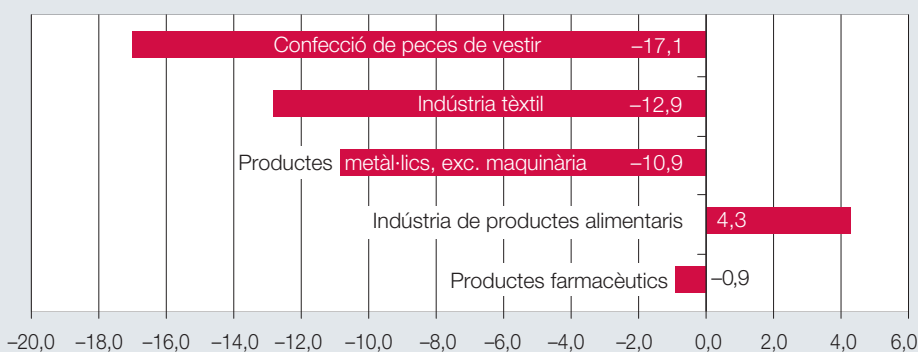
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Maresme en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

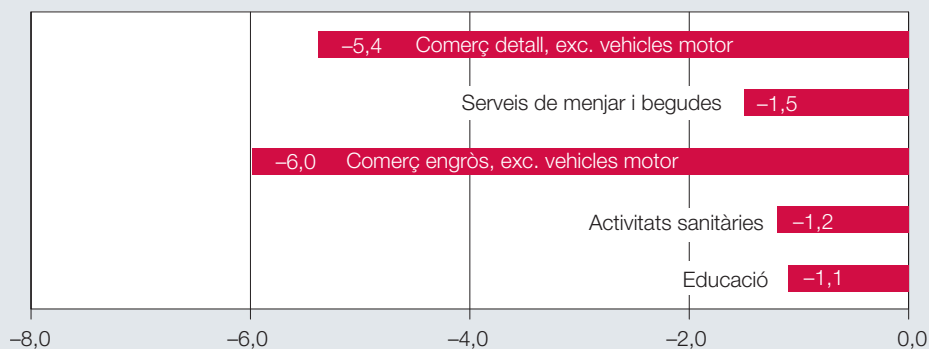
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Maresme en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

que es dediquen a serveis de tecnologia punta representen només l'1,9% del total d'ocupats sectorials comarcals, davant del pes del 3,9% al conjunt provincial barceloní i del 3,4% a Catalunya. En el cas industrial, al Maresme el 54% dels treballadors desenvolupen les seves tasques productives a manufactures de tecnologia baixa, (pesos del 37,7% i del 40,3%, respectivament, a la província de Barcelona i Catalunya). Ara bé, el pes en l'estructura productiva comarcal del sectors d'intensitat tecnològica alta també és superior relativament. Així, pràcticament el 8% dels ocupats industrials del Maresme treballen en aquest conjunt de sectors, més d'un punt per sobre de la província de Barcelona i dos per sobre de Catalunya. Finalment, a les indústries de tecnologia mitjana-alta estan ocupats el 17,5% dels treballadors industrials comarcals, i a les de tecnologia mitjana-baixa, el 18,7%. Ambdós percentatges són menors que els de la província de Barcelona i de Catalunya, igual que passa si es prenen en consideració els que es dediquen a la resta d'indústries, extractives i energètiques (l'1,9% davant del 3% de la província de Barcelona i Catalunya).

Els tres sectors industrials més importants al Maresme, en termes de treballadors que ocupen, són la confecció de peces de vestir, la indústria tèxtil i la fabricació de productes metàl·lics, que donen feina a prop del 45% dels ocupats a la indústria. Aquests sectors van patir durant l'any 2009 reduccions força significatives en el nombre d'afiliats a la Seguretat Social, per sobre del 10% (gràfic 5). En canvi, la reducció de l'ocupació al sector de productes farmacèutics (amb un pes sobre el total dels treballadors industrials a la comarca del 7%) va ser bastant lleu, del 0,9%, i a la indústria de productes alimentaris (amb un pes del 8,6%) es va produir un increment en el nombre de treballadors ocupats. En el cas del sector de serveis, en canvi, els cinc sectors més importants a la comarca, en termes d'ocupació, van patir un descens del nombre de treballadors. Les reduccions percentuals més intenses, en aquest context, es van produir al comerç, tant al detall com a l'engròs (entre -5,5% i -6%), mentre que als serveis de menjar i begudes —que ocupa a més del 10% del total d'ocupats sectorials a la comarca— la reducció fou menys intensa (-1,5%), igual que ocorre si es consideren dos sectors més relacionats amb els serveis de no-mercat: l'educació i les activitats sanitàries (disminucions entorn a l'1% i pes sobre el total de treballadors de serveis al Maresme del 16%, si es consideren de manera conjunta).

Tot i que la comarca del Maresme també ha patit amb tota la intensitat la profunda crisi econòmica del bienni 2008-2009, pel que fa a l'increment del nombre **d'aturats registrats**, tal com es pot observar al gràfic 7, cal remarcar alguna dada positiva. Així, durant 2008 va ser la comarca barcelonina amb un menor increment percentual del volum d'aturats registrats i l'any 2009, l'augment que es va produir, del 31,7%, ha estat inferior a l'experimentat pel conjunt provincial barceloní (33,1%) i català (32,7%).

Els estrangers van experimentar un major increment percentual del nombre d'aturats registrats que els nacionals al Maresme el 2009 (45,2% i 29,4%, respectivament), igual que ocorre a la província de Barcelona i Catalunya. Per sexes, l'augment de l'atur va ser més pronunciat per als homes que per a les dones (taxes respectives del 35,3% i 28,1%); mentre que per franges d'edat, el major increment es va donar per a aquells d'entre 25 i 44 anys (33,3%). Aquesta evolució al Maresme és similar també a la presentada pel conjunt provincial barceloní i català. Per sectors econòmics, i a banda del sector primari i del conjunt de persones que no tenien ocupació anterior, el més afectat el 2009 a la comarca ha estat el sector serveis, igual que succeeix al conjunt català. Per nivell formatiu, finalment, igual que ocorre al conjunt provincial barceloní i català, va ser el conjunt de persones amb titulació superior el que va experimentar un major increment percentual d'aturats registrats.

En consonància amb el descens del nombre d'empreses i ocupats al Maresme el 2009 i amb l'increment del volum d'aturats registrats, també es va produir un decreixement del nombre de **contractes de treball** subscrits. La disminució, però, del 14,4%, va ser la segona més reduïda de totes

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA AL MARESME

Dels sis indicadors seleccionats per analitzar el benestar i la qualitat de vida de la comarca del Maresme, en comparació amb la província de Barcelona i Catalunya, el darrer any disponible (majoritàriament el 2008) la comarca només presentava uns millors valors relatius a dos d'ells: el relacionat amb l'àmbit del medi ambient (recollida selectiva de residus municipals, en percentatge), i el que té a veure amb el benestar social, això és, nombre de places de residència per a gent gran amb relació al nombre d'habitants de 65 anys i més. De fet, en aquest darrer indicador, el Maresme es caracteritzava per ser la comarca de la província de Barcelona amb el valor més elevat l'any 2008. En els altres quatre indicadors (relacionats amb l'ensenyament, la sanitat, la societat de la informació i la cultura), com es pot comprovar al quadre 1, a la comarca costanera s'observaven uns valors més reduïts que al conjunt provincial barceloní i

català, amb diferències mínimes en el cas del percentatge de llars connectades a Internet mitjançant banda ampla (ADSL i similar), i màxims a l'àmbit de la cultura (fons bibliogràfics en biblioteques públiques respecte a la població) i sanitat (llits hospitalaris amb relació als residents).

En comparació amb l'any precedent, la comarca del Maresme va experimentar descensos en els valors assolits per tres dels indicadors utilitzats i ascensos en la resta. En aquest segon cas es troben els indicadors relacionats amb els àmbits de la societat de la informació, del medi ambient i de la cultura, això és, respectivament, llars amb banda ampla per connexió a Internet, recollida selectiva de residus municipals i fons bibliogràfics en biblioteques públiques amb relació al nombre d'habitants de la comarca.

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Maresme		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	67,1	62,9	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	31,6	31,0	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	76,6	74,2	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	47,4	52,4	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	21,7	23,7	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	25,1	27,7	24,6	27,5	23,1	25,9

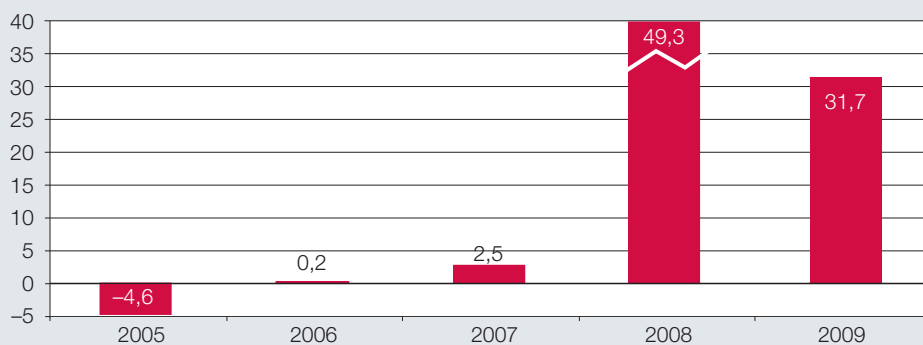
^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats al Maresme (en percentatge)

Gràfic 7

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

les comarques de la província de Barcelona, tot i que, com passa a la majoria de comarques barcelonines, va ser més intensa que la patida l'any precedent. Per col·lectius específics, els més afectats per la reducció del volum de contractació van ser els mateixos a la comarca que els que s'observen a la província de Barcelona i a Catalunya. Efectivament, com es pot comprovar amb deteniment a l'annex estadístic al final d'aquesta fitxa comarcal, el descens dels contractes de treball signats al Maresme el 2009 va ser més pronunciat, percentualment, per als estrangers que per als nacionals; per als homes que per a les dones; per als joves de menys de 25 anys; per al sector industrial i per a aquells que estaven en possessió d'un menor nivell d'estudis; mentre que per modalitat de contracte també s'observa una reducció clarament més intensa en el cas dels contractes indefinits que en el dels temporals (variacions respectives a la comarca del -30,4% i el -11%). El 14,5% dels contractes subscrits al Maresme el 2009 van ser de caire indefinit, un punt per sobre del valor assolit pel conjunt provincial barceloní i català.

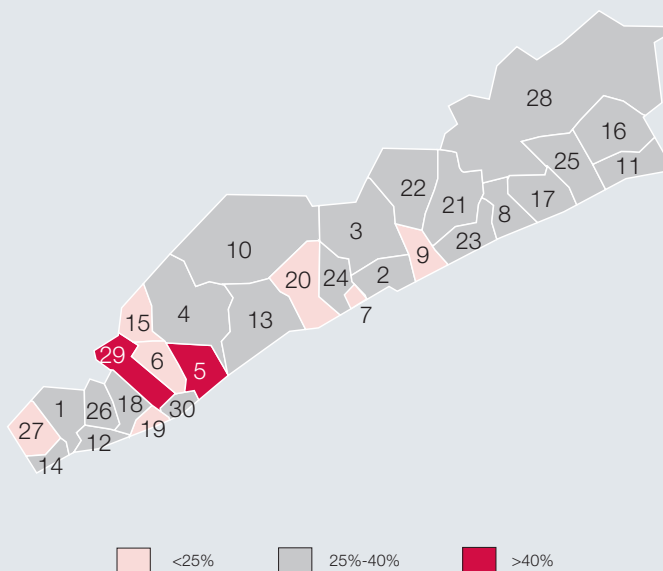
A la capital del Maresme, Mataró, hi residia el 2009 un 28,5% de tota la població comarcal. Si a aquesta proporció se li suma la que representen els habitants que viuen a Premià de Mar i Pineda de Mar, la **concentració** ascendeix al 41,1%, una dècima menys que el 2008. En el darrer lustre la concentració, així mesurada, ha caigut més d'un punt percentual. Com passa a pràcticament totes les comarques de la província de Barcelona, la concentració municipal dels ocupats és superior relativament a la de la població. Així, l'any 2009 la capital, Mataró, ocupava el 32,2% dels ocupats del Maresme i entre la capital, Pineda de Mar i el Masnou es donava feina al 42,9% del total d'ocupats, una dècima per sobre del percentatge del 2008. El grau de concentració dels ocupats en els tres municipis comarcals amb més volum de treballadors era el 2009 del 28,9% per al sector primari, del 44,2% per a la indústria, del 41,7% per a la construcció i del 45,3% per als serveis. En el primer cas, els tres municipis més importants quant a treballadors comarcals ocupats eren Tordera, Vilassar de Mar i Mataró, per a la indústria eren Mataró, Argentona i el Masnou (que substitueix respecte del 2008 a Premià de Mar), per la construcció Mataró, Pineda de Mar i el Masnou i, finalment, per als serveis, Mataró, Calella i Pineda de Mar. Si exceptuem els serveis, la resta de grans sectors productius han incrementat el nivell de concentració de l'ocupació en els municipis de la comarca l'any 2009 respecte al precedent.

Al mapa 1 es mostra la **densitat econòmica** dels diferents municipis de la comarca. Aquesta variable es defineix com la ràtio entre els ocupats i els habitants de les diverses localitats, en tant per cent. L'any 2009, el municipi del Maresme amb més densitat econòmica era Cabrera de Mar (67,8%) —de fet, aquest és l'únic municipi que supera un valor del 40% el 2009—, mentre que en l'extrem oposat, amb uns valors per sota del 20%, es trobaven Canet de Mar, Tiana i Premià de Mar. Amb relació a l'any anterior, la immensa majoria dels municipis comarcals han observat una disminució del valor de la seva densitat econòmica, de manera que si el 2008 només set municipis presentaven densitats inferiors al 25%, el 2009 són el doble. De fet, només Arenys de Munt ha registrat un increment de la densitat econòmica, ja que el nombre d'ocupats ha crescut un 6,4%, per sobre del increment del seu nombre d'habitants.

Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009
(ocupats/població, en percentatge)

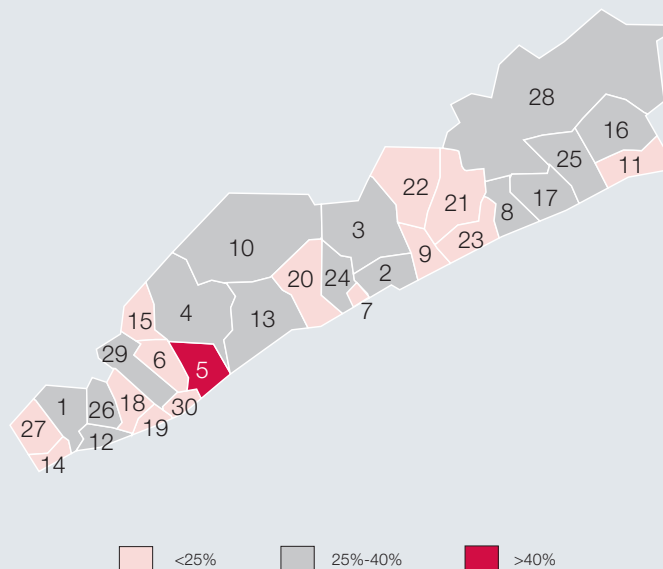
Mapa 1

Any 2008

- 1 Alella
- 2 Arenys de Mar
- 3 Arenys de Munt
- 4 Argentona
- 5 Cabrera de Mar
- 6 Cabriels
- 7 Caldes d'Estrac
- 8 Calella
- 9 Canet de Mar
- 10 Dosrius
- 11 Malgrat de Mar
- 12 El Masnou
- 13 Mataró
- 14 Montgat
- 15 Òrrius
- 16 Palafròls
- 17 Pineda de Mar
- 18 Premià de Dalt
- 19 Premià de Mar
- 20 Sant Andreu de Llavaneres
- 21 Sant Cebrià de Vallalta
- 22 Sant Iscle de Vallalta
- 23 Sant Pol de Mar
- 24 Sant Vicenç de Montalt
- 25 Santa Susanna
- 26 Teià
- 27 Tiana
- 28 Tordera
- 29 Vilassar de Dalt
- 30 Vilassar de Mar

Any 2009

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

MARESME 2015: UN PLA ESTRATÈGIC AMB ESTIL PROPI

Eladi Torres

Gerent Consell Comarcal del Maresme

A la darrera del mes d'abril de 2007 i després de 18 mesos d'intensos debats entre destacats actors públic i privats del Maresme i la Regió Metropolitana de Barcelona, es va aprovar per unanimitat el Pla estratègic del Maresme 2015. Era la primera vegada que el territori reflexionava sobre el seu present i el futur i consensuava uns àmbits d'actuació comuns articulats en set línies estratègiques i 20 projectes prioritaris per al Maresme del 2015.

Corria l'any 2005, en plena època de bonança econòmica, quan des del Consell Comarcal del Maresme ens plantejàrem pensar més enllà del curt termini i de les línies traçades pels nostres avantpassats per separar un campanar del campanar veí, els reduïts marges dels termes municipals, que avui no serveixen per donar respostes a les necessitats dels ciutadans del segle XXI.

El Maresme és un territori envejat en l'imaginari col·lectiu de molts catalans. 50 quilòmetres de costa mediterrània al nord de la ciutat de Barcelona, una serralada litoral amb una línia de carena que la separa de l'interior i que li dona un clima d'una bondat extrema tot l'any. Ben comunicada amb Barcelona, és avui zona residencial de la gran conurbació de Barcelona i destí turístic dels europeus del nord.

Aquesta postal, que pot semblar idíl·lica, tenia un escenari de futur amb tendència decadent. El creixement econòmic i el manteniment d'un model d'alta qualitat de vida està qüestionat si no som capaços de fer front a diverses amenaces ben vives en la gestió pública i privada del futur més immediat.

Una excessiva fragmentació municipal: 30 municipis de totes les mides, poc acostumats a treballar en cooperació, amb un sentiment localista viu, alimentat per la desconfiança cap a la resta, i les resistències a compartir protagonisme i capacitat de decisió.

Un important desequilibri a favor de la metròpoli central, Barcelona. L'Àrea Metropolitana *versus* la Regió Metropolitana (Vegueria de Barcelona). Primera corona i segona corona de pobles i ciutats. Cal il·lustrar-lo amb un exemple prou entenedor: més d'un 50% de la mobilitat obligada en el si de la RMB es produeix, en origen o destí, de la segona corona a la primera. Els grans instruments de planificació de la mobilitat (ATM, EMT) són actors representatius de la Barcelona metropolitana. L'aprovació de la nova llei de l'Àrea Metropolitana de Barcelona encara pot agreujar més aquest desequilibri.

Repetit fracàs d'un acord territorial sobre els projectes d'infraestructures bàsics del Maresme. La desunió en aquest aspecte ha suposat una incapacitat negociadora davant de les altres administracions: planificadores, promotores i titulars d'infraestructures, que han trobat en aquesta situació una excusa òbvia per definir prioritats en altres territoris.

La manca, fins aquell moment, de lideratge territorial de la capital del Maresme, Mataró. Si altres comarques pateixen problemes derivats de conflictes de capitalitat, Sabadell i Terrassa, la nostra comarca, amb una capitalitat clara, acceptada explícitament per tothom, al centre geogràfic del territori i amb una població d'aproximadament un terç del total, no tenia en la seva capital un líder decidit i generós, convençut que la

seva sort va lligada en un munt d'elements a la dels seus veïns més petits.

A aquests reptes calia fer-los front primer, evidentment, des del debat i el consens del Pla que, una vegada aprovat, hauria de ser impulsat per actors a nivell comarcal que vetlessin pel territori com un tot amb l'autoritat moral derivada de l'aprovació del Pla. El Consell Comarcal del Maresme va assumir el repte i va incorporar al seu rol de prestador de serveis locals un de nou: el de promotor, coordinador i tractor de projectes territorials al Maresme.

Com s'ha dit, l'arquitectura del Pla es va construir sobre set línies estratègiques: un Maresme amb Barcelona, un Maresme + actiu, un Maresme novament emprenedor, un Maresme inclusiu, un Maresme reordenat, un Maresme restaurat i un Maresme amb estil propi.

- 1. Un Maresme amb Barcelona.** L'objectiu és integrar més eficientment el Maresme en l'organització territorial metropolitana per guanyar centralitat política. Aprofitar la potència de la marca i les capacitats de Barcelona al Maresme, tot i garantir les nostres especificitats.
- 2. Un Maresme + actiu.** Es treballa amb un triple objectiu: l'atracció d'activitats econòmiques d'alt valor afegit; mantenir l'important pes de les activitats tradicionals, com el turisme, i afavorir la instal·lació de la petita i mitjana empresa generadora de llocs de treball. No cal dir que les condicions econòmiques adverses d'aquests dos darrers anys han aturat aquests objectius.
- 3. Un Maresme novament emprenedor.** Es tracta de fomentar les xarxes d'emprenedoria i el treball autònom de qualitat. Es disposa d'un projecte molt potent: «Tecnocampus Mataró-El Maresme», un parc científic destinat a atraure empreses tecnològiques i relacionar-les amb les dues universitats del territori adscrites a la UPF i a la UPC i orientades a la innovació. Al Maresme, per la seva composició sociològica, hi resideixen professionals d'alt nivell, talent en brut que troben unes bones condicions per viure i ara també per treballar.
- 4. Un Maresme inclusiu.** La qualitat de vida acostuma a tenir també la cara oculta de la pobresa i la immigració econòmica. Evitar el risc de la dualització social ideant estratègies de desenvolupament comunitari que promoguin la inclusió i cohesió social. Atendre i oferir oportunitats a les persones dependents i bastir una xarxa d'equipaments socials, sanitaris i d'educació que tendeixen a l'excel·lència són objectius d'aquest eix.
- 5. Un Maresme reordenat.** Posa l'accent en evitar l'extensió urbana i la creació de continus urbans entre municipis. Consolidar els espais protegits i el valor sociocultural del paisatge no urbanitzat i modernitzar i completar les infraestructures de mobilitat, tot minimitzant els seus impactes en el territori. L'aturada en sec a meitat de l'any 2008 del *boom* de la construcció ha afavorit la reflexió serena dels costos socials, econòmics i mediambientals del creixement desmesurat, primer en ciments i després en persones, dels darrers anys.

6. **Un Maresme restaurat.** Restaurar la qualitat del paisatge maresmenc. Les rieres i torrents, les platges i el sòl agrícola. Millorar les infraestructures ambientals: depuradores, i centres de tractament de la brossa. Incentivar una agricultura de proximitat rendible i integrada en el paisatge.
7. I per últim **Un Maresme amb estil propi.** Amb l'estil que és hereva de la petjada ibera dels laietans, la romana d'lluro i, sobretot, de la tradició marinera del seus pobles que van emprendre l'aventura americana els segles XVIII i XIX. L'estil també del Maresme d'estiueig de les classes benestants al llarg del segle XX. Aquesta herència acumula un patrimoni cultural ric en cases d'Indians i en arquitectura i escultura modernista. Conservar, difondre i valoritzar aquest patrimoni és l'objectiu, com també fer-ho amb el patrimoni immaterial del ric i divers associacionisme tradicional i cultural.

Fet el Pla, el treball en aquest darrers tres anys ha estat la gestió dels 20 projectes definits com clau per la consecució dels resultats esperats. Però no únicament. També l'aprofitament de totes les oportunitats que van sorgint i que estan alineades amb els objectius descrits. 13 d'aquest

20 PROJECTES PRIORITARIS PEL MARESME DEL 2015

Un Maresme AMB Barcelona

1. Impuls del Consell Comarcal del Maresme com a institució de referència del territori.
2. Creació de l'Oficina Tècnica d'Estratègies territorials al Consell Comarcal.

Un Maresme + ACTIU

3. Constitució de l'Agència de Desenvolupament del Maresme (ADM).
4. Desenvolupament d'una xarxa de centres de negocis de prestigi.
5. Gestió supramunicipal de polígons industrials i àrees d'agricultura intensiva.

Un Maresme novament EMPRENEDOR

6. Promoció de la marca turística del Maresme com a «Costa de Barcelona – Maresme».
7. Promoció de l'excel·lència de la formació en economia d'empresa i turisme al Maresme.

Un Maresme INCLUSIU

8. Creació d'un programa territorial de ciutadania.
9. Definició d'un model territorial d'atenció per a les persones amb dependència.

Un Maresme REORDENAT

10. Redacció d'un estudi previ sobre el ferrocarril al Maresme.
11. Redacció del Pla director urbanístic del Maresme per àmbits.
12. Redacció de directrius d'intervenció en la façana litoral i el passeig marítim.
13. Redacció d'un Pla de la xarxa viària local i comarcal.
14. Estudi de la reformulació del peatge de l'autopista.

Un Maresme RESTAURAT

15. Redacció de la Carta del Paisatge del Maresme.
16. Redacció de projectes de restauració del sòl protegit i del sòl no urbanitzable.
17. Programa d'inversions extraordinàries en infraestructures ambientals.
18. Creació d'un ens de gestió integrada del litoral del Maresme al CCM.

Un Maresme amb ESTIL PROPI

19. Elaboració del catàleg de patrimoni cultural del Maresme.
20. Creació d'un ens coordinador o gestor d'iniciatives culturals en xarxa.

Font: Consell Comarcal del Maresme, 2007.

Per saber més del Pla: <http://www.maresme2015.net/index.htm>.

20 projectes tenen actualment algun nivell d'avenç. L'oficina de gestió del Pla estratègic defineix els indicadors que mesuren el seu compliment.

La força, però, del Pla estratègic Maresme 2015 està sent la participació activa, sobretot dels actors públics, en la concertació de polítiques, la gestió en xarxa de projectes locals i l'inici d'una planificació que pensa més enllà del municipi. Les economies d'escala i els avenços a temes estancats per manca d'acords es van veient a poc a poc.

El paper del Consell Comarcal, a partir de la creació de l'oficina coordinadora, és impulsar els projectes, afavorir i engreixar les relacions entre els actors i allà on no hagi lideratge clar assumir-lo com a propi.

En aquest sentit cal apuntar alguns èxits:

La conversió del Projecte «Tecnocampus Mataró» en «Tecnocampus Mataró-El Maresme». No és, evidentment, només un canvi de nom, sinó un projecte nascut amb dimensió local que va guanyant gruix, ambició i finalment conceptualització com un tractor del coneixement, la innovació i l'emprenedoria de tota la comarca. El «nodus» central d'una xarxa que es nodreix també d'experiències i projectes locals més modestos. Cal ressenyar que la seva fortalesa també es basa amb una aliança públicoprivada amb sectors empresarials de les noves tecnologies instal·lats al territori.

El desbloqueig de la negociació de projectes d'altres Administracions pel Maresme aparcat per manca de consens en el territori. Si bé és difícil arribar a acords unànimes, sí que s'ha avançat molt en documents i en posicions àmpliament acceptades. És el cas de les característiques de les infraestructures necessàries per la millora de la mobilitat: NII reconvertida en un carrer principal del Maresme, Autopista C-32 gratuïta o amb descomptes importants pels residents i la creació d'una «avinguda del mig» paral·lela i al costat mateix de l'autopista amb accessos a tots els municipis.

L'acord per l'organització de grans esdeveniments que requereixen l'acció coordinada del municipis i una certa generositat alhora de valorar la distribució dels beneficis. El Maresme ha estat seu a l'any 2009 de dues proves esportives internacionals de triatló de llarga distància amb la participació de més de 2.000 atletes provinents de més de 50 països: «Challenge Costa de Barcelona - Maresme». Per primera vegada a la història la carretera N-II, va estar tallada des de Calella fins al Masnou durant més de 12 hores, sense cap incidència.

La promoció del territori com un tot a partir de projectes externs que han trobat en el Maresme no una suma de municipis sinó també una marca pròpia. La nova sèrie de TV3 «La Riera» que té com escenari del seu guió, personatges, localitzacions, negocis i trets culturals propis de la comarca en el seu conjunt. No cal dir que aquesta sèrie és un aparador de luxe del Maresme projectat al conjunt de Catalunya i que, com ha passat en telenovel·les anteriors afavoreix el turisme interior o de proximitat.

En definitiva, el Pla estratègic Maresme 2015 està demostrant que és una important eina no només de gestió de projectes i de promoció territorial sinó també i sobretot de canvi cultural dels actors públics locals basat en passar de la competència a la cooperació, de la indiferència a la implicació, del silenci al diàleg. L'experiència està pagant la pena. Ha de respondre al nostre eslògan: Maresme, estil propi.

ANNEX ESTADÍSTIC. MARESME

	Maresme		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Maresme	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	420.521	426.565	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	1,4	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	16,8	17,0	15,5	15,7	15,6	15,9	1,2	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	14,5	14,7	16,3	16,4	16,2	16,3	1,6	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	11,8	12,4	13,8	14,6	15,0	15,9	4,9	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	1054	1.069	701	710	229	233	1,4	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	3,7	-0,3	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	-4,5	-3,2	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	1,2	-4,7	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	3,1	-5,8	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	4,8	2,0	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	12.808	11.811	194.585	183.804	270.534	256.248	-7,8	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	6,9	7,0	10,3	10,3	9,6	9,6	1,4	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	124.594	117.307	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-5,8	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	995	973	7.701	7.530	33.185	32.413	-2,2	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	33	35	679	728	1.662	1.698	6,1	7,2	2,2
Pesca i aquicultura	15	12	338	243	1.121	918	-20,0	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	2	2	42	34	67	61	0,0	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	-	-	2	3	2	3	nc	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	-	-	9	4	13	8	nc	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	61	47	2.168	1.912	3.694	3.287	-23,0	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	-	2	14	7	22	26	nc	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	1.635	1.706	38.214	36.372	67.889	65.701	4,3	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	162	153	7.609	7.390	10.476	10.223	-5,6	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	-	-	3	3	6	4	nc	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	3.335	2.906	19.241	16.265	24.169	20.400	-12,9	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	4.562	3.783	18.332	14.953	20.874	17.077	-17,1	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	62	50	2.886	2.628	3.280	2.974	-19,4	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	508	444	8.739	7.605	14.782	12.965	-12,6	-13,0	-12,3
Indústries del paper	170	139	9.958	9.015	14.157	12.655	-18,2	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	809	743	22.885	20.299	26.398	23.556	-8,2	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	1	1	82	17	1.134	1.058	0,0	-79,3	-6,7
Indústries químiques	1.002	942	25.770	23.876	34.085	31.379	-6,0	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	1.395	1.383	19.144	18.867	20.915	20.663	-0,9	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	571	534	23.235	19.779	29.084	25.101	-6,5	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	552	462	13.369	11.535	20.770	17.888	-16,3	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	707	587	12.421	10.451	15.649	13.385	-17,0	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	2.367	2.109	52.470	44.539	66.702	57.083	-10,9	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	208	187	8.969	6.846	9.789	7.478	-10,1	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	496	453	15.019	14.568	17.595	16.960	-8,7	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	1.360	1.175	30.676	25.457	38.048	31.721	-13,6	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	163	136	40.557	35.056	46.334	40.066	-16,6	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	241	192	4.470	3.904	5.648	4.861	-20,3	-12,7	-13,9
Mobles	325	274	8.858	7.731	12.236	10.666	-15,7	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	348	348	7.113	6.172	8.052	7.054	0,0	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	621	565	10.895	9.985	14.450	13.394	-9,0	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	77	77	3.222	3.116	5.250	5.137	0,0	-3,3	-2,2
Aigua	122	128	4.138	4.198	6.338	6.572	4,9	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	112	119	615	631	924	935	6,3	2,6	1,2
Tractament de residus	129	136	13.389	13.720	17.556	17.713	5,4	2,5	0,9
Gestió de residus	9	8	129	136	187	221	-11,1	5,4	18,2
Construcció d'immobles	4.940	3.983	67.912	56.793	111.779	92.824	-19,4	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	1.626	1.015	19.610	13.668	26.131	18.765	-37,6	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	8.568	7.130	126.768	110.403	180.536	156.944	-16,8	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	2.772	2.585	38.857	36.542	56.577	53.407	-6,7	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	8.987	8.449	169.112	156.401	209.987	194.762	-6,0	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	15.418	14.581	247.071	237.345	327.493	314.667	-5,4	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	3.909	3.616	85.372	80.195	112.767	105.890	-7,5	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	5	5	402	373	439	416	0,0	-7,2	-5,2
Transport aeri	4	4	4.182	4.149	4.240	4.211	0,0	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	237	284	29.905	29.284	35.899	35.143	19,8	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	86	80	9.337	9.231	11.695	11.545	-7,0	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	1.507	1.389	20.351	19.520	33.632	32.382	-7,8	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	8.752	8.622	119.656	118.279	166.629	164.357	-1,5	-1,2	-1,4
Edició	489	400	20.219	16.248	22.096	17.979	-18,2	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	150	149	6.772	6.364	7.660	7.218	-0,7	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	65	61	4.492	4.498	4.946	4.954	-6,2	0,1	0,2
Telecomunicacions	50	57	9.434	9.064	11.214	10.767	14,0	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	534	552	30.168	30.855	32.717	33.389	3,4	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. MARESME (continuació)

	Maresme		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Maresme	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	134	142	3.043	3.758	3.594	4.341	6,0	23,5	20,8
Mediació financera	959	934	40.644	39.165	51.041	49.169	-2,6	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	113	110	12.578	11.929	13.879	13.172	-2,7	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	671	912	12.188	12.572	15.629	15.952	35,9	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	1.069	1.052	19.315	18.680	23.628	22.819	-1,6	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	1.959	1.949	47.501	46.258	61.854	60.190	-0,5	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	497	469	9.062	9.279	11.375	11.476	-5,6	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	1.110	1.017	33.737	31.560	42.304	39.768	-8,4	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	206	280	12.180	13.130	14.047	15.132	35,9	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	636	563	23.619	22.849	25.549	24.801	-11,5	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	590	1.121	14.253	14.844	16.580	17.308	90,0	4,1	4,4
Activitats veterinàries	206	203	2.603	2.628	3.480	3.470	-1,5	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	1.413	1.205	38.972	31.437	45.032	36.454	-14,7	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	44	45	20.778	18.008	25.602	22.551	2,3	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	432	470	8.980	8.471	10.724	10.067	8,8	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	100	76	14.599	14.701	17.286	17.531	-24,0	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	2.549	2.625	75.856	74.943	96.237	94.850	3,0	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	630	630	26.399	29.064	29.836	32.580	0,0	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	5.010	5.194	121.831	124.789	172.738	176.527	3,7	2,4	2,2
Educació	5.511	5.453	111.951	114.010	138.430	141.791	-1,1	1,8	2,4
Activitats sanitàries	8.039	7.943	129.803	131.052	166.122	167.943	-1,2	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	2.934	3.271	23.860	26.500	32.869	36.157	11,5	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	840	620	24.162	24.568	31.229	31.876	-26,2	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	812	725	12.779	12.263	14.471	14.044	-10,7	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	113	89	3.199	3.364	3.986	4.108	-21,2	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	179	164	3.894	3.649	5.294	5.007	-8,4	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	1.355	1.241	23.768	23.521	32.158	31.761	-8,4	-1,0	-1,2
Activitats associatives	1.030	968	21.281	21.084	26.041	25.752	-6,0	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	1.323	1.199	18.287	16.068	23.715	20.969	-9,4	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	2.634	2.624	41.813	40.895	55.295	54.073	-0,4	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	242	240	5.087	5.188	6.204	6.299	-0,8	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	-	-	297	326	300	329	nc	9,8	9,7
Agricultura	1.043	1.020	8.718	8.501	35.968	35.029	-2,2	-2,5	-2,6
Indústria	22.112	19.791	424.643	377.074	556.575	498.275	-10,5	-11,2	-10,5
Construcció	15.134	12.128	214.290	180.864	318.446	268.533	-19,9	-15,6	-15,7
Serveis	86.305	84.368	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	-2,2	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	1.603	1.570	28.113	25.713	30.704	28.141	-2,1	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	3.883	3.463	127.387	112.846	156.160	138.381	-10,8	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	4.198	3.693	101.577	86.321	133.339	114.515	-12,0	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	12.045	10.682	157.227	142.153	219.875	200.988	-11,3	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	383	383	10.339	10.041	16.497	16.250	0,0	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	30.300	30.657	746.946	737.653	919.697	910.192	1,2	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	1.010	1.111	64.162	66.038	73.267	75.174	10,0	2,9	2,6
Resta de serveis	56.005	53.711	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-4,1	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	26.651	35.108	315.457	419.988	423.232	561.761	31,7	33,1	32,7
Nacionals	22.699	29.369	259.750	338.184	337.813	438.498	29,4	30,2	29,8
Estrangers	3.952	5.739	55.707	81.804	85.419	123.263	45,2	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	13.576	18.364	161.438	222.880	222.630	303.377	35,3	38,1	36,3
Dones	13.075	16.744	154.019	197.108	200.602	258.384	28,1	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	2.625	3.307	31.179	38.155	44.299	54.421	26,0	22,4	22,8
25-44 anys	13.611	18.147	167.610	227.642	228.895	307.716	33,3	35,8	34,4
45 i més anys	10.415	13.654	116.668	154.191	150.038	199.624	31,1	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	243	398	1.534	2.495	4.371	7.371	63,8	62,6	68,6
Indústria	6.163	7.637	65.136	83.602	81.420	104.448	23,9	28,3	28,3
Construcció	4.933	6.206	51.781	68.316	79.146	101.571	25,8	31,9	28,3
Serveis	14.824	19.303	189.718	247.248	249.161	323.675	30,2	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	488	1.564	7.288	18.327	9.134	24.696	220,5	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	371	595	2.167	3.222	4.490	6.514	60,4	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	1.418	1.920	13.920	18.087	24.778	32.208	35,4	29,9	30,0
Estudis primaris complets	1.841	2.408	30.687	40.133	42.508	56.738	30,8	30,8	33,5
Programes formació professional	2.035	2.760	25.645	35.029	32.245	44.445	35,6	36,6	37,8
Educació general	18.095	23.202	202.510	266.043	270.156	352.608	28,2	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	1.401	1.934	17.354	24.317	21.490	29.955	38,0	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	631	944	8.592	12.283	10.520	15.005	49,6	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	838	1.315	14.316	20.457	16.708	23.768	56,9	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	21	30	266	417	337	520	42,9	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. MARESME (continuació)

	Maresme		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Maresme	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	3.630	4.923	46.774	61.442	71.776	95.460	35,6	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	20.130	25.962	228.155	301.072	302.401	397.053	29,0	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	2.891	4.223	40.528	57.474	49.055	69.248	46,1	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	90.908	77.772	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-14,4	-18,3	-17,6
Nacionals	68.480	60.593	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-11,5	-16,3	-15,6
Estrangers	22.428	17.179	530.113	405.848	755.672	586.622	-23,4	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	46.625	38.979	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-16,4	-19,7	-18,7
Dones	44.283	38.793	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-12,4	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	25.584	20.361	532.838	397.601	697.356	526.455	-20,4	-25,4	-24,5
25-44 anys	50.255	43.741	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-13,0	-16,3	-15,8
45 i més anys	15.069	13.670	263.268	231.444	354.704	313.649	-9,3	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	1.470	1.306	11.812	9.416	55.441	50.449	-11,2	-20,3	-9,0
Indústria	6.757	5.193	134.014	92.513	183.199	129.958	-23,1	-31,0	-29,1
Construcció	11.044	8.950	166.212	138.466	249.563	200.375	-19,0	-16,7	-19,7
Serveis	71.637	62.323	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-13,0	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	6.253	5.080	143.235	110.657	209.847	166.423	-18,8	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	5.233	4.514	105.695	80.841	163.519	122.427	-13,7	-23,5	-25,1
Programes formació professional	7.378	6.104	177.778	149.045	211.695	176.678	-17,3	-16,2	-16,5
Educació general	61.745	52.836	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-14,4	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	3.174	2.652	74.486	62.792	89.007	75.328	-16,4	-15,7	-15,4
Universitaris primer cycle	3.483	3.322	104.151	98.436	124.309	116.442	-4,6	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cycle	3.642	3.264	125.871	111.693	148.747	131.730	-10,4	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	11.486	9.594	248.930	191.498	373.366	288.850	-16,5	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	69.123	58.940	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-14,7	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	10.299	9.238	304.508	272.921	362.063	323.500	-10,3	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinits	16.247	11.311	321.031	210.821	425.932	282.630	-30,4	-34,3	-33,6
Temporals	74.661	66.461	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-11,0	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.
Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

OSONA

Tal com s'observa al gràfic 1, el creixement real del **producte interior brut** d'Osona l'any 2008 va ser similar al que van registrar la província de Barcelona i Catalunya (entorn al 0,8%), encara que, respecte del 2007, la pèrdua del dinamisme econòmic va ser més intensa a la comarca (aleshores el PIB creixia a una taxa del 5% davant del 3,7% de la província de Barcelona i el 4% català). Durant el període 2004-2008, el PIB real de la comarca d'Osona va créixer, de mitjana, un 2,7% anual, igual que el registre assolit pel conjunt provincial barceloní i tres dècimes per sota del català.

La forta caiguda del ritme de creixement econòmic a Osona, la tercera més important de totes les comarques barcelonines el 2008, va ser deguda, en primer terme, a la construcció, amb una reducció del 6,3%, que contrasta amb l'increment del 4,9% del 2007. La indústria també va patir un decreixement del producte interior brut a la comarca, encara que aquest, de l'1,7%, fou inferior al registrat per la província de Barcelona (-3,2%) i Catalunya (-2,6%). Per la seva banda, el PIB del sector serveis va incrementar a Osona un 3,9%, la major taxa de creixement de totes les comarques de la província de Barcelona, però que implica respecte del 2007 una reducció d'un punt i mig. Finalment, el sector primari, amb un escassa participació a l'estructura productiva comarcal, va registrar el 2008 una reducció del seu producte interior brut de l'1,3%.

L'any 2009 el nombre d'habitants a la comarca d'Osona ascendia a 152.411 persones, fet que implica un creixement de l'1,5% respecte de l'any anterior. De tota manera, i igual que passa a la majoria de les comarques barcelonines, l'increment poblacional va ser inferior al del 2008 (2%) i al que experimentarà Osona com a mitjana anual durant el període 2005-2009 (1,9%). La densitat de **població** comarcal era el 2009 de 121 habitants per quilòmetre quadrat, clarament inferior a la del conjunt de la província de Barcelona (710) i Catalunya (233). Osona es troba, en aquest sentit, darrere del Bages, la segona comarca amb més superfície de tota la província de Barcelona. Durant el 2009, el nombre d'habitants estrangers a Osona augmentà un 7,8%, mentre que els nacionals ho feien a una taxa del 0,5%. Aquesta evolució s'emmarca en una tendència de ja fa una dècada, per la qual el creixement de la població es deu bàsicament a l'arribada d'immigrants estrangers. Tot i que el dinamisme del volum de residents estrangers ha minvat en els darrers anys, el percentatge que representen sobre el total no ha deixat de créixer. A Osona, el 2009, el 14,7% de la població era de nacionalitat estrangera, pes similar al del conjunt provincial barceloní i inferior entorn a un punt al català. Per país d'origen, aquests estrangers provenen bàsicament d'Àfrica (prop de sis de cada deu), i principalment del Marroc (pes del 47,3% en el total d'estrangers). Més enllà d'Àfrica, per països, destaca també els originaris de Polònia, Romania, Colòmbia i Equador.

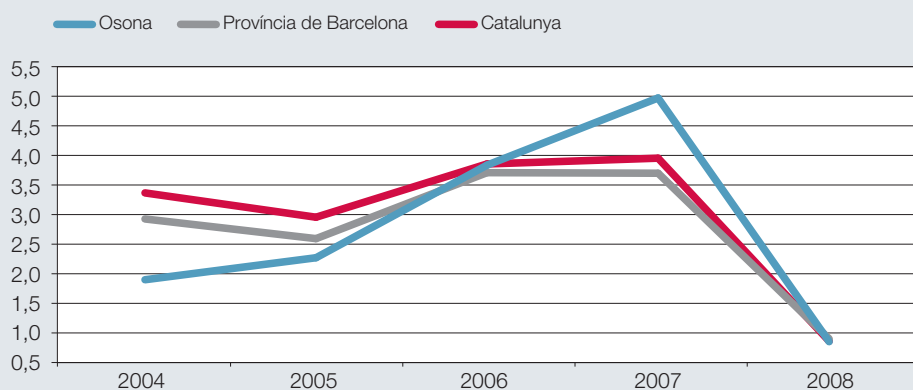
El percentatge de població osonenca de 65 anys o més era el 2009 del 16,3%, pes similar al del conjunt provincial barceloní i català, mentre que la participació dels joves de 15 i menys anys era superior a la comarca (17,3%). Amb relació al 2008, la participació dels més joves ha crescut a la comarca, mentre que la dels habitants de més edat s'ha reduït. Aquest rejuveniment relatiu de la població segueix la tendència de la darrera dècada i es deu, en bona part, a l'arribada de població estrangera en edat de treballar. De fet, el 25,6% dels immigrants estrangers a la comarca tenien 15 anys o menys el 2009 i només l'1,6%, 65 anys o més.

La crisi econòmica que va esclatar completament durant l'any 2008 a l'economia real es va tornar més intensa al llarg del 2009 al conjunt de Catalunya. Una de les conseqüències va ser les caigudes, per segon any consecutiu, del nombre **d'empreses i ocupats** i més elevades que les de l'any precedent. El nombre d'empreses a Osona va disminuir un 5,7% durant el 2009 (-4,2% el 2008), mentre que el nombre d'ocupats es reduïa a una taxa del 5,2% (-2,7% l'any precedent). Als gràfics 3 i 4, on es mostra

8. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB (en percentatge)

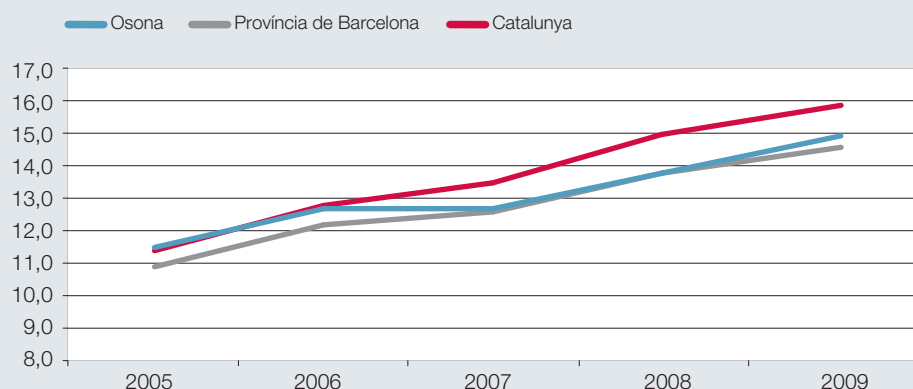
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total (en percentatge)

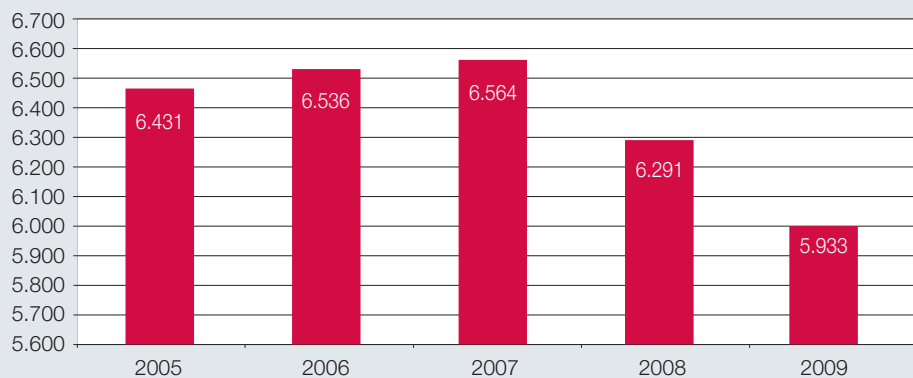
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses a Osona (valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

l'evolució d'empreses i ocupats, respectivament, en el darrer lustre, es pot diferenciar clarament el període 2005-2007 d'expansió econòmica, amb increments tant en una com en l'altra variable, tot i que cada cop menors, amb el bienni 2008-2009, ja de crisi, amb disminucions ràpides del nombre d'empreses i d'ocupats. A finals del 2009, a Osona hi havia menys de 6.000 empreses, mentre que dos anys abans superava la xifra de 6.500.

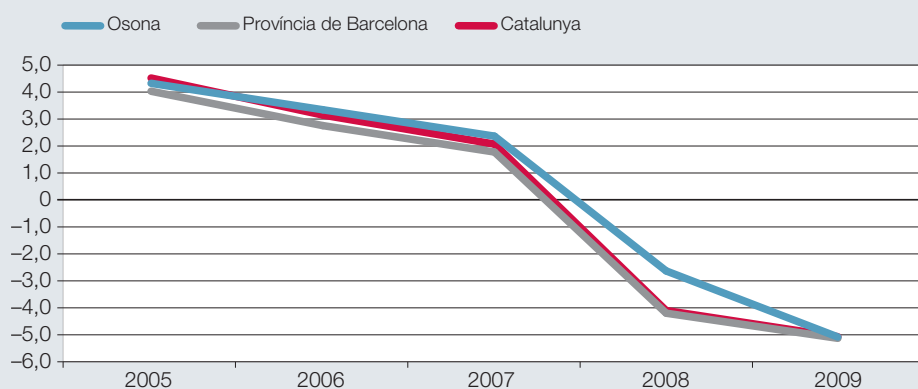
En el cas dels ocupats, el gràfic 4 mostra, en termes comparats amb la província de Barcelona i Catalunya, que l'evolució a la comarca ha estat pràcticament sempre en el darrer lustre més positiva o menys negativa. Així, de fet, si es calcula la taxa mitjana anual de variació, mentre que a Osona encara s'observa un resultat positiu (increment del 0,5%), el conjunt provincial barceloní i català presenta una variació pràcticament nul·la. En qualsevol cas, la intensa crisi econòmica ha fet que també la comarca perdés molts afiliats: gairebé 5.000 en els darrers dos anys (entorn al 8% dels treballadors que hi havia aleshores). Per altra banda, es pot remarcar que el nombre d'ocupats per empresa a Osona l'any 2009 quedà en 7,3, lluny de la dada per al conjunt de la província de Barcelona (10,3 treballadors per empresa) i Catalunya (9,6).

Exactament igual que passa al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, durant 2009 a Osona els sectors productius que van patir més la intensificació de la crisi econòmica, si atenem a la variació percentual del volum d'ocupats, han estat la construcció, en primer lloc, amb una reducció del nombre de treballadors del 15,1% i, en segon terme, la indústria (-9,4%). En sentit contrari, la conjuntura no va ser tan negativa per al sector primari (-1,7%) i per als serveis, amb un descens d'ocupats de l'1%, més suau que els del conjunt provincial barceloní (-2,6%) i català (-2,4%). Dins del sector industrial, la pitjor conjuntura la va presentar a la comarca osonenca les manufactures de tecnologia mitjana (tant mitjana-alta, amb un descens de l'11,7%, com mitjana-baixa, -13,1%). Les indústries més avançades tecnològicament van registrar una disminució del nombre d'ocupats del 6,1%, i les de tecnologia baixa una caiguda del 7,3%. La reducció menys pronunciada en termes percentuals tingué lloc a la resta d'indústries (-4,3%). Finalment, pel que fa als serveis, l'evolució durant el 2009 ha estat totalment oposada en el cas dels sectors de serveis basats en el coneixement i del sectors més tradicionals. Efectivament, mentre que els segons han experimentat a Osona una reducció en el nombre d'ocupats del 3,1%, el nombre de treballadors a sectors de serveis avançats va créixer també a una taxa del 3,1%. El subconjunt de sectors de tecnologia punta mereix un esment especial dins dels serveis basats en el coneixement, que serien aquells més estretament lligats a la recerca i a les noves tecnologies de la informació i comunicació, ja que Osona ha estat la comarca barcelonina amb un creixement més elevat de les persones que hi treballaven (60%).

Quant a **l'estructura productiva**, Osona s'assembla a comarques com l'Alt Penedès o l'Anoia, en el sentit que els serveis tenen un menor pes relatiu que el que s'observa al conjunt provincial barceloní, i amb la indústria ocorre el contrari. Efectivament, a finals del 2009, el 56,8% dels ocupats comarcals estaven treballant als serveis (uns 20 punts per sota de la dada per a la província de Barcelona i Catalunya), mentre que pràcticament el 33% estaven ocupats a la indústria (16,6% tant al conjunt provincial barceloní com català). També és superior la participació relativa de la construcció i el sector primari al total d'ocupats osonencs. A la indústria, el 18,4% dels ocupats a Osona es dedicaven el 2009 a manufactures o bé de tecnologia alta o bé de tecnologia mitjana-alta. Aquest percentatge és molt inferior al que s'observa a la província de Barcelona (36,7%) i a Catalunya (33,4%). En sentit contrari, el 57,1% dels ocupats industrials osonencs desenvolupaven les seves tasques productives a les manufactures d'intensitat tecnològica baixa (pes inferior al 40% al conjunt provincial barceloní). A les manufactures de tecnologia mitjana-baixa estaven ocupats el 22,9% del total de treballadors industrials a Osona, mentre que, finalment, l'1,6% restant es dedicaven a la resta d'indústries. En el cas dels serveis, el 65,4% dels ocupats osonencs es dedicaven a serveis tradicionals i el 35,6% restant a serveis

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats
(en percentatge)

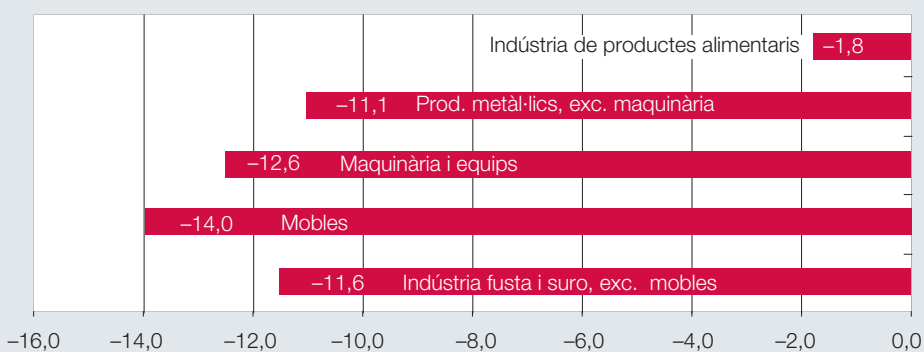
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats a Osona en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

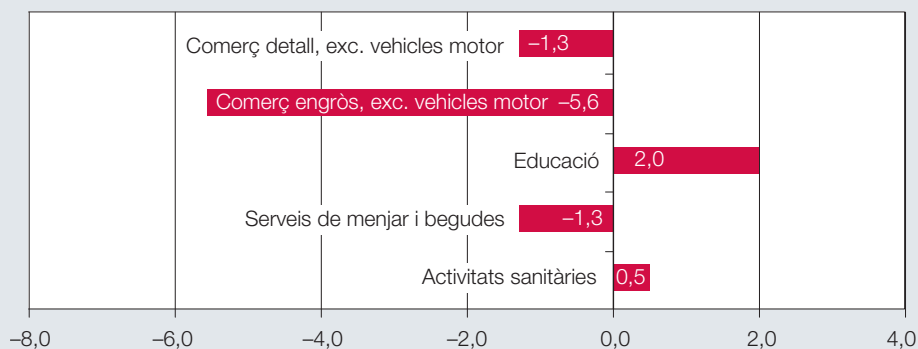
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats a Osona en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

basats en el coneixement, entre 6 i 8 punts per sota de la dada per a la província de Barcelona i Catalunya. L'1,5% dels ocupats de serveis es dedicaven a la comarca a serveis de tecnologia punta, percentatge clarament inferior als del conjunt provincial barceloní i català.

Com es comprova al gràfic 5, els cinc sectors industrials més importants a la comarca d'Osona, atenent al nombre de treballadors que ocupen, van patir durant 2009 disminucions en les seves xifres d'afiliats a la Seguretat Social. Aquesta disminució va ser poc intensa per a les indústries alimentàries (-1,8%), que és el sector industrial més important, amb diferència, a la comarca, atès que ocupa, en solitari, prop del 40% del total de treballadors sectorials; mentre que la resta de sectors considerats han presentat disminucions molt notables en el volum d'ocupació, amb taxes de decreixement de dos dígits. Pel que fa als serveis, en canvi, el gràfic 6 mostra que dos dels cinc sectors amb més pes relatiu a l'estructura productiva d'Osona, en termes d'ocupació, van poder incrementar durant l'any 2009 el nombre de treballadors. Aquests sectors són l'educació i les activitats sanitàries, dos serveis de no-mercat. En canvi, el comerç (tant en detall com a l'engròs) i els serveis de menjar i begudes van experimentar descensos del volum d'ocupació, especialment intens en el cas del comerç a l'engròs (-5,6%, caiguda més forta que la registrada pel conjunt de serveis osonencs el 2009: -1%).

L'evolució del nombre **d'aturats registrats** a la comarca d'Osona el 2009 ha estat similar a la del conjunt de la província de Barcelona i Catalunya. A causa de la crisi econòmica actual, que començà el 2008 i s'intensificà el 2009, s'ha produït un augment percentual molt notable del nombre d'aturats registrats durant el 2009 (33,7%), que se suma a l'increment encara més fort que ja s'havia experimentat l'any precedent (gràfic 7). Els registres de la comarca osonenca han estat pitjors que els del conjunt provincial barceloní i català, no tan sols el 2009 sinó també l'any precedent, de manera que des de finals del 2007 al desembre del 2009 el nombre d'aturats a Osona s'ha multiplicat per un factor de 2,2, superior a la dada per al conjunt provincial barceloní i català.

El nombre d'aturats registrats ha incrementat més a Osona el 2009 entre els estrangers que entre els nacionals (60,3% i 26,2%, respectivament), i, per sexe, més entre els homes (42,3%) que entre les dones (26%). El mateix ha succeït al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, encara que les diferències relatives a la comarca són superiors. Per altra banda, hi ha hagut un increment percentual més elevat del nombre d'aturats entre els grups de més edat (34,7% per als de 45 anys o més) i, per nivell formatiu, i a diferència del que ocorre al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, la pitjor conjuntura a Osona el 2009 va tenir lloc per als que o bé no tenen estudis o bé tenen estudis primaris (augment del 41%). Per sector econòmic, finalment, el major creixement del nombre d'aturats, a banda de l'agricultura i d'aquells que no tenien ocupació anterior, es va produir a Osona a la construcció (increment del 42,1%).

La crisi econòmica que va començar el 2008 i s'aguditzà el 2009 a la comarca i al conjunt del país va tenir també com a conseqüència un nou descens del volum de **contractació laboral** a Osona i que va ser més intens, en termes percentuals, que el de l'any precedent. Efectivament, la reducció fou del 26,1% a la comarca (-18% el 2008), la tercera pitjor de totes les comarques de la província de Barcelona, darrere de les del Vallès Oriental i el Bages. Per nacionalitat, igual que va succeir el 2008 i d'una manera similar al que passa a la província de Barcelona i Catalunya, van ser els estrangers els que més van patir la reducció del nombre de contractes de treball subscrits a la comarca. Per sexe, en canvi, a diferència del conjunt provincial barceloní i català, la reducció produïda entre les dones va ser lleugerament superior a la que es va donar entre els homes. Per edat, s'observa una correlació bastant clara: com més jove, més disminució percentual del volum de contractes de treball signats. Això succeeix tant a la comarca com a la província de Barcelona i a Catalunya. I el mateix succeeix en el cas del nivell formatiu: com menys formació, també major descens de la contractació laboral. Per sectors,

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA A OSONA

Aquest requadre analitza breument el benestar i la qualitat de vida a la comarca d'Osona (situació actual comparada amb relació a la província de Barcelona i Catalunya i evolució recent), a partir del valor que assolix a sis indicadors seleccionats (quadre 1) aproximatiu de sis àmbits diferents, això és, ensenyament, sanitat, benestar social, societat de la informació, cultura i medi ambient. En aquest sentit, el que s'observa el darrer any disponible, que és majoritàriament el 2008, és que la comarca osonenca té una pitjor situació quant a benestar i qualitat de vida atès que només supera la província de Barcelona i Catalunya en dos dels sis indicadors observats: el que es refereix a l'apartat de medi ambient i el que té a veure amb el benestar social, això és, respectivament, les variables de percentatge de residus municipals que es recullen de manera selectiva i places en residències per a gent gran amb relació als habitants de 65 anys o més a la comarca. En el primer indicador esmentat, no obstant això, el valor assolit per Osona, del 44,4% és el més elevat de totes les

comarques de la província de Barcelona. En sentit negatiu, destaca com la segona comarca barcelonina amb un valor més reduït pel que fa al percentatge de llars connectades a Internet mitjançant la banda ampla (ADSL i similar).

Només els indicadors relacionats amb els àmbits cultural (fons bibliogràfics en biblioteques públiques amb relació a la població) i de medi ambient (recollida selectiva de residus) van presentar una evolució positiva a la comarca entre el 2007 i el 2008, mentre que la resta d'indicadors presentaren retrocessos. No obstant això, d'ençà del començament de la dècada els avanços al benestar i a la qualitat de vida osonenca han estat extensos atenent a l'evolució dels diferents indicadors seleccionats, amb les excepcions, com passa també al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, dels relatius a sanitat i ensenyament (llits hospitalaris amb relació a la població i taxa específica d'escolarització als 17 anys).

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Osona		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	65,9	62,3	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	44,0	43,3	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	52,7	51,0	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	43,7	42,2	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	41,9	45,0	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	40,3	44,4	24,6	27,5	23,1	25,9

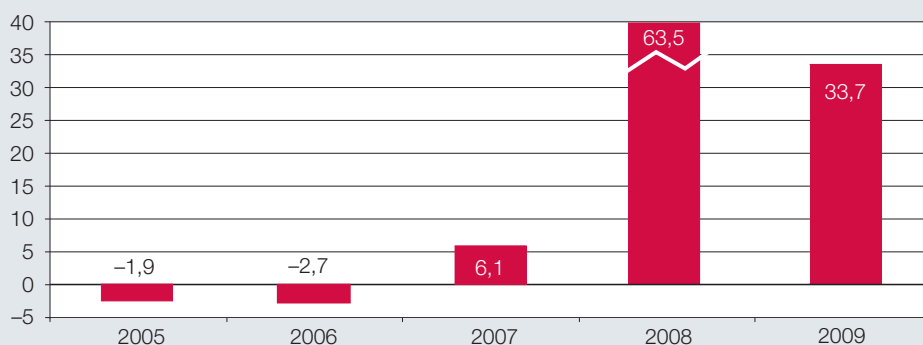
^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats a Osona
(en percentatge)

Gràfic 7

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

el major decreixement del nombre de contractes de treball subscrits a Osona el 2009 va produir-se a la indústria (reducció superior al 40%) i, finalment, per modalitat de contractació, igual que passa al conjunt provincial barceloní i català, es registra una reducció percentual més intensa del nombre de contractes de treball indefinits que dels temporals. A l'annex estadístic es poden consultar amb més detall aquestes dades.

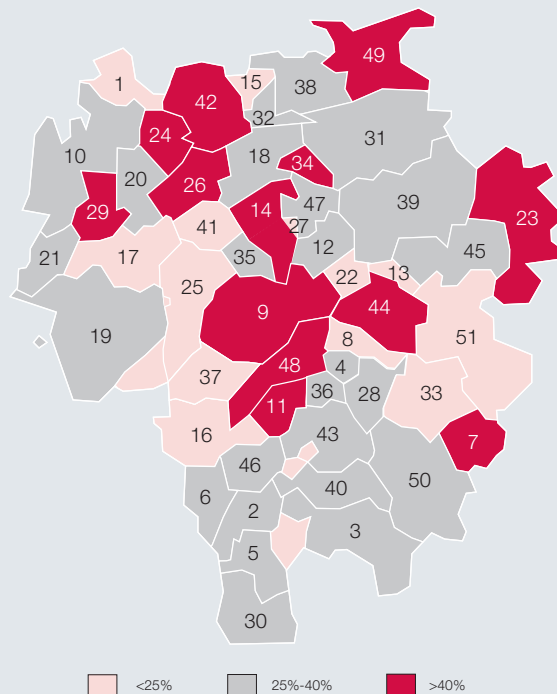
Per altra banda, el 26,1% de la població de la comarca d'Osona vivia l'any 2009 a la capital, Vic, una dècima més que l'any precedent, mentre que entre Manlleu i Torelló es concentrava un 22,6% addicional dels residents (un 13,5% a la primera i un 9,1% a la segona). Com passa a la major part de les comarques de la província de Barcelona, la **concentració municipal** de l'ocupació és relativament més elevada que la de la població. Així, la capital, Vic, concentrava el 2009 un 34,6% dels ocupats comarcals, i entre aquesta localitat i els altres dos municipis anteriorment esmentats es donava feina al 51,9% dels ocupats osonencs. Amb relació a l'any precedent, la concentració dels ocupats ha augmentat entorn a un punt, íntegrament degut a la influència de la capital, Vic. Com passa també a bona part de les comarques barcelonines, per grans sectors productius, el major nivell de concentració dels treballadors comarcals té lloc als serveis i el menor és al sector primari; la indústria i la construcció queden en una situació intermèdia. Així, entre Vic, Manlleu i les Masies de Voltregà s'ocupen a més de sis de cada deu treballadors del sector serveis a Osona (pes del 40,8% per a Vic), mentre que, en sentit contrari, entre Vic, les Masies de Voltregà i Gurb, els tres municipis amb més treballadors del sector agrari, es dona feina a menys del 32% del total d'ocupats sectorials osonencs. La concentració als tres municipis amb més treballadors pel que fa a la construcció era del 45,2% el 2009 (entre Vic, Manlleu i Torelló), mentre que el percentatge corresponent a la indústria era de tot just el 50% (en aquest cas, entre Vic, Gurb i Torelló). Tots els sectors, sense excepció, han observat un increment del grau de concentració a Osona durant l'any 2009.

Al mapa 1 es mostra la **densitat econòmica municipal** d'Osona, entesa com la ràtio entre ocupats i població, en percentatge. L'any 2009, 10 dels 51 municipis dels quals es componia la comarca assolien un valor en aquest indicador superior al 40%, mentre que uns altres 15 observaven una densitat inferior al 25%. Respecte del 2008, el primer valor s'ha reduït i el segon ha augmentat, pel fet que, com passa a la majoria de comarques barcelonines, hi ha hagut un retrocés bastant generalitzat de la densitat econòmica municipal, ja que el nombre d'ocupats ha experimentat una evolució més negativa que la població. A Osona, de fet, només un 20% dels municipis han experimentat un increment de la densitat econòmica, i la resta han registrat una disminució. Per altra banda, cal destacar els municipis de Gurb, les Masies de Voltregà i Malla per haver superat un valor del 100% en l'indicador de la densitat econòmica municipal, el que implica que hi havia més ocupats que habitants, mentre que en sentit contrari, Roda de Ter, Sant Bartomeu del Grau, Santa Eulàlia de Riuprimer, Muntanyola i Sant Sadurní d'Osormort es caracteritzen per haver presentat a finals del 2009 una densitat econòmica per sota del 20%.

Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009
(ocupats/població, en percentatge)

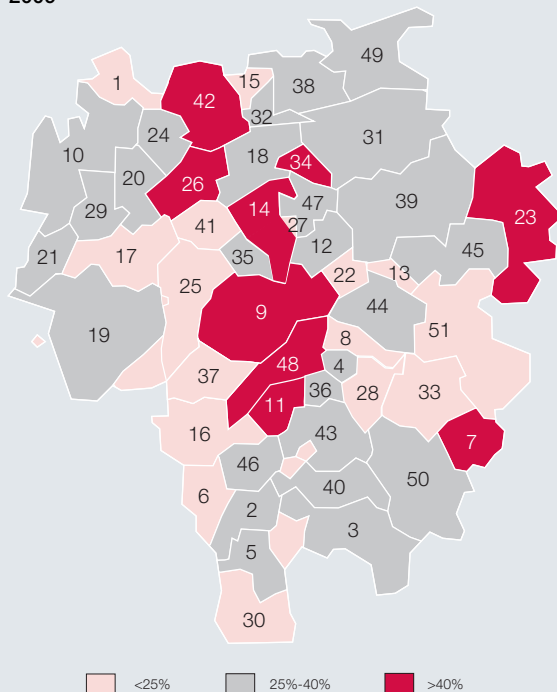
Mapa 1

Any 2008

- 1 Alpens
- 2 Balenyà
- 3 Brull
- 4 Calldetenes
- 5 Centelles
- 6 Collsuspina
- 7 Espinelves
- 8 Folgueroles
- 9 Gurb
- 10 Lluçà
- 11 Malla
- 12 Manlleu
- 13 Les Masies de Roda
- 14 Les Masies de Voltregà
- 15 Montesquiu
- 16 Muntanyola
- 17 Olost
- 18 Orís
- 19 Oristà
- 20 Perafita
- 21 Prats de Lluçanès
- 22 Roda de Ter
- 23 Rupit i Pruit
- 24 Sant Agustí de Lluçanès
- 25 Sant Bartomeu del Grau
- 26 Sant Boi de Lluçanès
- 27 Sant Hipòlit de Voltregà
- 28 Sant Julià de Vilatorrada
- 29 Sant Martí d'Albars
- 30 Sant Martí de Centelles
- 31 Sant Pere de Torelló
- 32 Sant Quirze de Besora
- 33 Sant Sadurn d'Osormort
- 34 Sant Vicenç de Torelló
- 35 Santa Cecília de Voltregà
- 36 Santa Eugènia de Berga
- 37 Santa Eulàlia de Riuprimer
- 38 Santa Maria de Besora
- 39 Santa Maria de Corcó
- 40 Seva
- 41 Sobremunt
- 42 Sora
- 43 Taradell
- 44 Tàvèrnoles
- 45 Tavertet
- 46 Tona
- 47 Torelló
- 48 Vic
- 49 Vidrà
- 50 Viladrau
- 51 Vilanova de Sau

Any 2009

Nota: Espinelves, Vidrà i Viladrau no pertanyen a la província de Barcelona, sinó a la de Girona

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

L'IMPACTE ECONÒMIC D'UNA UNIVERSITAT EN EL SEU TERRITORI D'INFLUÈNCIA: EL CAS DE LA UNIVERSITAT DE VIC A OSONA

Néstor Duch

Institut d'Economia de Barcelona, Universitat de Barcelona

1. Introducció

És ben reconegut el paper que juguen les universitats avui en dia en les societats desenvolupades. Les universitats són el centre principal de formació i adquisició de coneixements, que reverteixen de manera positiva en la societat en forma de desenvolupament econòmic, social i cultural. La interacció de la seva activitat d'educar, formar i investigar, amb les demandes i ofertes d'altres sectors econòmics fa que tingui un impacte positiu sobre el creixement econòmic i el desenvolupament social.

Actualment el paper que l'anomenat *capital humà* té en les societats desenvolupades és cabdal i reconegut per tothom. Les universitats tenen un paper fonamental en la dotació d'aquest capital humà a l'economia. A més, les universitats es valoren cada cop més no només com a proveïdores de serveis educatius sinó com a entitats dinamitzadores de l'activitat econòmica de la regió en la qual s'estableixen. Avui, les universitats constitueixen un ampli i complex entramat organitzatiu que genera molts llocs de treball, tant directes com indirectes, gestiona amplis pressupostos i s'insereix en el cor de la societat en les seves funcions bàsiques de formació, investigació i transferència de tecnologia.

És precisament aquest darrer punt el que es tracta en profunditat en aquest requadre, en el qual s'analitza l'impacte econòmic que la Universitat de Vic té a la comarca d'Osona. Val a dir que l'estudi de l'impacte que indueixen les institucions universitàries no és pas nou i es remunta als anys seixanta, quan la proliferació d'entitats educatives era molt accentuada en diversos països europeus. En aquest context, els estudis de l'impacte d'una universitat sobre el territori en el qual desenvolupa la seva activitat té un interès tant teòric com pràctic per tal d'estudiar la validesa o no dels arguments que afavoreixen una dispersió regional, no centralitzada, a l'hora de l'establiment de noves universitats.

2. La Universitat de Vic

Els orígens de la Universitat de Vic (UVic en endavant) es remunten a l'any 1977 amb la creació, per part del Ministeri d'Educació i Ciència, de l'Escola Universitària no Estatal de Formació del Professorat d'Educació General Bàsica «Balmes», centre adscrit a la Universitat de Barcelona. Posteriorment, i després de vint anys de funcionament, el 1997 el Parlament de Catalunya va aprovar la llei de creació de la Universitat de Vic (Llei 5/1997, de 30 de maig de 1997). El curs 1997-1998 va ser el primer curs acadèmic, per al qual es comptava amb cinc centres docents (tres facultats i dues escoles universitàries), una escola d'idiomes i dues empreses vinculades. Des d'aquell primer curs com a universitat, la UVic ha anat creixent i expandint-se com a institució d'educació superior, no només en la seva activitat acadèmica sinó en el seu impacte a la comarca d'Osona i a tot Catalunya.

Actualment, la UVic compta amb gairebé cinc mil estudiants en ensenyaments oficials homologats de primer i segon cicle i grau, el 3,5% dels quals són estrangers. Pel que fa a professorat, la UVic compta amb 544 professors docents i investigadors, 264 de les quals són dones.

La UVic, així com gairebé totes les universitats, té una clara dimensió regional. Així, el procés de traspàs de competències en matèria universitària des de l'Administració central cap a les comunitats autònomes ha portat un procés de descentralització que pretén donar resposta a la dimensió regional/local de les institucions educatives. Així doncs, per exemple, la UVic es forneix bàsicament d'estudiants que provenen de la pròpia comarca d'Osona o de comarques properes, fet que dóna un caràcter local als impactes que pugui tenir.

3. Metodologia

L'anàlisi del paper de la universitat en una regió parteix de la idea que la universitat és una organització que utilitza *inputs* per generar *outputs*. Per tant, el primer pas de la metodologia *input-output* requereix una conceptualització de l'activitat de la universitat en termes d'*inputs* i *outputs*, per tal de definir el seu paper en l'economia local allà on s'ubica. Els *inputs* que fa servir la universitat provenen d'empreses, famílies i administracions públiques. Les despeses que la universitat realitza en aquests *inputs* es coneixen com a efecte *arrossegament* de la universitat respecte de l'economia local. Evidentment, la magnitud depèn de fins a quin punt els efectes d'aquestes despeses es queden en la mateixa àrea (que en el nostre cas és la comarca d'Osona o el conjunt de l'economia catalana) o si, pel contrari, els efectes «s'exporten» a altres regions.

D'altra banda, els efectes que provoquen els *outputs* són coneguts com efectes cap endavant de la universitat amb l'àrea local, i tot i que estan molt relacionats amb els efectes del coneixement (els quals són indirectes o de llarg termini) poden generar efectes positius sobre l'economia local.

Per tant, la utilització de la metodologia *input-output* permet una anàlisi detallada de les repercussions de la implantació d'institucions com ara les universitats en una economia local. Per a dur a terme aquest tipus d'anàlisi es requereix disposar de tres categories bàsiques de despeses de la universitat, que s'expliquen a continuació.

3.1. Despeses de la UVic en material, equipament i serveis

Les dades de les despeses de la Universitat de Vic utilitzades en aquest estudi corresponen al pressupost liquidat del curs acadèmic 2002/2003. En aquest període, la UVic va tenir unes despeses de 16,23 milions d'euros, el 74,7% de les quals es va dedicar a despeses de personal, l'11,1% a despeses de funcionament, el 5,4% a amortitzacions i el 5,2% a activitats acadèmiques i beques. La despesa no salarial de la

UVic (el 25,3% del total) va pujar, en el curs 2002/2003, a 4,11 milions d'euros.

Es calcula que la despesa de la UVic per tal de dur a terme la seva activitat és de 3,82 milions d'euros. Aquesta xifra prové de la quantificació de les despeses en tres conceptes:

- Despesa en consums de material i equipament
- Serveis externs
- Inversions

La despesa en consums de material i equipament inclouen mercaderies, material consumible i material de neteja i manteniment, que representen un 9,07% del total, cosa que equival a una xifra de 346.000 euros.

Els serveis externs contractats per la UVic també inclouen les despeses per treballs realitzats per altres empreses. El seu pes respecte del total de despeses que tenen un impacte en l'economia local és globalment del 68%, amb un 62,8% corresponent a les despeses purament dedicades a serveis externs i un 5,2% a despeses per treballs realitzats per altres empreses i representant un total de 2,60 milions d'euros.

Les inversions representen un 22,9% de les despeses considerades amb impacte sobre el territori. Val a dir que aquesta partida d'inversions també inclou les amortitzacions realitzades durant el període estudiat per part de la UVic.

Finalment, cal repartir la despesa de la UVic de tal manera que es pugui distribuir a la taula *input-output* agregada a 23 sectors. Per fer-ho, s'ha assignat cada una de les partides reflectides en el pressupost als diferents sectors considerats en l'agregació. Es considerarà que la totalitat de la despesa corrent i d'inversió de la UVic es materialitza a la comarca d'Osona bàsicament pel fet de no disposar d'informació adient per poder fer la separació de la despesa que es realitza efectivament a la comarca i la que es destina a la compra de mercaderies i inversions fora d'aquesta comarca.

3.2. Despesa dels estudiants

La segona informació necessària per estimar l'impacte de la UVic és la despesa que fan els estudiants, el que determina la demanda en consum d'aquest col·lectiu. Durant el curs 2002/2003, a la UVic es van matricular 3.507 estudiants, dels quals 830 (23,7%) procedien de la comarca d'Osona. A partir de les dades de l'estudi realitzat pel SEREM (1998) es poden obtenir detalls sobre la residència dels estudiants durant el curs acadèmic, les despeses que realitzen en diferents conceptes i així calcular la despesa en consum que genera aquest col·lectiu en la comarca arrel de la presència de la UVic.

Un cop identificat el nombre d'estudiants, la seva procedència i el tipus d'habitatge durant el curs, i utilitzant les dades de l'estudi del SEREM (1998) sobre la despesa setmanal i de cap de setmana, les despeses mitjanes en pisos de lloguer o residències, subministraments i altres despeses, es calcula la despesa anual total dels estudiants a la comarca. Un cop determinada la despesa cal repartir-la en les diferents

activitats econòmiques reflectides a la taula *input-output*. Per fer-ho, s'utilitzen les dades de la Encuesta de Presupuestos Familiares (EPF), que proporciona informació sobre la distribució de la despesa anual de les llars espanyoles en 12 grups de despesa, segons diferents característiques socioeconòmiques de les llars i dels sustentadors principals.

Els estudiants de la UVic es van gastar 8,74 milions d'euros (el 76,75% de la seva despesa total) a la comarca d'Osona. Aquest és el concepte més important de l'impacte econòmic que la UVic té en el seu territori d'influència.

3.3. Despesa del professorat i altres professionals

Finalment, l'última despesa que cal considerar per tal de realitzar l'estudi d'impacte de la UVic és la que els professors i altres ocupats a la Universitat fan a l'àrea on es localitzen els seus llocs de treball. Durant el curs 2002/2003, la UVic tenia una plantilla de 334 treballadors, el 74% dels quals eren professors (246) i la resta, professionals dels serveis i altres ocupats (PAS).

La despesa en consum necessària per obtenir l'impacte d'aquest col·lectiu es basa en la renda disponible i, per tant, és necessari calcular els salaris nets. A partir de les dades de salaris pagats per la UVic, s'han calculat els salaris nets a partir de la informació sobre pagaments per IRPF i cotitzacions a la seguretat social de la Encuesta de Estructura Salarial (INE, 1997). Els salaris nets es corregeixen per una propensió marginal al consum del 89,5% i es transforma la xifra de salaris bruts a despesa en consum del professorat i el PAS.

A partir d'aquí i amb dades de la residència del professorat i del PAS cal trobar la despesa total a la comarca d'Osona. En aquest cas també cal distribuir la despesa en consum dels treballadors de la UVic segons les diferents categories previstes en la EPF i distribuir-les en els sectors d'activitat de la taula *input-output*. Els treballadors de la UVic tenien una despesa anual de 6,09 milions d'euros, dels quals 4,41 milions d'euros (el 72,44%) es queden a la comarca d'Osona, que corresponen majoritàriament a la despesa-consum del PAS, amb una menor mobilitat geogràfica que el professorat.

4. L'impacte de la Universitat de Vic en l'economia d'Osona

Tenint en compte les característiques dels estudiants, del professorat i del PAS, no tota la despesa d'aquests col·lectius es dona a la comarca d'Osona i, per estimar els efectes sobre aquest territori, es dedueixen les despeses que aquests grups fan fora de la comarca en funció de les dades de residència tant dels alumnes com del professorat i del PAS. Així, podem calcular l'impacte que la localització de la UVic a la comarca té sobre aquesta regió.

Els resultats sobre el volum de nova producció requerida per tal de fer front a la demanda de la UVic en el territori mostren que durant el curs 2002-2003 es va requerir una producció de 24 milions d'euros per tal de fer front a la demanda final induïda per la UVic. D'aquest total, la presència de la Universitat a la comarca va generar una producció addicional (indirecta) de més de 7 milions d'euros a la comarca.

Els resultats pel que fa al valor afegit mostren que la despesa de la UVic durant el curs 2002-2003 ha generat un valor afegit per a l'economia osonenca de més de 13 milions d'euros, que representa el 0,8% del PIB comarcal per a l'any 2002 (taula 1).

Taula 1. Comparació dels resultats dels estudis d'impacte econòmic a diferents universitats catalanes

	VAB (%)	Ocupació (%)	Alumnes (%)*
Lleida	2,3	1,9	3,5
Rovira i Virgili	1,4	1,5	5,3
Girona	0,7	1,3	5,1
Vic	0,8	1,2	2,0

* Pes dins del sector universitari català en el curs 2009-2009

Els resultats mostren que l'impacte es més important en les activitats de serveis que no pas les manufactureres. Així, l'impacte sobre el total de les activitats terciàries es del 55% mentre que el valor afegit que es correspon amb les activitats manufactureres representa aproximadament un 20%. De les activitats de serveis cal destacar altres serveis, que representa el 24,3%, i transports i comunicacions, que compta un 18,1% del valor afegit generat.

Finalment, l'impacte sobre l'ocupació a Osona ens indica que l'activitat de la UVic durant el curs 2002-2003 va generar 502 llocs de treball a la comarca, dels quals 336 de forma directa. Comparant aquesta xifra amb les dades d'ocupació a la comarca, veiem que representa l'1,2% de l'ocupació total a Osona (taula 1).

5. Conclusions

En l'aplicació de la metodologia *input-output*, els càlculs realitzats es basen en l'activitat ordinària de la UVic durant el curs 2002-2003 i per tant no inclouen despeses extraordinàries. A més, per tal de diferenciar l'impacte en el conjunt de l'economia catalana i en la comarca d'Osona, es calcula la despesa en consum total i aquella que només es dona en la comarca, a partir de les dades de residència i mobilitat dels estudiants, del professorat i del personal d'administració i serveis.

Així doncs, les dades indiquen que la despesa de la UVic pel curs 2002-2003 se situa entre els 21,26 i els 16,97 milions d'euros segons el territori tingut en compte i definit en funció de la mobilitat dels estudiants, el professorat i el PAS. En ambdós casos, una mica més de la meitat seria despesa en material i equipaments de la mateixa UVic que suposem que es concentra en la seva totalitat en la comarca.

Les estimacions realitzades indiquen que aquesta despesa va provocar, durant el curs esmentat, la creació d'entre 502 i 564 llocs de treball anuals a Osona i Catalunya, respectivament. A més, el valor afegit generat de forma directa i indirecta és de 13,15 i 16,41 milions d'euros a Osona i Catalunya, respectivament, entenent que una part dels efectes estimats pel que fa a la comarca d'Osona poden realitzar-se en altres territoris de la comunitat autònoma. Tanmateix, cal recordar que la utilització de la taula *input-output* de l'economia catalana per a l'obtenció de l'impacte econòmic a la comarca d'Osona no garanteix que la totalitat de l'impacte calculat es centri al territori definit. No obstant això, sembla raonable suposar que la major part d'aquest impacte estimat es reflecteix en la comarca d'Osona.

ANNEX ESTADÍSTIC. OSONA

	Osona		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Osona	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	150.139	152.411	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	1,5	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	16,9	17,3	15,5	15,7	15,6	15,9	2,5	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	16,4	16,3	16,3	16,4	16,2	16,3	-0,7	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	13,8	14,7	13,8	14,6	15,0	15,9	6,1	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	119	121	701	710	229	233	1,5	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	5,0	0,8	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	-2,1	-1,3	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	5,3	-1,7	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	4,9	-6,3	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	5,5	3,9	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	6.291	5.933	194.585	183.804	270.534	256.248	-5,7	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	7,3	7,3	10,3	10,3	9,6	9,6	0,0	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	61.387	58.192	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-5,2	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	1.790	1.802	7.701	7.530	33.185	32.413	0,7	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	87	87	679	728	1.662	1.698	0,0	7,2	2,2
Pesca i aquicultura	146	99	338	243	1.121	918	-32,2	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	11	11	42	34	67	61	0,0	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	-	-	2	3	2	3	nc	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	-	-	9	4	13	8	nc	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	99	97	2.168	1.912	3.694	3.287	-2,0	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	-	-	14	7	22	26	nc	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	6.433	6.314	38.214	36.372	67.889	65.701	-1,8	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	66	52	7.609	7.390	10.476	10.223	-21,2	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	-	-	3	3	6	4	nc	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	612	447	19.241	16.265	24.169	20.400	-27,0	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	275	226	18.332	14.953	20.874	17.077	-17,8	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	454	292	2.886	2.628	3.280	2.974	-35,7	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	856	757	8.739	7.605	14.782	12.965	-11,6	-13,0	-12,3
Indústries del paper	124	119	9.958	9.015	14.157	12.655	-4,0	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	233	213	22.885	20.299	26.398	23.556	-8,6	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	4	4	82	17	1.134	1.058	0,0	-79,3	-6,7
Indústries químiques	315	280	25.770	23.876	34.085	31.379	-11,1	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	40	35	19.144	18.867	20.915	20.663	-12,5	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	559	431	23.235	19.779	29.084	25.101	-22,9	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	471	365	13.369	11.535	20.770	17.888	-22,5	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	414	398	12.421	10.451	15.649	13.385	-3,9	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	3.143	2.793	52.470	44.539	66.702	57.083	-11,1	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	303	287	8.969	6.846	9.789	7.478	-5,3	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	310	289	15.019	14.568	17.595	16.960	-6,8	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	2.186	1.910	30.676	25.457	38.048	31.721	-12,6	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	84	75	40.557	35.056	46.334	40.066	-10,7	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	67	60	4.470	3.904	5.648	4.861	-10,4	-12,7	-13,9
Mobles	941	809	8.858	7.731	12.236	10.666	-14,0	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	412	392	7.113	6.172	8.052	7.054	-4,9	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	306	273	10.895	9.985	14.450	13.394	-10,8	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	58	55	3.222	3.116	5.250	5.137	-5,2	-3,3	-2,2
Aigua	32	35	4.138	4.198	6.338	6.572	9,4	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	81	71	615	631	924	935	-12,3	2,6	1,2
Tractament de residus	312	315	13.389	13.720	17.556	17.713	1,0	2,5	0,9
Gestió de residus	1	1	129	136	187	221	0,0	5,4	18,2
Construcció d'immobles	2.761	2.269	67.912	56.793	111.779	92.824	-17,8	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	270	247	19.610	13.668	26.131	18.765	-8,5	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	3.720	3.213	126.768	110.403	180.536	156.944	-13,6	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	1.470	1.326	38.857	36.542	56.577	53.407	-9,8	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	3.523	3.324	169.112	156.401	209.987	194.762	-5,6	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	6.896	6.807	247.071	237.345	327.493	314.667	-1,3	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	1.988	1.852	85.372	80.195	112.767	105.890	-6,8	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	-	-	402	373	439	416	nc	-7,2	-5,2
Transport aeri	-	-	4.182	4.149	4.240	4.211	nc	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	107	93	29.905	29.284	35.899	35.143	-13,1	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	49	44	9.337	9.231	11.695	11.545	-10,2	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	400	359	20.351	19.520	33.632	32.382	-10,3	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	2.272	2.243	119.656	118.279	166.629	164.357	-1,3	-1,2	-1,4
Edició	291	264	20.219	16.248	22.096	17.979	-9,3	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	89	80	6.772	6.364	7.660	7.218	-10,1	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	29	37	4.492	4.498	4.946	4.954	27,6	0,1	0,2
Telecomunicacions	13	17	9.434	9.064	11.214	10.767	30,8	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	178	190	30.168	30.855	32.717	33.389	6,7	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. OSONA (continuació)

	Osona		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Osona	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	11	180	3.043	3.758	3.594	4.341	1.536,4	23,5	20,8
Mediació financera	487	489	40.644	39.165	51.041	49.169	0,4	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	31	32	12.578	11.929	13.879	13.172	3,2	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	229	211	12.188	12.572	15.629	15.952	-7,9	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	235	231	19.315	18.680	23.628	22.819	-1,7	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	917	871	47.501	46.258	61.854	60.190	-5,0	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	126	127	9.062	9.279	11.375	11.476	0,8	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	580	545	33.737	31.560	42.304	39.768	-6,0	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	46	51	12.180	13.130	14.047	15.132	10,9	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	308	402	23.619	22.849	25.549	24.801	30,5	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	146	147	14.253	14.844	16.580	17.308	0,7	4,1	4,4
Activitats veterinàries	171	176	2.603	2.628	3.480	3.470	2,9	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	340	302	38.972	31.437	45.032	36.454	-11,2	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	23	24	20.778	18.008	25.602	22.551	4,3	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	112	105	8.980	8.471	10.724	10.067	-6,3	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	12	10	14.599	14.701	17.286	17.531	-16,7	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	1.054	1.022	75.856	74.943	96.237	94.850	-3,0	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	180	232	26.399	29.064	29.836	32.580	28,9	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	1.982	2.071	121.831	124.789	172.738	176.527	4,5	2,4	2,2
Educació	2.953	3.012	111.951	114.010	138.430	141.791	2,0	1,8	2,4
Activitats sanitàries	2.229	2.240	129.803	131.052	166.122	167.943	0,5	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	473	569	23.860	26.500	32.869	36.157	20,3	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	571	611	24.162	24.568	31.229	31.876	7,0	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	151	154	12.779	12.263	14.471	14.044	2,0	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	75	84	3.199	3.364	3.986	4.108	12,0	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	46	46	3.894	3.649	5.294	5.007	0,0	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	433	399	23.768	23.521	32.158	31.761	-7,9	-1,0	-1,2
Activitats associatives	508	455	21.281	21.084	26.041	25.752	-10,4	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	590	558	18.287	16.068	23.715	20.969	-5,4	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	1.081	1.069	41.813	40.895	55.295	54.073	-1,1	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	6	8	5.087	5.188	6.204	6.299	33,3	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	-	-	297	326	300	329	nc	9,8	9,7
Agricultura	2.023	1.988	8.718	8.501	35.968	35.029	-1,7	-2,5	-2,6
Indústria	19.202	17.406	424.643	377.074	556.575	498.275	-9,4	-11,2	-10,5
Construcció	6.751	5.729	214.290	180.864	318.446	268.533	-15,1	-15,6	-15,7
Serveis	33.411	33.069	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	-1,0	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	343	322	28.113	25.713	30.704	28.141	-6,1	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	3.268	2.887	127.387	112.846	156.160	138.381	-11,7	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	4.591	3.991	101.577	86.321	133.339	114.515	-13,1	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	10.718	9.936	157.227	142.153	219.875	200.988	-7,3	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	282	270	10.339	10.041	16.497	16.250	-4,3	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	11.418	11.768	746.946	737.653	919.697	910.192	3,1	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	297	482	64.162	66.038	73.267	75.174	62,3	2,9	2,6
Resta de serveis	21.993	21.301	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-3,1	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	9.136	12.216	315.457	419.988	423.232	561.761	33,7	33,1	32,7
Nacionals	7.122	8.987	259.750	338.184	337.813	438.498	26,2	30,2	29,8
Estrangers	2.014	3.229	55.707	81.804	85.419	123.263	60,3	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	4.344	6.180	161.438	222.880	222.630	303.377	42,3	38,1	36,3
Dones	4.792	6.036	154.019	197.108	200.602	258.384	26,0	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	902	1.183	31.179	38.155	44.299	54.421	31,2	22,4	22,8
25-44 anys	4.519	6.030	167.610	227.642	228.895	307.716	33,4	35,8	34,4
45 i més anys	3.715	5.003	116.668	154.191	150.038	199.624	34,7	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	111	188	1.534	2.495	4.371	7.371	69,4	62,6	68,6
Indústria	3.118	4.108	65.136	83.602	81.420	104.448	31,8	28,3	28,3
Construcció	1.367	1.943	51.781	68.316	79.146	101.571	42,1	31,9	28,3
Serveis	4.311	5.312	189.718	247.248	249.161	323.675	23,2	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	229	665	7.288	18.327	9.134	24.696	190,4	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	71	136	2.167	3.222	4.490	6.514	91,5	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	714	985	13.920	18.087	24.778	32.208	38,0	29,9	30,0
Estudis primaris complets	1.252	1.752	30.687	40.133	42.508	56.738	39,9	30,8	33,5
Programes formació professional	704	928	25.645	35.029	32.245	44.445	31,8	36,6	37,8
Educació general	5.418	7.099	202.510	266.043	270.156	352.608	31,0	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	465	625	17.354	24.317	21.490	29.955	34,4	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	185	269	8.592	12.283	10.520	15.005	45,4	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	305	402	14.316	20.457	16.708	23.768	31,8	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	22	20	266	417	337	520	-9,1	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. OSONA (continuació)

	Osona		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Osona	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	2.037	2.873	46.774	61.442	71.776	95.460	41,0	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	6.122	8.027	228.155	301.072	302.401	397.053	31,1	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	977	1.316	40.528	57.474	49.055	69.248	34,7	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	34.688	25.633	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-26,1	-18,3	-17,6
Nacionals	24.609	18.741	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-23,8	-16,3	-15,6
Estrangers	10.079	6.892	530.113	405.848	755.672	586.622	-31,6	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	18.184	13.467	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-25,9	-19,7	-18,7
Dones	16.504	12.166	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-26,3	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	10.130	6.947	532.838	397.601	697.356	526.455	-31,4	-25,4	-24,5
25-44 anys	19.894	14.893	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-25,1	-16,3	-15,8
45 i més anys	4.664	3.793	263.268	231.444	354.704	313.649	-18,7	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	533	476	11.812	9.416	55.441	50.449	-10,7	-20,3	-9,0
Indústria	6.589	3.928	134.014	92.513	183.199	129.958	-40,4	-31,0	-29,1
Construcció	2.744	2.524	166.212	138.466	249.563	200.375	-8,0	-16,7	-19,7
Serveis	24.822	18.705	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-24,6	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	1.980	1.381	143.235	110.657	209.847	166.423	-30,3	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	1.779	1.283	105.695	80.841	163.519	122.427	-27,9	-23,5	-25,1
Programes formació professional	1.835	1.506	177.778	149.045	211.695	176.678	-17,9	-16,2	-16,5
Educació general	24.443	17.968	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-26,5	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	1.102	784	74.486	62.792	89.007	75.328	-28,9	-15,7	-15,4
Universitaris primer cicle	1.444	1.121	104.151	98.436	124.309	116.442	-22,4	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cicle	2.105	1.590	125.871	111.693	148.747	131.730	-24,5	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	3.759	2.664	248.930	191.498	373.366	288.850	-29,1	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	26.278	19.474	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-25,9	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	4.651	3.495	304.508	272.921	362.063	323.500	-24,9	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinites	7.719	4.897	321.031	210.821	425.932	282.630	-36,6	-34,3	-33,6
Temporals	26.969	20.736	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-23,1	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.

Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

VALLÈS OCCIDENTAL

VALLÈS OCCIDENTAL¹⁰

Segons les dades revisades i actualitzades de Caixa Catalunya, el **PIB** del Vallès Occidental va de créixer en termes reals el 2008 un 0,13%, a causa de la crisi econòmica, la qual cosa contrasta amb les taxes encara positives de variació, del 0,8%, de la província de Barcelona i Catalunya, i, sobretot, amb el notable increment de la mateixa comarca el 2007, del 3,3%. Tal com es mostra al gràfic 1, en pràcticament tots els anys del darrer lustre, l'evolució del producte interior brut real a la comarca va ser menys positiva que l'experimentada pel conjunt provincial barceloní i català, amb la qual cosa la taxa mitjana de variació anual del PIB en el període 2004-2008 va ser inferior a la de la província de Barcelona i Catalunya (2,5% al Vallès Occidental, davant del 2,7% provincial i el 3% català).

Tots els grans sectors productius, tret dels serveis, van experimentar reduccions del PIB, en termes reals, a la comarca el 2008. El descens fou del 5,2% a la construcció, més intens que el registrat a la província de Barcelona (-2,4%) i Catalunya (-3%) i que contrasta amb el creixement del 3,7% de la mateixa comarca el 2007. A la indústria, el PIB comarcal va créixer un 3,3%, una dècima més que a la província de Barcelona i set més que a Catalunya, mentre que als serveis, l'increment del 2,4%, molt semblant al català, implica una reducció respecte del 2007 d'un punt i tres dècimes (aleshores el PIB terciari comarcal creixia a una taxa del 3,7%). Finalment, el sector primari, que només participa en un 0,1% al PIB del Vallès Occidental, va presentar una caiguda del seu producte interior brut del 2%.

El Vallès Occidental tornà a ser el 2009 la segona comarca barcelonina amb més nombre de residents (878.893 persones), darrere del Barcelonès i just davant del Baix Llobregat. El nombre **d'habitants comarcals** va créixer l'1,9% respecte del 2008, tot i que hi ha hagut un lleuger alentiment del dinamisme poblacional amb relació als anys anteriors. Així, de fet, durant el darrer lustre el creixement mitjà anual dels habitants a la comarca va ser dues dècimes superior, del 2,1% (davant de l'1,4% provincial barceloní i l'1,9% català). Darrere del Barcelonès i el Baix Llobregat, la comarca del Vallès Occidental figura com la més densament poblada de la província de Barcelona, i de fet, de tota Catalunya (1.507 habitants per cada quilòmetre quadrat). Mentre que el nombre de residents estrangers va créixer a la comarca el 2009 un 10,6%, el dinamisme poblacional dels nacionals va ser molt menor (increment del 0,8%). En conseqüència, el percentatge que signifiquen els immigrants estrangers sobre el total de la població comarcal es tornà a incrementar, fins a situar-se en el 12,1%, encara lluny de la dada de la província de Barcelona i Catalunya, com s'observa al gràfic 2. Tres de cada deu estrangers provenen d'Àfrica, mentre que el pes del continent americà sobre el total de residents de nacionalitat no espanyola és del 43,3% (entorn a un 20% procedeixen d'Equador i de Bolívia).

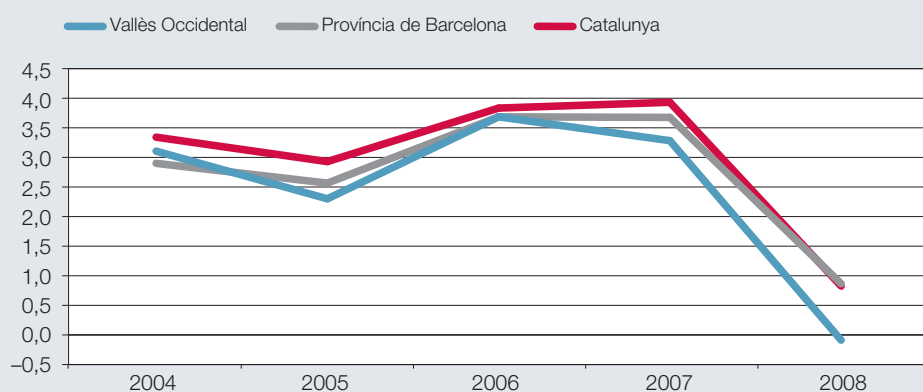
En termes d'estructura d'edat, el Vallès Occidental és, juntament amb el Vallès Oriental, la comarca barcelonina amb la població relativament més jove. Així, el 18% dels habitants tenen menys de 16 anys, i només el 13,5%, 65 anys o més. En la darrera dècada hi ha hagut un cert rejuveniment de la població, no tan sols a la comarca, sinó també al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, a causa de l'increment dels immigrants estrangers, que bàsicament arriben en edat de treballar i formar famílies.

Després que durant el 2008 el Vallès Occidental registrés el major descens percentual del nombre **d'empreses** de totes les comarques de la província de Barcelona (-7%), durant el 2009 la taxa de decreixement va ser similar (-6,7% davant del -5,5% i el -5,3% de la província de Barcelona i Catalunya, respectivament). Com s'observa al gràfic 3, en dos anys de crisi s'han perdut més de 4.000 empreses (comptes de cotització a la Seguretat Social) a la comarca. De fet, no s'assolien nivells tan baixos al Vallès Occidental en el nombre d'empreses des de començament de la dècada actual. Per altra banda, el Vallès Occidental continua sent, darrere del Barcelonès, la comarca de la província de

10. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB (en percentatge)

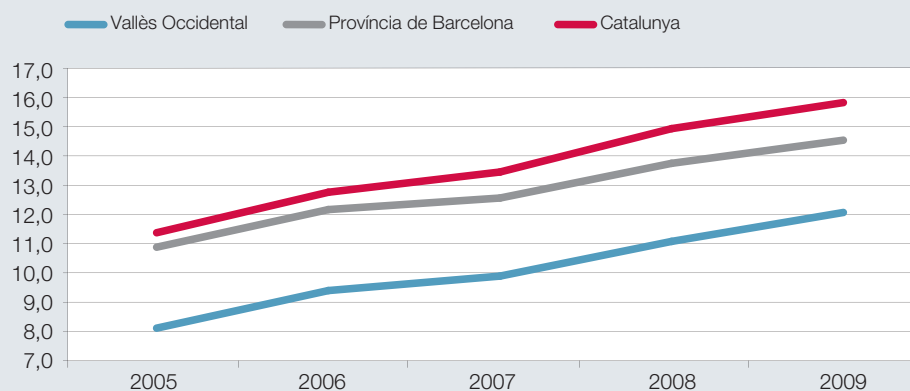
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total (en percentatge)

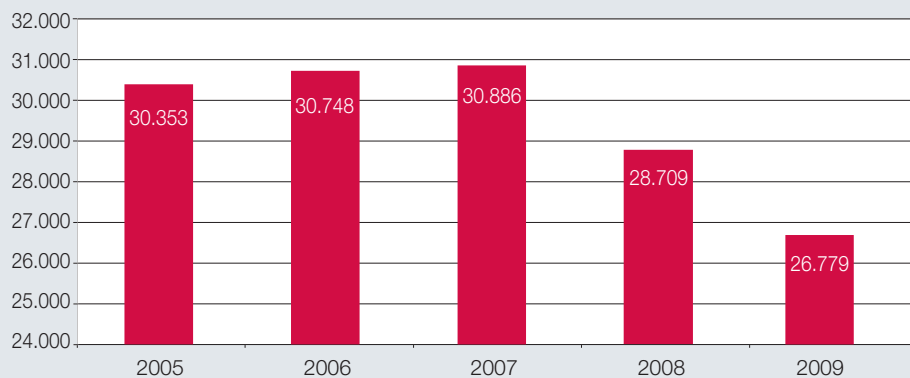
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses al Vallès Occidental (valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Barcelona que observa una major dimensió mitjana de les seves empreses: 10,7 treballadors afiliats a cada compte de cotització del règim general de la Seguretat Social, xifra superior a la de Catalunya (9,6).

L'evolució dels **ocupats** també va ser força negativa a la comarca arran de la intensificació de la crisi econòmica durant 2009. Així, el volum de treballadors a finals del 2009 era un 7% inferior a la dada d'un any abans, la tercera major reducció de totes les comarques de la província de Barcelona i també superior a la disminució de la pròpia comarca durant 2008 (-5,4%). Com s'observa al gràfic 4, en tots els anys del darrer lustre l'evolució dels ocupats ha estat clarament pitjor a la comarca que a la província de Barcelona i Catalunya. Així, durant el període 2005-2009, mentre que el conjunt provincial barceloní i català presenten una certa estabilitat en la seva taxa anual mitjana de variació del nombre d'ocupats, al Vallès Occidental s'assoleix una reducció de l'1,2%. A finals del 2009, treballaven a la comarca menys de 350.000 persones, límit que sempre s'havia superat des del 2003.

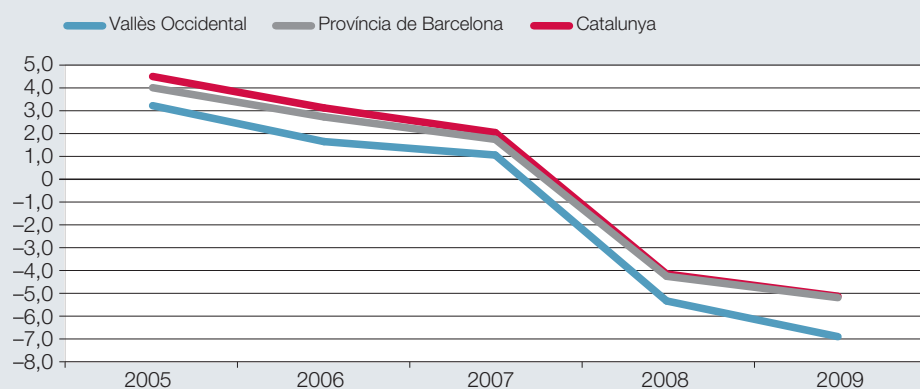
Igual que ocorre a la província de Barcelona i Catalunya, durant el 2009 s'observa que, atenent als grans sectors productius, la pitjor evolució del volum d'ocupats s'ha produït als sectors de la construcció i, en segon lloc, de la indústria. Així, a finals del 2009, hi havia al Vallès Occidental un 17,4% menys de treballadors a la construcció que un any abans, mentre que la reducció percentual del volum d'ocupació a la indústria comarcal fou de l'11,9%. En sentit contrari, l'evolució de l'ocupació als sectors primari (-0,5%) i terciari (-3,4%) no ha estat tan negativa, en termes relatius.

Dins del sector industrial, s'observa que la conjuntura menys negativa ha tingut lloc a les manufactures de tecnologia alta, on el nombre d'ocupats al Vallès Occidental es va reduir un 4% durant l'any 2009, davant de les variacions negatives superiors al 8% de la província de Barcelona i Catalunya. En canvi, la resta de manufactures patiren descensos superiors al 10%: més en concret, les activitats industrials de tecnologia baixa observaren una reducció de l'ocupació comarcal de l'11,3%, mentre que les manufactures de tecnologia mitjana-alta i mitjana-baixa registraren disminucions respectives de l'11,5% i 15,4%. Finalment, les indústries extractives i energètiques presentaren una disminució del volum d'ocupació durant 2009 a la comarca del 7,8%. Pel que fa als serveis, a l'inrevés del que va passar al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, al Vallès Occidental s'observa un major descens percentual de l'ocupació als sectors de serveis basats en el coneixement (-3,9%) que no pas al subconjunt de serveis tradicionals (-3,1%). Ara bé, si dins dels serveis basats en el coneixement es consideren explícitament només els sectors més estretament relacionats amb les noves tecnologies de la informació i la comunicació i la recerca, s'observa un ascens al Vallès Occidental del nombre de treballadors que s'hi ocupen, d'un 6,6%, superior als de la província de Barcelona i Catalunya (que no arriben al 3%).

Pel que fa a l'**estructura productiva comarcal**, s'observa que a finals del 2009 entorn a dos de cada tres ocupats a la comarca del Vallès Occidental es dedicaven als serveis, mentre que el 24,2% desenvolupava les seves tasques a la indústria i el 8,8% a la construcció (els ocupats al sector primari tenen un pes relatiu residual). Amb relació a l'estructura productiva de la província de Barcelona i Catalunya, el pes dels serveis és inferior, entre 6 i 8 punts percentuals, el de la indústria superior en 7,6 punts i el de la construcció és pràcticament idèntic al català i està un punt per sobre de la dada corresponent al conjunt provincial barceloní. Dins de la indústria, el 38,9% dels ocupats a la comarca estaven treballant a sectors de tecnologia alta o de tecnologia mitjana-alta (per sobre de la dada per a la província de Barcelona i Catalunya), el 27,3% es dedicaven a sectors d'intensitat tecnològica mitjana-baixa (quatre punts per sobre del conjunt provincial barceloní i català) i el 32,8% s'ocupaven en els sectors de tecnologia baixa (37,7% i 40,3% a la província de Barcelona i a Catalunya, respectivament), mentre que el restant 1% estaven dedicats a altres indústries. Dins dels serveis, el 57,9% dels ocupats al Vallès Occidental desenvolupava la seva feina en sectors tradicionals i el 42,1% restant es dedicava a serveis basats en el coneixement, percentatge que està tot just en una posició intermèdia amb relació

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats
(en percentatge)

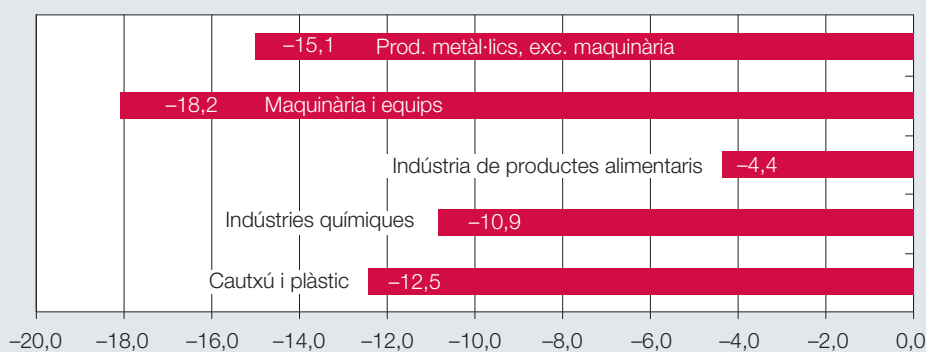
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Vallès Occidental en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

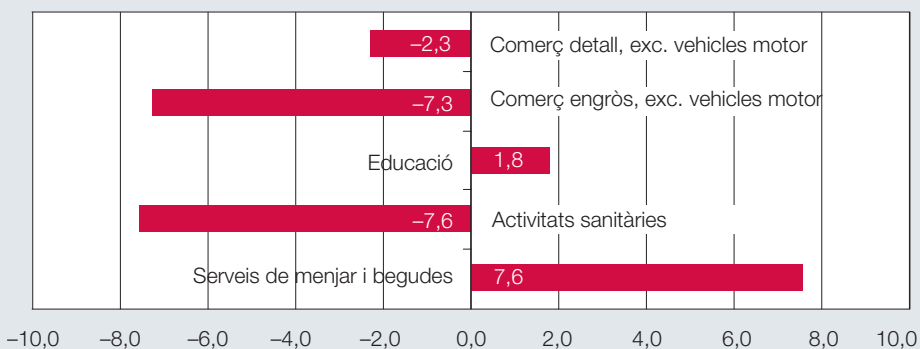
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Vallès Occidental en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009
(en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

als de la província de Barcelona (43,2%) i Catalunya (41,4%). Als serveis de tecnologia punta estaven ocupats a la comarca el 2009 un 2,8% del total de treballadors sectorials, pes lleugerament inferior al de Catalunya (3,4%) i al de la província de Barcelona (3,9%).

Als gràfics 5 i 6 es mostra l'evolució de l'ocupació en els cinc sectors més importants al Vallès Occidental dins de la indústria i els serveis, respectivament, en termes d'ocupats. Les dades mostren que els cinc sectors industrials amb més pes relatiu a l'estructura productiva comarcal van patir reduccions en el nombre de treballadors durant l'any 2009. Aquestes disminucions van ser molt intenses per a tots ells, de dos dígitos, tret del cas de les indústries de productes alimentaris (-4,4%). Els descensos més pronunciats es van produir als sectors relacionats amb la fabricació de productes metàl·lics i la construcció de maquinària (-15,1% i -18,2%, respectivament, i un pes conjunt en el total d'ocupació industrial a la comarca del 23,2%). En canvi, pel que fa als serveis, al gràfic 6 es pot comprovar que en dos dels cinc sectors de més pes relatiu a l'estructura productiva del Vallès Occidental es van registrar increments del nombre de treballadors: de l'1,8% a l'educació i del 7,5% en el cas dels serveis de menjar i begudes. En sentit contrari, les activitats comercials i les sanitàries van patir sengles descensos del volum d'ocupació durant 2009, especialment importants (amb un decreixement per sobre del 7%) en el cas del comerç a l'engròs i en el de les activitats sanitàries.

Pel que fa als **aturats registrats**, la continuació i agravació de la crisi econòmica durant 2009 ha fet que l'increment percentual hagi estat molt elevat al Vallès Occidental, com passa a la resta de la província de Barcelona i Catalunya; d'un 30,5%, en concret, que se suma a l'augment molt fort de l'any precedent, del 60,2%. En comparació amb el conjunt provincial barceloní i català, el creixement percentual del volum d'aturats del 2009 a la comarca ha estat inferior relativament en més de dos punts, a l'inrevés del que succeí l'any precedent, de manera que el nombre d'aturats registrats a la comarca s'ha multiplicat per un factor de 2,1 entre 2007 i 2009 (a la comarca, a finals del 2007 hi havia 35.394 aturats, i a les acaballes del 2009, 74.020). En la perspectiva del darrer lustre, tal com es mostra al gràfic 7, els aturats registrats van començar a incrementar ja el 2007 al Vallès Occidental a conseqüència de l'inici d'una desacceleració econòmica a la comarca, però va ser durant 2008 i 2009 quan aquests aturats van incrementar d'una manera intensa, en produir-se ja l'entrada i l'aprofundiment de la crisi econòmica.

Atenent a col·lectius específics segons característiques, cal destacar que, igual que a la província de Barcelona i Catalunya, al Vallès Occidental durant 2009 també es va incrementar més, en termes percentuals, el nombre d'aturats registrats entre els estrangers que entre els nacionals (42,1% pels primers); per sexes, entre els homes que entre les dones (36,9% i 24,3%, respectivament); per edat, entre els que estan a la franja central per al mercat de treball (de 25 a 44 anys) que per a la resta (33,2%), i per nivell formatiu, per a aquells que tenen educació superior respecte de la resta (43,8% per als graduats en educació terciària). Per grans sectors econòmics, els majors creixements del nombre d'aturats registrats es va experimentar al col·lectiu de persones sense ocupació anterior i per al sector primari (que tenen un pes conjunt molt reduït en el total, inferior al 5%) i, en tercer lloc, per al sector de la construcció (32,3%) i els serveis (28,4%). La indústria presenta els resultats menys negatius.

Si durant el 2008 el Vallès Occidental fou la comarca barcelonina amb el major descens del nombre de **contractes de treball** subscrits, la conjuntura per al 2009 no ha estat millor. Així, la reducció addicional que s'ha produït en aquesta variable ha estat del 23,3%, superior en uns dos punts a la de l'any precedent i major que la registrada el mateix 2009 per la província de Barcelona (del 18,3%) i Catalunya (del 17,6%). Per col·lectius específics, cal indicar que la reducció de la contractació laboral ha estat molt més intensa entre les persones amb nacionalitat estrangera que per als nacionals. Per gènere, els homes han estat més afectats per la disminució dels contractes de treball que les dones; mentre que

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA AL VALLÈS OCCIDENTAL

L'objectiu d'aquest requadre és analitzar el benestar i la qualitat de vida al Vallès Occidental i comparar-ho amb el de la província de Barcelona i Catalunya. Per això s'han seleccionat sis indicadors referits a sis àmbits diferents: ensenyament, sanitat, benestar social, societat de la informació, cultura i medi ambient. La situació actual mostra un panorama clarament més negatiu a la comarca amb relació al conjunt provincial barceloní i català. Efectivament, només a un dels indicadors seleccionats, el Vallès Occidental mostrava el darrer any disponible (2008) un valor més elevat relativament: això succeïa per al percentatge de llars amb banda ampla per a connexió a Internet, que aproxima el benestar a l'àmbit de la societat de la informació. De fet, en aquesta variable, el valor del Vallès Occidental està entre els tres més elevats de totes les comarques de la província de Barcelo-

na. Als cinc indicadors restants, com es pot comprovar al quadre 1, la comarca presentava valors inferiors als del conjunt provincial barceloní i català.

Pel que fa a l'evolució recent, però, la comarca presenta avanços entre el 2007 i 2008 en tres dels indicadors seleccionats: a més del referit a l'àmbit de la societat de la informació, també presenta increments en els valors de les variables relatives als fons bibliogràfics a biblioteques públiques —en relació amb els habitants comarcals— i al percentatge de residus municipals que es recullen selectivament. Aquests dos indicadors esmentats estarien aproximant el benestar als àmbits culturals i mediambientals, respectivament.

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

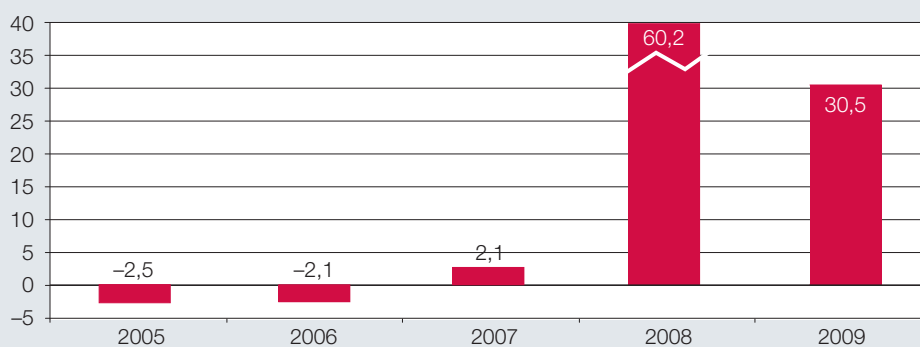
	Vallès Occidental		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	66,3	62,0	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	29,4	28,8	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	42,3	41,3	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	48,2	57,2	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	37,0	37,8	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	25,0	25,8	24,6	27,5	23,1	25,9

^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats al Vallès Occidental Gràfic 7
(en percentatge)

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

per edat, la reducció percentual ha estat més acusada com més joves eren els treballadors. Aquestes característiques en l'evolució de la contractació laboral també es produeixen al conjunt provincial barceloní i català. Per sectors, i a banda del primari, amb un pes mínim en el conjunt de contractes de treball signats al Vallès Occidental el 2009, la indústria ha estat la més afectada pel decreixement del nombre de contractes laborals signats (reducció propera al 40%). Per nivell de formació, s'observa una major disminució del nombre de contractes de treball signats com menor era el nivell educatiu. Finalment, per modalitat contractual, cal indicar que la disminució del volum de contractes indefinits ha estat superior a la dels contractes temporals (-37,2% i -20,3%, respectivament).

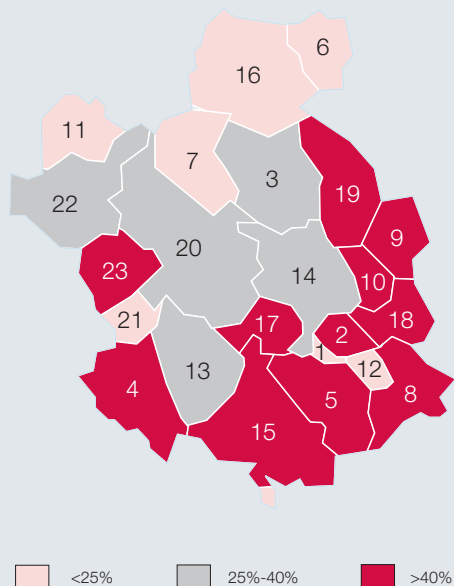
Per altra banda, el 47,5% de la població de la comarca del Vallès Occidental residia a les seves dues capitals (el 24% a Terrassa, una dècima per sobre de la dada per al 2008 i el 23,5% a Sabadell, dues dècimes menys), i en tercera posició hi ha Sant Cugat del Vallès, amb el 9% del total de població comarcal (davant del 8,8% del 2008). Un any més, el Vallès Occidental es destaca per ser l'única comarca barcelonina on la **concentració municipal** de l'ocupació és inferior a la de la població. Així, entre les dues capitals, Terrassa i Sabadell, més Sant Cugat del Vallès, es dona feina al 51,7% dels ocupats comarcals l'any 2009 (pesos respectius del 19% a Terrassa i Sabadell i del 13,7% per a Sant Cugat). El nivell de concentració a la construcció i els serveis és clarament superior a la que es registra a la indústria i al sector primari. Efectivament, entre els tres municipis ja esmentats es donava feina el 2009 al 59% de tots els ocupats comarcals al sector terciari, i al 55,5% en el cas de la construcció. Per la seva banda, en el cas del primari, entre Santa Perpètua de Mogoda, Sant Cugat del Vallès i Terrassa es donava feina al 37% dels ocupats del Vallès Occidental, i el percentatge corresponent pel que fa al sector industrial era del 35,4% (en aquest cas, entre Terrassa, Rubí i Sabadell). Amb relació a l'any precedent ha augmentat el nivell de concentració al sector de serveis, mentre que ha disminuït a la resta de grans sectors productius.

A finals del 2009, deu municipis del Vallès Occidental mostraven una **densitat econòmica** (percentatge d'ocupats sobre població) superior al 40%, amb esment especial a Palau-solità i Plegamans i a Castellbisbal, amb valors respectius per sobre del 80%. En sentit contrari, set municipis més tenien una densitat inferior al 25%, de les quals l'últim lloc l'ocupa Badia del Vallès, amb un valor de l'indicador del 6,2%. Respecte de l'any anterior, tots els municipis, sense excepció, han observat reduccions dels valor de la seva densitat econòmica al Vallès Occidental, ja que ha presentat una evolució més negativa el volum d'ocupats que el nombre d'habitants (de fet, el nombre de treballadors ha disminuït en tots els municipis, excepte a Sant Cugat del Vallès, on va créixer un modest 1,7% davant del 3,9% de la població).

Densitat econòmica municipal, anys 2008 i 2009
(ocupats/població, en percentatge)

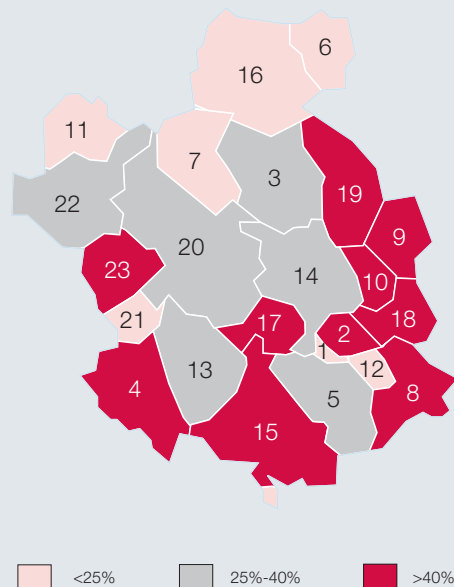
Mapa 1

Any 2008

- 1 Badia del Vallès
- 2 Barberà del Vallès
- 3 Castellar del Vallès
- 4 Castellbisbal
- 5 Cerdanyola del Vallès
- 6 Gallifa
- 7 Matadepera
- 8 Montcada i Reixac
- 9 Palau-solità i Plegamans
- 10 Polinyà
- 11 Rellinars
- 12 Ripollet
- 13 Rubí
- 14 Sabadell
- 15 Sant Cugat del Vallès
- 16 Sant Llorenç Savall
- 17 Sant Quirze del Vallès
- 18 Santa Perpètua de Mogoda
- 19 Sentmenat
- 20 Terrassa
- 21 Ullastrell
- 22 Vacarisses
- 23 Viladecavalls

Any 2009

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, IDESCAT i INE

PROJECTES RELLEVANTS HORIZÓ 2013

Elena Donate Montoya

Cap de programes del Copevo i consellera del CTESC

El Vallès Occidental, una comarca amb dinamisme

Al llarg de la història la comarca del Vallès Occidental s'ha caracteritzat per ser un territori dinàmic, divers, innovador, amb visió de futur i amb propostes per construir projectes d'alt calat, d'abast català i estatal. Aquesta ambició per progressar ha situat la comarca com la segona amb més pes demogràfic, econòmic i social de Catalunya, per darrera del Barcelonès, però per davant de territoris amb capitals de província.

El Vallès Occidental s'ha mostrat tradicionalment com una comarca altament competitiva, amb capacitat d'adaptar-se als canvis i amb un gran potencial per explotar. Així, l'índex de competitivitat territorial elaborat per l'ADEG (Associació d'Empresaris del Garraf, l'Alt i el Baix Penedès) indica que el Vallès Occidental manté el lideratge a Catalunya l'any 2008, per 5è any consecutiu (només va perdre la primera posició l'any 2006).¹

Al seu caràcter emprenedor, amb destacades associacions econòmiques i socials, i un important nombre d'empreses petites i familiars, l'ha acompanyat la configuració i execució de projectes d'alt valor afegit, projectes impulsats des de l'àmbit públic i/o privat que en el seu moment van repercutir més enllà de la pròpia comarca. Alguns exemples no molt llunyans en el temps són: el Parc Tecnològic del Vallès, el Centre Tecnològic LEITAT, el Centre ASCAMM, la Mancomunitat, el Museu de la Ciència i Tècnica de Catalunya o la Fira Sabadell, entre d'altres.

El pes econòmic del Vallès Occidental representa un 11% del PIB català i gairebé un 3% del PIB espanyol. És la tercera comarca catalana amb major nombre d'espais dedicats a les activitats econòmiques i la primera comarca amb més sòl destinat al desenvolupament d'activitats econòmiques (més de 5.000 hectàrees en un total de 135 polígons, el que representa el 21% dels polígons censats a la regió metropolitana²).

El Copevo, un model d'intervenció en clau territorial

El Consorci per l'Ocupació i la Promoció Econòmica del Vallès Occidental (Copevo), que integra els 23 Ajuntaments de la comarca, les patronals CECOT, CIESC i PIMEC, les organitzacions sindicals UGT i CC.OO., la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, és un exemple de cooperació entre l'administració pública i els agents socials per fer front als canvis socioeconòmics i afavorir el posicionament de la nostra comarca, en especial de les empreses i de les persones treballadores, mitjançant la participació, implicació i l'optimització dels recursos entre els consorciats.

Avui dia, és l'únic organisme d'aquestes característiques a tota Catalunya, un organisme pioner que aposta pel treball en xarxa i per explorar i aprofitar el rol que cada agent pot jugar per reforçar el desenvolupament territorial i econòmic.

Les bases d'actuació del Copevo es basen en la reflexió estratègica. Així com instrument de treball compartit es dissenya el Pla estratègic Vallès Avançada 2008-2013.

La cooperació és un element clau per la nostra entitat, que té com a objectius estratègics fer del Vallès Occidental un entorn territorial que faci de l'àmbit el principal nucli de la indústria i la innovació a Catalunya; un mercat de treball més eficaç i transparent, vertebrat per la qualificació, la igualtat d'oportunitats i la qualitat de l'ocupació; un territori cohesionat socialment i territorialment, que acompanya la transformació productiva i la integració dels col·lectius nouvinguts i amb risc d'exclusió.

El paper del Copevo per avançar en la configuració d'aquest model d'intervenció territorial és actuar com interlocutor de les polítiques generals al territori i referent dels actors principals pel desenvolupament; com a motor de canvi i configuració d'un nou model de les actuacions de desenvolupament i ocupació; com a garant de l'accés i l'eficàcia dels serveis i recursos públics per la competitivitat empresarial i l'ocupació.

El model de treball que es potencia, basat en el treball en xarxa i en la cooperació, és una característica diferencial de la nostra comarca que esdevindrà un clar avantatge per fer front i superar l'actual context econòmic.

Mapa de projectes estratègics

En l'àmbit territorial del Vallès Occidental es poden trobar projectes d'interès des de molts punts de vista. La informació que es presenta a continuació té el seu origen en els treballs realitzats en la fase de diagnòstic del Pla Estratègic Vallès Avançada 2008-2013, consistents en la realització d'una anàlisi que pretén visualitzar de forma conjunta aquells projectes estratègics que tindrien un impacte en l'evolució de la comarca.

A continuació es fa una breu presentació d'alguns d'ells estructurats entorn 3 grans eixos:

- A. Foment de sectors emergents i del terciari avançat.
- B. Nous sectors per a l'activitat econòmica i la localització d'empreses.
- C. Espais de suport a la recerca, la investigació aplicada i la innovació.

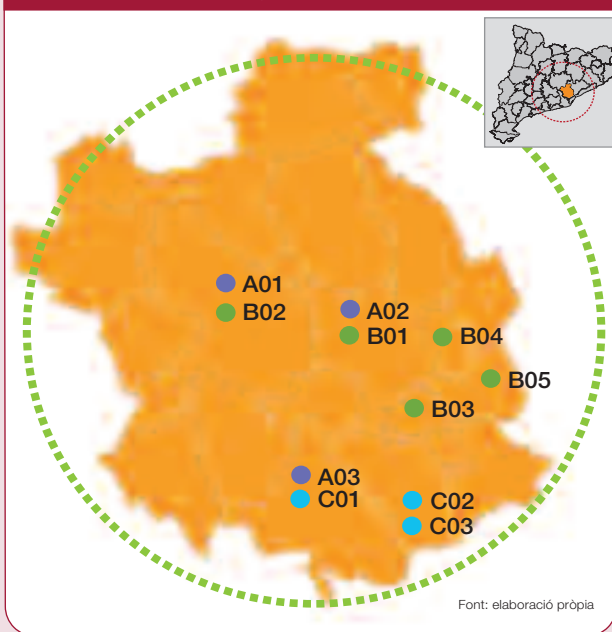
Els 11 projectes que es presenten no pretenen ser una identificació exhaustiva de tots aquells que estan en curs però sí un recull dels més singulars i de més dimensió, i que amb horitzó 2013 promouran activitat i ocupació. Algunes dades provisionals³ permeten afirmar-ho: una inversió total estimada (pública i privada) de prop de 4.000 M €, més de 45.000 llocs de treball localitzats i al voltant de 500 empreses beneficiades per millors condicions de localització.

1. ADEG (2008): Índex ADEG de Competitivitat Territorial.

2. COPEVO (2009): Catàleg de Polígons del Vallès Occidental (www.consorciocupaciovalles.cat/poligons).

3. Copevo (2009): «Projectes rellevants. Horitzó 2013. Pla estratègic Vallès Avançada 2008-2013».

Mapa de projectes estratègics al Vallès Occidental

A. Foment de sectors emergents i del terciari avançat

A 01 Parc Audiovisual de Catalunya (Terrassa). Projecte impulsat per la Generalitat de Catalunya i l'ajuntament de Terrassa. Pretén posar a disposició del sector audiovisual un conjunt d'instal·lacions de producció plantejades des del punt de vista dels interessos públics però amb criteris de gestió propis. L'objectiu final és l'impuls audiovisual al nostre país, la viabilitat global del projecte i la generació directa i indirecta d'ocupació i negocis, oportunitats per a joves, plataformes de projecció de talent i innovació en el sector audiovisual, vinculació entre la universitat i l'empresa.

A 02 Sabadell, Ciutat de la Música (Sabadell). Projecte promogut per l'ajuntament de Sabadell amb la col·laboració del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. Comporta la construcció d'un equipament musical que integrarà diferents instal·lacions que concentraran la docència, producció i difusió de les manifestacions musicals, i permetrà convertir l'equipament en un centre de referència no només per la comarca, sinó per tot Catalunya.

A 03 Esade Creapolis (Sant Cugat del Vallès). És un nou concepte de parc empresarial. Esdevé un ecosistema únic on empreses de diferents sectors hi ubicaran els seus departaments d'innovació per, de manera conjunta, cercar noves oportunitats de negoci que per separat no haurien detectat.

B. Nous sectors per a l'activitat econòmica i localització d'empreses

El 40% de la superfície urbana actual del Vallès Occidental està formada per polígons d'activitat econòmica en funcionament o projectats. Amb l'objectiu de difondre la informació més destacada s'ha elaborat

una web en què es pot visualitzar la cartografia i extreure'n una fitxa amb les dades bàsiques (www.consortiocupaciovalles.cat/poligons).

A continuació es presenta una mostra de polígons pendents d'executar o urbanitzar:

B 01 Sabadell, Parc empresarial (Sabadell). Es tracta del projecte industrial i del sector terciari més rellevant de l'àrea metropolitana de Barcelona, i pel seu impacte econòmic, social i empresarial un dels més importants de Catalunya pels pròxims anys. La creació d'una zona d'activitat econòmica, industrial i terciària de darrera generació pel que fa als serveis comuns i als criteris de qualitat arquitectònica i de sostenibilitat, permetrà la implantació de negocis de marques de qualitat, generadores de treball estables i respectuoses amb el medi ambient.

B 02 Pla parcial sector d'activitats productives Bellots II (Terrassa). Projecte de reordenació en base a la ubicació d'usos terciaris (104.395,03 m²) i industrials (329.143,74 m²). Es determinarà una àrea d'equipaments, un aparcament públic per a vehicles de gran tonatge i la creació d'una franja d'espai lliure.

B 03 Centre Logístic Can Ravella (Barberà del Vallès i Sabadell). Projecte per a la construcció d'un espai per l'aparcament de vehicles lleugers i pesants, amb l'objectiu de descongestionar les vies urbanes, contribuir a la solució d'aparcament dels vehicles, oferir al trànsit de pas un lloc de descans digne, espais lliures i d'esbarjo, així com sòl per a equipament públic destinat als serveis viaris.

B 04 Sector C-Llevant (Polinyà). Projecte d'ordenació urbanística i de definició d'usos per anticipar la localització d'empreses que permeti refermar el municipi com industrial, amb una oferta de sòl i sostre moderns i que serveixi de guia per la renovació de les altres importants zones industrials del municipi.

B 05 PDU Gallecs (Santa Perpètua de Mogoda). Projecte per promoure la localització d'activitat econòmica a partir de la definició de paràmetres socioeconòmics, urbanístics i de gestió per tal de configurar un tipus d'implantació d'activitats econòmiques de nova generació, i en particular d'activitat del coneixement i d'R+D.

C. Espais de suport a la recerca, la investigació aplicada i la innovació

C 01 Catalonia Innovation Triangle (Sant Cugat del Vallès, Rubí i Cerdanyola del Vallès). El CIT representa un nou model de desenvolupament de l'activitat econòmica, basat en un esforç cooperatiu entre els diferents agents implicats: l'administració, els centres d'investigació, els parcs empresarials i els centres universitaris, per tal d'impulsar el creixement econòmic, atraient noves activitats i esdevenint un dels principals corredors europeus d'excel·lència empresarial i de qualitat de vida.

C 02 Parc de la Ciència del Centre Direccional (Cerdanyola del Vallès). Representa una de les transformacions econòmiques, urbanístiques i medi ambientals més extenses i rellevants de Catalunya i Espanya. Impulsa la creació d'una plataforma científica i tecnològica d'alt nivell que té la vocació de convertir-se en un dels espais de coneixement més dinàmics i representatius. Destaca com a equipament científic

fic d'abast mundial, el sincrotó Alba, infraestructura de recerca avançada més important del sud-oest d'Europa.

C 03 Parc de recerca UAB (Cerdanyola del Vallès). Neix amb l'objectiu de ser una eina bàsica de 3 entitats punteres en recerca: Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) i Institut de Recerca i Tecnologies Alimentàries (IRTA), que han establert una aliança estratègica per impulsar i millorar la transferència de coneixement i la valorització de la recerca, tot enfortint les relacions Universitat-Empresa.

Algunes idees clau

Malgrat classificar-los en tres grans eixos, a la pràctica, la majoria de projectes, combinen en diferent grau i forma les 3 tipologies en la mesura que preveuen actuacions de diversa índole. Alhora tots ells incorporen alguns elements essencials per al desenvolupament local: persones, empreses i territori, creant un cercle multiplicador dels possibles efectes.

La gran majoria de propostes es relacionen amb el desenvolupament del sòl i sostre industrial, equipaments relacionats amb activitat econòmica, la investigació o la formació, o en el impuls de nous sectors emer-

gents, però cadascun d'ells té elements únics que demostren la finalitat d'aportar valor afegit amb un perfil exclusiu.

La posta en comú de tot el conjunt pren una forma particular i configura tres elements singulars pel propi àmbit territorial:

- La **cooperació** entre diverses administracions i entre el sector públic i privat: la majoria de projectes s'articulen a partir de la cooperació amb més d'una institució.
- La **qualitat i l'especialització**: l'èxit dels mateixos parteix d'un disseny on s'incorporen elements vinculats a la qualitat i l'especialització com a aspectes claus.
- La **dimensió i projecció** amb què s'han concebut i implementat. Vocació de bona part dels projectes d'una projecció més enllà del territori concret i de l'àmbit més proper.

La seva implementació suposarà uns beneficis molt importants per a la comarca, tant tangibles com intangibles. A escala global, es potenciarà i consolidarà el posicionament del territori a nivell català, estatal i europeu. I a escala local, s'executaran accions i polítiques claus per a la millora i creixement del desenvolupament local del territori.

ANNEX ESTADÍSTIC. VALLÈS OCCIDENTAL

	Vallès Occidental		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Vallès Occid.	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	862.369	878.893	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	1,9	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	17,7	18,0	15,5	15,7	15,6	15,9	1,6	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	13,4	13,5	16,3	16,4	16,2	16,3	0,6	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	11,1	12,1	13,8	14,6	15,0	15,9	8,6	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	1479	1.507	701	710	229	233	1,9	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	3,3	-0,1	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	-4,6	-2,0	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	2,6	-3,3	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	3,7	-5,2	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	3,7	2,4	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	28.709	26.779	194.585	183.804	270.534	256.248	-6,7	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	10,7	10,7	10,3	10,3	9,6	9,6	0,0	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	371.249	345.306	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-7,0	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	307	296	7.701	7.530	33.185	32.413	-3,6	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	96	105	679	728	1.662	1.698	9,4	7,2	2,2
Pesca i aquicultura	13	13	338	243	1.121	918	0,0	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	1	-	42	34	67	61	-100,0	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	2	2	2	3	2	3	0,0	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	-	-	9	4	13	8	nc	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	185	128	2.168	1.912	3.694	3.287	-30,8	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	1	1	14	7	22	26	0,0	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	7.261	6.939	38.214	36.372	67.889	65.701	-4,4	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	183	167	7.609	7.390	10.476	10.223	-8,7	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	-	-	3	3	6	4	nc	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	5.584	4.433	19.241	16.265	24.169	20.400	-20,6	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	2.828	2.415	18.332	14.953	20.874	17.077	-14,6	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	1.066	1.052	2.886	2.628	3.280	2.974	-1,3	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	1.673	1.548	8.739	7.605	14.782	12.965	-7,5	-13,0	-12,3
Indústries del paper	2.211	1.938	9.958	9.015	14.157	12.655	-12,3	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	4.666	4.298	22.885	20.299	26.398	23.556	-7,9	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	5	4	82	17	1.134	1.058	-20,0	-79,3	-6,7
Indústries químiques	6.695	5.962	25.770	23.876	34.085	31.379	-10,9	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	4.562	4.508	19.144	18.867	20.915	20.663	-1,2	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	6.181	5.411	23.235	19.779	29.084	25.101	-12,5	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	2.402	1.943	13.369	11.535	20.770	17.888	-19,1	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	3.886	3.154	12.421	10.451	15.649	13.385	-18,8	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	14.468	12.288	52.470	44.539	66.702	57.083	-15,1	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	2.767	2.525	8.969	6.846	9.789	7.478	-8,7	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	4.083	3.845	15.019	14.568	17.595	16.960	-5,8	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	8.672	7.095	30.676	25.457	38.048	31.721	-18,2	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	4.604	4.206	40.557	35.056	46.334	40.066	-8,6	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	2.417	2.180	4.470	3.904	5.648	4.861	-9,8	-12,7	-13,9
Mobles	2.319	1.997	8.858	7.731	12.236	10.666	-13,9	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	1.587	1.062	7.113	6.172	8.052	7.054	-33,1	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	2.326	2.188	10.895	9.985	14.450	13.394	-5,9	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	122	107	3.222	3.116	5.250	5.137	-12,3	-3,3	-2,2
Aigua	402	393	4.138	4.198	6.338	6.572	-2,2	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	72	79	615	631	924	935	9,7	2,6	1,2
Tractament de residus	1.493	1.539	13.389	13.720	17.556	17.713	3,1	2,5	0,9
Gestió de residus	77	85	129	136	187	221	10,4	5,4	18,2
Construcció d'immobles	9.518	7.510	67.912	56.793	111.779	92.824	-21,1	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	3.441	2.407	19.610	13.668	26.131	18.765	-30,0	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	23.894	20.507	126.768	110.403	180.536	156.944	-14,2	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	6.817	6.479	38.857	36.542	56.577	53.407	-5,0	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	31.472	29.189	169.112	156.401	209.987	194.762	-7,3	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	36.931	36.100	247.071	237.345	327.493	314.667	-2,3	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	13.662	12.261	85.372	80.195	112.767	105.890	-10,3	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	-	1	402	373	439	416	nc	-7,2	-5,2
Transport aeri	153	130	4.182	4.149	4.240	4.211	-15,0	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	3.629	3.803	29.905	29.284	35.899	35.143	4,8	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	440	444	9.337	9.231	11.695	11.545	0,9	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	949	894	20.351	19.520	33.632	32.382	-5,8	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	14.815	15.943	119.656	118.279	166.629	164.357	7,6	-1,2	-1,4
Edició	2.779	1.444	20.219	16.248	22.096	17.979	-48,0	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	520	447	6.772	6.364	7.660	7.218	-14,0	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	820	769	4.492	4.498	4.946	4.954	-6,2	0,1	0,2
Telecomunicacions	253	263	9.434	9.064	11.214	10.767	4,0	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	3.366	3.695	30.168	30.855	32.717	33.389	9,8	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. VALLÈS OCCIDENTAL (continuació)

	Vallès Occidental		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Vallès Occid.	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	393	475	3.043	3.758	3.594	4.341	20,9	23,5	20,8
Mediació financera	7.461	7.075	40.644	39.165	51.041	49.169	-5,2	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	1.186	1.063	12.578	11.929	13.879	13.172	-10,4	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	1.458	1.499	12.188	12.572	15.629	15.952	2,8	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	1.890	1.874	19.315	18.680	23.628	22.819	-0,8	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	6.188	5.994	47.501	46.258	61.854	60.190	-3,1	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	978	1.152	9.062	9.279	11.375	11.476	17,8	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	5.401	5.333	33.737	31.560	42.304	39.768	-1,3	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	1.669	1.649	12.180	13.130	14.047	15.132	-1,2	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	2.150	2.124	23.619	22.849	25.549	24.801	-1,2	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	1.481	1.473	14.253	14.844	16.580	17.308	-0,5	4,1	4,4
Activitats veterinàries	353	375	2.603	2.628	3.480	3.470	6,2	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	5.643	4.171	38.972	31.437	45.032	36.454	-26,1	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	1.832	1.434	20.778	18.008	25.602	22.551	-21,7	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	588	478	8.980	8.471	10.724	10.067	-18,7	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	949	1.000	14.599	14.701	17.286	17.531	5,4	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	13.831	13.173	75.856	74.943	96.237	94.850	-4,8	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	2.757	3.708	26.399	29.064	29.836	32.580	34,5	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	8.332	8.608	121.831	124.789	172.738	176.527	3,3	2,4	2,2
Educació	16.899	17.204	111.951	114.010	138.430	141.791	1,8	1,8	2,4
Activitats sanitàries	18.496	17.083	129.803	131.052	166.122	167.943	-7,6	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	3.604	3.773	23.860	26.500	32.869	36.157	4,7	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	1.702	1.747	24.162	24.568	31.229	31.876	2,6	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	1.171	1.075	12.779	12.263	14.471	14.044	-8,2	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	199	257	3.199	3.364	3.986	4.108	29,1	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	841	804	3.894	3.649	5.294	5.007	-4,4	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	2.997	2.872	23.768	23.521	32.158	31.761	-4,2	-1,0	-1,2
Activitats associatives	2.118	2.112	21.281	21.084	26.041	25.752	-0,3	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	3.232	2.727	18.287	16.068	23.715	20.969	-15,6	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	6.686	6.700	41.813	40.895	55.295	54.073	0,2	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	88	101	5.087	5.188	6.204	6.299	14,8	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	-	1	297	326	300	329	nc	9,8	9,7
Agricultura	416	414	8.718	8.501	35.968	35.029	-0,5	-2,5	-2,6
Indústria	94.801	83.492	424.643	377.074	556.575	498.275	-11,9	-11,2	-10,5
Construcció	36.853	30.424	214.290	180.864	318.446	268.533	-17,4	-15,6	-15,7
Serveis	239.179	230.976	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	-3,4	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	7.329	7.033	28.113	25.713	30.704	28.141	-4,0	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	28.797	25.476	127.387	112.846	156.160	138.381	-11,5	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	26.942	22.800	101.577	86.321	133.339	114.515	-15,4	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	30.871	27.388	157.227	142.153	219.875	200.988	-11,3	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	862	795	10.339	10.041	16.497	16.250	-7,8	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	101.269	97.351	746.946	737.653	919.697	910.192	-3,9	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	6.121	6.526	64.162	66.038	73.267	75.174	6,6	2,9	2,6
Resta de serveis	137.910	133.625	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-3,1	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	56.702	74.020	315.457	419.988	423.232	561.761	30,5	33,1	32,7
Nacionals	48.505	62.373	259.750	338.184	337.813	438.498	28,6	30,2	29,8
Estrangers	8.197	11.647	55.707	81.804	85.419	123.263	42,1	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	28.160	38.538	161.438	222.880	222.630	303.377	36,9	38,1	36,3
Dones	28.542	35.482	154.019	197.108	200.602	258.384	24,3	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	6.187	7.252	31.179	38.155	44.299	54.421	17,2	22,4	22,8
25-44 anys	29.933	39.883	167.610	227.642	228.895	307.716	33,2	35,8	34,4
45 i més anys	20.582	26.885	116.668	154.191	150.038	199.624	30,6	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	162	292	1.534	2.495	4.371	7.371	80,2	62,6	68,6
Indústria	14.424	18.195	65.136	83.602	81.420	104.448	26,1	28,3	28,3
Construcció	9.849	13.029	51.781	68.316	79.146	101.571	32,3	31,9	28,3
Serveis	30.919	39.710	189.718	247.248	249.161	323.675	28,4	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	1.348	2.794	7.288	18.327	9.134	24.696	107,3	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	359	443	2.167	3.222	4.490	6.514	23,4	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	2.225	2.784	13.920	18.087	24.778	32.208	25,1	29,9	30,0
Estudis primaris complets	5.604	7.066	30.687	40.133	42.508	56.738	26,1	30,8	33,5
Programes formació professional	4.698	6.274	25.645	35.029	32.245	44.445	33,5	36,6	37,8
Educació general	37.838	48.855	202.510	266.043	270.156	352.608	29,1	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	2.711	3.843	17.354	24.317	21.490	29.955	41,8	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	1.269	1.838	8.592	12.283	10.520	15.005	44,8	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	1.964	2.854	14.316	20.457	16.708	23.768	45,3	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	34	63	266	417	337	520	85,3	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. VALLÈS OCCIDENTAL (continuació)

	Vallès Occidental		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Vallès Occid.	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	8.188	10.293	46.774	61.442	71.776	95.460	25,7	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	42.536	55.129	228.155	301.072	302.401	397.053	29,6	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	5.978	8.598	40.528	57.474	49.055	69.248	43,8	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	257.199	197.198	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-23,3	-18,3	-17,6
Nacionals	189.250	152.395	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-19,5	-16,3	-15,6
Estrangers	67.949	44.803	530.113	405.848	755.672	586.622	-34,1	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	137.178	103.059	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-24,9	-19,7	-18,7
Dones	120.021	94.139	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-21,6	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	69.919	50.662	532.838	397.601	697.356	526.455	-27,5	-25,4	-24,5
25-44 anys	151.514	116.869	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-22,9	-16,3	-15,8
45 i més anys	35.766	29.667	263.268	231.444	354.704	313.649	-17,1	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	670	288	11.812	9.416	55.441	50.449	-57,0	-20,3	-9,0
Indústria	29.432	17.977	134.014	92.513	183.199	129.958	-38,9	-31,0	-29,1
Construcció	30.215	24.410	166.212	138.466	249.563	200.375	-19,2	-16,7	-19,7
Serveis	196.882	154.523	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-21,5	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	19.252	12.785	143.235	110.657	209.847	166.423	-33,6	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	15.532	10.075	105.695	80.841	163.519	122.427	-35,1	-23,5	-25,1
Programes formació professional	21.368	17.212	177.778	149.045	211.695	176.678	-19,4	-16,2	-16,5
Educació general	167.860	126.175	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-24,8	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	9.865	7.938	74.486	62.792	89.007	75.328	-19,5	-15,7	-15,4
Universitaris primer cicle	9.346	10.242	104.151	98.436	124.309	116.442	9,6	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cicle	13.976	12.771	125.871	111.693	148.747	131.730	-8,6	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	34.784	22.860	248.930	191.498	373.366	288.850	-34,3	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	189.228	143.387	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-24,2	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	33.187	30.951	304.508	272.921	362.063	323.500	-6,7	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinites	45.448	28.521	321.031	210.821	425.932	282.630	-37,2	-34,3	-33,6
Temporals	211.751	168.677	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-20,3	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.

Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

VALLÈS ORIENTAL

VALLÈS ORIENTAL¹¹

Segons les dades revisades i actualitzades de Caixa Catalunya, la crisi econòmica del 2008 es fa clarament patent en l'evolució del **PIB** real comarcal. Efectivament, el producte interior brut del Vallès Oriental, en termes reals, es va estancar durant l'any 2008, fet que contrasta amb el creixement del 3,6% del 2007 i amb les taxes encara positives, del 0,8%, registrades tant a la província de Barcelona com a Catalunya (gràfic 1). En pràcticament tots els anys del període 2004-2008, l'evolució del producte interior brut real a la comarca va ser més dolenta que la registrada pel conjunt provincial barceloní i català, cosa que implica un creixement anual mitjà del PIB del Vallès Oriental, del 2,5%, inferior al de la província de Barcelona (2,7%) i Catalunya (3%).

Tant la construcció com la indústria i el serveis, van experimentar pitjors registres el 2008 que l'any precedent. Els dos primers sectors, a més, van experimentar taxes negatives de variació, que van ser del 2,8% per a la construcció i del 2,5% per a la indústria a la comarca. La disminució del PIB industrial al Vallès Oriental va ser inferior al registrat per la província de Barcelona i Catalunya (en set i una dècimes, respectivament), mentre que la reducció del PIB del sector de la construcció fou quatre dècimes més intensa a la registrada pel conjunt provincial barceloní però dues dècimes inferior a la de Catalunya. El creixement del sector serveis a la comarca, per la seva banda, va ser del 2,5%, dada molt semblant a les de la província de Barcelona i el conjunt català, però 1,8 punts menor al registrat per la mateixa comarca l'any precedent. El sector primari, finalment, va presentar una caiguda del PIB real del 2,6%.

L'any 2009 un total de 394.061 **habitants** residien en la comarca del Vallès Oriental, amb un increment del 2% respecte del 2008. Juntament amb l'Alt Penedès i l'Anoia ha estat la comarca de la província de Barcelona amb un major dinamisme poblacional en aquest any; encara que, com passa a totes les comarques de la província de Barcelona, tret del Baix Llobregat, la taxa d'increment poblacional del 2009 ha estat inferior a la de l'any precedent i a la del període 2005-2009 (2,4%, un punt per sobre de la dada per al conjunt de la província de Barcelona i mig punt superior a la de Catalunya). La densitat poblacional de la comarca, de 463 habitants per quilòmetre quadrat el 2009, supera la de Catalunya (233) però és inferior a la de la província de Barcelona (710 hab./km²). Per nacionalitats, i tal com ha ocorregut a la darrera dècada, el dinamisme ha estat superior per als habitants estrangers. Així, aquests incrementaren el 2009 a una taxa del 7,5% a la comarca davant de l'1,3% que augmentaren els nacionals. El pes dels estrangers sobre el total de població comarcal quedà en l'11,9%. La major part dels estrangers a la comarca provenen del continent americà i africà (pes entorn al 40% de cadascú d'ells), mentre que, per països, entorn a un de cada quatre prové del Marroc i un de cada cinc de Bolívia i d'Equador.

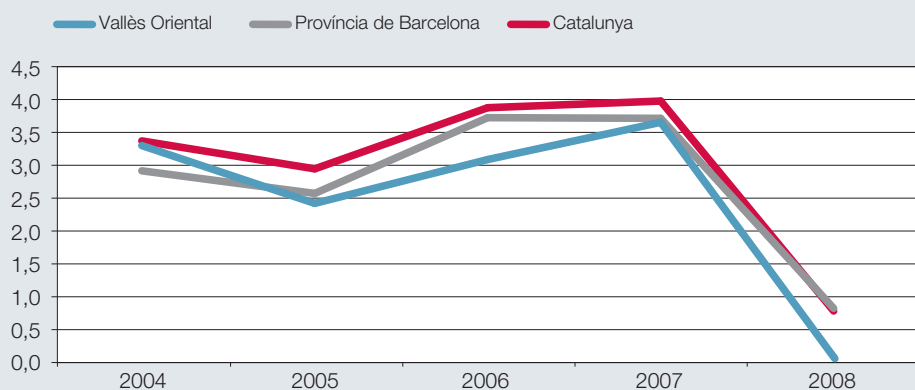
La població del Vallès Oriental és la més jove de totes les comarques de la província de Barcelona. Així, el 18% té menys de 16 anys, el major pes de totes les comarques barcelonines, i el 13,1% té 65 anys o més, el menor pes de totes les comarques de la província de Barcelona. El primer percentatge s'ha incrementat respecte del 2008, mentre que el segon ha augmentat una dècima i ha trencat la tendència a la disminució que s'havia observat en anys anteriors. De tota manera, en perspectiva temporal, en la darrera dècada, es produeix un rejueniment de la població, en què intervé en bona part els fluxos migratoris de gent jove en edat de treballar. De fet, només l'1,3% dels estrangers que viuen a la comarca del Vallès Oriental tenen més de 64 anys.

La intensificació de la crisi econòmica l'any 2009 ha tingut com a conseqüència una reducció del nombre d'**empreses i ocupats** que ha estat més intensa que la ja patida l'any precedent. El nombre d'empreses comarcals va descendir un 6,7% (-5,6% el 2008). La pèrdua d'empreses a la comarca ha

11. Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Taxes reals de variació del PIB (en percentatge)

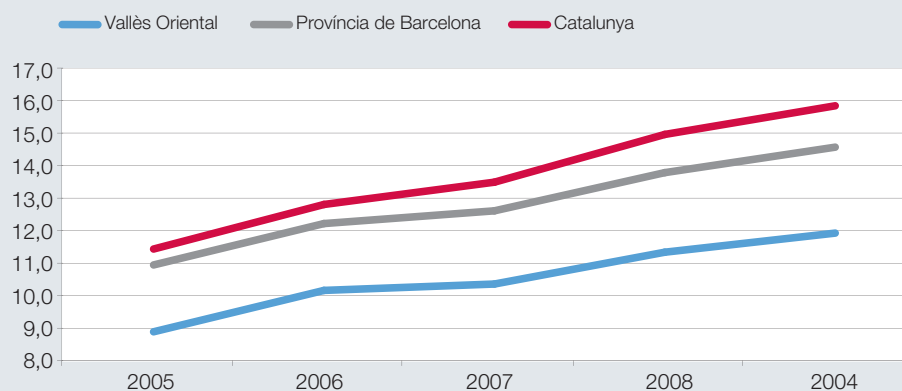
Gràfic 1

Font: Caixa Catalunya

Població immigrant estrangera sobre població total (en percentatge)

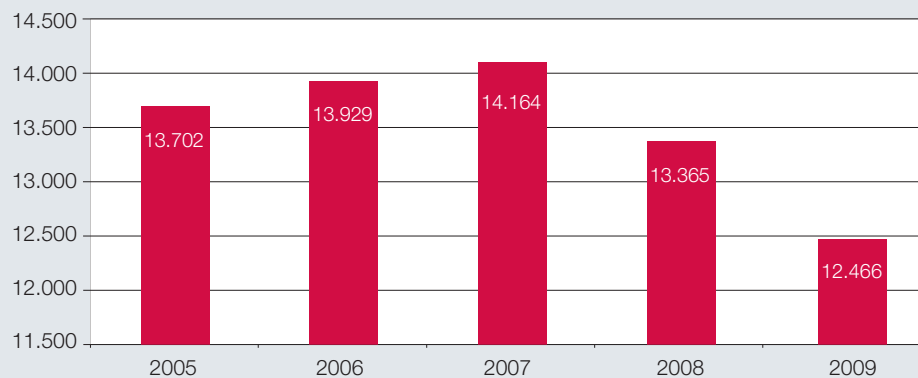
Gràfic 2

Font: IDESCAT i INE

Nombre d'empreses al Vallès Oriental (valor absolut)

Gràfic 3

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

estat accelerada i molt notable, com es pot observar clarament al gràfic 3, de manera que el nombre d'empreses de finals del 2009 era semblant al que es registrava el 2002. Per altra banda, la dimensió mitjana de les empreses al Vallès Oriental quedà en 8,2 treballadors per empresa l'any 2009, xifra lleugerament inferior a la de l'any precedent i per sota de les de la província de Barcelona (10,3) i Catalunya (9,6).

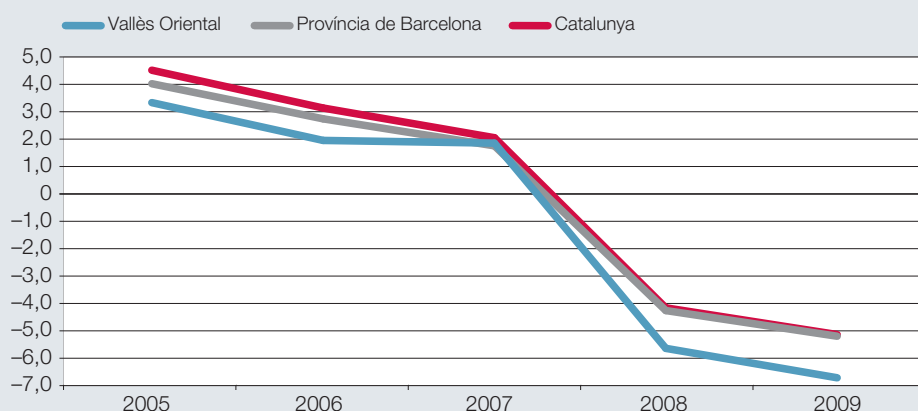
El volum d'ocupats al Vallès Oriental a finals del 2009 era un 6,8% inferior al d'un any abans (-5,7% el 2008). Aquesta caiguda supera a la registrada al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya. A finals del 2009 treballaven al Vallès Oriental prop de 20.000 persones menys que dos anys enrere, un 12% menys. En el conjunt del període 2005-2009, com s'observa al gràfic 4, l'evolució dels ocupats ha estat pitjor a la comarca que a la província de Barcelona i Catalunya. Així, durant el període 2005-2009, mentre que el Vallès Oriental va observar una variació anual mitjana del nombre d'ocupats del -1%, els registres de la província de Barcelona i Catalunya no eren tan negatius (-0,2% per la primera i 0,1% per la segona). Per grans sectors productius, s'observa al Vallès Oriental que el 2009 el major descens d'ocupats va tenir lloc a la construcció (-15,4%), seguida de la indústria (-9,3%). En sentit contrari, els descensos menys acusats s'observaren al sector primari i al sector de serveis, amb una reducció del volum d'ocupació del 3,6%.

Dins del sector industrial es poden classificar els diversos sectors en manufactures de tecnologia alta, mitjana-alta, mitjana-baixa, baixa i resta d'indústries (bàsicament les extractives i les energètiques). Durant el 2009, la pitjor conjuntura al Vallès Oriental es va produir a les manufactures de tecnologia mitjana (tant mitjana-alta, amb una reducció del volum d'ocupació del 10,5%, com mitjana-baixa, -11,8%). Per la seva banda, les activitats manufactureres de tecnologia baixa mostraren una disminució menys intensa (-6,9%), mentre que, igual que ocorre al conjunt de la província de Barcelona i Catalunya, l'evolució menys negativa es va produir a les manufactures de tecnologia alta (-3,9%) i a la resta d'indústries (-2%). Dins del sector serveis es poden distingir, per un cantó, els sectors més basats en el coneixement, això és, més relacionats amb les noves tecnologies de la informació i comunicació, i per l'altra, la resta de serveis o serveis tradicionals. L'any 2009, el Vallès Oriental, tal com passa a la província de Barcelona i Catalunya, va observar una disminució d'ocupats més pronunciada en els serveis tradicionals que no pas en els serveis basats en el coneixement (-3,8% i -3,3%, respectivament). I si dins dels serveis més avançats es considera el subconjunt de serveis de tecnologia punta, el que s'observa és que el volum de persones que hi treballa ha augmentat al llarg del 2009 un 10,3%, taxa de creixement més elevada que la de la província de Barcelona (2,9%) i Catalunya (2,6%).

En l'**estructura productiva** del Vallès Oriental s'observa una major importància relativa de la indústria i de la construcció amb relació a la província de Barcelona i Catalunya i, en contraposició, una menor participació dels serveis. Efectivament, a finals del 2009 el 57,8% dels ocupats comarcals es dedicaven als serveis, pes inferior en 15-20 punts percentuals al del conjunt provincial barceloní i català, mentre que el pes de la indústria en el total era del 31,1%, pràcticament el doble. Finalment, el 10,4% dels treballadors del Vallès Oriental desenvolupen les seves tasques productives a la construcció, més d'un punt percentual per sobre de la província de Barcelona i Catalunya. Dins del sector industrial, l'estructura productiva del Vallès Oriental s'assembla molt a la del conjunt de la província de Barcelona. Així, entorn al 7% dels ocupats sectorials a la comarca estaven dedicats a sectors de tecnologia alta, i un 29,1% a indústries de tecnologia mitjana-alta. Aquests percentatges són pràcticament idèntics a la província de Barcelona. Ara bé, la diferència es troba en les manufactures de tecnologia mitjana-baixa i baixa. Efectivament, el pes relatiu de les primeres en l'ocupació industrial de la comarca és del 32,2%, deu punts per sobre de la dada per a la província de Barcelona i en el cas de les segones, la participació, del 30,7%, es lògicament inferior en una quantia molt similar. Finalment, la resta d'indústries, extractives i energètiques, tenen menor presència relativa a la comarca (pes de l'1,3%

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats (en percentatge)

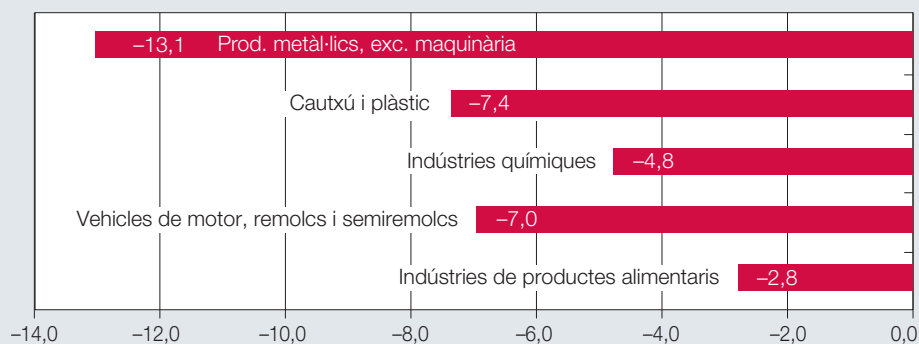
Gràfic 4

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Vallès Oriental en els 5 sectors industrials amb major nombre d'ocupats, any 2009 (en percentatge)

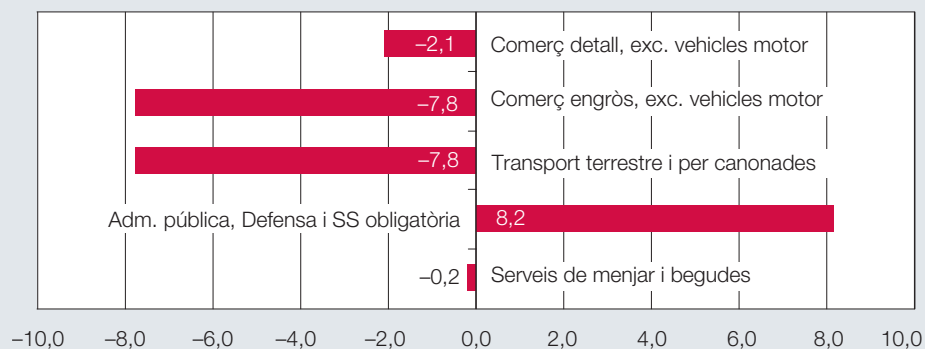
Gràfic 5

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Taxes de variació interanual del nombre d'ocupats al Vallès Oriental en els 5 sectors de serveis amb major nombre d'ocupats, any 2009 (en percentatge)

Gràfic 6

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

davant del 3% de la província de Barcelona i Catalunya). Al sector de serveis, en canvi, s'observa que l'estructura productiva del Vallès Oriental està molt endarrerida respecte a la del conjunt provincial barceloní i català. Efectivament, a la comarca, pràcticament set de cada deu ocupats es dedica a serveis tradicionals i només tres de cada deu estan treballant als serveis basats en el coneixement, fet que implica estar més de deu punts per sota de la proporció que representen a la província de Barcelona i a Catalunya. A més, si es prenen només els que es dediquen específicament a tasques relacionades amb serveis de tecnologia punta, el pes al Vallès Oriental és només de l'1,3% davant de la participació propera al 4% tant de la província de Barcelona com de Catalunya.

Observant el gràfic 5 es pot comprovar que els cinc sectors industrials més importants del Vallès Oriental, en termes del volum de treballadors que ocupa, han patit, tots, sense excepció, una caiguda en el volum d'ocupats el 2009. La reducció percentual va ser especialment intensa en el cas del sector de fabricació de productes metàl·lics, amb un pes del 14,1% en el total d'ocupats industrials de la comarca (-13,1%), mentre que el cautxú i el plàstic i el sector de vehicles de motor, amb unes reduccions respectives entorn al 7%, van tenir una conjuntura una mica menys negativa que la del conjunt industrial comarcal (-9,3%). Les indústries químiques (que ocupa al 9,3% del total de treballadors sectorials del Vallès Oriental) va ser el sector que menys descens de la xifra d'afiliats va patir el 2009 d'entre aquests cinc sectors (-4,8%). En el cas dels serveis, la situació és diversa, atenent a l'evolució dels ocupats en el cinc sectors més importants en terme d'afiliats. Així, mentre que el sector de l'administració pública va observar un increment, i el relacionat amb els serveis de menjar i begudes va experimentar una reducció percentual de tan sols dues dècimes (13 persones menys en valors absoluts), la disminució que es va produir als sectors de transport terrestre i de comerç (tant al detall, com, especialment, a l'engròs) va ser més substancial. Entre aquests tres darrers sectors esmentats es donava feina a prop del 40% del total d'ocupats sectorials a la comarca del Vallès Oriental a finals del 2009.

Pel que fa a la variable **d'aturats registrats**, el gràfic 7 mostra d'una manera molt clara els efectes de la greu crisi econòmica que s'ha patit els anys 2008 i 2009. L'ascens dels aturats al Vallès Oriental el 2009 ha estat del 32%, lleugerament inferior que la dada per a la província de Barcelona i Catalunya, fet que contrasta amb el 2008, quan el Vallès Oriental va ser una de les comarques barcelonines amb més creixement del nombre d'aturats. Per sexes, els més afectats per l'increment del volum d'aturats registrats al Vallès Oriental el 2009 han estat els homes, i per nacionalitats, els estrangers. Aquests mateixos resultats els presenten la província de Barcelona i Catalunya. Per edats, en canvi, mentre que al conjunt provincial barceloní i català van ser els que estan entre 25 i 44 anys els que més van veure incrementat el volum d'aturats registrats, a la comarca els més afectats foren els que tenen 45 anys o més. Per sectors, i a banda del primari i dels que no tenen ocupació anterior, el que va experimentar l'increment més elevat dels aturats registrats al Vallès Oriental el 2009 va ser la construcció, seguida dels serveis i de la indústria, el mateix que succeeix al conjunt de la província de Barcelona. Per nivell formatiu, finalment, igual que passa al conjunt provincial barceloní i català, els majors increments dels aturats varen tenir lloc per als que tenen educació superior.

Una altra conseqüència de la crisi econòmica, que s'inicià el 2008 i s'intensificà el 2009, fou el descens pronunciat del nombre de **contractes de treball** signats durant l'any. De fet, la caiguda per al Vallès Oriental va ser el 2009 la més elevada de totes les comarques de la província de Barcelona (-28,6%) i va estar clarament per sobre de la dada comarcal pel 2008 (-15,2%). Atenent a l'evolució de la contractació el 2009 segons nacionalitat, sexe, edat, sector econòmic, nivell de formació o modalitat contractual, es constata que el perfil dels més afectats per la reducció del volum de contractes signats ha estat similar al Vallès Oriental que a la província de Barcelona i a Catalunya. Així, hi ha hagut una variació negativa més intensa del nombre de contractes laborals subscrits el 2009 per als estrangers

INDICADORS DE BENESTAR I QUALITAT DE VIDA AL VALLÈS ORIENTAL

En aquest requadre s'analitzen breument els resultats de sis indicadors seleccionats que aproximen el benestar i la qualitat de vida a la comarca. Aquests indicadors fan referència a sis àmbits diferents: ensenyament, sanitat, benestar social, societat de la informació, cultura i medi ambient. S'atén tant a la situació actual comarcal en aquest aspecte, en comparació amb la província de Barcelona i Catalunya, com a l'evolució recent que ha experimentat el Vallès Oriental. Pel que fa a la primera qüestió, al quadre 1, es pot observar que la comarca només presentava un valor més positiu amb relació al conjunt provincial barceloní i català pel que fa a l'indicador relatiu a les places en residències per a gent gran amb relació a la població de 65 anys i més, que aproximaria el benestar a l'àmbit del benestar social. A més, també supera Catalunya pel que fa al percentatge de llars amb banda ampla per a connexió a Internet. A la resta d'indicadors que s'han tingut en compte, en canvi, els valors comarcals estan per sota dels que s'observen a la província de Barcelona

i Catalunya. La diferència és molt elevada pel que fa a l'indicador considerat a l'àmbit de la sanitat (llits hospitalaris disponibles per cada 10.000 habitants): de fet, el valor assolit per la comarca del Vallès Oriental és el més reduït de totes les comarques de la província de Barcelona.

Respecte a l'any precedent, la comarca del Vallès Oriental ha experimentat avanços en tots els indicadors de benestar i qualitat de vida continguts en aquest apartat, tret del que fa referència a llits hospitalaris per 10.000 habitants i a places de residència per a gent gran amb relació a la població comarcal de 65 anys i més, encara que aquests retrocessos han estat de poca consideració. I, en sentit contrari, en canvi, el Vallès Oriental destacà per ser la comarca de la província de Barcelona que va experimentar el major increment en el percentatge de llars amb banda ampla per a connexió a Internet: augment de 16 punts percentuals entre 2007 i 2008.

Quadre 1. Indicadors seleccionats de benestar i qualitat de vida 2007-2008

	Vallès Oriental		Prov. Barcelona		Catalunya	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (en %) ^a	66,0	66,8	74,2	68,6	72,9	68,6
Llits hospitalaris per 10.000 habitants	22,8	22,3	47,3	46,6	46,6	45,8
Places de residència per a gent gran per 1.000 habitants de 65 anys i més	51,5	50,0	42,4	42,3	42,0	42,1
Llars amb banda ampla per a connexió a Internet (en %)	46,8	63,0	nd	nd	46,0	52,5
Fons bibliogràfics per 100 habitants ^b	22,4	25,2	44,7	46,1	44,0	49,9
Recollida selectiva de residus municipals (en %) ^a	21,9	24,9	24,6	27,5	23,1	25,9

^a Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2007.

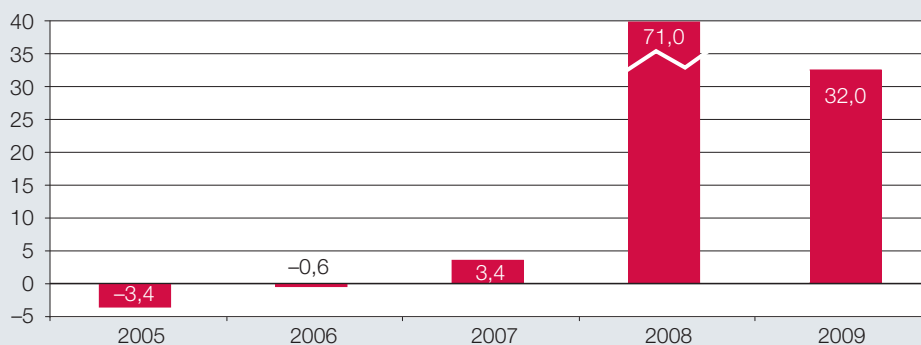
^b Les dades es refereixen a l'any 2006 i 2008.

Font: IDESCAT

Taxes de variació interanual del nombre d'aturats registrats al Vallès Oriental

(en percentatge)

Gràfic 7

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

amb relació als nacionals, i per als homes amb relació a les dones. D'igual manera s'observa que, per edat, la reducció més pronunciada s'ha produït per als menors de 25 anys, mentre que, per nivell formatiu, el menor decreixement s'ha produït entre aquells que són graduats superiors. Per sector econòmic, la reducció més intensa la presenta la indústria, quan l'any precedent el sector més afectat fou la construcció, en termes percentuals. Finalment, el nombre de contractes indefinits signats ha disminuït molt més que els de caire temporal (variacions respectives a la comarca del -40% i del -26,6%). A l'annex estadístic es pot entrar amb més detall en aquestes dades de contractació laboral i d'altres.

Per altra banda, un any més, el Vallès Oriental es caracteritza per ser, juntament amb el Baix Llobregat, la comarca que té la població més homogèniament repartida entre els municipis. Així, el 2009, entre Granollers, Mollet del Vallès i les Franqueses del Vallès, els tres municipis amb més població, es concentrava el 33,2% del total dels habitants comarcals (amb pesos respectius del 15,4%, 13,3% i 4,5%) Respecte del 2008, aquesta **concentració** ha disminuït dues dècimes (més d'un punt el darrer lustre) i les Franqueses del Vallès ha substituït Parets del Vallès com a tercer municipi més poblat. La concentració municipal de l'ocupació és relativament més elevada: entre Granollers, Mollet i Parets del Vallès, els tres municipis amb més treballadors, es donava feina a finals del 2009 al 36,5% de tots els ocupats del Vallès Oriental. Per grans sectors productius, s'observa, igual que passa a la majoria de comarques de la província de Barcelona, que el major nivell de concentració té lloc als serveis i el menor, al sector primari; i en una posició intermèdia hi ha la indústria i el sector constructor. Efectivament, entre els tres municipis abans esmentats es donava feina el 2009 al 43,5% dels ocupats comarcals al sector terciari; mentre que la concentració als tres municipis amb més treballadors del sector primari era de tan sols, en comparació, el 23,2% (entre Santa Maria de Palautordera, Caldes de Montbui i les Franqueses del Vallès, en aquest cas). La concentració corresponent al sector constructor era, al seu torn, del 28,7%, i a la indústria, els tres municipis amb més treballadors a la comarca ocupaven a poc més de tres de cada deu ocupats comarcals (amb Granollers, Mollet i les Franqueses del Vallès al primer cas i amb Granollers, Parets i les Franqueses del Vallès al segon). Al sector primari i a la construcció ha augmentat el nivell de concentració respecte de l'any 2008, cas contrari de la indústria i dels serveis.

Al mapa 1 es mostra la **densitat econòmica municipal**, entesa com la ràtio entre ocupats i població, en percentatge. L'any 2009, un total de set municipis al Vallès Oriental presentaven una densitat per sobre del 40%, amb esment especial de Lliçà de Vall (82,7%) i Martorelles (70,4%). Respecte del 2008 han deixat de pertànyer a aquest grup les Franqueses del Vallès, Montmeló i l'Ametlla del Vallès. En sentit contrari, tretze municipis (pels nou del 2008) observaven una densitat que era inferior al 25%, amb Vilalba Sasserra, Santa Maria de Martorelles i Cànoves i Samalús en les darreres posicions, amb valors per sota del 20%. Amb relació a l'any precedent s'observa que 38 dels 43 municipis de què es compona la comarca han registrat una disminució de la seva densitat econòmica en produir-se reduccions dels ocupats que contrasten amb els increments del nombre d'habitants.

ELS CLÚSTERS AMB MÉS POTENCIAL DE CREIXEMENT I INNOVACIÓ AL VALLÈS ORIENTAL

Joaquim Pla i Raurell. *Granollers Mercat EPEL, Ajuntament de Granollers*
Carne Rodríguez Rodríguez. *Consell Comarcal del Vallès Oriental*

El Pla d'Innovació Local del Vallès Oriental ha estat impulsat per ACC10 i executat conjuntament al territori amb l'Ajuntament de Granollers i el Consell Comarcal del Vallès Oriental.

1. El marc del pla d'innovació

L'objectiu principal del pla és construir una visió de futur compartida en clau d'innovació i implementar les accions necessàries per tal que esdevingui una realitat. És un procés de transformació que combina el pensament estratègic i les accions a curt termini.

La metodologia utilitzada per desenvolupar el pla d'innovació d'àmbit local consta de tres etapes:

- A. Detecció i implicació dels agents d'innovació del territori
- B. Diagnosi del sistema d'innovació local basat en clústers
- C. Definició i implantació d'un pla d'accions transformadores

A. Detecció i implicació dels agents d'innovació del territori

De les institucions a les persones clau

El comú denominador dels sistemes d'innovació excel·lents és la capacitat de persones clau (agents d'innovació) per liderar projectes transformadors. El Pla d'Innovació s'inicia amb la detecció dels agents d'innovació (de canvi) del territori. Els agents d'innovació són persones escollides pel seu compromís personal amb la innovació i el seu arrelament al territori, i no pas pel càrrec que ocupen, ni l'organització que representen.

B. Diagnosi del sistema d'innovació local basat en clústers

Del sector al clúster

Una de les principals característiques metodològiques del pla d'innovació local és la utilització del clúster com a unitat de treball per diagnosticar el sistema d'innovació local i definir les accions que se'n deriven. Per fer-ho, s'aprofitarà el coneixement ja existent en el territori mitjançant estudis, diagnòstics i d'altres treballs dels quals cal fer una selecció. De la combinació de les millors pràctiques dels treballs realitzats en el passat, i de les entrevistes fetes als agents d'innovació local, sorgirà un diagnòstic previ del sistema d'innovació local. Amb l'evolució del sector al clúster saltem de l'estadística clàssica, que agrupa empreses sobre la base d'inputs de fabricació, a una nova classificació que es basa en el saber fer, en les habilitats i els reptes estratègics. El diagnòstic del sistema d'innovació local es durà a terme, per tant, analitzant la dinàmica dels clústers amb major pes específic al territori.

C. Definició i implantació d'un pla d'accions transformadores

Dels estudis a l'acció

En els àmbits de la promoció econòmica i de la política d'innovació, observem una realitat caracteritzada per l'abundància d'estudis, dia-

gnòstics i plans estratègics, i per la manca d'execució d'accions d'alt valor afegit. En aquest sentit el pla d'innovació local emergeix com la plataforma perfecte per a l'acció.

2. La necessitat del territori

En la gestació del projecte, a finals del 2007 i inicis del 2008, les dades i els estudis del teixit productiu que s'havien fet en els darrers anys a la comarca, ens descriuen el Vallès Oriental com un territori on el sector industrial n'era el motor econòmic. Les dades indicaven que el sector industrial representava prop del 40%¹ del PIB i l'ocupació, de la comarca, malgrat el procés de terciarització de l'economia i el pes atrofiat, en aquells moments, del sector de la construcció, que representava més del 10 % de l'economia de la comarca.

A nivell d'estructura sectorial, els estudis, basats en estadístiques corrents, ens definien com una comarca on predominava la metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, la química, els transformats del cautxú i matèries plàstiques i la fabricació de material de transport.

Principals sectors industrials en nombre d'assalariats i de PIB

	Any 2007	
	Assalariats	% PIB industrial
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	8.805	14,1
Indústries químiques	6.138	25,5
Transformació del cautxú i plàstic	5.172	9,3
Fabricació de material de transport	4.242	7,6
Indústries del paper i arts gràfiques	3.633	7,6
Indústries tèxtils, confecció, cuir i calçat	3.426	4,4
Equipament elèctric, electrònic i òptic	3.320	7,0
Indústries d'alimentació, begudes i tabac	3.083	5,9

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball i Anuari Comarcal de Caixa Catalunya 2007

Aquest pes i l'estructura del sector industrial en l'economia de la comarca s'explicava, per una banda, a més d'haver disposat d'una adequada dotació d'infraestructures viàries i de comunicació, per haver estat un territori amb industrialització tardana, cosa que li havia conferit un teixit empresarial més diversificat amb una especialització relativa en manufactures intermèdies, en comparació amb altres territoris, que li van permetre no veure's tan afectada per la primera gran onada de deslocalitzacions, lligades al sector tèxtil. L'altre gran factor explicatiu de l'elevat pes industrial de la comarca era el fet de disposar de la major reserva de sòl industrial de l'àrea metropolitana en la dècada dels 90, quan una bona part de l'activitat industrial de Barcelona es deslocalit-

1. Pons i Novell, J. i Guinjoan i Ferré, M. (2006), «Estudi socioeconòmic de la comarca del Vallès Oriental», Cambra de Comerç de Barcelona.

zava cap a les comarques veïnes i moltes multinacionals van aprofitar l'entrada d'Espanya a la Comunitat Europea per venir a comprar empreses i a produir en una àrea metropolitana amb gran densitat de mà d'obra².

Però aquests estudis diagnosticaven que el Vallès Oriental presentava determinades debilitats que limitaven la capacitat d'atracció de noves activitats empresarials i el seu creixement futur. En concret, cal destacar la congestió que presenten les infraestructures viàries i la saturació del sòl industrial amb un grau molt elevat d'ocupació dels polígons industrials. Però sobretot destacaven les debilitats en el nivell del capital humà en comparació amb la mitjana de Catalunya, un teixit empresarial de micro i petites empreses amb estructures poc professionalitzades, la facturació de les quals depenia de poques mitjanes i grans empreses innovadores i/o internacionalitzades, en alguns casos poc vinculades al territori, que s'engloben en clústers d'àmbit metropolità com els de l'automoció, l'alimentació, el farmacèutic o la química de consum³, que desembocava en una escassa presència d'activitats innovadores, particularment de serveis basats en el coneixement, i de centres de suport a la recerca i la innovació empresarial.

Tot plegat incrementava els riscos de deslocalització, sobretot si ho relacionem amb la important presència de multinacionals a la comarca, els canvis en els patrons de localització a Europa, que comporta la incorporació a la Unió Europea dels països de l'Est i Centre d'Europa, i sobretot d'un context internacional amb creixent importància dels serveis avançats, de la qualificació de la mà d'obra i de la innovació tecnològica com a factors competitiu davant de mercats cada cop més globals.

Aquesta foto del teixit industrial de la comarca feia necessari un treball per tal de prioritzar i accelerar el posicionament competitiu de la indústria en una economia globalitzada i basada en la societat del coneixement, on la innovació i la internacionalització havien de formar part del core business de les estratègies de les empreses petites i mitjanes de la comarca, i on l'Administració pública havia de detectar les persones claus i els projectes transformadors que permetessin l'activació dels factors de canvi cultural, fins i tot per la pròpia administració.

3. Metodologia de treball

El Pla d'Innovació del Vallès Oriental neix amb l'objectiu d'identificar els eixos que han d'actuar com a transformadors de la realitat econòmica del territori, i que per tant cal desenvolupar de cara al futur de forma prioritària per tal d'activar-los com a palanques del creixement econòmic de la comarca, que en definitiva és la finalitat última del projecte.

Per arribar a aquest objectiu, s'ha dut a terme una anàlisi del sistema d'innovació comarcal, que s'ha combinat amb la recollida d'opinions i propostes a partir d'entrevistes a empresaris i agents clau de la comar-

ca. En la diagnosi del Vallès Oriental, el punt crític ha estat l'anàlisi amb profunditat del teixit empresarial de la comarca, procés seguit d'acord amb el pes primordial que aquest té en relació amb el sistema d'innovació de la comarca. En aquest sentit, s'ha seguit una metodologia consistent a classificar per negocis totes aquelles empreses amb seu a la comarca i amb un volum de negoci de més de 3 milions d'euros. Això permet abandonar la classificació tradicional per grans sectors, que s'havia fet tradicionalment, en què sovint es parteix de determinades tecnologies de producció o determinats productes, que en realitat poden competir amb negocis molt diferents. Amb aquesta forma de classificar, per tant, s'aconsegueix una fotografia molt més aproximada dels negocis en què realment competeixen les empreses de la comarca, fotografia a partir de la qual es pot aprofundir en els reptes estratègics de les empreses per a cada negoci. El fet de poder identificar els reptes estratègics de les empreses segons els negocis que competeixen, facilita que en un segon estadi es puguin definir millor les actuacions que les empreses puguin requerir per tal d'assolir aquests reptes i, en definitiva, puguin reforçar la seva posició competitiva. En resum, la identificació dels negocis amb més pes de la comarca permet que les actuacions i els projectes a desenvolupar per l'Administració s'orientin a les necessitats segons el negoci d'aquestes empreses.

4. Resultats

L'anàlisi realitzada per al Vallès Oriental ha permès d'identificar cinc actius diferencials de la comarca respecte d'altres territoris. D'una banda, i per raons de pes empresarial, capacitat de diferenciació respecte altres zones de Catalunya i potencial de creixement i innovació futurs, s'han determinat com a diferencials els negocis d'alimentació, hàbitat, salut i productes de neteja. D'altra banda, el Circuit de Catalunya és considerat un altre dels actius diferencials de la comarca pel seu elevat grau de referència a escala nacional i internacional, i per la potencialitat d'articular projectes que permetin la dinamització de l'entorn de cara al futur. En aquest sentit, cal destacar primer l'alimentació, que amb un volum de negoci de més de 3.000 milions d'euros i més de 120 empreses segons la base de dades analitzada, és el primer negoci de la comarca. L'activitat de l'alimentació destaca per incloure empreses molt potents en la part de producte final, que són des d'empreses multinacionals amb presència històrica a la comarca a empreses locals de dimensió mitjana, però líders en els respectius segments de mercat. Destaquen, en aquest sentit, els segments de servei alimentari (*food service*) i de producte ecològic que tenen un fort potencial al Vallès Oriental. La presència d'empreses de gran distribució amb arrels a la comarca així com empreses referents en la indústria auxiliar de l'alimentació, fan que la comarca disposi de tots els elements clau perquè un dels projectes prioritaris sigui el foment de projectes de col·laboració R+D al llarg de la cadena. Segon, el negoci de l'hàbitat, que és el tercer negoci de la comarca amb una facturació total de més de 1.000 milions d'euros i més de 60 empreses de diferents segments com el moble, la il·luminació o el tèxtil llar, alguns d'ells referents internacionals en les seves categories respectives. Tercer, el sector de la salut, que compta amb el pes diferencial de la indústria farmacèutica i de tecnologies mèdiques, amb la presència d'empreses clarament líders a escala mundial, així

2. García Quevedo, J. Viladecans Marsal, E. i Álvarez Cardenosa, M. (2003) «La situació actual de l'estructura productiva de la comarca del Vallès Oriental: un model explicatiu», Institut d'Economia de Barcelona. Universitat de Barcelona.

3. Hernández Gascón, J.M. Fontrodona Francolí, J. i Pezzi, A. (2005) «Mapa dels sistemes productius locals industrials a Catalunya» Papers d'economia industrial núm. 2; Secretaria d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya.

com la vinculació del primer centre de la comarca en innovació i projectes d'R+D i l'existència de projectes tractors des de la part hospitalària. En quart lloc ens trobem amb l'àmbit de la neteja amb una presència de 12 empreses de més de 3 M€ amb una facturació de més de 800 M€. La seu social a la comarca de les principals líders del mercat a Espanya: quatre empreses de la zona concentren el 60% de la indústria dels productes de neteja a Espanya. Trobem empreses locals que poden ser potencials líders privats de projectes en aquest sector i poden exercir com a veritable empresa tractora a la comarca.

A partir d'aquests cinc actius diferencials, la proposta que realment aportarà valor afegit a la iniciativa és el fet de definir un pla d'actuació que permeti el reforç i desenvolupament d'aquests actius, com a eixos transformadors del Vallès Oriental. És per això que s'han prioritzat tres línies d'actuacions, dirigides a desenvolupar tres dels actius detectats. Primer,

la realització d'activitats per a la dinamització en la indústria alimentària, en què es treballarà, per exemple, per reforçar a indústria de producte ecològic des de la comarca, o per definir projectes d'R+D al llarg de la cadena. Segon, el desenvolupament d'una iniciativa per al reforç de la competitivitat del clúster hàbitat, en què algunes de les actuacions objectiu pot incentivar la col·laboració en l'obertura de nous mercats, en la contractació de dissenyadors, o bé en la vinculació amb prescriptors per al segment contractat. I tercer, el projecte de dinamització del sector salut, on el principal repte és la posada en contacte dels diferents agents i empreses que en formen part i la recerca de possibles projectes d'innovació a dur a terme per tal de col·laborar conjuntament. Les tres línies d'actuació estaran encaminades a reforçar la posició competitiva de les empreses i els agents que integren cada un dels tres negocis a la comarca, que són claus per enfortir el teixit empresarial del Vallès Oriental i, per tant, per fomentar el creixement econòmic i la innovació a la comarca.

ANNEX ESTADÍSTIC. VALLÈS ORIENTAL

	Vallès Oriental		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Vallès Oriental	Prov. Barcelona	Catalunya
Indicadors bàsics									
Població (hab.)	386.465	394.061	5.416.447	5.487.935	7.364.078	7.475.420	2,0	1,3	1,5
% població de menys de 16 anys	17,8	18,0	15,5	15,7	15,6	15,9	1,4	1,5	1,6
% població de 65 i més anys	13,0	13,1	16,3	16,4	16,2	16,3	1,1	0,5	0,3
% població de nacionalitat estrangera	11,3	11,9	13,8	14,6	15,0	15,9	5,4	6,2	6,1
Densitat (hab./km²)	454	463	701	710	229	233	2,0	1,3	1,5
PIB comarcal (taxa de creixement) *	3,6	0,0	3,7	0,8	4,0	0,8	nc	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	-5,0	-2,6	-2,7	-1,7	-3,5	-1,3	nc	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	3,2	-2,5	1,2	-3,2	1,9	-2,6	nc	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	2,4	-2,8	3,5	-2,4	3,6	-3,0	nc	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	4,3	2,5	4,7	2,7	4,9	2,5	nc	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	13.365	12.466	194.585	183.804	270.534	256.248	-6,7	-5,5	-5,3
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	8,3	8,2	10,3	10,3	9,6	9,6	-1,2	0,0	0,0
Indicadors de mercat de treball									
Ocupats									
Total	142.797	133.095	2.401.300	2.275.340	3.165.509	3.001.191	-6,8	-5,2	-5,2
Agricultura, ramaderia i caça	905	889	7.701	7.530	33.185	32.413	-1,8	-2,2	-2,3
Silvicultura i explotació forestal	62	70	679	728	1.662	1.698	12,9	7,2	2,2
Pesca i aqüicultura	38	21	338	243	1.121	918	-44,7	-28,1	-18,1
Antracita, hulla i lignit	4	4	42	34	67	61	0,0	-19,0	-9,0
Petrol i gas natural	-	-	2	3	2	3	nc	50,0	50,0
Minerals metàl·lics	-	-	9	4	13	8	nc	-55,6	-38,5
Minerals no metàl·lics ni energètics	191	181	2.168	1.912	3.694	3.287	-5,2	-11,8	-11,0
Suport a les indústries extractives	2	2	14	7	22	26	0,0	-50,0	18,2
Indústries de productes alimentaris	2.999	2.916	38.214	36.372	67.889	65.701	-2,8	-4,8	-3,2
Fabricació de begudes	410	397	7.609	7.390	10.476	10.223	-3,2	-2,9	-2,4
Indústries del tabac	-	-	3	3	6	4	nc	0,0	-33,3
Indústries tèxtils	2.374	2.085	19.241	16.265	24.169	20.400	-12,2	-15,5	-15,6
Confecció de peces de vestir	475	404	18.332	14.953	20.874	17.077	-14,9	-18,4	-18,2
Indústria del cuir i del calçat	191	187	2.886	2.628	3.280	2.974	-2,1	-8,9	-9,3
Indústries fusta i suro, exc. mobles	916	747	8.739	7.605	14.782	12.965	-18,4	-13,0	-12,3
Indústries del paper	1.104	1.099	9.958	9.015	14.157	12.655	-0,5	-9,5	-10,6
Arts gràfiques i suports enregistrats	2.516	2.204	22.885	20.299	26.398	23.556	-12,4	-11,3	-10,8
Coqueries i refinació del petroli	23	-	82	17	1.134	1.058	-100,0	-79,3	-6,7
Indústries químiques	4.047	3.853	25.770	23.876	34.085	31.379	-4,8	-7,3	-7,9
Productes farmacèutics	1.729	1.690	19.144	18.867	20.915	20.663	-2,3	-1,4	-1,2
Cautxú i plàstic	4.948	4.580	23.235	19.779	29.084	25.101	-7,4	-14,9	-13,7
Productes minerals no metàl·lics ncaa	1.411	1.283	13.369	11.535	20.770	17.888	-9,1	-13,7	-13,9
Metal·lúrgia	2.008	1.619	12.421	10.451	15.649	13.385	-19,4	-15,9	-14,5
Productes metàl·lics, exc. maquinària	6.686	5.810	52.470	44.539	66.702	57.083	-13,1	-15,1	-14,4
Productes informàtics i electrònics	1.220	1.145	8.969	6.846	9.789	7.478	-6,1	-23,7	-23,6
Materials i equips elèctrics	1.305	1.232	15.019	14.568	17.595	16.960	-5,6	-3,0	-3,6
Maquinària i equips ncaa	3.351	2.666	30.676	25.457	38.048	31.721	-20,4	-17,0	-16,6
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	3.178	2.956	40.557	35.056	46.334	40.066	-7,0	-13,6	-13,5
Altres materials de transport	522	470	4.470	3.904	5.648	4.861	-10,0	-12,7	-13,9
Mobles	1.460	1.395	8.858	7.731	12.236	10.666	-4,5	-12,7	-12,8
Indústries manufactureres diverses	508	599	7.113	6.172	8.052	7.054	17,9	-13,2	-12,4
Reparació i instal·lació de maquinària	1.020	833	10.895	9.985	14.450	13.394	-18,3	-8,4	-7,3
Energia elèctrica i gas	105	108	3.222	3.116	5.250	5.137	2,9	-3,3	-2,2
Aigua	130	126	4.138	4.198	6.338	6.572	-3,1	1,4	3,7
Tractament d'aigües residuals	87	91	615	631	924	935	4,6	2,6	1,2
Tractament de residus	662	643	13.389	13.720	17.556	17.713	-2,9	2,5	0,9
Gestió de residus	19	15	129	136	187	221	-21,1	5,4	18,2
Construcció d'immobles	5.089	4.052	67.912	56.793	111.779	92.824	-20,4	-16,4	-17,0
Construcció d'obres d'enginyeria civil	1.468	1.025	19.610	13.668	26.131	18.765	-30,2	-30,3	-28,2
Activitats especialitzades construcció	9.833	8.784	126.768	110.403	180.536	156.944	-10,7	-12,9	-13,1
Venda i reparació de vehicles motor	4.141	4.034	38.857	36.542	56.577	53.407	-2,6	-6,0	-5,6
Comerç engròs, exc. vehicles motor	12.418	11.449	169.112	156.401	209.987	194.762	-7,8	-7,5	-7,3
Comerç detall, exc. vehicles motor	12.396	12.133	247.071	237.345	327.493	314.667	-2,1	-3,9	-3,9
Transport terrestre i per canonades	6.412	5.913	85.372	80.195	112.767	105.890	-7,8	-6,1	-6,1
Transport marítim i per vies interiors	-	-	402	373	439	416	nc	-7,2	-5,2
Transport aeri	25	8	4.182	4.149	4.240	4.211	-68,0	-0,8	-0,7
Emmagatzematge i afins al transport	1.468	1.145	29.905	29.284	35.899	35.143	-22,0	-2,1	-2,1
Activitats postals i de correus	124	117	9.337	9.231	11.695	11.545	-5,6	-1,1	-1,3
Serveis d'allotjament	692	592	20.351	19.520	33.632	32.382	-14,5	-4,1	-3,7
Serveis de menjar i begudes	5.469	5.456	119.656	118.279	166.629	164.357	-0,2	-1,2	-1,4
Edició	255	211	20.219	16.248	22.096	17.979	-17,3	-19,6	-18,6
Cinema i vídeo; enregistrament de so	147	177	6.772	6.364	7.660	7.218	20,4	-6,0	-5,8
Ràdio i televisió	38	43	4.492	4.498	4.946	4.954	13,2	0,1	0,2
Telecomunicacions	40	48	9.434	9.064	11.214	10.767	20,0	-3,9	-4,0
Serveis de tecnologies de la informació	428	528	30.168	30.855	32.717	33.389	23,4	2,3	2,1

ANNEX ESTADÍSTIC. VALLÈS ORIENTAL (continuació)

	Vallès Oriental		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Vallès Oriental	Prov. Barcelona	Catalunya
Serveis d'informació	58	47	3.043	3.758	3.594	4.341	-19,0	23,5	20,8
Mediació financera	16	14	40.644	39.165	51.041	49.169	-12,5	-3,6	-3,7
Assegurances i fons pensions	253	258	12.578	11.929	13.879	13.172	2,0	-5,2	-5,1
Activitats auxiliars mediació financera	577	593	12.188	12.572	15.629	15.952	2,8	3,2	2,1
Activitats immobiliàries	768	743	19.315	18.680	23.628	22.819	-3,3	-3,3	-3,4
Activitats jurídiques i de comptabilitat	1.823	1.784	47.501	46.258	61.854	60.190	-2,1	-2,6	-2,7
Seus centrals i consultoria empresarial	281	334	9.062	9.279	11.375	11.476	18,9	2,4	0,9
Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	1.382	1.195	33.737	31.560	42.304	39.768	-13,5	-6,5	-6,0
Recerca i desenvolupament	145	137	12.180	13.130	14.047	15.132	-5,5	7,8	7,7
Publicitat i estudis de mercat	481	399	23.619	22.849	25.549	24.801	-17,0	-3,3	-2,9
Activitats professionals i tècniques ncaa	427	410	14.253	14.844	16.580	17.308	-4,0	4,1	4,4
Activitats veterinàries	276	267	2.603	2.628	3.480	3.470	-3,3	1,0	-0,3
Activitats de lloguer	1.694	1.283	38.972	31.437	45.032	36.454	-24,3	-19,3	-19,0
Activitats relacionades amb l'ocupació	742	585	20.778	18.008	25.602	22.551	-21,2	-13,3	-11,9
Agències viatges i operadors turístics	221	190	8.980	8.471	10.724	10.067	-14,0	-5,7	-6,1
Activitats de seguretat i investigació	311	363	14.599	14.701	17.286	17.531	16,7	0,7	1,4
Serveis a edificis i de jardineria	2.843	2.722	75.856	74.943	96.237	94.850	-4,3	-1,2	-1,4
Activitats administratives d'oficina	842	795	26.399	29.064	29.836	32.580	-5,6	10,1	9,2
Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	5.142	5.562	121.831	124.789	172.738	176.527	8,2	2,4	2,2
Educació	4.164	4.155	111.951	114.010	138.430	141.791	-0,2	1,8	2,4
Activitats sanitàries	3.774	3.918	129.803	131.052	166.122	167.943	3,8	1,0	1,1
Serveis socials amb allotjament	1.527	1.551	23.860	26.500	32.869	36.157	1,6	11,1	10,0
Serveis socials sense allotjament	1.300	1.275	24.162	24.568	31.229	31.876	-1,9	1,7	2,1
Activitats artístiques i d'espectacles	412	420	12.779	12.263	14.471	14.044	1,9	-4,0	-3,0
Biblioteques i museus	59	76	3.199	3.364	3.986	4.108	28,8	5,2	3,1
Jocs d'atzar i apostes	146	143	3.894	3.649	5.294	5.007	-2,1	-6,3	-5,4
Activitats esportives i d'entreteniment	1.613	1.637	23.768	23.521	32.158	31.761	1,5	-1,0	-1,2
Activitats associatives	495	488	21.281	21.084	26.041	25.752	-1,4	-0,9	-1,1
Reparació ordinadors i efectes personals	1.212	1.059	18.287	16.068	23.715	20.969	-12,6	-12,1	-11,6
Altres activitats de serveis personals	2.761	2.648	41.813	40.895	55.295	54.073	-4,1	-2,2	-2,2
Llars que ocupen personal domèstic	3	9	5.087	5.188	6.204	6.299	200,0	2,0	1,5
Organismes extraterritorials	-	-	297	326	300	329	nc	9,8	9,7
Agricultura	1.005	980	8.718	8.501	35.968	35.029	-2,5	-2,5	-2,6
Indústria	45.601	41.340	424.643	377.074	556.575	498.275	-9,3	-11,2	-10,5
Construcció	16.390	13.861	214.290	180.864	318.446	268.533	-15,4	-15,6	-15,7
Serveis	79.801	76.914	1.753.649	1.708.901	2.254.520	2.199.354	-3,6	-2,6	-2,4
Indústries de tecnologia alta	2.949	2.835	28.113	25.713	30.704	28.141	-3,9	-8,5	-8,3
Indústries de tecnologia mitjana-alta	13.423	12.010	127.387	112.846	156.160	138.381	-10,5	-11,4	-11,4
Indústries de tecnologia mitjana-baixa	15.076	13.292	101.577	86.321	133.339	114.515	-11,8	-15,0	-14,1
Indústries de tecnologia baixa	13.615	12.676	157.227	142.153	219.875	200.988	-6,9	-9,6	-8,6
Resta d'indústries	538	527	10.339	10.041	16.497	16.250	-2,0	-2,9	-1,5
Serveis basats en el coneixement	23.763	22.989	746.946	737.653	919.697	910.192	-3,3	-1,2	-1,0
-serveis de tecnologia punta	795	877	64.162	66.038	73.267	75.174	10,3	2,9	2,6
Resta de serveis	56.038	53.925	1.006.703	971.248	1.334.823	1.289.162	-3,8	-3,5	-3,4
Atur									
Nombre d'aturats registrats	24.524	32.377	315.457	419.988	423.232	561.761	32,0	33,1	32,7
Nacionals	20.401	26.431	259.750	338.184	337.813	438.498	29,6	30,2	29,8
Estrangers	4.123	5.946	55.707	81.804	85.419	123.263	44,2	46,8	44,3
Per sexe									
Homes	12.178	16.628	161.438	222.880	222.630	303.377	36,5	38,1	36,3
Dones	12.346	15.749	154.019	197.108	200.602	258.384	27,6	28,0	28,8
Per edat									
<25 anys	2.442	2.968	31.179	38.155	44.299	54.421	21,5	22,4	22,8
25-44 anys	13.541	17.987	167.610	227.642	228.895	307.716	32,8	35,8	34,4
45 i més anys	8.541	11.422	116.668	154.191	150.038	199.624	33,7	32,2	33,0
Per sector									
Agricultura	158	237	1.534	2.495	4.371	7.371	50,0	62,6	68,6
Indústria	6.399	8.058	65.136	83.602	81.420	104.448	25,9	28,3	28,3
Construcció	3.383	4.444	51.781	68.316	79.146	101.571	31,4	31,9	28,3
Serveis	14.165	18.409	189.718	247.248	249.161	323.675	30,0	30,3	29,9
Sense ocupació anterior	419	1.229	7.288	18.327	9.134	24.696	193,3	151,5	170,4
Per nivell formatiu									
Sense estudis	236	317	2.167	3.222	4.490	6.514	34,3	48,7	45,1
Estudis primaris incomplets	1.269	1.686	13.920	18.087	24.778	32.208	32,9	29,9	30,0
Estudis primaris complets	2.412	3.127	30.687	40.133	42.508	56.738	29,6	30,8	33,5
Programes formació professional	2.300	3.153	25.645	35.029	32.245	44.445	37,1	36,6	37,8
Educació general	15.506	20.311	202.510	266.043	270.156	352.608	31,0	31,4	30,5
Tècnics-professionals superiors	1.471	1.974	17.354	24.317	21.490	29.955	34,2	40,1	39,4
Universitaris primer cicle	571	753	8.592	12.283	10.520	15.005	31,9	43,0	42,6
Universitaris segon i tercer cicle	744	1.032	14.316	20.457	16.708	23.768	38,7	42,9	42,3
Altres estudis post-secundaris	15	24	266	417	337	520	60,0	56,8	54,3

ANNEX ESTADÍSTIC. VALLÈS ORIENTAL (continuació)

	Vallès Oriental		Província de Barcelona		Catalunya		Variació 2008-2009		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Vallès Oriental	Prov. Barcelona	Catalunya
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	3.917	5.130	46.774	61.442	71.776	95.460	31,0	31,4	33,0
<i>Estudis secundaris</i>	17.806	23.464	228.155	301.072	302.401	397.053	31,8	32,0	31,3
<i>Estudis terciaris</i>	2.801	3.783	40.528	57.474	49.055	69.248	35,1	41,8	41,2
Contractació									
Nombre de contractes	124.823	89.073	1.907.557	1.558.909	2.521.892	2.077.080	-28,6	-18,3	-17,6
Nacionals	92.218	69.912	1.377.444	1.153.061	1.766.220	1.490.458	-24,2	-16,3	-15,6
Estrangers	32.605	19.161	530.113	405.848	755.672	586.622	-41,2	-23,4	-22,4
Per sexe									
Homes	64.666	45.555	950.834	763.911	1.290.496	1.049.036	-29,6	-19,7	-18,7
Dones	60.157	43.518	956.723	794.998	1.231.396	1.028.044	-27,7	-16,9	-16,5
Per edat									
<25 anys	34.505	22.175	532.838	397.601	697.356	526.455	-35,7	-25,4	-24,5
25-44 anys	72.891	53.168	1.111.451	929.864	1.469.832	1.236.976	-27,1	-16,3	-15,8
45 i més anys	17.427	13.730	263.268	231.444	354.704	313.649	-21,2	-12,1	-11,6
Per sector									
Agricultura	672	556	11.812	9.416	55.441	50.449	-17,3	-20,3	-9,0
Indústria	16.475	11.352	134.014	92.513	183.199	129.958	-31,1	-31,0	-29,1
Construcció	11.034	8.091	166.212	138.466	249.563	200.375	-26,7	-16,7	-19,7
Serveis	96.642	69.074	1.595.519	1.318.514	2.033.689	1.696.298	-28,5	-17,4	-16,6
Per nivell formatiu									
Sense estudis	8.901	5.484	143.235	110.657	209.847	166.423	-38,4	-22,7	-20,7
Estudis primaris incomplets	8.043	5.245	105.695	80.841	163.519	122.427	-34,8	-23,5	-25,1
Programes formació professional	10.669	7.857	177.778	149.045	211.695	176.678	-26,4	-16,2	-16,5
Educació general	83.756	58.748	1.176.341	945.445	1.574.768	1.288.052	-29,9	-19,6	-18,2
Tècnics-professionals superiors	4.510	3.633	74.486	62.792	89.007	75.328	-19,4	-15,7	-15,4
Universitaris primer cicle	4.051	4.160	104.151	98.436	124.309	116.442	2,7	-5,5	-6,3
Universitaris segon i tercer cicle	4.893	3.946	125.871	111.693	148.747	131.730	-19,4	-11,3	-11,4
<i>Estudis primaris i sense estudis</i>	16.944	10.729	248.930	191.498	373.366	288.850	-36,7	-23,1	-22,6
<i>Estudis secundaris</i>	94.425	66.605	1.354.119	1.094.490	1.786.463	1.464.730	-29,5	-19,2	-18,0
<i>Estudis terciaris</i>	13.454	11.739	304.508	272.921	362.063	323.500	-12,7	-10,4	-10,7
Per tipus de contracte									
Indefinitos	19.036	11.420	321.031	210.821	425.932	282.630	-40,0	-34,3	-33,6
Temporals	105.787	77.653	1.586.526	1.348.088	2.095.960	1.794.450	-26,6	-15,0	-14,4

Nota: * indica que els valors respectius es refereixen als anys 2007 i 2008 en comptes del 2008 i 2009.

Per a més detall, vegeu l'apartat de «Definició d'indicadors».

Definició d'indicadors

Població: Xifra oficial de població a 1 de gener de cada any. També s'ofereix el percentatge que signifiquen sobre el total de població els habitants de menys de 16 anys d'edat, els de 65 anys o més i els residents amb nacionalitat estrangera. Font: Idescat (Institut d'Estadística de Catalunya) i INE (Instituto Nacional de Estadística).

Densitat de població: Nombre d'habitants a 1 de gener de cada any dividit per la superfície de la comarca corresponent. Font: Idescat (Institut d'Estadística de Catalunya) i INE (Instituto Nacional de Estadística).

PIB comarcal (taxa de creixement): Variació anual del valor afegit brut comarcal, total i per grans sectors productius. Font: *Anuari Econòmic Comarcal 2009*, Caixa Catalunya.

Empreses. Centres de cotització: Nombre de comptes de cotització al règim general de la Seguretat Social i al règim especial de la mineria i el carbó. Dada de 31 de desembre de cada any. Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Dimensió mitjana: Nombre de treballadors afiliats al règim general de la Seguretat Social (i a l'especial de la mineria i el carbó) dividit pel nombre d'empreses segons la definició anterior. Dades de 31 de desembre de cada any. Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Ocupats: Nombre de treballadors afiliats al règim general de la Seguretat Social (i a l'especial de la mineria i el carbó) més els afiliats al règim especial de treballadors autònoms, amb dades de 31 de desembre de cada any. Total, per grans sectors d'activitat (agricultura, indústria, construcció i serveis) i per sectors, d'acord amb la classificació CCAE-2009 (a dos dígits).

Segons el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, dins de la indústria es distingeix cinc grups de sectors: indústries de tecnologia alta; indústries de tecnologia mitjana-alta; indústries de tecnologia mitjana-baixa; indústries de tecnologia baixa; i la resta d'indústries. A les primeres s'inclouen els productes farmacèutics i els productes informàtics i electrònics; a les segones, les indústries químiques, els materials i equips elèctrics, la maquinària i equips mecànics, la reparació i instal·lació de maquinària, els vehicles de motor i els altres materials de transport; a les terceres, les coqueries i refinació de petroli, el cautxú i el plàstic, els productes minerals no metàl·lics, la metal·lúrgia i la fabricació de productes metàl·lics, i al quart grup s'inclouen les indústries de productes alimentaris, la fabricació de begudes, la indústria del tabac, les indústries tèxtils, la confecció de peces de vestir, la indústria del cuir i del calçat, la de fusta i suro, la del paper, les arts gràfiques i suports enregistrats, els mobles, el tractament de residus i altres indústries manufactureres diverses. Al cinquè grup s'inclouen la resta d'indústries no considerades anteriorment.

Dins dels serveis, per altra banda, es distingeix entre serveis basats en el coneixement i resta de serveis (serveis tradicionals). Als serveis basats en el coneixement s'inclouen les activitats postals i de correus, l'edició, les telecomunicacions, els serveis de tecnologies de la informació, els serveis d'informació, la mediació financera, les assegurances, les activitats auxiliars de la mediació financera, les activitats jurídiques i de comptabilitat, les activitats de les seues centrals i la consultoria empresarial, els serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria, la recerca i desenvolupament, la publicitat i els estudis de mercat,

altres activitats professionals i tècniques, les activitats de veterinària, les de lloguer, les relacionades amb l'ocupació, les de seguretat i investigació, els serveis a edificis i de jardineria, les activitats administratives d'oficina, l'educació, les activitats sanitàries, i els serveis socials amb i sense allotjament. L'altre grup està compost per la resta de serveis no esmentats amb anterioritat. Dins dels serveis basats en el coneixement també es fa esment d'un subgrup denominat de tecnologia punta, compost per les activitats postals i de correus, les telecomunicacions, els serveis de tecnologies de la informació, els serveis d'informació i la recerca i desenvolupament.

Per al cas concret del Berguedà, la desagregació de què es disposa és menor, per motius del secret estadístic. Així, al sector industrial només es pot diferenciar entre les indústries manufactureres i la resta d'indústries. I als serveis es distingeix entre serveis basats en el coneixement, per una banda, que incorporen les seccions següents: informació i comunicacions, activitats financeres i d'assegurances, activitats professionals i tècniques, activitats administratives i auxiliars, educació, i activitats sanitàries i de serveis socials, i, per altra banda, la resta de serveis (o serveis tradicionals). Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya i elaboració pròpia.

Aturats registrats: Nombre d'aturats registrats al servei públic d'ocupació a desembre de cada any, total i per col·lectius (nacionalitat, sexe, edat, sector –classificació CCAE2009– i nivell formatiu). L'any 2005 va entrar en funcionament el nou sistema de gestió SISPE, que va produir una discontinuïtat respecte de la sèrie anterior. Per aquest motiu, les taxes de variació de l'any 2005 es refereixen a la variació del mes de desembre del 2005 respecte el mes de gener del mateix any. Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Contractes: Nombre de contractes de treball subscrits al llarg de l'any, total, per col·lectius i per tipus. Al 2009 hi ha haver un canvi en la classificació sectorial, i va entrar en ús la CCAE-2009, que substitueix la CCAE-93: les dades de contractes corresponents a tot l'any 2008 estan d'acord amb la segona classificació, i les de tot l'any 2009 es basen en la primera, amb la qual cosa cal tenir en compte que les dades no són perfectament comparables en aquest aspecte per al cas concret dels contractes laborals. Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Què pot esperar Barcelona del Pacte nacional per a les infraestructures?

Cristian Bardají
Cambra de Comerç de Barcelona

1. Introducció

Com a fruit d'un llarg i complex procés de negociació, el 16 d'octubre de 2009 es va signar a Barcelona el Pacte nacional per a les infraestructures. Aquest Pacte ha estat plantejat com un acord entre els principals sectors econòmics, socials, polítics i institucionals de Catalunya sobre les infraestructures que es necessiten per al desenvolupament sostenible del país i el benestar i la qualitat de vida de la seva gent fins a l'any 2020.

Es tracta, doncs, d'un acord polític, social i institucional. Però en cap cas es tracta d'un instrument de planificació o programació d'inversions en infraestructures. I aquesta és la primera qüestió fonamental que cal considerar per entendre què és el Pacte.

La segona qüestió clau és que, malgrat els plantejaments inicials, el Pacte no ha assolit el consens i una part significativa dels actors que han participat en el seu procés de redacció finalment no l'han signat.

Prenent com a punt de partida aquestes dues premisses, a continuació s'analitzen i es valoren els fonaments i les mesures del Pacte, així com el procés de seguiment i actualització previst. Aquesta anàlisi s'ha realitzat amb una visió global per al conjunt de Catalunya, si bé, en la mesura que ha estat possible, s'ha incorporat específicament la visió territorial de Barcelona. Finalment, s'inclou un apartat de conclusions, que recull algunes reflexions de futur sobre el model d'infraestructures que proposa el Pacte.

2. Fonaments i criteris generals

2.1. Les infraestructures del Pacte

Són objecte del Pacte les infraestructures radicades a Catalunya, de la competència de l'Estat o de la Generalitat, tant pel que fa a la inversió com a la gestió pública, en sis àmbits:

- Mobilitat
- Aigua
- Residus
- Energia
- Telecomunicacions
- Sòl per a activitats productives (regadius i polígons industrials i logístics).

Aquest plantejament presenta com a punt fort l'extensió del concepte infraestructures a tots els àmbits determinants per a la competitivitat de les empreses i per a la capacitat de crear riquesa i de millorar la qualitat de vida de les persones, eixamplant la definició més enllà de la idea convencional d'infraes-

tructures associades a la mobilitat. Tanmateix, el grau de definició de les mesures no és homogeni per a tots els àmbits i les infraestructures de mobilitat es recullen amb un grau d'exhaustivitat superior al de la resta.

De la mateixa manera, també cal destacar com a punt feble que, tot i incloure determinacions sobre infraestructures que són competència de l'Estat, el Pacte ha estat plantejat en tot moment com un acord entre actors institucionals de Catalunya, sense participació de cap instància d'ordre estatal. Així, tota la identificació i prioritització d'actuacions feta per la part catalana resta subjecta a una nova negociació o, si més no, a una nova validació pel que fa a les decisions de competència estatal.

2.2. Les finalitats del Pacte

El Pacte proposa les infraestructures necessàries per donar servei a una població prevista de 8 milions de persones l'any 2020 i es planteja cinc finalitats explícites:

- Articular consensos bàsics sobre les infraestructures principals i sobre les prioritats, principis i criteris d'inversió i de gestió en matèria d'infraestructures.
- Promoure i facilitar la planificació i la realització sense dilacions de les infraestructures que es necessiten.
- Canalitzar i estimular la participació de la societat en la definició i el seguiment de les inversions i de les polítiques públiques en matèria d'infraestructures.
- Assegurar l'anticipació i la continuïtat en la presa de decisions sobre infraestructures i en la seva execució.
- Fer possible un gran esforç inversor a curt termini.

Si bé el Pacte no ha assolit el consens dels partits polítics amb representació al Parlament de Catalunya ni de les entitats representatives dels interessos econòmics i socials de Catalunya, cal tenir present que, tal com s'indica al mateix document, el Pacte sí que expressa un nivell d'acord sense precedents sobre les infraestructures que necessita el desenvolupament sostenible, el benestar i l'equilibri territorial de la societat catalana, i un compromís sòlid i ambiciós de contribuir amb la seva execució a superar l'actual crisi econòmica.

A més, les parts signants del Pacte també han expressat la seva voluntat de mantenir obert el procés de diàleg i concertació que l'ha fet possible a la resta de forces polítiques, institucions i entitats. I és que només per aquesta via serà possible assolir una certa continuïtat en la presa de decisions sobre infraestructures i en la seva execució, amb independència de la conjuntura política del moment.

2.3. La diagnosi de la situació actual que fa el Pacte

Una de les aportacions conceptuals més valuoses que fa el Pacte és l'aproximació general als dèficits i a les necessitats principals, en matèria d'estoc d'infraestructures, d'inversió pública de l'Estat i de la Generalitat, de dèficit en infraestructures i de crisis d'infraestructures.

El pes de l'estoc d'infraestructures de Catalunya (viàries, ferroviàries, portuàries, hidràuliques i urbanes) assolida, l'any 2001, la xifra de 36.755 milions d'euros, cosa que representa el 13,3% del total espanyol,

mentre que a la mateixa data l'estoc de capital general (infraestructures i equipaments més sector privat) arribava al 18,4% del total espanyol, percentatge molt més proper a la participació de Catalunya en el PIB espanyol.

Per tant, hi ha un dèficit històric acumulat d'infraestructures públiques a Catalunya, en relació amb les que li correspondrien tenint en compte el pes de l'economia catalana en el conjunt de l'Estat. La taula 1 expressa l'evolució de l'estoc d'infraestructures i de capital a Catalunya respecte del conjunt de l'Estat.

	1964	1970	1980	1985	1990	1995	2001	2004
Infraestructures viàries	12,2	17,1	16,6	15,7	14,3	14,2	13,4	13,2
Infraestructures hidràuliques	13,0	11,0	10,5	10,0	9,7	9,8	10,0	9,4
Infraestructures ferroviàries	13,4	14,6	18,4	19,5	18,0	18,1	17,6	18,4
Infraestructures aeroportuàries	12,7	16,7	12,8	10,4	10,7	9,6	10,1	12,7
Infraestructures portuàries	11,6	11,5	12,8	13,0	13,9	14,3	14,8	15,2
Infraestructures urbanes	19,6	20,1	19,3	16,1	15,6	15,8	14,6	15,3
Total estoc d'infraestructures	13,1	14,3	14,9	14,4	13,6	13,7	13,3	13,6
Total estoc de capital	17,5	21,0	21,1	19,9	19,2	18,7	18,4	18,3

Font: Pacte nacional per a les infraestructures (2009)

Aquest dèficit històric acumulat d'inversió en infraestructures comporta un endarreriment en l'execució d'obres imprescindibles per a la competitivitat de l'economia catalana, com ara l'ampliació dels accessos terrestres al port de Barcelona, la disponibilitat d'una xarxa d'autovies lliures de peatge, la millora de la xarxa de transport i distribució d'electricitat, la realització de les infraestructures d'abastament d'aigua i les xarxes territorials d'infraestructures de tractament de residus.

Pel que fa a la inversió de les administracions públiques, en el període 1991-2001, les inversions de l'Estat al conjunt d'Espanya s'han situat en l'1,1% del PIB, mentre que a Catalunya s'han limitat al 0,7%. A partir del 2001, la inversió de l'Estat a Catalunya s'ha apropat a l'1%, percentatge que s'ha incrementat a partir del 2003, amb les actuacions al port i a l'aeroport de Barcelona i a l'alta velocitat. Tanmateix, continua essent una inversió que es manté per sota de la mitjana estatal per càpita.

Si, com demanen les cambres de comerç, l'Estat hagués invertit a Catalunya l'equivalent del pes del seu PIB en el conjunt estatal, hauria calgut que invertís uns 8.000 milions d'euros més dels que ha invertit en els darrers deu anys. D'aquí la importància de la disposició addicional tercera de l'Estatut, que, per tal de corregir aquesta tendència i incrementar significativament la inversió dels darrers anys, preveu que durant un període de set anys l'Estat invertirà a Catalunya l'equivalent a l'aportació catalana al PIB estatal.

Per la seva banda, durant la dècada dels anys noranta, la inversió de la Generalitat es va situar en uns nivells molt baixos, entorn de l'1,2% del PIB, a raó d'uns 200 euros anuals per càpita, amb unes quantitats globals d'uns 1.000 milions d'euros anuals, com a conseqüència del procés de convergència europea, de les polítiques de reducció del dèficit públic i de les mancances de finançament de la Generalitat.

La darrera dècada, la inversió de la Generalitat ha repuntat i ha començat a acostar-se progressivament cap al 2% sobre el PIB, que és el percentatge que els sectors econòmics i empresarials més representatius consideren òptim. El creixement d'aquests últims anys ha estat impulsat sobretot per les inversions a la xarxa del metro, el Pla d'autovies i a les xarxes d'abastament i depuració d'aigües. Així ho podem constatar a la taula 2.

Inversió executada per la Generalitat	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Millions d'euros	1.300	1.600	2.000	1.900	3.100	2.800
% sobre el PIB de Catalunya	1%	1,15%	1,35%	1,20%	1,80%	1,55%
Euros per càpita	210	240	300	280	440	400

Font: Pacte nacional per a les infraestructures (2009)

A més, el Pacte constata que Catalunya presenta un model de desenvolupament territorial basat principalment en les carreteres i les autopistes. Les infraestructures viàries han anat guanyant pes al llarg del temps fins arribar a representar prop de la meitat de l'estoc total d'infraestructures. Així, si bé Catalunya té una dotació d'autopistes i autovies que s'apropa a la mitjana europea, la dotació ferroviària, la hidràulica i l'ambiental, en canvi, n'estan molt per sota. Això no vol dir que la inversió en infraestructures viàries sigui ja suficient, que no és el cas. Però sí que han de créixer més les inversions en ferrocarril, en xarxa hidràulica i en infraestructures ambientals.

Per últim, el Pacte enumera les diferents situacions crítiques que els dèficits d'infraestructures que està patint Catalunya han provocat darrerament, amb un fort impacte a l'opinió pública:

- La gran apagada de Barcelona i part de la seva àrea metropolitana, l'estiu de 2007, deguda a la insuficiència i al deteriorament de la xarxa de transport i distribució d'electricitat.
- Els nombrosos incidents a la xarxa de rodalies de Renfe, provocats en part per les obres de l'alta velocitat, però que en qualsevol cas posen de manifest el greu deteriorament d'aquestes infraestructures.
- L'episodi de sequera, des de l'any 2007 fins a la primavera de 2008, que posa en relleu la insuficiència de les infraestructures hidràuliques per a assegurar l'abastament a la majoria de la població i de les empreses.

2.4. L'horitzó temporal del Pacte

El Pacte té una vigència de 12 anys, de manera que el conjunt de mesures que preveu s'han d'executar en l'horitzó temporal del 2020. Dins d'aquest període, el Pacte es planteja una primera fase, d'entre sis i set anys, que inclou la vigència de la disposició addicional tercera de l'Estatut i es perllonga, com a molt, fins el 2015.

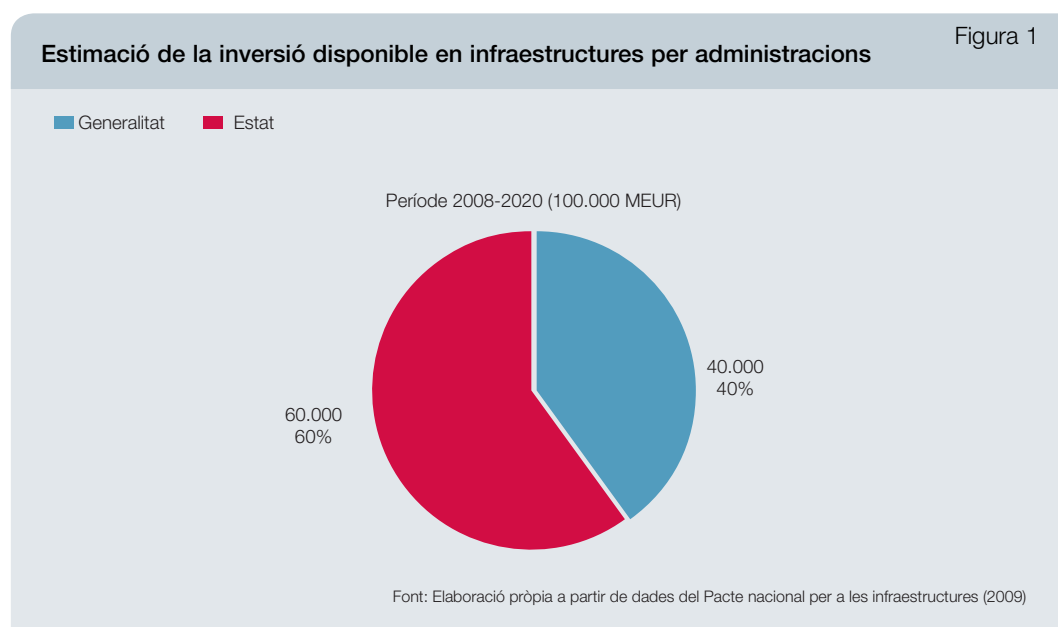
Les mesures i les actuacions previstes per a aquesta primera fase es corresponen amb intervencions més o menys planificades o projectades, ja sigui per l'Estat o per la Generalitat.

En acabar la primera fase, el Pacte serà revisat en el seu conjunt i s'acabaran de concretar i completar les actuacions corresponents a la segona fase del Pacte.

2.5. L'estimació de la inversió disponible pel Pacte

Per al conjunt de l'horitzó temporal del Pacte (2008-2020), s'ha estimat que la inversió disponible en infraestructures a Catalunya per part de la Generalitat i de l'Estat pot sumar 100.000 milions d'euros. Aquest volum de recursos es complementaria amb els altres addicionals (fons comunitaris i recursos provinents del mercat) que eventualment es poguessin mobilitzar.

D'acord amb les mesures i actuacions previstes a la primera fase del Pacte (2008-2015) i segons les hipòtesis de disponibilitat pressupostària realitzades, les inversions en infraestructures de la Generalitat i de l'Estat a Catalunya podrien arribar a sumar en aquest període 60.000 milions d'euros.

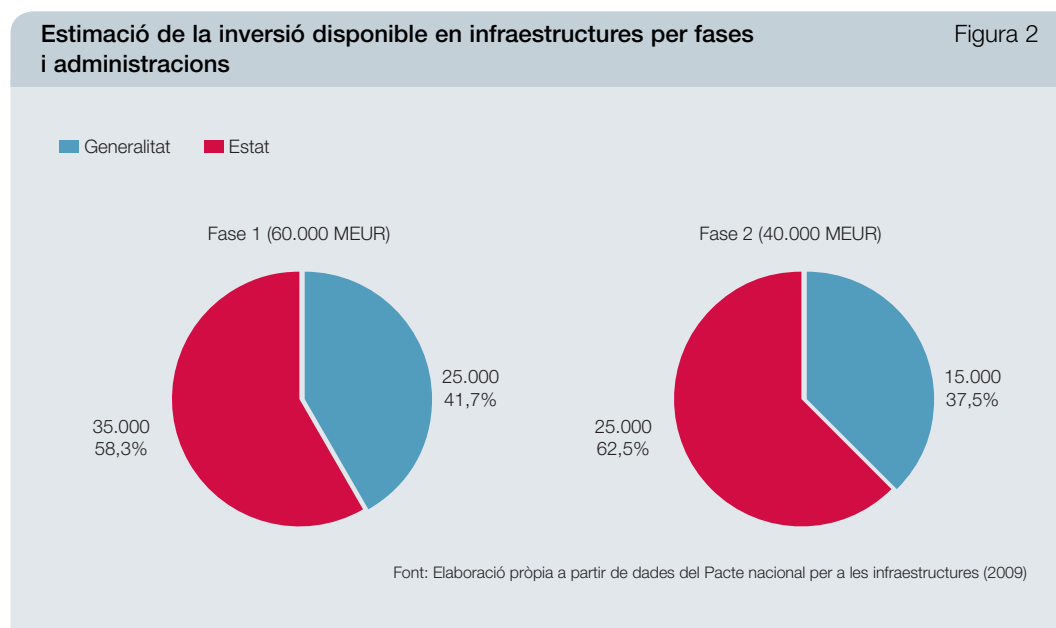

En relació amb l'estimació de les aportacions de l'Estat, d'acord amb la disposició addicional tercera de l'Estatut, la inversió de l'Estat a Catalunya en infraestructures s'ha d'equiparar durant set anys a la participació de Catalunya en el PIB espanyol. I si el ritme d'execució dels projectes de l'Estat a Catalunya és inferior al de la resta d'Espanya (per manca de projectes per licitar, retard en les adjudicacions o qualsevol altre motiu), aquest fet es compensarà amb convenis de transferències de capital de l'Estat a la Generalitat, per a finançar infraestructures de la seva competència.

En aquest sentit, el Govern de la Generalitat va aprovar el Pla Catalunya, que és una proposta d'inversions de l'Estat a Catalunya per al període 2007-2013 on s'estima que el volum global d'aquestes inversions pot arribar a sumar uns 35.000 milions d'euros per al període 2007-2013. Les projeccions es van fer suposant que la inversió computable a efectes de la base de càlcul creixeria a una taxa anual del 6%, que era la hipòtesi de creixement del PIB nominal en aquell moment però que ara hauria de ser revisada a la baixa. Així doncs, aquestes xifres són merament indicatives i estan subjectes a l'evolució dels pressupostos generals de l'Estat de cada any.

A més, el Pacte assumeix que aquest nivell d'inversió de l'Estat a Catalunya es mantindrà en el futur, o almenys en una proporció molt elevada i que totalitzarà entre 55.000 i 60.000 milions d'euros per al període de dotze anys en què es fixa l'horitzó temporal del Pacte.

Una vegada més, cal posar de manifest que aquestes previsions han estat calculades des de Catalunya, sense que l'Estat hagi adquirit cap més compromís més enllà de l'acompliment de la disposició addicional tercera de l'Estatut.

Pel que fa a les estimacions de la inversió disponible per part de la Generalitat, el Pacte preveu que les inversions en infraestructures de la seva competència han de continuar representant més de l'1,5% del PIB i assolir abans de l'any 2020 el 2,0%.

Tal com s'indica al Pacte, en una hipòtesi de creixement mitjà moderat de l'economia catalana per als propers dotze anys, d'entre un 1,5% i un 2,0% anual, i considerant també que el percentatge d'inversió pública sobre el PIB complirà el repte d'anar creixent des de l'1,55% de 2006 fins al 2,0% a partir de 2015, a un ritme aproximat anual de mitja dècima. D'aquesta manera, el total d'inversió de la Generalitat s'estima que podria suposar entre 40.000 i 45.000 milions d'euros.

2.6. La inversió real liquidada

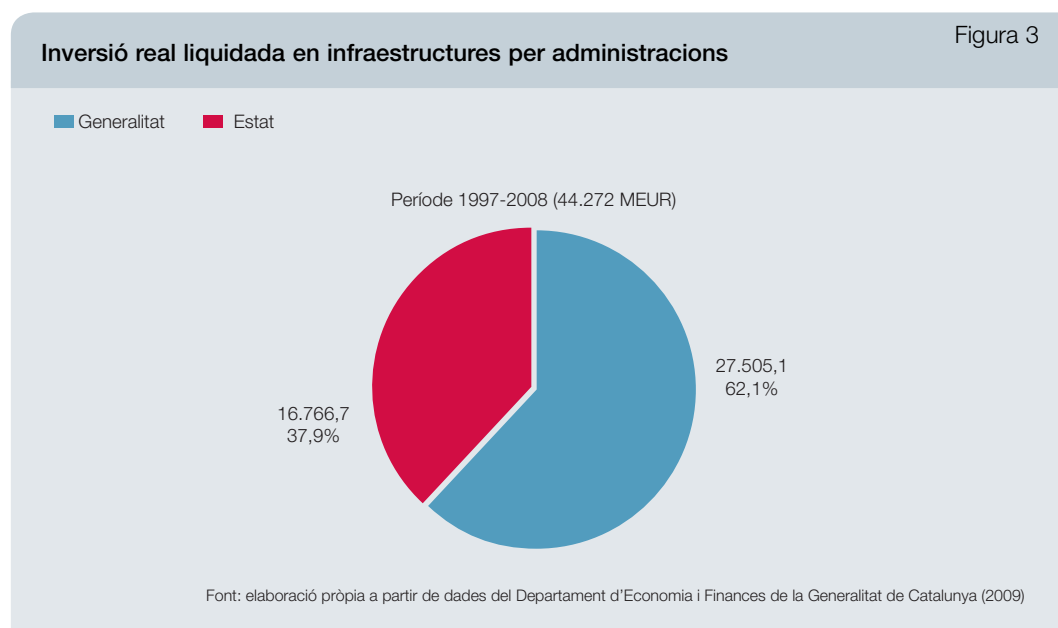
Per tal de valorar la probabilitat d'assolir en el període 2008-2020 un volum d'inversió de 100.000 milions d'euros, s'ha analitzat la inversió realitzada en el període 1997-2008, que són els darrers 12 anys dels quals es disposa de dades consolidades.

Aquesta anàlisi s'ha efectuat a partir de les dades publicades pel Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya sobre l'evolució històrica de la inversió real liquidada pel conjunt de la Generalitat i per l'Estat a Catalunya.

Pel que fa a les dades d'inversió de la Generalitat, cal tenir present que, per al període 2003-2008, incorporen la inversió real executada amb finançament específic. És a dir, les obres finançades sobre la

base del mètode alemany, les concessions d'obra pública o els drets de superfície. En rigor, es tracta de conceptes diferents, però s'ha considerat d'interès sumar-la a la inversió real liquidada de caràcter pressupostari de cadascun dels exercicis, per tal d'obtenir una imatge més realista de l'evolució de l'esforç inversor de la Generalitat any a any.

Per la seva banda, les dades disponibles de la inversió real liquidada de l'Estat a Catalunya corresponen al grup Foment ampliat. Això vol dir que inclouen la inversió liquidada per les direccions generals, els organismes autònoms i les empreses públiques adscrites al Ministeri de Foment, però també de les unitats competents en matèria d'aigua i costes que, tot i estar adscrites actualment al Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí, en altres moments han estat integrades dins del grup Foment. Així doncs, pel que fa a la inversió de l'Estat a Catalunya, les dades analitzades no corresponen exactament a la inversió real liquidada, tot i que s'ha fet servir la millor aproximació disponible.

Amb les dades disponibles, es constata que la inversió global de l'Estat i de la Generalitat en infraestructures a Catalunya ha estat de l'ordre de 44.000 milions d'euros per al període 1997-2008. D'aquest total, l'Estat ha assumit prop d'un 40% i la Generalitat el 60% restant.

Es tracta d'un volum d'inversió inferior a la meitat de la inversió prevista per al període 2008-2020. A més, el repartiment entre administracions ha estat justament el contrari del que preveu el Pacte: l'Estat hauria de passar d'aportar un 40% de la inversió a assumir-ne un 60%, mentre que l'evolució de la Generalitat seria la contrària.

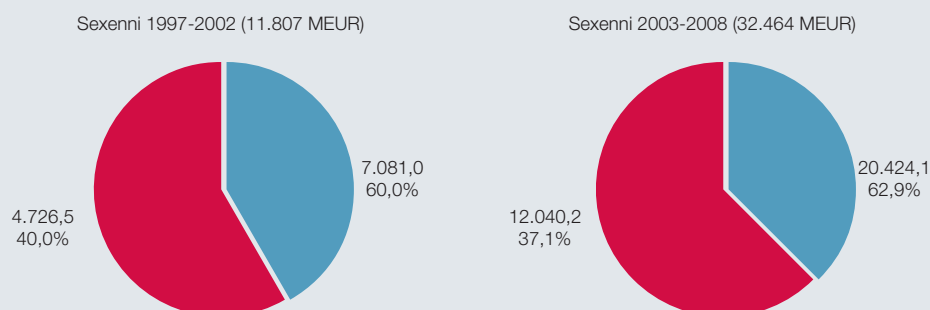
Si desglossem l'anàlisi en dos sexennis, d'una banda el període 1997-2002 i de l'altra 2003-2008, s'obté que el ritme inversor de les administracions públiques s'ha incrementat molt significativament els darrers anys, especialment en el cas de la Generalitat. Així, el volum global d'inversió del primer sexenni va fregar els 12.000 milions d'euros, mentre que al segon sexenni es van superar lleugerament els 32.000 milions d'euros.

Si es comparen aquestes magnituds amb les previsions del Pacte i es desagreguen per administracions, es comprova que en el període 1997-2008 l'Estat s'ha quedat molt per sota del volum d'inversió

Inversió real liquidada en infraestructures per administracions

Figura 4

■ Generalitat ■ Estat

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya (2009)

en infraestructures que s'espera que assoleixi per al període 2008-2020, tant en valor absolut com en valor relatiu. En canvi, la Generalitat, tot i que en conjunt també s'ha quedat lluny dels nivells d'inversió requerits pel Pacte, en el segon sexenni (2003-2008) ha realitzat un esforç assimilable al que s'ha compromès per al període 2008-2020.

D'acord amb el Pacte, l'Estat, que en el sexenni 2003-2008 ha superat els 12.000 milions d'euros d'inversió en infraestructures a Catalunya, amb un nivell mitjà d'inversió de l'ordre de l'1,1% del PIB català, hauria de disposar de 35.000 milions d'euros per la fase 1 i de 25.000 milions d'euros per la fase 2.

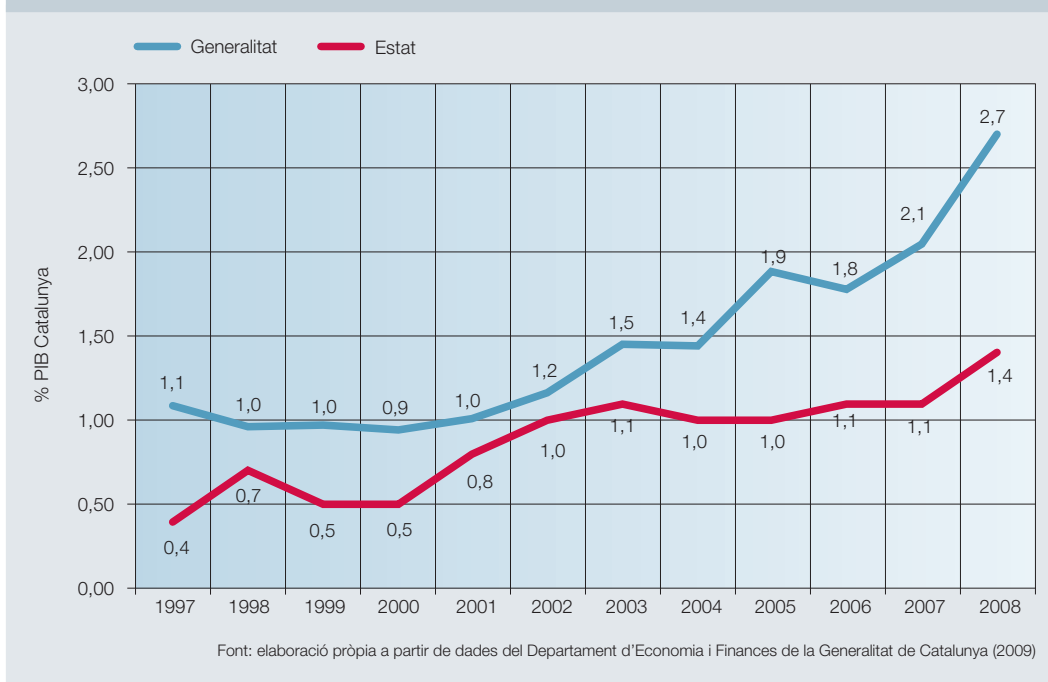
En una situació diferent es troba la Generalitat, que en el sexenni 2003-2008 ha superat els 20.000 milions d'euros d'inversió en infraestructures, amb un nivell mitjà d'inversió de l'ordre de l'1,9% del PIB català, i que, tal com recull el Pacte, hauria de pressupostar 25.000 milions d'euros per la fase 1 i 15.000 milions d'euros per la fase 2.

Com a conclusió, l'Estat hauria de fer una aposta ferma i decidida en matèria d'inversions a Catalunya per tal de donar compliment al pacte, mentre que la Generalitat en tindria prou de mantenir l'esforç inversor executat el darrer sexenni. Totes dues hipòtesis són arriscades, atesa la situació de crisi que afecta l'economia catalana i els terminis previstos per a la recuperació dels nivells de creixement registrats els darrers anys. Així doncs, l'anàlisi de la inversió real liquidada a Catalunya en el període 1997-2008 fa pensar que la disponibilitat d'inversió per al període 2008-2020 serà notablement inferior als 100.000 milions d'euros estimats al Pacte.

Un altre indicador que posa de manifest les restriccions d'inversió que poden afectar l'acompliment del Pacte és la realitat de les obligacions pressupostàries de l'Estat a Catalunya que està suposant l'aplicació de la disposició addicional tercera de l'Estatut. Si bé les previsions contemplades al Pla Catalunya (esmentat anteriorment) sumaven una mica més de 35.000 milions d'euros per al període 2007-2013, les liquidacions conegudes dels dos exercicis ja tancats fan preveure un valor clarament inferior per a la primera fase del Pacte.

Evolució de la inversió real liquidada en infraestructures per administracions
(en % sobre el PIB de Catalunya)

Figura 5

Com mostra la taula 3, el volum global d'inversions de l'Estat a Catalunya associat a la disposició addicional tercera de l'Estatut s'allunya cada vegada més de les hipòtesis contemplades pel Pacte, fruit de les creixents limitacions a la inversió en infraestructures que imposa l'actual escenari de dèficit públic i restriccions pressupostàries. En aquest sentit, si s'acabessin confirmant les projeccions d'inversió de l'Estat a Catalunya recollides al projecte de Pressupostos Generals de l'Estat de l'any 2010, els 35.000 milions d'euros previstos pel Pla Catalunya podrien reduir-se de l'ordre d'un 35%.

Inversió de l'Estat a Catalunya d'acord amb la disposició addicional tercera de l'Estatut (en MEUR)

Taula 3

Exercici	2007	2008
Previsió Pla Catalunya	4.022	4.506
Liquidació teòrica	3.710	4.080
Diferència (%)	-7,8%	-9,5%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya (2009)

3. Mesures

El Pacte proposa un total de 130 mesures, cadascuna de les quals es concreta amb un llistat complet de projectes, distribuïts entre els sis àmbits d'intervenció i alguns d'ells de caràcter transversal. No totes les mesures incloses al Pacte hi apareixen amb la previsió d'inversió associada. Per això no és possible determinar inequívocament el seu import global, que, en qualsevol cas, superarà els 100.000 milions d'euros dels quals s'espera disposar, tot i que, com s'ha vist a l'apartat anterior, difícilment es podrà comptar amb ells.

Aquest fet posa de manifest que molt difícilment la totalitat de les mesures incloses al Pacte s'enllestiran dins del seu horitzó temporal, i més si tenim en compte que les actuacions en matèria d'infraestructures requereixen tramitacions complexes i que els seus processos de decisió estan subjectes a múltiples contingències que poden frenar-les o aturar-les.

En conseqüència, com el propi Pacte recull, caldrà desenvolupar mecanismes mesurables i contrastables, com més compartits i consensuats millor, que permetin objectivar i racionalitzar les decisions sobre infraestructures, a fi de poder determinar les prioritats en l'establiment i l'ampliació de les infraestructures en dades sòlides, i així reduir el marge de discrecionalitat i també de conflictivitat.

En definitiva, cal entendre el Pacte com un complet catàleg de les actuacions en infraestructures necessàries a Catalunya però no com el programa d'inversions de les administracions públiques amb horitzó 2020, perquè no totes es podran assumir. Així que, a curt termini, resultarà imprescindible tornar a avaluar els recursos econòmics disponibles i establir unes determinades prioritats per a la seva assignació entre el conjunt de mesures recollides al Pacte.

A continuació, per a cadascun dels sis àmbits d'intervenció determinats pel Pacte, s'enumeren les mesures més destacades amb una visió global de Catalunya, tot i que sense deixar de banda el punt de vista territorial de Barcelona.

3.1. Mobilitat

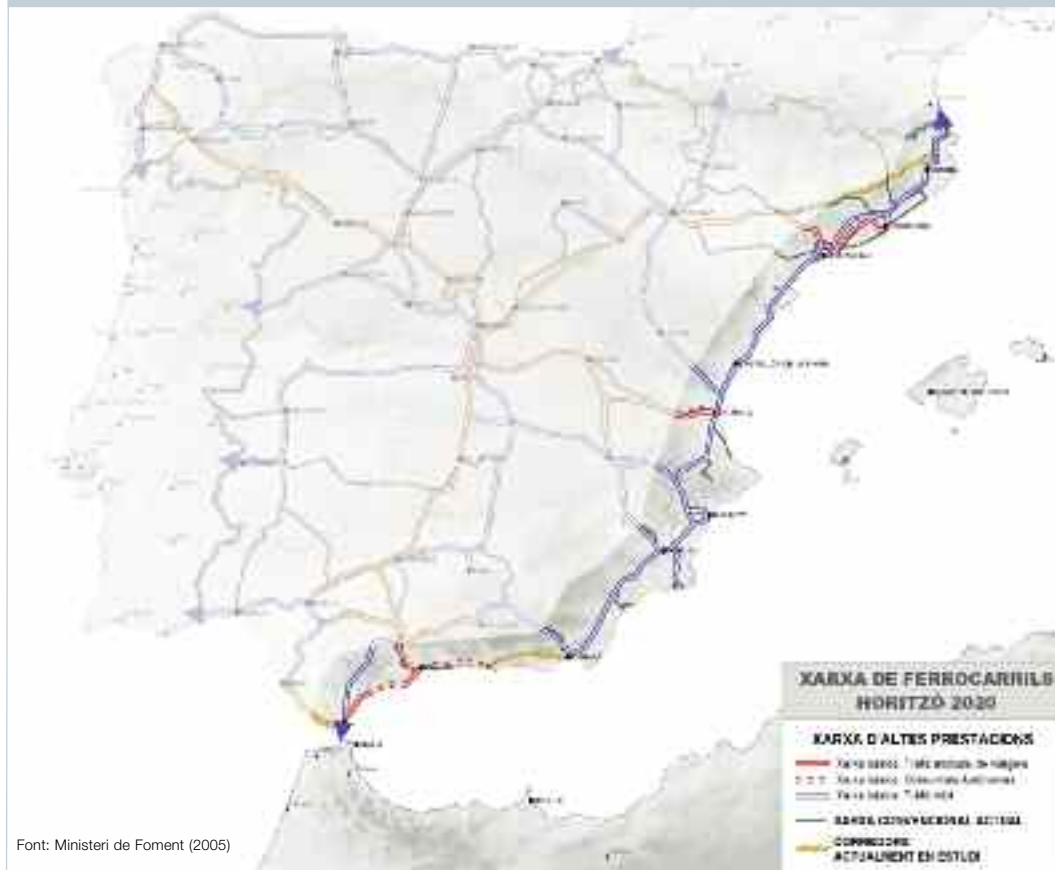
El futur de les infraestructures de mobilitat ha centrat el debat públic al voltant del Pacte, i destaca per damunt de la resta d'actuacions el debat sobre el futur del Corredor del Mediterrani en general i de la via orbital de Barcelona B-40 (o Ronda Vallès) en particular.

En aquest sentit, el Pacte estableix que el reforçament del **Corredor del Mediterrani** és una necessitat i una prioritat per Catalunya. A més, estableix que el reforçament del Corredor del Mediterrani comportarà la possibilitat de circular lliure de peatge per vies d'alta capacitat i de manera continuada al llarg de tot l'eix entre Algesires i la Jonquera, així com una doble via en ample UIC per a ús mixt de passatgers i de mercaderies, en coexistència amb la xarxa ferroviària convencional. Sense dubtes, una de les prioritats del Pacte és l'augment de la capacitat infraestructural del Corredor del Mediterrani a nivell viari i, encara més significativament, a nivell ferroviari, per tal de superar la planificació sectorial vigent que es mostra a la figura 6.

En el cas concret de la **via orbital de Barcelona B-40** (o Ronda Vallès), el Pacte garanteix que la B-40 donarà continuïtat al Corredor del Mediterrani com a via d'altas prestacions. De fet, el Pacte preveu donar continuïtat a la Ronda del Vallès fins a Granollers i projectar i executar amb la major celeritat possible el tram Terrassa-Sabadell, en tots els casos com a eix viari d'alta capacitat. A més, la

Infraestructures ferroviàries previstes al Corredor del Mediterrani

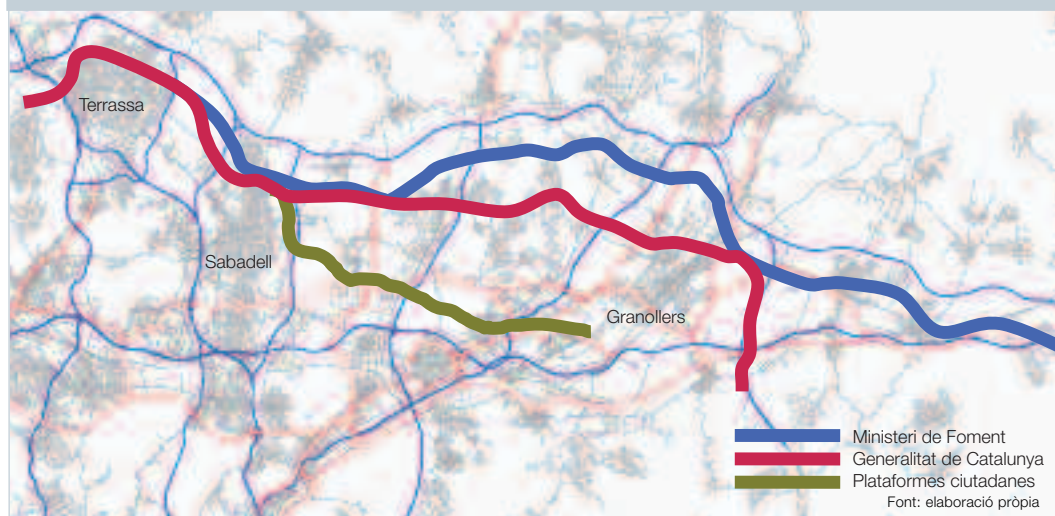
Figura 6

Generalitat proposarà nous traçats alternatius a la proposta avui vigent del Ministeri de Foment. Aquest és el màxim grau de detall que es pot esperar d'un instrument com el Pacte, perquè la definició concreta del traçat correspon als plans i als projectes, com es mostra a la figura 7.

Alternatives de traçat plantejades per a la via orbital de Barcelona B-40

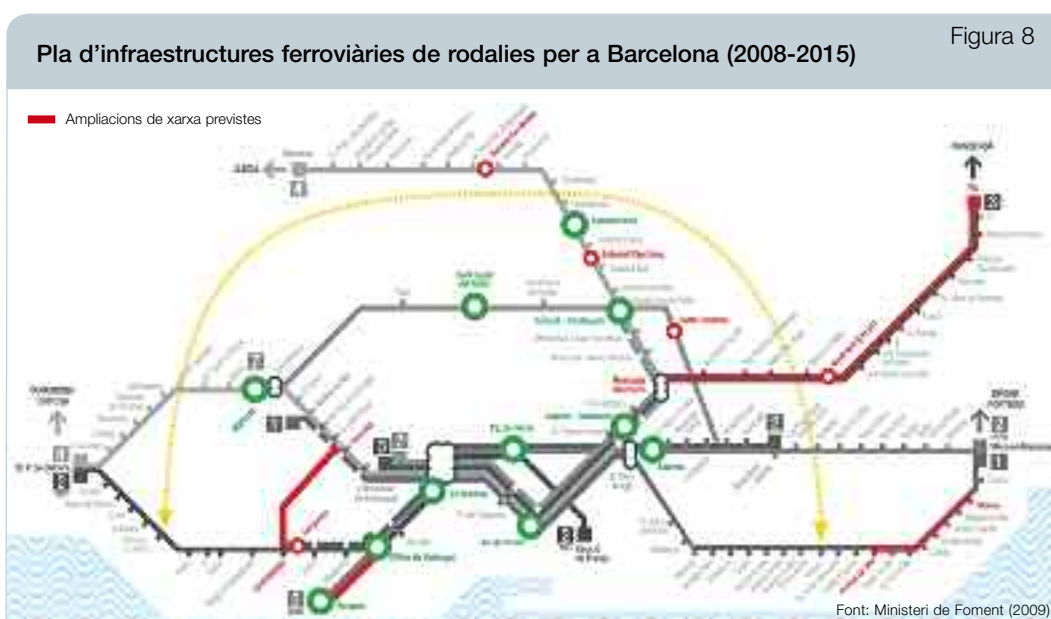
Figura 7

Més enllà d'aquestes actuacions emblemàtiques, el Pacte recull moltes altres mesures. Com a punt de partida, es constata que en un dia feiner el 40,6% dels desplaçaments es fan en vehicle privat i només el 14,3% en transport públic. Per tal de revertir aquesta tendència, el Pacte aposta per impulsar el transport públic ferroviari, complementant-lo, quan sigui més idoni, amb una xarxa competitiva d'autobusos.

En matèria d'**infraestructures ferroviàries** destaquen la planificació dels futurs eixos ferroviaris per superar l'actual model radial i l'ampliació de la xarxa amb més de 1.000 quilòmetres de noves vies de tren. A més, des del punt de vista de la gestió, les fites més destacades incloses al Pacte són el traspàs de la gestió dels serveis de rodalies i trens regionals a la Generalitat, l'extensió de la xarxa de rodalies a les principals àrees urbanes catalanes (mitjançant trens convencionals, trens tramvia, tramvies convencionals, metros comarcals o metros regionals) i l'impuls del transport ferroviari de mercaderies fins a assolir quotes superiors al 10%.

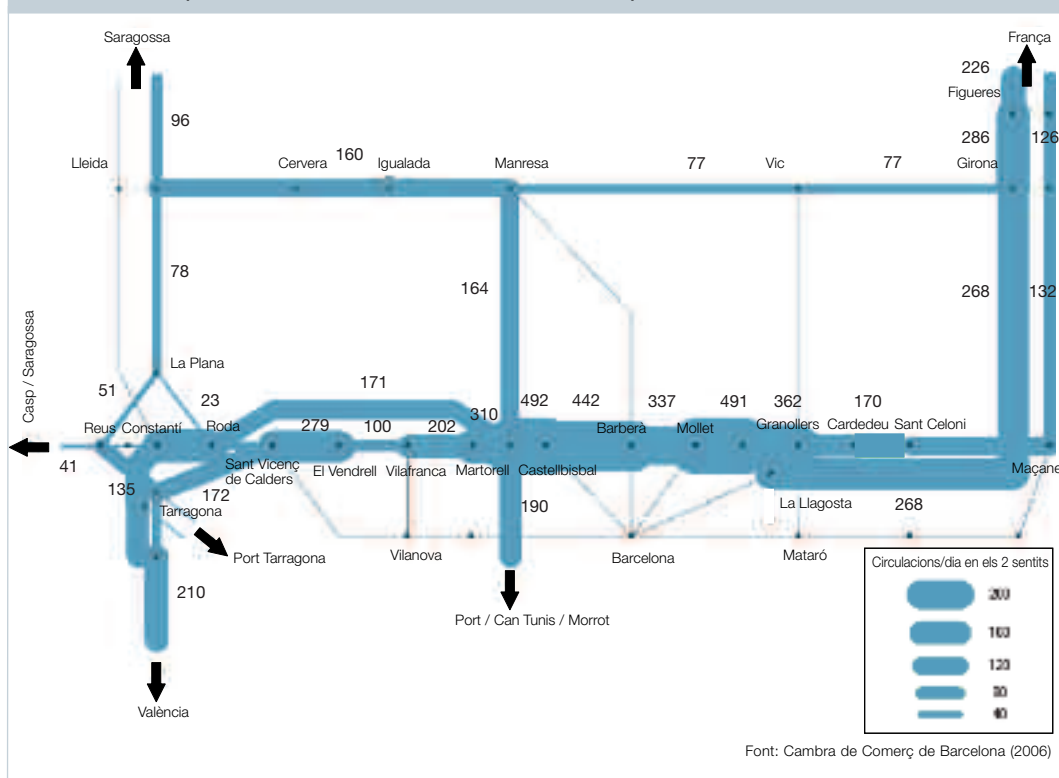
Les ampliacions de xarxa contemplades al Pacte engloben el Pla d'infraestructures ferroviàries de rodalies de Barcelona presentat pel Ministeri de Foment (veure figura 8) i també inclouen la construcció d'altres noves línies, com l'eix transversal ferroviari i les línies d'alta velocitat. Més específicament, a l'àrea metropolitana de Barcelona inclou la construcció de la línia 9 i els perllongaments de les línies de metro i FGC, el nou accés de rodalies a l'aeroport i la nova línia Cornellà-Castelldefels. A la regió metropolitana de Barcelona preveu, com a actuacions més destacades, el desdoblament de la línia Montcada-Vic i els perllongaments de les xarxes d'FGC a Sabadell, Terrassa i Castellar del Vallès. Per últim, a les comarques centrals inclou la implantació de trens tramvia i de serveis de rodalies a l'entorn de Manresa i Vic.

El Pacte posa especial interès a potenciar la xarxa ferroviària de mercaderies mitjançant l'impuls d'una xarxa dedicada d'ample internacional als corredors del Mediterrani, de l'Ebre i de Lisboa-Madrid-Barcelona, així com a la construcció de terminals intermodals. Aquesta xarxa haurà d'oferir una capacitat operativa suficient per satisfer els previsibles increments de circulacions que es produiran en el futur, com els que es mostren a la figura 9.

Circulacions totals previstes en l'horitzó 2030 a les línies amb trànsit de mercaderies (amb l'eix transversal ferroviari en servei)

Figura 9

Pel que fa a les **infraestructures viàries**, el Pacte recull les mesures incloses als plans i programes d'inversió vigents tant pel que fa a la xarxa viària d'alta capacitat com a la xarxa convencional. Així, es preveuen més de 600 quilòmetres de noves autopistes i actuacions en 550 quilòmetres de la xarxa bàsica. Des del punt de vista de Barcelona, i més enllà del Corredor del Mediterrani i la B-40, destaquen el desdoblament de la carretera B-500 pel túnel de la Conreria i la construcció del segon túnel de Vallvidrera.

Un altre element fonamental relacionat amb les infraestructures viàries és l'objectiu declarat de revisar la política de peatges. En aquest sentit, el Pacte preveu la implantació d'un nou model de gestió eficient del trànsit, mitjançant la reformulació dels peatges com a instrument generalitzat de gestió de la mobilitat, a més de la seva funció tradicional de finançament de la conservació i el manteniment de vies ràpides i segures de circulació. En conseqüència, s'impulsarà la creació d'un fons de rescat i homogeneïtzació de peatges dedicat prioritàriament a combatre eficaçment la congestió, la contaminació i l'accidentalitat. A l'espera de conèixer com i quan es concretarà finalment, aquesta estratègia resulta imprescindible per tal de maximitzar l'eficiència del funcionament global de la xarxa viària catalana.

Amb relació al **transport públic per carretera**, les mesures més destacades del Pacte són assolir la integració tarifària a tot Catalunya el 2012 i l'ampliació de la xarxa de carrils reservats als corredors d'entrada a Barcelona, com és el cas del carril bus-VAO de l'autopista C-58. En aquest sentit, cal tenir present que la integració tarifària inclourà tot el sistema de transport públic col·lectiu, és a dir, tant els autobusos com els ferrocarrils.

En matèria de **ports i aeroports**, les mesures més destacades són les apostes per convertir els ports de Barcelona i Tarragona en la gran porta logística del sud d'Europa i per establir un nou model de

gestió aeroportuària que garanteixi la participació determinant de les institucions catalanes a l'aeroport de Barcelona. A més, una altra mesura rellevant és el traspàs a la Generalitat dels aeroports de Girona, Reus i Sabadell.

En el cas concret de l'aeroport de Barcelona, el Pacte es fixa com a objectiu assolir que la gestió de l'aeroport correspongui a un consorci de majoria pública, participat en el seu òrgan rector per la Generalitat, les administracions locals concernides, els agents econòmics i socials més representatius i l'Administració General de l'Estat.

Entre les actuacions previstes pel Pacte, destaquen afavorir en l'assignació de torns de vol (*slots*) a les línies aèries que apostin per vols intercontinentals, construir un edifici satèl·lit de la nova terminal, millorar l'accés en rodalies a les dues terminals (com ja s'ha esmentat), construir la línia 9 del metro fins a l'aeroport i connectar-la la línia 2 i millorar l'accés dels autobusos.

Pel que fa al port de Barcelona, el Pacte es fixa l'objectiu de reforçar la seva autonomia de gestió i d'ampliar la seva àrea d'influència al conjunt de la península Ibèrica, a l'Euroregió i al corredor central europeu. Per aconseguir-ho, resulta del tot necessari executar els nous accessos viaris i ferroviaris del port de Barcelona i la nova terminal ferroviària a l'antiga llera del Llobregat, a més de connectar el port a la xarxa ferroviària de mercaderies d'ample internacional. Una altra eina de futur serà la construcció de diversos espais logístics al rerepaís connectats per ferrocarril amb el Port de Barcelona, per reduir la pressió sobre la xarxa viària metropolitana i afavorir la intermodalitat del transport terrestre de mercaderies.

3.2. Aigua

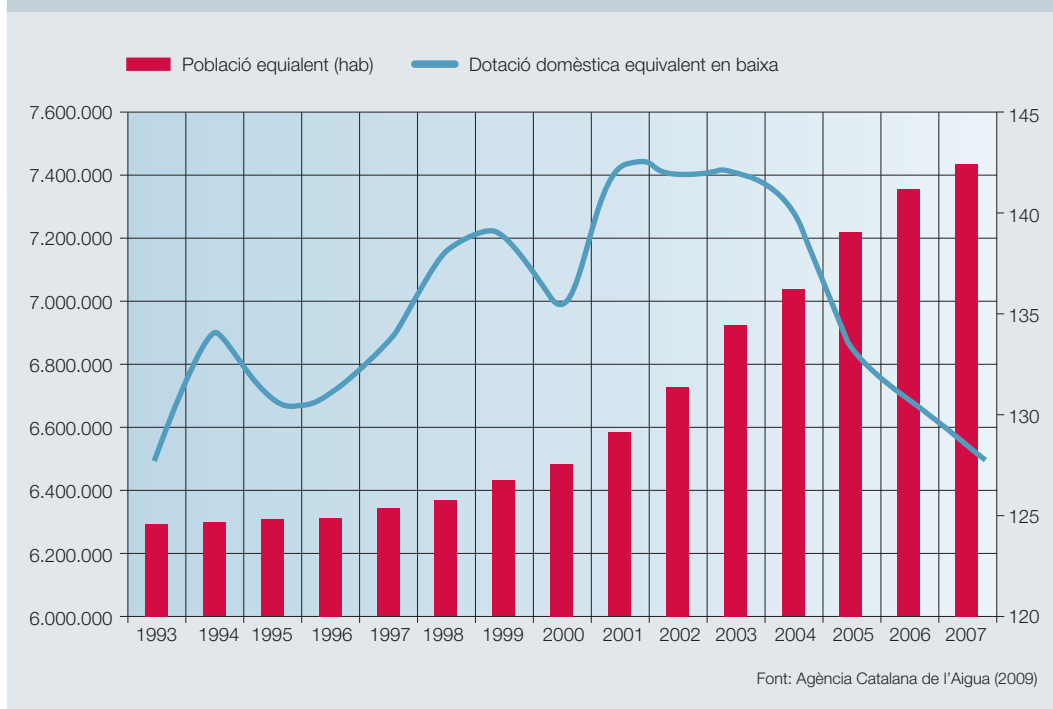
Dins l'àmbit de l'aigua, el Pacte posa de manifest la vulnerabilitat en la garantia de l'abastament urbà, especialment a les conques internes i, més concretament, a l'àmbit cobert pels rius Ter i Llobregat, amb una població actual superior als 5,5 milions de persones i una concentració del 70% de l'activitat econòmica del país. La figura 10 reflecteix aquesta situació de vulnerabilitat molt gràficament.

Amb aquest punt de partida, el Pacte aposta per garantir l'abastament d'aigua a partir d'una gestió eficient de la demanda i per dotar el país de les infraestructures de sanejament, abastament i reutilització necessàries per a una millora de qualitat i de la quantitat de l'aigua. En síntesi, es preveu la construcció d'instal·lacions que aportin cada any 300 hectòmetres cúbics addicionals, que haurien d'estar tots disponibles a partir de l'any 2012 i que haurien de garantir l'abastament urbà fins l'any 2025, més enllà de l'horitzó del Pacte.

El Pacte també recull un retorn progressiu i gradual d'aigua des de la Regió Metropolitana de Barcelona cap a la conca del Ter, però no preveu cap interconnexió de conques abans de l'any 2020 (ni entre les conques internes i la conca de l'Ebre ni entre les conques internes i la conca del Roina). En aquest punt, part dels signants del Pacte (entre ells, la Cambra de Comerç de Barcelona) han assumit totes les actuacions incloses en matèria d'abastament d'aigua, però han considerat inconvenient confiar la garantia addicional d'aigua només a les aportacions de la dessalinització, atès que presenta certs inconvenients, com la forta dependència energètica, la incidència en la política tarifària, l'impacte ambiental (efluents de salmorres, emissions de CO₂...), la limitada vida útil de les instal·lacions (de l'ordre de 15 anys) i els costos d'amortització associats.

Evolució recent de la dotació domèstica equivalent
(litres per habitant i dia)

Figura 10

A més, es considera que la seguretat en subministrament d'aigua només es podrà assolir dins d'un sistema de reserves hídriques suficientment diversificat i que la dessalinització no hauria de constituir l'única aposta per tal de combatre el dèficit hídric català. En realitat, haurien d'impulsar-se també altres actuacions, molt especialment la integració i la interconnexió de xarxes hidràuliques.

Finalment, altres mesures destacades incloses al Pacte són l'impuls a l'estalvi d'aigua, la protecció de les aigües subterrànies, la implantació dels cabals de manteniment per a garantir la sostenibilitat ambiental dels espais fluvials i la protecció integral del Delta de l'Ebre.

3.3. Residus

En matèria de residus, el Pacte promou la reducció la seva generació, el seu màxim aprofitament i la seva posada en valor com a recurs, així com el desenvolupament de xarxes territorials d'infraestructures de tractament.

Les mesures incloses al Pacte pretenen cobrir les necessitats de gestió dels residus urbans arreu de Catalunya, a partir de les inversions previstes en el Pla d'acció de residus municipals 2005-2015 de l'Agència de Residus de Catalunya i del desenvolupament del Pla territorial sectorial d'infraestructures de residus municipals 2005-2012, que preveu la construcció, adaptació i millora de 108 instal·lacions de tractament de residus.

3.4. Energia

El Pacte es proposa assegurar el subministrament energètic a la població i als sectors econòmics, atorgant suficiència energètica a totes les demarcacions. A més, també aposta per diversificar les fonts d'energia, per fomentar l'estalvi i l'eficiència energètica, per construir la xarxa d'infraestructures de transport i de distribució d'electricitat que garanteixi el subministrament a tots els nuclis habitats i per impulsar la utilització del gas natural com a font d'energia.

En aquest sentit, a més d'executar les infraestructures previstes al Pla de l'energia 2006-2015, per tal de garantir la producció elèctrica es preveu construir entre 5 i 8 noves centrals de cycle combinat i produir 4.500 MW en centrals de règim especial (és a dir, a partir d'energies renovables).

Altres mesures destacades són la interconnexió de les xarxes elèctriques (facilitant la construcció de la línia de molt alta tensió entre Bescanó i França, garantint la protecció del medi i de les poblacions que travessa), la millora de la xarxa elèctrica amb el reforçament de la xarxa de transport al voltant de Barcelona i a les comarques gironines i amb noves subestacions, i la millora de la xarxa de gas, habilitant centres d'emmagatzematge subterrani de gas i promovent una nova interconnexió del sistema gasista espanyol amb França.

3.5. Telecomunicacions

Pel que fa a les tecnologies de la informació i la comunicació, es preveu fer arribar la xarxa de fibra òptica a tots els municipis i estendre l'accés als serveis de telecomunicacions a tots els nuclis de més de 50 habitants i centres de producció econòmica, garantint així la connectivitat arreu del territori. A més, també es preveu crear i potenciar anelles sectorials (cultural, industrial, audiovisual, científica, logística i sanitària, com a mínim) connectades amb fibra òptica, per tal de disposar de serveis d'alt valor afegit i beneficiar-se de l'accés en xarxa a serveis de supercomputació, seguretat i emmagatzematge de grans volums d'informació.

Els objectius en aquesta matèria són garantir l'accés als serveis bàsics de les comunicacions electròniques (televisió digital terrestre, telefonia mòbil i banda ampla), assegurar la cohesió digital i millorar o construir les infraestructures necessàries.

3.6. Sòl per a activitats productives

El Pacte preveu la urbanització de més de 6.000 hectàrees de sòl per a activitats econòmiques, de serveis empresarials i d'instal·lacions logístiques, que han de facilitar la instal·lació de les empreses en condicions de plena accessibilitat a les xarxes de comunicacions i de serveis. En aquest sentit, el Pacte pretén convertir Catalunya en una de les comunitats líders en sòl per a activitats econòmiques d'Espanya.

A més, el Pacte també preveu protegir i promoure el sòl per a usos agraris i la seva eficiència, amb l'objectiu d'incrementar la capacitat de producció alimentària del país impulsant els regadius com un dels motors del desenvolupament del territori rural. Seguint aquesta línia, el Pacte preveu incrementar en 125.000 noves hectàrees la superfície regada i, tant o més important, modernitzar 175.000 hectàrees de regadiu, que constitueixen el 60% de la superfície de reg tradicional actual, amb la corresponent reducció en la demanda d'aigua que aquest fet suposaria.

4. Les infraestructures que necessiten les comarques barcelonines

Aquest apartat constitueix una mena de negatiu de l'anterior, agrupat sota el nom genèric de «mesures». Si en el punt precedent es presentaven les principals mesures incloses al Pacte des d'un punt de vista sectorial, en aquest apartat s'ofereix una visió territorial de les actuacions, identificant les prioritats infraestructurals per a cadascuna de les comarques barcelonines.

Malgrat la dificultat que suposa fer una aproximació comarcal a una realitat que desborda de manera manifesta aquest àmbit territorial, com són les infraestructures, els propers paràgrafs pretenen establir una certa prioritització des del punt de vista local en les actuacions recollides al Pacte.

En aquesta anàlisi s'han deixat fora les infraestructures de país, amb una zona d'influència que transcendeix l'àmbit estricte de la província de Barcelona. Més que esmentar-les en abordar cadascuna de les comarques concernides, es reafirma una vegada més el seu caràcter estratègic i prioritari.

En síntesi, aquestes infraestructures fonamentals són:

- El Corredor del Mediterrani, tant viari com ferroviari, inclosos la via orbital B-40 i els nous accessos terrestres al port de Barcelona
- El desdoblament de l'Eix Transversal viari
- L'aeroport de Barcelona, els seus accessos ferroviaris i la seva gestió individualitzada
- La gestió del cicle de l'aigua a les conques del Ter i el Llobregat.

Entrant en matèria, a l'Alt Penedès hi ha dues actuacions prioritàries en matèria de mobilitat. D'una banda, el condicionament integral de l'Eix Diagonal viari (constituït per les carreteres C-15 i C-37). De l'altra, l'impuls decidit a la línia orbital ferroviària, que ha de permetre unir les capitals de la segona corona metropolitana sense passar per Barcelona

Per a l'Anoia, l'Eix Diagonal també és cabdal, però a més el Pacte li ofereix dues oportunitats singulars d'especialització econòmica a partir de la dotació de noves infraestructures. En primer lloc, la construcció del futur aeroport corporatiu i empresarial de Catalunya sobre les actuals instal·lacions de l'aeròdrom d'Igualada-Òdena. I en segon lloc, la promoció sòl per a activitats industrials i logístiques aprofitant la disponibilitat de terreny pla i amb bona connectivitat de la comarca.

Al Bages, a banda dels eixos viaris Transversal i Diagonal, les actuacions més destacades que resten pendents passen per la millora local de les infraestructures ferroviàries, a l'espera del futur Eix Transversal ferroviari, l'horitzó d'execució del qual excedeix l'horitzó del propi Pacte.

Al Baix Llobregat, comarca que concentra bona part de les infraestructures fonamentals del país, la resta d'actuacions prioritàries són d'àmbit ferroviari. Més concretament, la construcció d'un nou traçat de rodalies entre Cornellà i Castelldefels i l'extensió de les línies de metro pel seu territori (L1, L3 i L9).

Pel que fa al Barcelonès, en matèria ferroviària cal destacar la construcció de les noves línies L9 i L10 de metro, que aportaran 52 noves estacions. Aquesta és l'obra pública en curs amb major inversió econòmica a Catalunya, amb un cost global de 6.500 milions d'euros. I és la primera línia d'Espanya on s'ha implantat un sistema de conducció automàtica.

Font: Departament de Política Territorial i Obres Públiques (2009)

En matèria viària, les prioritats se centren en la millora dels accessos urbans a Barcelona mitjançant el desdoblament dels túnels de Vallvidrera (complementat, com a mínim, per un nou túnel ferroviari a Horta), així com en la millora de la connexió entre el Barcelonès Nord i el Vallès Oriental a través del túnel de la Conreria.

Al Berguedà, la prioritat inequívoca és la continuació del desdoblament de l'Eix del Llobregat en el tram Berga-Bagà. Aquesta és una actuació indispensable per impulsar el caràcter transeuropeu de l'itinerari E-09, que requereix el compromís decidit de l'administració francesa a l'altra banda de la frontera.

En relació al Garraf, les seves prioritats són compartides amb l'Alt Penedès: el condicionament integral de l'Eix Diagonal viari i l'impuls a la línia orbital ferroviària. Però a més, el Garraf presenta una singularitat que ha de aprofitar en benefici propi, com és el port de Vilanova i la Geltrú. Aquest port és l'únic comercial de la demarcació, a més del de Barcelona.

Per al Maresme, l'impuls a la línia orbital ferroviària i al desdoblament de la línia actual entre Arenys de Mar i Blanes són les prioritats en matèria de ferrocarrils. Pel que fa a la xarxa viària, l'actuació més destacada dins l'horitzó del Pacte ha de ser la construcció de la Ronda del Maresme, com a via alternativa a l'actual carretera N-II.

A Osona, l'actuació ferroviària més destacada serà el desdoblament previst per al tram Montcada-Vic, que ha d'anar acompanyat de l'adopció d'una aposta estratègica de serveis clara per a la línia Barcelona-Vic-Ripoll-Puigcerdà en l'àmbit transfronterer i de la planificació i execució de les actuacions que se'n derivin. Al mateix temps, en relació a la xarxa viària, el desdoblament de l'eix Vic-Ripoll és la prioritat més immediata.

Pel que fa al Vallès Occidental, les prioritats pròpies de la comarca se centren en els perllongaments urbans de les xarxes d'FGC a Sabadell, Terrassa i Castellar del Vallès, que han de reforçar la seva relació amb el conjunt de sistema de rodalies de Barcelona. A més, com a la resta de capitals de la segona corona metropolitana, al Vallès Occidental també li convé l'execució de la línia orbital ferroviària.

Finalment, al Vallès Oriental, més enllà de totes les infraestructures de pas ja esmentades, les dues prioritats entre les actuacions recollides al Pacte són, una vegada més, la nova línia orbital ferroviària i el desdoblament del tram Montcada-Vic (que reserva un paper destacat a l'estació de la Garriga en l'esquema d'exploració de la línia).

5. Seguiment i actualització

El Pacte preveu que les parts signants constitueixin una mesa nacional per a les infraestructures, de caràcter permanent i que es reunirà almenys semestralment. Segons aquest plantejament, la Generalitat facilitarà a la Mesa les xifres actualitzades de les actuacions previstes amb un cronograma de l'execució de les obres. A més, la Mesa crearà, en col·laboració amb les universitats o amb d'altres entitats del coneixement, l'Observatori de les Infraestructures, de caràcter tècnic, encarregat de desenvolupar materialment les activitats que se li encarreguin. Per últim, la Mesa formularà i farà públic un informe anual d'avaluació i seguiment del Pacte.

Pel que fa al procediment de revisió del Pacte, la Mesa formularà, si ho considera convenient i amb la periodicitat que vulgui, propostes d'actualització del Pacte, amb l'objectiu d'adequar-lo als nous escenaris i a les noves necessitats. De forma general, es preveu una revisió del Pacte en acabar la primera fase. A més, es recomana la seva actualització cada dos o tres anys.

Si més no, la Mesa haurà de prioritzar de manera efectiva l'execució de les diferents mesures incloses al Pacte, a partir de criteris objectius i en funció de la disponibilitat pressupostària, ateses les previsible restriccions econòmiques que afectaran al Pacte.

Aquests criteris de prioritació necessàriament hauran de tenir en compte els resultats de l'anàlisi cost-benefici de cada actuació i el seu esquema de finançament i gestió, així com superar la visió de curt termini pròpia dels cicles electorals. A més, com que caldrà coordinar actuacions de diferents administracions, caldrà garantir l'equitat de les seves inversions als diferents territoris, evitant les asimetries i assegurant la participació i la corresponsabilitat de tots els agents implicats.

6. Conclusions

Com a valoració general, el Pacte vol ser l'expressió de l'acord i la unió de bona part dels sectors polítics, socials i institucionals de Catalunya a l'hora de determinar i impulsar les infraestructures que el país necessita. De tota manera, aquest acord resta supeditat a la necessària negociació amb l'Estat, de qui s'espera que aporti més de la meitat dels recursos econòmics.

En aquest sentit, el risc més important que pot fer fracassar el Pacte és que fa una estimació dels recursos dels quals es podrà disposar, però no hi ha cap compromís vinculant per a les administracions públiques, ni en import global ni en percentatge d'inversió sobre el PIB.

Per això són tan importants els dos compromisos assumits per tots els signants que inclou el Pacte. El primer, el compromís de mantenir obert el procés de diàleg i concertació amb les forces polítiques, institucions i entitats que no l'han subscrit en primera instància. I el segon, que tots els signants assumeixen com a prioritari fer les gestions necessàries per assegurar el compromís efectiu de l'Estat en el finançament de les infraestructures de Catalunya. De cara al futur, el grau de desenvolupament d'aquests dos compromisos serà el millor indicador de l'estat de salut del Pacte.

D'altra banda, el Pacte recull les prioritats en infraestructures de tot el territori, molt detalladament pel que fa a les infraestructures de connexió interna, però no tant en la connexió amb els grans eixos europeus d'infraestructures de mobilitat o de transport d'energia (per tal de superar la situació actual de relatiu aïllament energètic). En aquest sentit, el gran repte pendent és la xarxa ferroviària per al transport de mercaderies en ample internacional, però sense perdre de vista que Catalunya (amb Barcelona al capdavant) també necessita una xarxa viària transeuropea coherent i un posicionament adient del seus sistemes portuari i aeroportuari en el mapa europeu i global, amb especial èmfasi en els trànsits intercontinentals.

També cal destacar que, en cas que s'identifiqui alguna insuficiència, el propi Pacte preveu la creació d'un instrument de seguiment de caràcter permanent (la Mesa Nacional per a les Infraestructures), que podrà formular propostes de revisió sempre que ho consideri adient.

Pel que fa a les mesures concretes, el Pacte es compromet a desenvolupar a Barcelona projectes d'infraestructures de mobilitat de caràcter estratègic i irrenunciables per al territori, com són la via orbital de Barcelona B-40 i el Corredor del Mediterrani. Una B-40 entesa com a via de gran capacitat i altes prestacions, capaç d'absorbir no només el trànsit local sinó també el de llarg recorregut. I pel que fa al Corredor del Mediterrani, format per l'autopista AP-7, l'autovia A-7 / A-2 (convenientment enllaçades per la B-40) i les vies ferroviàries per a viatgers i per a mercaderies. I a més, dotant d'accessos de gran capacitat als ports de Barcelona i Tarragona, fet que hauria de permetre el desenvolupament de l'activitat logística al llarg de tot l'arc mediterrani.

En altres mesures recollides al Pacte, un acord de mínims ja ha estat un avenç, encara que els seus continguts siguin insuficients des del punt de vista de les organitzacions representatives del teixit empresarial que l'han signat. Amb una òptica barcelonina, aquest ha estat el cas del túnel d'Horta, dels aeroports i de l'aigua.

El Pacte preveu la construcció d'un nou túnel ferroviari a Horta, i, si bé la construcció d'una nova connexió viària, amb previsió de capacitat per als serveis de transport públic per carretera, no ha estat inclosa dins l'horitzó del Pacte, aquest incorpora una mesura que garanteix inequívocament el manteniment de la reserva urbanística vigent per al túnel d'Horta viari. A més, pel que fa als accessos viaris a la ciutat de Barcelona, el Pacte també preveu la construcció del segon túnel de Vallvidrera i la millora de la seva connexió amb l'Eixample.

Pel que fa als aeroports d'interès general de Catalunya (Barcelona, Girona, Reus i Sabadell), més enllà del que pugui preveure el Pacte, hi ha un compromís del Govern de l'Estat de transferir els tres darrers a la Generalitat i de proposar un nou model de gestió per a l'aeroport de Barcelona.

Aquest nou model hauria de partir de la base de la necessitat de la gestió individualitzada de l'aeroport de Barcelona, que hauria d'incloure la política comercial amb les línies aèries, la política comercial per a l'ampliació de la zona d'influència aeroportuària, l'assignació de torns de vol, les concessions a tercers de serveis dins del recinte aeroportuari, la capacitat de decisió sobre el manteniment i l'ampliació de les infraestructures i la fixació de preus, amb la supervisió, si cal, d'un òrgan regulador.

I en el cas de l'aigua, caldria un gran acord de país específic per aquest tema. Un acord sobre un nou model de gestió dels recursos hídrics, que no es basi tan marcadament en la dessalinització i en l'estalvi del consum i que valori la resta de recursos disponibles. Entre d'altres, la interconnexió de les conques catalanes i l'aportació de recursos de conques no catalanes.

Per a Barcelona en particular i per a l'àmbit de les conques internes en general, aquest acord de país és imprescindible per a superar la vulnerabilitat en la garantia de l'abastament urbà a què es veu exposada actualment. Perquè, a mig i llarg termini, només un sistema de reserves hídriques suficientment diversificat podrà oferir una seguretat suficient en el subministrament d'aigua.

En definitiva, cal entendre el Pacte com un procés viu i no com un document tancat, que ha de servir per ajudar a dotar Catalunya de les infraestructures que el país necessita més enllà de la conjuntura política de cada moment.

Relació d'estudis especials i treballs monogràfics publicats a l'Informe territorial de la província de Barcelona*

Títol	Any	Pàgines
Estudis especials de la província de Barcelona		
Parcs científics o tecnològics i territori a Barcelona i Catalunya	2004	23-25
Efectes socioeconòmics del TAV en ciutats mitjanes	2004	25-26
La dimensió metropolitana de l'estratègia a Barcelona. Una aproximació territorial	2004	29-30
El sector de l'automòbil a la província de Barcelona	2004	31-32
La indústria tèxtil a la província de Barcelona	2004	33-35
Els observatoris del mercat de treball local: observar per actuar	2004	49-50
La planificació estratègica local catalana en la societat de la informació	2004	50-51
Pactes territorials	2004	52-53
Del valor afegit a la renda familiar a les províncies catalanes i a les comarques de Barcelona l'any 2000	2005	24-30
Impacte de la nova Llei d'hisendes locals en els municipis de la província de Barcelona	2005	33-35
La inversió pública a la província de Barcelona. Una comparació amb la Comunitat de Madrid	2005	36-38
Equipaments culturals a la província de Barcelona	2005	38-40
Situacions de pobresa i exclusió social a la província de Barcelona	2005	41-43
El suport de la Diputació de Barcelona als municipis en el marc de les polítiques de dinamització del teixit productiu local	2005	57-59
La província de Barcelona i l'ocupació	2005	60-63
El pensament estratègic, primer pas cap a la definició d'un model territorial sostenible i competitiu del món local	2005	64-65
La hisenda local a Espanya amb relació a altres països europeus	2006	22-24
La localització de l'activitat industrial a la província de Barcelona	2006	32-34
Factors que influeixen la demanda de sòl industrial	2006	35-37
L'associacionisme als polígons industrials: situació actual	2006	37-38
Problemes d'accessibilitat a la regió metropolitana de Barcelona	2006	55-57
El sistema logístic de l'àrea de Barcelona	2006	58-61
Una iniciativa local d'ocupació en el sector de serveis a les persones. El projecte ILO-SER	2006	62-63
El clúster de l'automoció a Catalunya	2007	26-29
L'ocupació estrangera a la província de Barcelona	2007	33-34
Les empreses multinacionals manufactureres a la província de Barcelona: una breu anàlisi geogràfica i sectorial	2007	35-36
Reptes per al desenvolupament logístic a la província de Barcelona	2007	37-38
La població estrangera a la província de Barcelona	2008	33-35
Determinants de la despesa pública de capital dels municipis de la província de Barcelona	2008	36-38
La qualitat de vida a la província de Barcelona. Una anàlisi comarcal 1991-2004	2008	39-40
Estudis especials de les comarques de Barcelona		
Diagnosi qualitativa de la comarca de l'Alt Penedès	2004	60-62
Mercat de treball i Pla Delta	2004	81-82
El mercat del sòl i sostre industrial a la Regió Metropolitana de Barcelona. Evolució recent i tendències	2004	88-90
L'observatori de la societat de la informació de Mataró	2004	108-111
Evolució socioeconòmica de la comarca d'Osona	2004	118-119
La comarca del Vallès Oriental: una anàlisi estratègica (DAFO)	2004	132-133
Els reptes de futur de l'economia de l'Anoia	2005	79-80
Anàlisi socioeconòmica de la comarca del Berguedà	2005	108-109
Les infraestructures de muntanya: El Pla comarcal de muntanya del Berguedà	2005	110-111
Mobilitat i infraestructures de transport a la comarca d'Osona	2005	132-134
El parc tecnològic de la Catalunya central	2006	85-86
L'economia del Baix Llobregat: reptes i oportunitats	2006	94-95
Els centres tecnològics: l'aeronàutica i l'espai	2006	103-105
Innovació en el sector <i>media</i>	2006	105-107

Relació d'estudis especials i treballs monogràfics publicats a l'Informe territorial de la província de Barcelona* (Continuació)

Títol	Any	Pàgines
Els reptes de futur de la comarca del Garraf	2006	122-123
Plans d'innovació d'àmbit local	2007	56-58
El desenvolupament estratègic de les comarques centrals	2007	59-60
Estratègia urbana i governança democràtica: Cap a una planificació estratègica de 2a generació	2007	61-62
Els centres locals de serveis a les empreses de la província de Barcelona	2007	63-64
Les oficines tècniques laborals (OTL): fent xarxa per a la inserció laboral de les persones amb trastorns mentals	2007	65-66
Les polítiques locals de consolidació d'empreses de creació recent: el projecte pilot INDRA	2007	67-69
Una aproximació als factors clau per a l'èxit dels serveis locals d'ocupació (SLO)	2007	70-71
L'Alt Penedès, una economia dinàmica i diversificada	2007	79-80
Reorientació i canvi estratègic: clústers a Catalunya, el cas del gènere de punt a Igualada	2007	88-90
La comarca del Bages: Principals línies de creixement industrial	2007	98-99
El Vallès Oriental, una comarca de contrastos	2007	150-152
L'anàlisi dels mercats de treball locals a través d'un índex sintètic. Avantatges i inconvenients	2008	58-60
La promoció i gestió dels polígons d'activitat econòmica: el paper dels ajuntaments	2008	61-64
Les agències de desenvolupament econòmic local: cap a un nou model d'organització del desenvolupament local a la província de Barcelona	2008	65-68
La gestió dels polígons: una escala necessàriament supramunicipal	2008	69-70
Més enllà de la Llei de barris: desenvolupament de polítiques laborals associades. Projecte «treball als barris»	2008	71-73
Aspectes diferencials de la producció d'habitatge protegit a la província de Barcelona (1977-2006)	2008	74-77
La indústria vitivinícola davant dels reptes del segle XXI	2008	87-89
El futur de la política industrial: prioritzar tecnologies o potenciar els clústers. Té sentit la dualitat? Dos exemples pràctics: el Bages i el Baix Llobregat	2008	108-110
L'ampliació de l'aeroport del Prat: noves capacitats i noves limitacions	2008	120-127
El perquè de l'ampliació del port de Barcelona	2008	136-138
L'impacte socioeconòmic del turisme al Berguedà	2008	148-150
El Maresme, una comarca en transformació profunda	2008	169-170
Pla d'innovació d'Osona	2008	180-182
Tendències demogràfiques recents a l'Alt Penedès	2009	34-36
El futur dels polígons d'activitat de l'Anoia	2009	48-49
Món Sant Benet, un any d'un món obert als sentits	2009	62-63
El Parc Mediterrani de la Tecnologia	2009	76-78
El Barcelonès Nord i l'Hospitalet de Llobregat: protagonistes de grans transformacions urbanes	2009	90-92
Pla estratègic metropolità de Barcelona: reflexions al cap de 20 anys. Una introducció, tres reflexions i unes conclusions finals	2009	93-95
Posa el Berguedà al teu plat	2009	108-110
El model de desenvolupament econòmic de la comarca del Garraf	2009	122-124
Xarxa d'emprenedoria del Maresme	2009	136-137
Gestió dels purins porcins a la comarca d'Osona	2009	150-152
Triangle d'innovació del Vallès»: un territori dinàmic on es forgen projectes	2009	164-165
La indústria química al Vallès Oriental	2009	178-180
Les escoles i programes d'ensenyament de l'àmbit hotel·ler i de restauració a la província de Barcelona	2010	22-24
L'enoturisme a l'Alt Penedès	2010	38-39
El nou Aeroport Corporatiu - Empresarial de Catalunya	2010	52-55
L'impuls del clúster sociosanitari de Manresa, en el marc del pla estratègic Manresa 2015	2010	68-70
El Parc Aeroespacial i de la Mobilitat de Viladecans	2010	84-87
Projecte Biopol	2010	100-102

Relació d'estudis especials i treballs monogràfics publicats a l'Informe territorial de la província de Barcelona* (Continuació)

Títol	Any	Pàgines
Una aproximació integral en la renovació d'un nucli antic: la Llei de barris a Berga	2010	116-118
Acord per al desenvolupament econòmic i l'ocupació del Garraf	2010	130-131
Maresme 2015: un pla estratègic amb estil propi	2010	144-145
L'impacte econòmic d'una universitat en el seu territori d'influència: el cas de la Universitat de Vic a Osona	2010	158-160
Projectes rellevants Horitzó 2013	2010	174-176
Els clústers amb més potencial de creixement i innovació al Vallès Oriental	2010	190-192
Monografies		
La planificació estratègica territorial a Catalunya	2001	87-136
Ciència, tecnologia i territori: el cas de Barcelona	2001	137-155
La localització de l'activitat econòmica als mercats locals de treball locals de la província de Barcelona: canvis recents en el model territorial	2001	156-186
Diferències territorials en l'evolució econòmica de la província de Barcelona	2001	187-231
Els grans projectes de l'àrea metropolitana de Barcelona. De la ciutat a la regió.		
Del pensament estratègic a l'acció	2004	161-181
El mercat immobiliari de la regió metropolitana de Barcelona i les Comarques Centrals de Catalunya	2004	182-255
El comerç local	2004	256-282
Política fiscal municipal i creació d'ocupació als municipis de la província de Barcelona	2004	283-312
Polítiques de desenvolupament local a la província de Barcelona	2005	189-209
Creixement i canvi a la població de Catalunya. Les transformacions a la demarcació de Barcelona	2005	210-244
L'activitat turística a la província de Barcelona: Reptes i oportunitats	2005	245-266
Mobilitat laboral obligada i sistemes urbans a la província de Barcelona 1991-2001	2006	191-220
Els sistemes productius locals industrials a la província de Barcelona	2006	221-243
Distribució i evolució de la renda familiar disponible en les comarques i municipis de la demarcació territorial de Barcelona 1999-2002	2006	244-281
Diagnosi estratègica territorial de la província de Barcelona: principals reptes de futur	2006	282-305
La contractació externa de serveis locals a la província de Barcelona	2007	193-207
Pla d'infraestructures del transport de Catalunya (PITC)	2007	208-228
Remodelant els barris: Reflexions per a una bona pràctica. La Llei de Barris: un nou referent en la regeneració a Catalunya	2007	229-245
Valoració de les propostes per a millorar l'accessibilitat a tres polígons industrials de la Regió Metropolitana de Barcelona amb transport públic col·lectiu	2007	246-265
El projecte 22@Barcelona. Present i futur	2008	239-264
El districte econòmic Granvia l'Hospitalet	2008	253-265
Mobilitat quotidiana a la província de Barcelona i a Catalunya. Una anàlisi a partir de l'enquesta de mobilitat quotidiana 2006	2008	266-281
El mercat de treball de la província de Barcelona segons les dades de l'«Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població»	2009	186-202
L'impacte sectorial de la crisi a les comarques barcelonines	2009	203-224
Què pot esperar Barcelona del Pacte nacional per a les infraestructures?	2010	199-220

* Aquests documents també estan disponibles en format PDF al web de la Cambra de Comerç de Barcelona (www.cambrabcn.org) i de la Diputació de Barcelona (www.diba.es)

Cambra de Comerç de Barcelona

Oficines i serveis:

Av. Diagonal, 452 - 08006 Barcelona

Telèfon 902 448 448

www.cambrabcn.org

Seu corporativa:

Casa Llotja de Mar

Passeig d'Isabel II, 1 - 08003 Barcelona

Diputació de Barcelona

Àrea de Desenvolupament Econòmic

Recinte Maternitat. Pavelló Mestral.

Travessera de les Corts, 131-159

08028 Barcelona

Telèfon 934 022 227

www.diba.cat